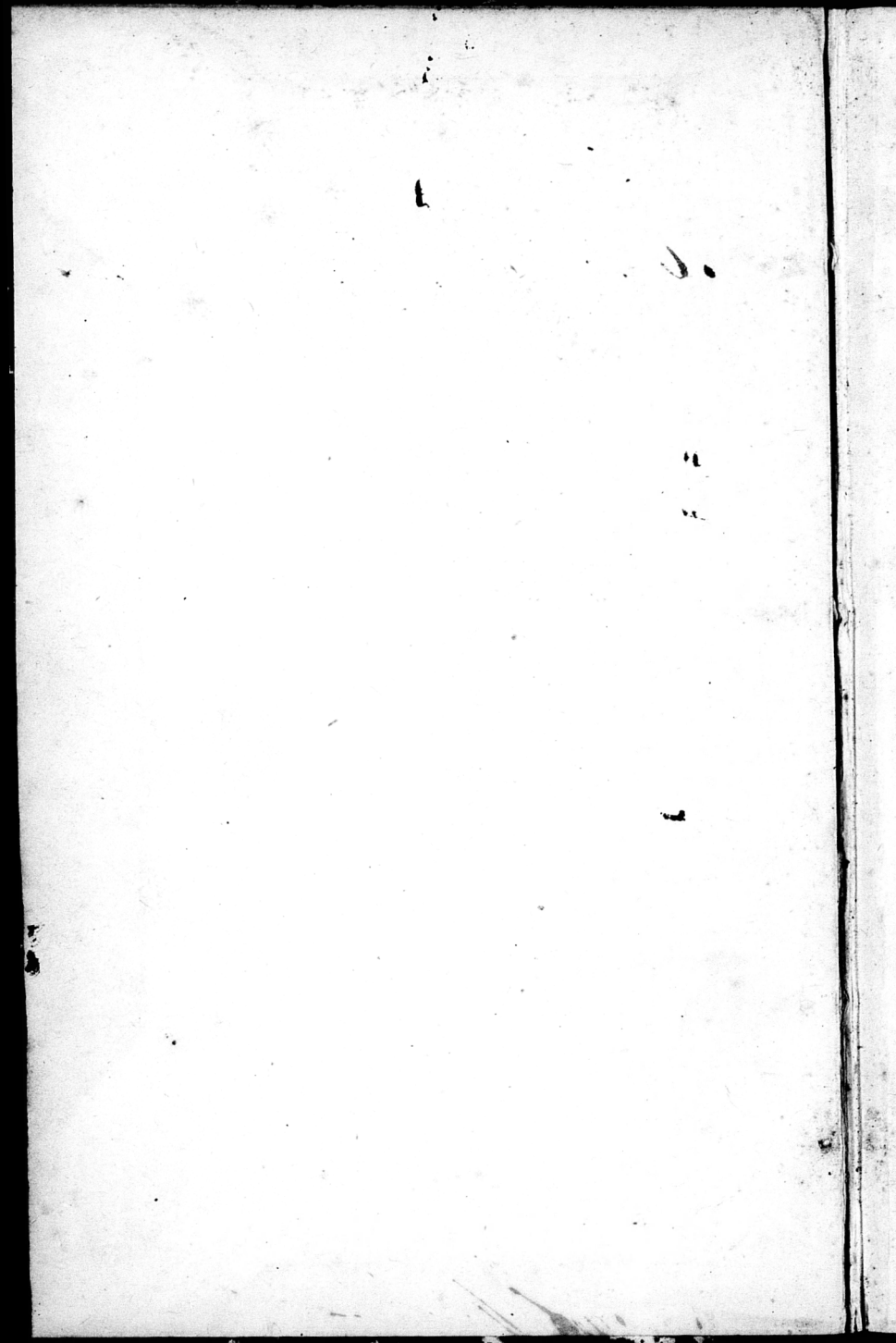
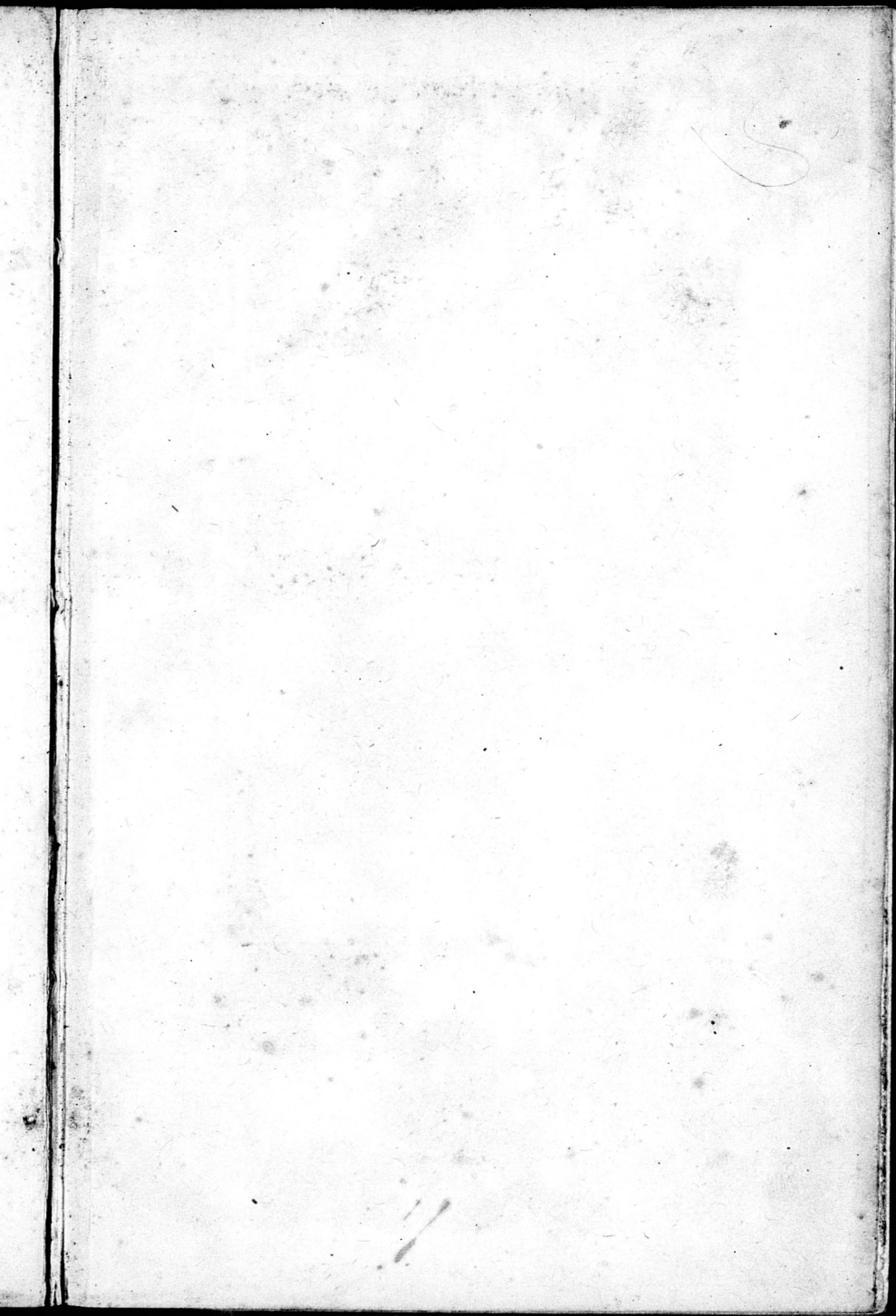
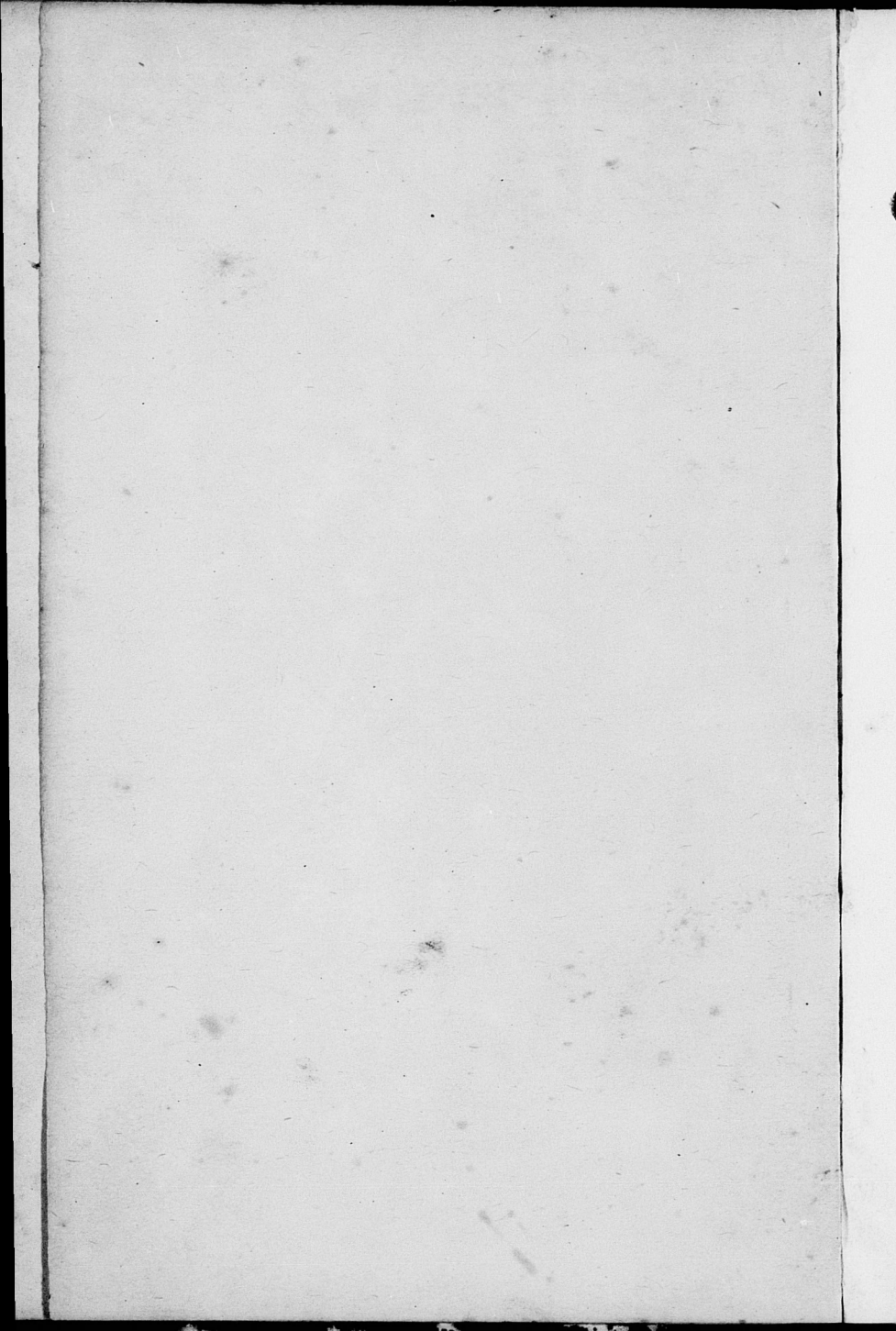

86

Vak 145

~~~~~
LEIDEN: BOEEDRUCKERIJ VAN A. W. SIJTHOFF.

VOORBERICHT.

Op verzoek van den uitgever heb ik de bewerking der vierde uitgave van ENGER'S Beknopte Grieksche Spraakkunst op mij genomen. Ik heb daarbij dezen regel gevolgd, dat ik de beknoptheid en regelmatigheid, waardoor deze spraakkunst uitmunt, heb behouden, maar zooveel mogelijk de Alexandrijnsche vormen door Attische heb vervangen. Dit was daarom te meer noodig, dewijl in de uitroeriger leerboeken, die de jongelieden later in handen krijgen, tegenwoordig veelal het Attisch dialect ten grondslag ligt. Natuurlijk is de tweede duitsche uitgave van ENGER bij deze bewerking geraadpleegd, doch niet slaafs gevolgd.

Bij den vijfden druk heb ik alleen te berichten, dat ik getracht heb alle door het gebruik en de vergelijking met andere leerboeken mij bekend gewordene fouten te verbeteren, waarbij de HH. Dr. T. J. HALBERTSMA en Dr. J. SANDBERG mij verscheidene nuttige opmerkingen hebben medegedeeld. Vooral heb ik de registers op de onregelmatige verba en op de syntaxis zoo volledig mogelijk zoeken te maken.

B.

I
 I
 I
 L
 H
 Z
 H
 G
 H
 H
 L
 M
 M
 E
 O
 I
 I
 Z
 T
 T
 P
 X
 y
 S

EERSTE DEEL.

Woordgronding.

EERSTE AFDEELING: KLANKLEER.

§ 1. ALPHABET.

<i>A</i>	<i>α</i>	a	<i>ἄλφα</i>	alpha
<i>B</i>	<i>β</i>	b	<i>βῆτα</i>	bèta
<i>Γ</i>	<i>γ</i>	g	<i>γάμμα</i>	gamma
<i>Δ</i>	<i>δ</i>	d	<i>δέλτα</i>	delta
<i>E</i>	<i>ε</i>	e (kort)	<i>ἒ ψιλόν</i>	e psilon
<i>Z</i>	<i>ζ</i>	ds	<i>ζῆτα</i>	dsèta
<i>H</i>	<i>η</i>	è (lang)	<i>ἦτα</i>	èta
<i>Θ</i>	<i>θ</i> of <i>θ</i>	th	<i>θῆτα</i>	thèta
<i>I</i>	<i>ι</i>	i	<i>ἰώτα</i>	iöta
<i>K</i>	<i>κ</i>	k	<i>κάππα</i>	kappa
<i>Λ</i>	<i>λ</i>	l	<i>λαμβδα (λάβδα)</i>	lambda
<i>M</i>	<i>μ</i>	m	<i>μῦ</i>	my
<i>N</i>	<i>ν</i>	n	<i>νῦ</i>	ny
<i>Ξ</i>	<i>ξ</i>	x	<i>ξῖ</i>	xi
<i>O</i>	<i>ο</i>	o (kort)	<i>ὀ μικρόν</i>	o micron
<i>Π</i>	<i>π</i>	p	<i>πῖ</i>	pi
<i>P</i>	<i>ρ</i>	r	<i>ῥῶ</i>	rho
<i>Σ</i>	<i>σ, ς</i>	f, s	<i>σίγμα</i>	sigma
<i>T</i>	<i>τ</i>	t	<i>ταῦ</i>	tau
<i>Υ</i>	<i>υ</i>	u	<i>ὕ ψιλόν</i>	y psilon
<i>Φ</i>	<i>φ</i>	ph	<i>φῖ</i>	phi
<i>X</i>	<i>χ</i>	ch	<i>χῖ</i>	chi
<i>Ψ</i>	<i>ψ</i>	ps	<i>ψῖ</i>	psi
<i>Ω</i>	<i>ω</i>	o (lang)	<i>ὦ μέγα</i>	o mēga.

- AANM. 1. De *σ* staat in 't begin en in 't midden, de *ς* op 't einde der woorden.
 2. De *τ* wordt altijd uitgesproken als de hollandsche *t*.

§ 2. VERDEELING DER LETTERS.

1. De letters zijn *vocalen* (klinkers) en *consonanten* (medeklinkers).

2. De vocalen zijn zeven: α , ϵ , η , ι , o , v , ω .

3. Uit de verbinding der vocalen ι en v met een andere vocaal ontstaan *diphthongen* (tweeklanken), waarvan acht *eigenlijke*: $\alpha\iota$, $\epsilon\iota$, $o\iota$, $v\iota$; αv , ϵv , ηv , ov , en drie *oneigenlijke*: α , η , φ .

AANM. 1. De ι onder de $\bar{a}$, η of ω heet *iota subscriptum* en staat bij eene hoofdletter er naast: $A\iota$ α , $H\iota$ η , $\Omega\iota$ ω . Zij wordt zwak uitgesproken.

2. Een diphthong wordt in twee lettergrepen gesplitst door de *diaeresis* ($\alpha\dot{\iota}$, $\epsilon\dot{\iota}$, $\eta\dot{\iota}$).

4. De consonanten zijn:

a) *mutae* (stomme) en wel drie voor ieder spraakdeel:

labiales (lipletters): β , π , φ , *gutturales* (keelletters):

γ , κ , χ , *linguales* (tongletters): δ , τ , θ .

b) *liquidae* (vloeiende): λ , μ , ν , ρ .

c) *duplices* (dubbele): ξ voor γs , κs of χs , ψ voor βs , πs of φs , ζ met den klank dz .

5. De *mutae* zijn naar de uitspraak *tenues* (schrale): π , κ , τ ; *mediae* (zachte): β , γ , δ ; *adspiratae* (aangeblazene): φ , χ , θ .

6. TAFEL DER SOORTEN VAN CONSONANTEN.

<i>Mutae.</i>					
<i>Tenues</i>	<i>mediae</i>	<i>adspiratae</i>	<i>duplices</i>	<i>liquidae</i>	
π	β	φ	ψ	μ	labiales
κ	γ	χ	ξ		gutturales
τ	δ	θ	ζ	λ ν ρ (s)	linguales

AANM. 1. De s staat afzonderlijk als sisklank (*littera sibilans*).

2. Elk grieksch woord gaat uit op eene vocaal of op ν , ρ , s , ξ of ψ . Hierop maken $ov\kappa$ en $\epsilon\kappa$ geen uitzondering, daar zij met het volgende woord meer of min samensmelten.

3. De γ wordt vóór een keelletter uitgesproken als *ng* in *ding*, *jongen*.

4. Soms vindt men s voor st .

§ 3. SPIRITUS.

1. Boven de vocaal, waarmede een woord begint, staat altijd een teeken òf van *harde* aanblazing ' (*spiritus asper* = onze *h*) òf van *zachte* aanblazing ' (*spiritus lenis*), die in 't geheel niet gehoord wordt: *ἐν* één, *ἐν* in, *ἐξ* uit, *ἐξ* zes.

AANM. De spiritus staat vóór, niet boven, eene kapitaal geschreven vocaal: 'H, 'Av.

2. Bij de eigenlijke diphthongen staat de spiritus boven de tweede vocaal: *Εἶς*, *εἶς*, *Οἶος*, *οἶος*, *Αἶρεω*, *αἶρεω*; doch *Αἰδής*, *αἰδής*, *ᾠδὴ*, *ὠδὴ*.

3. De *ρ* bij het begin van een woord heeft altijd den spiritus asper: *ῥεω*.

§ 4. QUANTITEIT.

De tijd, die tot het uitspreken eener vocaal of syllabe noodig is, heet *quantiteit*. De quantiteit eener lange vocaal of syllabe is de dubbele van die eener korte.

1. Van de vocalen zijn *ε* en *ο* kort (*breves*), *η* en *ω* lang (*longae*), *α*, *ι* en *υ* tweeslachtig (*ancipites*), d. i. zij komen in sommige woorden als kort, in andere als lang voor.

2. Eene syllabe is kort, als zij eene korte vocaal (*ε*, *ο*, *ᾱ*, *ι* of *υ*) bevat, mits op die vocaal een andere vocaal of een enkele consonant volgt: *ἐγενετο*, *ἐπαύθον*.

3. Eene syllabe is lang

a) *van nature*, als er een lange vocaal (*η*, *ω*, *ᾱ*, *ι*, *υ*) of diphthong in is: *παιδευω*.

b) *door positie*, als op eene van natuur korte vocaal twee of meer consonanten of een duplex volgen: *προστιάξαντες*.

AANM. 1. Op het einde der woorden zijn *αι* en *οι* voor 't accent meestal kort.

2. Eene uit twee samengetrokkenene vocaal is altijd lang: *τιμᾶε*, *τιμᾶ*.

3. Eene muta vóór eene liquida maakt geen positie: *τέκνον*, *Περικλῆς*. Alleen *β*, *γ*, *δ* voor *λ*, *μ*, *ν* maken positie: *βῆβλος*, *πλῆγμα*, *κῆδνος*.

§ 5. ACCENTEN. ¹⁾

1. In alle woorden is ééne syllabe, die met bijzonderen na-

¹⁾ Bij de accenten bekommere men zich niet om de consonanten.

druk (τόνος, *accentus*) uitgesproken wordt. Boven de vocaal dier syllabe komt als klemteeken een *acutus* (') te staan, terwijl op de andere syllaben een *gravis* (˘) gedacht wordt: *κάτοπτρον*, *παιδεύω*, *ἀγαθός*.

2. De *acutus* op de laatste syllabe van een woord, dat door één of meer woorden onmiddelijk d. i. zonder scheiteeken gevolgd wordt, verandert in den *gravis*: *ἀνὴρ ἀγαθός*, *ἀγαθός ἀνὴρ*. Zie echter § 30. 2.

3. Uit den *acutus* en *gravis* is het derde accent, de *circumflexus* (˘˘), ontstaan: *τιμάετε*, eigenlijk *τιμάετε*, bij samen-trekking *τιμάτε*. De *circumflexus* staat daarom ook alleen op een lange vocaal.

AANM. 1. Een kapitaal geschreven vocaal krijgt het accent evenals den *spiritus vóor*, niet boven zich: *Ίρις*, *Ἥρα*; een eigenlijke diphthong altijd op de tweede vocaal: *καί*, *τέχος*.

2. Op dezelfde vocaal staande, wordt de *acutus* of *gravis* rechts naast, de *circumflexus* boven den *spiritus* gezet: *ἄμα*, *αἶμα*.

4. Het accent kan niet dan op ééne der drie laatste syllaben staan, en op de derde van achteren alleen, indien de laatste syllabe kort is. De *circumflexus* kan dus volgens regel 3 niet dan op één der twee laatste syllaben staan, en op de voorlaatste alleen, indien de laatste kort is: *τιμώμενος*, *τυπτόμεθα*, *πραγμάτων*, *νῆσος*.

5. Van wege 't accent is een woord:

oxytonon, met een *acutus* op de laatste, *θεός*, *θήρ*.

paroxytonon, met een *acutus* op de voorlaatste, *λόγος*.

proparoxytonon, met een *acutus* op de derde van achteren, *κάτοπτρον*.

perispomenon, met een *circumflexus* op de laatste, *πολιτών*, *θεῶν*, *ζῆν*.

properispomenon, met een *circumflexus* op de voorlaatste, *ποιῆσαι*, *πράγμα*.

barytonon, zonder accent op de laatste, *κάτοπτρον*, *πράγμα*, *λόγος*.

6. De *acutus* kan zoowel op eene korte als op eene lange syllabe staan, de *circumflexus* alleen op eene van natuur lange: *θεός*, *θεοῦς*; *νῆσος*, *θεῶν*, *αἶμα*.

AANM. Zoodra de laatste syllabe van een proparoxytonon en van een properispomenon in de verbuiging lang wordt, worden beide paroxytona: *κάτοπτρον, κατόπτρου; νῆσος, νήσου*. Zoodra aan een properispomenon eene korte syllabe op 't eind wordt toegevoegd, wordt het proparoxytonon: *αἶμα, αἷματος*.

7. Zoo de laatste van natuur kort is, *moet* op de *van natuur* lange voorlaatste, zoo die 't accent vereischt, altijd een circumflexus staan. De lange voorlaatste heeft van zelf dan alleen een acutus, wanneer de laatste lang is: *νῆσος, νήσου, νήσω, νῆσον; φεύγω, φεύγε*.

AANM. De Grieken zelf schreven in hun bloeitijd geen accenten. Later, toen de ware uitspraak der taal verloren ging, begon men zich van dit hulpmiddel te bedienen.

§ 6. ATONA.

Atona, ook wel *procliticae* genoemd, zijn toonlooze, eensylbige woordjes, die zich aan het naastvolgende woord sluiten en daardoor klemloos worden; zij zijn *ό, ή, οί, αί* van 't artikel, de praeposities *ἐν, εἰς* (ἐς), *ἐξ* (ἐκ), de conjuncties *εἰ, ώς*, de negatie *οὐκ* (οὐ, οὐχ). Zij hebben een accent, wanneer zij aan het einde van eenen zin, met nadruk of *vóór* eene enclitica (zie § 7) staan.

§ 7. ENCLITICAE.

1. *Encliticae* zijn één- en tweesylbige woordjes, die met het voorgaande woord in het spreken als tot één samenvloeien, evenals in 't latijn *que, ve*, maar in 't grieksche schrift, op enkele uitzonderingen na, daarvan gescheiden blijven, hoewel beide voor 't accent als één enkel woord beschouwd worden.

De encliticae zijn:

- a) van *εἰμί* en *φημί* 't praesens indicativi, behalve de 2de persoon sing. *εἶ* en *φής*.
- b) van de pronomina personalia deze vormen: *μοῦ, μοί, μέ; σοῦ, σοί, σέ; οὖ, οἱ, ἐ; σφωῖν, σφίσι*.
- c) het onbepaalde pronomen *τίς, τί* in al zijn vormen, als ook de onbepaalde adverbia *πῇ, ποθεν, ποθί, ποί, ποτέ, που, πῶ, πώς*.

d) de particulae γέ, νύν, πέρ, τέ, τοί en het onscheidbare δέ.

AANM. 1. Het pronomen τίς en de adverbia πῆ, πόθεν, πόθι, ποῦ, πότε, ποῦ, πῶς behouden als vraagwoordjes hun accent.

2. De gravis der laatste syllabe wordt voor eene enclitica een acutus: θεός τις.

2. Indien het accent van het woord, dat eene enclitica achter zich heeft, volgens de algemeene regels voor deze niet voldoende is, dan krijgt de laatste syllabe van dat woord nog een acutus, terwijl de enclitica steeds ongeaccentueerd blijft (Inclinatie).

AANM. a) Geen twee op elkander volgende syllaben van een woord mogen een acutus hebben.

b) Lange eindsyllaben der encliticae gelden met opzicht tot het accent voor kort.

c) De circumflexus op de laatste syllabe is voldoende, als de volgende enclitica tweesylbig is: ὠντων, ὦν ἐστι.

3. Uit regel 2 volgt:

a) dat op een *oxytonon* en *perispomenon* elke, op een *paroxytonon* alleen eene eensylbige enclitica zonder verdere verandering volgen kan: θεός τις, θεοί τινες, ὁρῶ σε, ὁρῶ τινα, λόγος τις.

b) dat een *proparoxytonon* en *properispomenon* op de laatste syllabe een acutus krijgt: ἀνθρωπός τις, ἀνθρωποί τινες, σῶμά τι, σῶμά τινος, σῶμά τινων.

c) dat achter een *paroxytonon* eene tweesylbige enclitica, volgens 2. Aanm. a, haar accent behoudt: λόγον τινά, λόγον τινῶν.

AANM. Verscheiden op elkander volgende encliticae werpen ieder haar accent op de naastvoorgaande terug: εἰ τις σε τίπτει, in plaats van εἰ τις σε τίπτει. Zie ook § 6.

4. De encliticae behouden haar accent of worden *georthotoneerd*, zoo ze met nadruk of vooraan in een zin staan.

5. Niet enclitisch zijn:

a) εἰμί in alle vormen, wanneer het meer dan eene bloote copula is: εἰσί θεοί er bestaan goden.

b) de pronomina σοῦ, σοί, σέ, σφίσι achter eene geaccentueerde praepositie: παρὰ σοῦ, πρὸς σέ, in welk geval

men van den eersten persoon welluidendheidshalve steeds de langere vormen gebruikt: παρ' ἐμοῦ, πρὸς ἐμοί voor παρά μου, πρὸς μοι.

- c) encliticae na eene apostroph: πολλοὶ δ' εἰσί, doch πολλοὶ δέ εἰσι.
 d) het pronomen τίς als adjectivum vóór zijn substantivum staande.

§ 7^b. ANASTROPHE.

De *Anastrophe*, terugtrekking van den acutus, heeft plaats

- a) bij ἐστί, wanneer het meer dan eene bloote copula is: ἔστι θεός; wanneer het voor ἔξεστι, *licet*, staat; in 't begin van een zin; achter de particulae ἀλλ', εἰ, οὐκ, μή, ὥς, καί; achter het afgebroken pronomen τοῦτ' en ταῦτ', b. v. ἀλλ' ἔστι, οὐκ ἔστι, τοῦτ' ἔστι.
 b) bij de praepositie περί, als zij achter haren casus staat, b. v. τοῦτου πέρι.
 c) bij πάρα voor πάρεστι, ἐνι voor ἐνεστι enz.

§ 8. VERANDERING DER CONSONANTEN.

1. Vóór een tenuis moet een tenuis, vóór een media een media, vóór een adspirata een adspirata staan, en waar dit oorspronkelijk niet het geval is, wordt de eerste gewoonlijk veranderd. Diensvolgens gaan de labiales π, β, φ vóór τ in π, vóór δ in β, vóór θ in φ; de gutturales κ, γ, χ vóór τ in κ, vóór δ in γ, vóór θ in χ over:

τριβ-τός, ἐτρίβ-θην (van τρίβ-ω) wordt τρι-πτός, ἐτρί-φθην.
 γέγραφ-ται, γράφ-θην (van γράφ-ω) „ γέγρα-πται, γρά-βθην.

AANM. 1. Vóór een spiritus asper verandert de tenuis, zoowel in als buiten de samenstelling, in de verwante adspirata; dus niet ἀπ' οὔ, maar ἀφ' οὔ; niet δέκ' ἡμέραι, maar δέχ' ἡμέραι; niet νίχι' ὅλην, maar νίχθ' ὅλην; niet οὐκ οὕτως, maar οὐχ οὕτως; zoo ook δεγήμερος (van δέκω en ἡμέραι), ἀνθέλλω (van ἀντί en ἔλλω), ἀφαιρέω (van ἀπό en αἰρέω). Zie § 9. 2. Aanm. 2.

2. De praepositie ἐξ wordt vóór consonanten ἐκ, dat alsdan onveranderd blijft: ἐκ θεοῦ, ἐκγράφειν, ἐκθεῖναι, ἐκδοῦναι.

2. Dezelfde adspirata wordt nimmer verdubbeld, maar voor de

eerste de verwante tenuis in plaats gezet: *Βάκχος*, *Σαπφώ*, *Πιθεύς*, voor *Βάχχος*, *Σαφφώ*, *Πιθθεύς*.

3. Wanneer in een woord twee op elkander volgende syllaben met eene adspirata beginnen, dan verandert de adspirata der eerste meestal in de verwante tenuis: *πεφίληκα* voor *φεφίληκα*; *τριχός* (van *θριξ*) voor *θριχός*; *τρέχω* voor *θρέχω*, in 't futurum *θρέξομαι*; *τρέφω* voor *θρέφω*, fut. *θρέψω*; *ταχύς* voor *θαχύς*; *τάφος* van *θάπτω*; *ἐσθής* van *ἐννῦμι*; *ἔχω*, fut. *ἔξω*; *ἐνεχειρία* (van *ἔχω* en *χείρ*). Zelden wordt de tweede veranderd: *βουλεύθῃτι* voor *βουλεύθητι*.

AANM. Dit heeft geen plaats bij buigings- en afleidingsuitgangen, die met *θ* beginnen: *εἶθην*, *φανθείς*, *πανταχόθεν* (behalve der verba *θύω* en *τίθηναι*, als *ἐτίθην*, *ἐτέθην*) en ook niet in de samenstelling: *λυθοφόρος*.

4. Vóór eene *σ* valt de *τ*, *δ*, *θ*, *ζ*, *ν* weg; de *π*, *β*, *φ* wordt er mede tot *ψ*, de *κ*, *γ*, *χ* tot *ξ* versmolten, als *σώμασι*, niet *σώματ-σι*, *πείσω*, niet *πείθ-σω*, *δαίμοσι*, niet *δαίμον-σι*, *λείπω*, niet *λείπ-σω*, *γράφω*, niet *γράφ-σω*, *λέξω*, niet *λέγ-σω*.

AANM. De *ν* valt niet weg vóór *σαν* en *σο* der verba op *αἶνω* en *ἵνω*: *πέψανσαι* van *φαίνω*, *ἤσχυνσο* van *αἰσχίνω*.

5. Wanneer *ντ*, *νθ* of *νθ* vóór eene *σ* is weggevallen, wordt de voorgaande vocaal verlengd, en wel *ᾱ*, *ι*, *υ*, tot *ᾱ*, *ι*, *υ*; *ε* tot *ει*; *ο* tot *ου*: dus *πᾶς* voor *πάντ-ς*, *λέου-σι* voor *λέοντ-σι*, *πεισθείς* voor *πεισθέντς*. Verg. echter § 18. 3.

6. Vóór *μ* verandert *τ*, *δ*, *θ* in *σ*; *π*, *β*, *φ* in *μ*; *κ*, *γ*, *χ* in *γ*: *πέπει-σμαι* (*πέπειθ-μαι* van *πείθω*), *γέγρα-μμαι* (*γέγραφ-μαι* van *γράφω*), *τέτρι-μμαι* (*τέτριβ-μαι* van *τρίβω*), *πέπλεγμα* (*πέπλεκα* van *πλέκω*).

7. Vóór een lingualis gaat een andere lingualis bij de vervoeging in *σ* over: *πεισθῆναι* (*πειθ-θῆναι* van *πείθω*), *άνυσθῆναι* (*άνυτ-θῆναι* van *άνιτω*). Bij de vervoeging wordt vóór een ingeschoven *κ* de *τ*, *δ*, *θ*, *ζ* weggeworpen: *πέπεικα* van *πείθω*.

8. De *ν* wordt vóór de labiales in *μ*, vóór de gutturales in *γ*, vóór eene liquida in die zelfde liquida veranderd en valt vóór *ζ* weg: *συνβάλλω* (*συν-βάλλω*), *ἐγκαλέω* (*ἐν-καλέω*),

συλλέγω (συν-λέγω), σύμμαχος (σύν-μαχος), ἐμπίπτω (ἐν-πίπτω), συζυγία (συν-ζυγία) enz. Zie § 2. 6. Aanm. 3.

9. Bij vervoeging en samenstelling wordt de *ρ* achter een korte vocaal verdubbeld: ἔρρεον (van ῥέω), ἀπορρητός (ἀπό en ῥητός).

10. Vóór een consonant wordt ἐξ in ἐκ, οὐκ in οὐ, οὕτως in οὕτω veranderd: ἐκ σοῦ, οὐ σν.

AANM. De praepositie ἐν blijft voor de *ξ*, *ρ* en *σ*: ἐνρνθμος, ἐνσεῖω; de praepositie σύν werpt de *ν* weg vóór een *σ*, op welke een consonant volgt, en verandert de *ν* in *σ* voor een *σ*, op welke een vocaal volgt: σύστημα (σύν-σιγμα), ουσσίτιον (συν-σίτιον).

11. Sometijds wordt er tot gemak der uitspraak een consonant ingevoegd, b. v. ἀνδρός voor ἀνρός, μεσημβρία voor μεσημρία.

12. Sometijds wordt een vocaal met een consonant omgezet. Dit heet *metathesis*, b. v. πυκνός voor πνυκός; ἔδρακον voor ἔδακρον.

§ 8^b. VOCALEN. CONTRACTIE.

1. Een vocaal vóór een andere vocaal in hetzelfde woord heet *vocalis pura*. De *ι* en *υ* blijven vóór andere vocalen meest onveranderd, als φιλία, λῖω, λαίω. Gewoonlijk echter worden twee opeenvolgende vocalen tot éenen klank samengetrokken, b. v. νόος wordt νοός. Dit heet *contractie*.

De contractie geschiedt volgens deze hoofdregels:

- a) εῖ, οῖ worden gecontraheerd in εἰ, οἰ: τείχεῖ τείχει, αἰδοῖ αἰδοῖ; αἰ, ηἰ, ωἰ in α, η, ω: γήραι γήραε, θρηῖσσα θρηῖσσα, λωῖστος λῶστος.
- b) εα wordt samengetrokken in η, soms in α: τείχεα τείχη, ὅστέα ὅστᾱ; εε in ει: ποίεε ποίει, ῥέεθρον ῥεῖθρον: εο, οε, οο in ου: τείχεος τείχους μίσθοε μίσθον, πλόος πλοῦς; οα, οη, αο, αου in ω: αἰδῶα αἰδῶ, μισθόητε μισθῶτε, τιμάομεν τιμῶμεν, τιμάου τιμῶ.
- c) ᾱ, ῑ, ῡ worden dikwijls lang met wegwerping der volgende vocaal: σέλαα σέλα, τίμαε τίμα, χῖος χῖος, ἰχθυᾶς ἰχθυῖς.
- d) Vóór eene lange vocaal of diphthong worden ᾱ, ε, ο

dikwijls weggeworpen: *τιμάω τιμῶ, φιλέεις φιλεῖς, πλόοι πλοῖ*. Desgelijks *ā* in *Ποσειδάων Ποσειδῶν, λᾶας λᾶς*.

- e) Eene vocaal met eene diphthong worden dikwijls zóó samengetrokken, dat de *ι* van de diphthong er onder geschreven wordt: *αἰίδω ᾄδω, τιμάης τιμᾶς, τύπται τυπ-τη, φιλέης φιλῆς, αἰοιδῇ ᾠδῇ, φιλέεις φιλεῖς, φιλέοις φιλοῖς*. Uitzonderd zijn *αἰίρω αἴρω, αἰκῆς αἰκῆς* enz.

2. *Accent*. De samengetrokken syllabe heeft in den regel een circumflexus, als de eerste der beide enkele vocalen het accent heeft; een acutus, als de tweede den acutus heeft, en geen accent, als geen van beide vocalen geaccentueerd is: *ἄεθλον ᾄθλον, τιμάει τιμᾶ, ἔαν ἤν, ἔσταώς ἔστώς, ἐτίμαον ἐτίμων*. De uitzonderingen hierop zie § 15, 3. § 16, 4. § 20, 2. Aanm. 5.

§ 9. HIATUS.

1. Wanneer een woord op eene vocaal eindigt en het naastvolgende met eene vocaal begint, ontstaat er een *hiatus* of gaping, die zoo veel mogelijk vermeden wordt. Ter voorkoming van den hiatus dient de *elisio* (uitwerping), de *crasis* (vermenging) of de inlassching eener consonant.

2. *Elisio* is de uitwerping der korte eindvocaal die op een andere vocaal stuit; het teeken er van is de *apostroph*. Zij komt voor bij de tweesylbige praeposities, bij de particulae *ἀλλά, ἄρα, ἄρα, εἴτα, ἄμα, ἔτι, ἴνα, δε, τε, γε* en hare composita, soms ook bij het pronomen en het verbum: *ἐπ' ἐμοῦ* voor *ἐπὶ ἐμοῦ, πάντ' ἐστί* voor *πάντα ἐστί, ἐφ' οὗ* voor *ἐπὶ οὗ, οὐδ' ἐγώ, κατ' αὐτόν, ταῦτ' ἀγαθὰ, ἀλλ' ἐγώ, ἰν' ἐγώ, οἶσθ' ὅτι*.

Niet geëlideerd worden de korte *υ*, noch *α*, *ι*, *ο* in woorden van ééne syllabe, noch *ι* in *περί, ἄχρι, μέχρι, ὅτι* en in de dativi der derde declinatie.

AANM. 1. Stond op de weggevalleu vocaal een accent, dan springt het, behalve bij particulae, op de voorgaande syllabe over: *δεῖν' ἐπη* voor *δεῖνά ἐπη*.

2. Ook bij samenstelling heeft elisie plaats, doch zonder apostroph: *ὅταν* voor *ὅτε-ἄν, παρέχω* voor *παρὰ-ἔχω, κάθημαι* voor *κατὰ-ἡμιν, ἐφίημι* voor *ἐπὶ-ἔημι*, met uitzondering alleen van *περὶ* en *πρό*: *περιέχω, προίημι*. Zie § 8 Aanm. 1.

3. *Crasis* is de samentrekking (contractie) vooral van het artikel of *καί* met de eerste vocaal van 't volgende woord; het teeken er van heet *coronis* ('): *τοῦνομα* uit *τὸ ὄνομα*, *τοῦναντίον* uit *τὸ ἐναντίον*, *τάνδρος* uit *τοῦ ἀνδρός*, *θᾶτερα* uit *τὰ ἔτερα*, *τάγαθά* uit *τὰ ἀγαθὰ*, *τάναντία* uit *τὰ ἐναντία*, *τᾶλλα* uit *τὰ ἄλλα*, *τάνδρι* uit *τῷ ἀνδρί*, *ταυτό* uit *τὸ αὐτό*, *ῶγαθέ* uit *ὦ ἀγαθέ*, *κἀκεῖ* uit *καὶ ἐκεῖ*, *κἀγώ* uit *καὶ ἐγώ*, *κἀγαθός* uit *καὶ ἀγαθός*, *κἄν* uit *καὶ ἄν*, *κἂν* uit *καὶ ἐν*, *χῶ* uit *καὶ ὅ*.

AANM. 1. De *coronis* valt weg, wanneer op de vocaal der samengetrokken syllabe een spiritus staat: *ἀνῆρ* uit *ὁ ἀνῆρ*, *οὔμος* uit *ὁ ἐμός*, *αὐτός* uit *ὁ αὐτός*.

2. De vocaal door *crasis* ontstaan is altijd lang. Zie § 4 Aanm. 2.

3. Onder die vocaal mag dan alleen een *iota subscriptum* staan, als er in de tweede syllabe een *ι* is: *κᾶτα* voor *καὶ εἶτα*, doch *κᾶπειτα* voor *καὶ ἔπειτα*.

4. Verder komt om den hiatus te verhinderen eene *ν* (*ν ἐφελκυστικόν*) achter den uitgang *σι*, achter de derde personen op *ε* en achter *ἔστί*, *νόσφι*, *πρόσθε*, *ὀπίσθε*, *κέ*, *νύ*, b. v. *ἔλεγεν ἐμοί*, *παῖσιν ἐμοῖς*, *ἔστιν ὅς*. Regelmatig staat zij ook aan 't einde eener zinsnede en gewoonlijk voor grootere leestekens. *Οὐ* wordt vóór eene vocaal met den spiritus lenis *οὐκ* en vóór eene vocaal met den spiritus asper *οὐχ*. *Οὕτω* wordt vóór eene vocaal *οὕτως*.

§ 10. INTERPUNCTIE.

Punt en komma zijn aan de onze gelijk; voor kommapunt en dubbelpunt wordt een punt boven aan den regel gezet; voor vraagteeken hebben de Grieken eene figuur als onze kommapunt.

TWEDE AFDEELING. BUIGINGSLEER.

I. Declinatie.

§ 11. DECLINATIE IN 'T ALGEMEEN.

1. Het *genus*, geslacht, der substantiva hangt van hunne beteekenis of van hunnen uitgang af en is drieërlei: *masculinum*, manlijk, *femininum*, vrouwlijk, *neutrum*, onzijdig. Om de beteekenis zijn:

- a) *masculina*: de namen van mannen, rivieren, winden en maanden.
 b) *feminina*: de namen van vrouwen, boomen, landen, eilanden en de meeste steden.
 c) *neutra*: de indeclinabilia (onverbuigbare).
 d) *communια*: de persoonsnamen van manlijk en vrouwlijk geslacht: ὁ θεός de god, ἡ θεός de godin.

AANM. De namen van dieren zijn deels *communια*, als ὁ βοῦς de os, ἡ βοῦς de koe, deels *epicoena*, die één genus, masculinum of femininum, voor beide geslachten hebben: ὁ λύκος de wolf en wolvin, ἡ ἀλώπηξ de vos. Meestal zijn de namen van tamme dieren *communια*, die van wilde *epicoena*.

2. Het *adjectivum* bezit voor de drie geslachten, evenals in 't latijn, één of twee of drie uitgangen.

3. De *numerus*, getal, is drieërlei: singularis, enkelvoud, pluralis, meervoud, dualis, tweevoud.

4. De *casus*, naamvallen, zijn vijf: nominativus, genitivus, dativus, accusativus, vocativus. De dualis heeft maar één uitgang voor nom. acc. en voc., één voor gen. en dat.

5. Er zijn *drie* declinaties met de volgende veranderingen:

Sing.	1 ^e decl.	2 ^e decl.	3 ^e decl.
N.	ἡ ᾗ	ἡς ᾗς	ος ον ως ον —
G.	ἡς-ᾗς	ον ᾗ	όν ω
D.	ἡ ᾗ	ω	ι
A.	ἡν ᾗν	ον ων	ᾗ of ν
V.	ἡ ᾗ	ε ον ως ων	— } neutr. = nom.
Dualis.			
N. A. V.	ᾗ	ω	ε
G. D.	αῖν	οῖν ᾗν	οῖν
Plur.			
N. V.	αῖ	οῖ ᾗ ᾗ	ες, neutr. ᾗ
G.	ᾗν	ων	ων
D.	αῖς	οῖς ᾗς	σιν(ν)
A.	ᾗς	οὖς ᾗ ᾗς ω	ᾗς, neutr. ᾗ

AANM. Alle neutra zijn in nom. acc. en voc. sing. en plur. gelijk en gaan in den nom. plur. uit op *ᾱ*.

8. Voor 't accent gelden bij het declineren deze twee hoofdregels:

a) Het accent blijft op dezelfde syllabe als in den nom., zoo lang en voor zoo ver zulks niet met de algemeene regels (§ 5. 4 en 5) strijdt.

b) In den gen. en dat. komt op eene lange eindsyllabe, zoo die 't accent krijgt, altijd een circumflexus.

§ 12. ARTIKEL.

Het artikel of bepalend lidwoord wordt aldus verbogen:

Sing.	Dualis.	Plur.
N. <i>ὁ ἡ τό</i> (de, de, het)	N. A. <i>τῶ τῶ τῶ</i>	N. <i>οἱ αἱ τᾶ</i>
G. <i>τοῦ τῆς τοῦ</i>	G. D. <i>τοῖς ταῖς τοῖς</i>	G. <i>τῶν τῶν τῶν</i>
D. <i>τῷ τῇ τῷ</i>	A. <i>τοῖν τοῖν τοῖν</i>	D. <i>τοῖς ταῖς τοῖς</i>
A. <i>τόν τήν τό</i>		A. <i>τούς τᾶς τᾶ.</i>

§ 13. EERSTE DECLINATIE ¹⁾.

1. De eerste declinatie gaat voor 't fem. uit op *η* en *α*, voor 't masc. op *ης* en *ας*.

Sing.	regt	land	Muse	burger	jongeling
N.	<i>δίξ η</i>	<i>χώρ ᾱ</i>	<i>Μοῦς ᾱ</i>	<i>πολίτ ης</i>	<i>νεανί ᾱς</i>
G.	<i>δίξ ης</i>	<i>χώρ ᾱς</i>	<i>Μούς ης</i>	<i>πολίτ ου</i>	<i>νεανί ου</i>
D.	<i>δίξ η</i>	<i>χώρ ᾱ</i>	<i>Μούς η</i>	<i>πολίτ η</i>	<i>νεανί ᾱ</i>
A.	<i>δίξ ην</i>	<i>χώρ ᾱν</i>	<i>Μοῦς ᾱν</i>	<i>πολίτ ην</i>	<i>νεανί ᾱν</i>
V.	<i>δίξ η</i>	<i>χώρ ᾱ</i>	<i>Μοῦς ᾱ</i>	<i>πολίτ ᾱ</i>	<i>νεανί ᾱ</i>
Dualis.					
N. A. V.	<i>δίξ ᾱ</i>	<i>χώρ ᾱ</i>	<i>Μούς ᾱ</i>	<i>πολίτ ᾱ</i>	<i>νεανί ᾱ</i>
G. D.	<i>δίξ αιν</i>	<i>χώρ αιν</i>	<i>Μούς αιν</i>	<i>πολίτ αιν</i>	<i>νεανί αιν</i>
Pluralis.					
N, V.	<i>δίξ αι</i>	<i>χώρ αι</i>	<i>Μοῦς αι</i>	<i>πολίτ αι</i>	<i>νεανί αι</i>
G.	<i>δίξ ῶν</i>	<i>χώρ ῶν</i>	<i>Μουσ ῶν</i>	<i>πολίτ ῶν</i>	<i>νεανί ῶν</i>
D.	<i>δίξ αις</i>	<i>χώρ αις</i>	<i>Μούς αις</i>	<i>πολίτ αις</i>	<i>νεανί αις</i>
A.	<i>δίξ ᾱς</i>	<i>χώρ ᾱς</i>	<i>Μούς ᾱς</i>	<i>πολίτ ᾱς</i>	<i>νεανί ᾱς.</i>

¹⁾ Bij het schrijven van declinaties trachte men dadelijk de accenten goed te plaatsen. Hierdoor leert men de accenten van zelf, en de opmerkzaamheid blijft meer gespannen.

2. De woorden op α met een ρ of een vocaal voor α (α *purum*) behouden de α door alle casus van den sing.; doch die met een consonant voor α (α *impurum*) veranderen in den gen. en dat. α in η .

AANM. Den gen. op $\tilde{\alpha}$ s hebben ook nog eigennamen op $\delta\tilde{\alpha}$, $\theta\tilde{\alpha}$, $\lambda\tilde{\alpha}$, $\nu\tilde{\alpha}$, als *Ἀθήνα*, *Φιλομήλα*.

3. De acc. en voc. behouden de vocaal (α of η) van den nom. Alleen de voc. der woorden op $\tau\eta$ s, der volksnamen op η s en der door samenstelling gevormde verbalia heeft α : *πολίτης*, *πολιτᾶ*; *Πέρσης* Pers, *Πέρσᾶ*; *γεωμέτρης* landmeter, *γεωμέτρᾶ*.

4. De perispomena dezer declinatie zijn alle contracta en blijven daarom in alle casus perispomena. Die op $\tilde{\alpha}$ behouden deze vocaal onveranderd behalve in den genitivus pluralis: *μνᾶ* mina, *μνᾶς*, *μνᾶ*, *μνᾶν*. Die op $\tilde{\alpha}$ s hebben den dorischen gen. op $\tilde{\alpha}$: *βορρᾶς* noordewind, *βορρᾶ*, als ook eenige andere op α s: *πατραλοίας*, *μητραλοίας* (vader-, moedermoorder), *ὄρνιθοθήρας* vogelvanger, en sommige (vooral vreemde) eigennamen: *Ἀννίβας* Hannibal.

5. Naar de eerste declinatie gaat het fem. der adjectiva van drie uitgangen: *ἀγαθός*, *ἀγαθή*, *ἀγαθόν* goed, *δίκαιος*, *δικαίᾶ*, *δίκαιον* regtvaardig, *γλυκὺς*, *γλυκεῖᾶ*, *γλυκὺ* zoet.

6. Quantiteit. a) Van de eindvocalen is alleen α onzeker. Altijd lang is α in den dualis, in den voc. sing. der woorden op α s en in den uitgang α s. Altijd kort is α in den voc. sing. der woorden op η s, en in den nom., als ook in $\alpha\nu$ van den acc., zoo de gen. uitgaat op η s; doch lang, zoo de gen. uitgaat op α s. De uitzonderingen hierop kan men aan 't accent herkennen, b. v. *βασίλειᾶ*, *σφαῖρᾶ*. Zie § 5. 4. Over den uitgang α i zie § 4. 3, Aanm. 1.

b) Bij de adjectiva op α s is de eindvocaal α van 't fem. lang, bij die van andere uitgangen en bij participia kort.

7 Accent. In de eerste declinatie wijken van den hoofdregel (§ 11. 6^a) af:

a) $\omega\nu$ in den gen. plur., als zijnde uit $\acute{\alpha}\omega\nu$ samengetrokken, heeft altijd een circumflexus. Alleen de feminina

der adjectiva en participia op *ος, η (α), ον* volgen 't accent der masculina (verg. c): *δίκαιος, δικαίᾱ*, gen. *δικαίων*; dus *γλυκὺς, γλυκεῖᾱ*, gen. plur. *γλυκέων, γλυκειῶν*.

b) *Δεσπότης* heer, in den voc. *δέσποτᾱ*. Evenzoo schuiven andere woorden van daaglijksch gebruik in den voc. het accent zoo ver mogelijk naar voren; verg. § 14, 3; 18, 2 Aanm. 2; 19, 3.

c) De feminina der adjectiva en participia op *ος, η (ᾱ), ον* volgen, voor zoo ver de laatste syllabe dit toelaat, het accent der masculina: *δίκαιος, δικαίᾱ*, plur. *δίκαιοι, δίκαιαι*.

AANM. Beantwoord de volgende vragen: Hoe verandert in deze declinatie het accent van een proparoxytonon en properispomenon? van een paroxytonon met korte, van een met lange voorlaatste, en wel naar mate de nom. van uitgang verschilt? hoe ten laatste van een oxytonon? Pas dit ter oefening toe op *θάλαττᾱ* zee, *μέλιττᾱ* bij, *μέριμνᾱ* zorg, *γέφυρᾱ* brug, *βασιλειᾱ* koningin, *ἄρουρᾱ* akker, *γλῶττᾱ* tong, *σφῦρᾱ* hamer, *σφαῖρᾱ* bol, *γνώμη* meening, *ζώνη* gordel, *λύπη* smart, *λαῖρᾱ* straat, *στρατιώτης* soldaat, *τεχνίτης* kunstenaar, *κόμη* hair, *πύλη* deur, *θόξᾱ* meening, *ἡμέρᾱ* dag, *προδότης* verrader, *ταμίᾱς* waarnemer, *ψυχή* ziel, *ὄργη* toorn, *στοᾱ* gaanderij, *σκιᾱ* schaduw, *κριτής* rechter, *μαθητής* leerling, *γῆ* aarde, *γαλῆ* wezel.

§ 14. TWEDE DECLINATIE.

1. De tweede declinatie gaat in 't masc. uit op *ος*, in 't neutr. op *ον*. Feminina op *ος* zijn, behalve de aangewezenen in § 11. 1^b, *ὁδός* weg, *βίβλος* boek, *νῆσος* eiland, *νόσος* ziekte, *τάφος* gracht, *ψῆφος* scherf, enz.

Sing.	Dualis.	Plur.
N. ἄνθρωπος (mensch)	N. A. V.	N. ἄνθρωποι
G. ἀνθρώπου	ἀνθρώπων	G. ἀνθρώπων
D. ἀνθρώπου	G. D.	D. ἀνθρώποις
A. ἄνθρωπον	ἀνθρώποιν	A. ἀνθρώπους
V. ἄνθρωπε		V. ἄνθρωποι
N. V. σὺκον (vijg)	N. A. V.	N. V. σὺκᾱ
G. σὺκον	σὺκω	G. σὺκων
D. σὺκω	G. D.	D. σὺκοις
A. σὺκον	σὺκοιν	A. σὺκᾱ.

2. Θεός heeft in den voc. θεός. Ook bij andere woorden staat de nom. wel voor den voc.: ὦ φίλος.

Naar deze declinatie gaat het masc. en neutr. der adjectiva op *ος, η (α), ον* en van die op *ος, ον*.

3. Quantiteit en accent. De uitgang *α* is altijd kort. Over *οι* zie § 4, 3. Aanm. 1. Ten opzichte van 't accent wijkt ἀδελφός (broeder) af met den voc. ἀδελφε.

AANM. Declineer ὁ ποταμός rivier, ὁ νομός weide, ὁ νόμος wet, ὁ ταῦρος stier, ὁ κίνδυνος gevaar, ἡ παρθένος maagd, τὸ ζυγόν juk, τὸ ῥόδον roos, τὸ δῶρον geschenk, τὸ φάρμακον geneesmiddel.

§ 15. SAMENGETROKKEN TWEEDE DECLINATIE.

1. Enkele woorden met eene *ο* of *ε* voor *ος* en *ον* trekken *οο* en *εο* in *ου, εα* in *α* samen, terwijl zij *ο* en *ε* vóór een lange vocaal verliezen. Deze woorden missen den voc. en zijn: *θροος* geraas, *νόος* geest, *μνός* dons, *πλόος* vaart, *ῥόος* stroom, *χνοος* kinhair, *πνός* adem, benevens de hiermede samengestelde; verder *ἀδελφιδεός* neef, *ἀνεψιαδεός* neef, *θυγατριδεός* kleinzoon, *οστέον* been, *κάνεον* korf.

Sing.	Dualis.	Plur.	
N. νόος νοῦς	N. A. νόω νόῳ	N. νόοι νοῖ	
G. νόου νοῦ	G. D. νόοιν νοῖν	G. νόων νόων	
D. νόῳ νόῳ		D. νόοις νοῖς	
A. νόον νοῦν		A. νόους νοῦς	
N. οστέον οστούν	N. A. οστέω οστώ	N. οστέα οστά	
G. οστέου οστού	G. D. οστέοιν οστοῖν	G. οστέων οστών	
D. οστέῳ οστώ		D. οστέοις οστοῖς	
A. οστέον οστούν		A. οστέα οστά	

In de thema's moet men steeds de samengetrokkene vormen gebruiken.

2. Eveneens worden verbogen:

- de multiplicativa op *όος, όη, όον*, als *άπλοῦς, ή, οῦν* eenvoudig (zie § 27, 4), wier neutr. plur. *όα* samengetrokken wordt in *ᾱ, άπλοῖ, άπλαῖ, άπλᾱ*;
- de stoflijke adjectiva op *εος, έᾱ, εον*, die 't fem. *έα* in *ή* samentrekken, of wel in *ᾱ*, wanneer voor *έα* nog eene

vocaal of *ρ* komt: *ἀργυροῦς*, *ἀργυρᾶ*, *ἀργυροῦν* zilveren, *ἐρεοῦς*, *ἐρεᾶ*, *ἐρεοῦν* wollen; doch in den dual. *χρυσῶ*, *χρυσᾶ*, *χρυσῶν*, plur. *χρυσοῖ*, *χρυσαῖ*, *χρυσᾶ*;

- c) de adjectiva op *οος*, *οον*, als samengesteld met substantiva op *οος* (*οῦς*): *εὐνοος*, *εὐνοον* welgezind, die 't neutr. plur. *οᾶ* niet samentrekken: *εὐνοᾶ*.

3. Accent. Uitzonderingen op § 8^b, 2 zijn:

- a) de nom. acc. en voc. dual. der substantiva: *πλώ*, niet *πλῶ*,
 b) de substantiva op *εός*: *ἀδελφιδεός*, *-δοῦς* neef,
 c) de composita, die in alle casus het accent op de voorlaatste krijgen: *περίπλοος*, *περιπλόου*, *περίπλους*, *περίπλου*; *εὐνόου*, *εὐνου*, *εὐνοοι*, *εὐνοι*; vervolgens de adjectiva op *εος*, *εᾶ*, *εον*, die 't accent op de laatste krijgen: *χρύσεος*, *χρυσῆᾶ*, *χρύσεον*, *χρυσοῦς*, *χρυσῆ*, *χρυσοῦν*, ten laatste *κάνεον*, *κανοῦν* korf.

§ 16. TWEEDE DECLINATIE OP *ως* EN *ων*.

1. De woorden dezer declinatie behouden de *ω* door alle casus en wel met eene *ι* er onder, als *ι* in de gewone declinatie voorkomt. De voc. is gelijk aan den nom.

Sing.	Dual.	Plur.
N. V. <i>νεώς</i> (ό, tempel)	N. A. V.	N. V. <i>νεῶ</i>
G. <i>νεῶ</i>	<i>νεῶ</i>	G. <i>νεῶν</i>
D. <i>νεῶ</i>	G. D.	D. <i>νεῶς</i>
A. <i>νεῶν</i>	<i>νεῶν</i>	A. <i>νεῶς</i>
N. V. <i>ἀνώγεων</i> (τὸ, zaal)	N. A. V.	N. V. <i>ἀνώγεω</i>
G. <i>ἀνώγεω</i>	<i>ἀνώγεω</i>	G. <i>ἀνώγεων</i>
D. <i>ἀνώγεω</i>	G. D.	D. <i>ἀνώγεως</i>
A. <i>ἀνώγεων</i>	<i>ἀνώγεων</i>	A. <i>ἀνώγεω</i> .

2. Hiertoe behooren verder *λέως* volk, *κάλως* kabel, *τάως* paauw, *ἡλεως* genadig, *πλέως* vol, *ἀξιόχρεως* bruikbaar enz.

3. Sommige woorden, vooral eigennamen, werpen in den acc. sing. de *ν* weg, *ὁ λαγώς* de haas, *τὸν λαγών* en *λαγώ*, *ἡ ἔως* de dageraad, in den regel *τὴν ἔω*, *Ἄθως* Athos, *Ἄθω*.

4. Voor 't accent is *εω* ééne syllabe, dus *ἀνώγειον* proparoxytonon, hoewel de laatste lang is. Bij uitzondering hebben de oxytona op *ώς* in den gen. een acutus: *νέω* in plaats van *νεῶ*.

§ 17. DERDE DECLINATIE.

1. De derde declinatie gaat in den nom. sing. uit op *α, ι, υ, ω, ν, ρ, σ, ξ, ψ*. De casusuitgangen komen achter den *stamvorm*, die in den nom. meestal veranderd is: *σῶμα* (eigenlijk *σωματ*) gen. *σώματ-ος*. Deze verandering van den stamvorm bestaat vooral:

a) in de verlenging der vocaal, als (*δαίμων*) *δαίμων* godheid, (*ποιμην*) *ποιμήν* herder.

b) in 't wegwerpen eener *τ*, als (*σώματ*) *σῶμα* lichaam, (*γέροντ*) *γέρων* grijsaard, (*λέοντ*) *λέων* leeuw.

c) in de bijvoeging eener *ς*, als (*ἄλ*) *ἄλς* zee. Gaat de stamvorm op eene muta uit, dan gelden de regels van § 8, 4: (*τέρατ*) *τέρας* wonder, (*λαμπάδ*) *λαμπάς* fakkel, (*ὄρνιθ*) *ὄρνις* vogel, (*λαίλαπ*) *λαίλαψ* storm, (*κόρακ*) *κόραξ* raaf, (*γίγαντ*) *γίγας* reus, (*χαριεντ*) *χαρίεις* lief, (*ὀδοντ*) *ὀδοὺς* tand. Gaat de stam op eene vocaal uit, dan blijft de korte vocaal bij de neutra kort; bij de masculina en feminina wordt *ε* in *η* of *ευ*, *ο* in *ω* of *ου*, en bij verscheiden ook *ε* in *ος, ι, ις, υ, υς* veranderd: (*δεπα*) *τὸ δέπας* de beker, (*βασιλε*) *βασιλεύς* koning, (*ἄληθε*) *ἀληθής* waar, (*αἰδο*) *αἰδώς* schaamte, (*βο*) *βοῦς* koe, (*τειχε*) *τείχος* muur, (*πολε*) *πόλις* stad, (*ἄστε*) *ἄστυ* stad.

2. Genus. a) *Masculina* zijn de substantiva op *εῖς, ην, ης, ηρ, αν, υν, ων* gen. *ωνος, ως, τωρ* en die in den gen. *ντος* hebben, uitgezonderd de feminina: *φρήν* verstand, *γαστήρ* maag, *ἔσθης* kleed, die op *της* en die op *ως* gen. *οος*.

b) *Feminina* zijn die op *ω, αῦς, ἄς* gen. *ἄδος, ων* gen. *ονος, ως* gen. *οος*, op *της* en de meeste op *ις*, behalve de masculina *ἄξων* as, *κανών* regel, *δαίμων* godheid. Communis generis is *ἡγεμών* gids.

c) *Neutra* zijn die op *α, η* (plur.), *ι, υ, αρ, ος, ας* gen. *ατος* en *αος*, behalve de masculina *ψάρ* spreekw, *λᾶς, λᾶος*

steen. Neutra zijn nog πῦρ vuur, φῶς licht, οὖς oor, ὕδωρ water, en eenige andere op ωρ.

Wat hier verder toe behoort kan het gebruik leeren.

3. De gewone declinatie is als volgt :

Singularis.

N. κρατῆρ (mengvat)	μήν (maand)	λέων (leeuw)	σῶμα (lichaam)
G. κρατῆρ ος	μήν ος	λέοντ ος	σώματ ος
D. κρατῆρ ι	μήν ι	λέοντ ι	σώματ ι
A. κρατῆρ ᾱ	μήν ᾱ	λέοντ ᾱ	σῶμα
V. κρατῆρ	μήν	λέον	σῶμα

Dualis.

N. A. V. κρατῆρ ε	μήν ε	λέοντ ε	σώματ ε
G. D. κρατῆρ οιν	μήν οῖν	λέοντ οιν	σώματ οιν

Pluralis.

N. V. κρατῆρ ες	μήν ες	λέοντ ες	σώματ ᾱ
G. κρατῆρ ων	μήν ὦν	λέοντ ων	σώματ ων
D. κρατῆρ σι(ν)	μήν σί(ν)	λέοντ σι(ν)	σώματ σι(ν)
A. κρατῆρ ᾱς	μήν ᾱς	λέοντ ᾱς	σώματ ᾱ.

4. Quantiteit. De eensylbige nominativi zijn lang: πῦρ, μῦς, behalve het pronomen τίς. De uitgangen ι, α, ας zijn kort; alleen bij de woorden op εὖς is α en ας lang. Als eindvocalen van den stam zijn α, ι, υ kort; doch lang bij stamvormen op αν, ιν, υν: σέλας, σέλαος, δάκρυ, δάκρυος, δελφίς, δελφίνος, παιῶν, παιῶνος, behalve γραῦς, γραῶς.

5. Accent. De algemeene regel der accenten (§ 11. 6^a) geldt alleen voor twee- of meersylbige stamvormen; bij de eensylbige is in den gen. en dat. aller numeri de uitgang, in de overige casus de stamvocaal geaccentueerd, zie μήν. Zoo ook κύνος van den nom. κύων, γυναικός van den nom. γυνή. Zie ook § 19. 2.

Hiervan zijn uitgezonderd die in den gen. dual. en plur. paroxytona zijn: ο παῖς het kind, τὸ οὖς het oor, τὸ φῶς (φωτός) het licht, ἡ δάς de fakkel, ὁ Τρώς de Trojaan; dus παῖς, παιδός, παιῖ, παίδοιν, παίδων. Voorts πᾶς, ieder, παντός, παντί, πάντων, πᾶσι(ν); οὐδείς, οὐδενός, οὐδενί,

οὐδένων, οὐδέσι(ν); μηδεῖς, μηδένων, μηδέσι(ν), terwijl de eensylbige participia en 't vragend voornaamw. τίς overal 't accent op de stamvocaal hebben.

§ 18. BIJZONDERE AANMERKINGEN.

1. De *acc. sing.* der woorden op ις, υς, αυς, ους gaat, als de stam op eene vocaal uitgaat, in plaats van op ᾱ op ν uit, die de plaats der ς van den nom. inneemt: πόλις πόλιν, βοῦς βόυν. Daarentegen krijgen de op eene consonant uitgaande stamvormen, zoo de laatste van den nom. het accent heeft, altijd ᾱ: ἐλπίς (ἐλπίδ) ἐλπίδα, ποῦς (ποδ) πόδα; doch de barytona meest ν: ἔρις (ἐρίδ) ἔριν.

2. De *voc. sing.* verschilt van den nom. in deze gevallen:

- a) de woorden op εῦς, ις, υς, alsmede παῖς, γραῖς, βοῦς werpen de ς weg, terwijl εῖς perispomenon wordt βασιλεῦ, ἡδύ, παῖ.
- b) de woorden, wier stam op ν uitgaat, en ook de andere, die in den nom. een verlengde ε of ο zonder accent hebben, krijgen den zuiveren stam tot voc.; die met den stam op ντ werpen de τ weg: τᾶλας (ταῖαν) τᾶλαν, χαρίεις (χαριεντ) χαρίεν, μήτηρ (μητερ) μήτερ, ῥήτωρ (ῥητορ) ῥήτορ.

AANM. 1. De participia hebben den voc. gelijk aan den nom.

2. De substantiva oxytona behouden in den voc. de lange vocaal van den nom.: ποιμήν (ποιμεν) ποιμήν, behalve δᾶρ van δαῖρ zwager, πάτερ van πατήρ vader, ἀνερ van ἀνήρ man; omgekeerd wordt de ook in den stam lange vocaal kort genaakt in Ἀπόλλων, Ποσειδῶν en σωτήρ redder, die dan het accentopschuiven: Ἀπολλόν, Ποσειδόν, σῶτερ. Zie § 13, 7b.

- c) de feminina op ῶ en ῷς hebben in den voc. οῖ: Σαπφώ, Σαπφοῖ, αἰδώς, αἰδοῖ.

3. De *dat. plur.* krijgt σι(ν) bij den zuiveren stam. Gaat deze op eene consonant uit, dan zijn de veranderingen van § 8. 4 en 5 toepaslijk; doch de adjectiva (niet de participia) op εις behouden de korte vocaal, ook na 't uitvalen van ντ: κόραξ (κορακ) κόραξι(ν), ποῦς (ποδ) ποσί(ν), λέω (λεοντ) λέουσι(ν); φωνήεις (φωνηεντ) φωνήεσι(ν). Die in dennom. eene diphthong

hebben, behouden deze in den dat.: βασιλεύς (βασιλε) βασιλεύσι(ν), γραῦς (γρα) γραῦσι(ν).

§ 19. SYNCOPE VAN WOORDEN OP ηρ.

1. De substantiva op ηρ (-ερ): πατήρ vader, μήτηρ moeder, θυγάτηρ dochter, γαστήρ buik, Δημήτηρ Demeter, verliezen de ε in den gen. sing. en in den dat. sing. en plur. en nemen in den dat. plur. vóór den uitgang σι eene ᾶ aan, πατήρ, πατρός, πατρί, πατέρα, πάτερ, πατέρες, πατέρων, πατράσι(ν), πατέρας.

2. Δημήτηρ heeft in den acc. Δήμητρα, ἄστήρ ster, gen. ἀστέρος, in den dat. plur. ἀστράσι(ν). Ἄνῃρ werpt in alle casus de ε uit en neemt daarvoor δ in plaats: ἀνδρός, ἀνδρί, ἀνδρᾶ, ἄνερ, ἄνδρες, ἀνδράσι(ν), ἀνδράς. Zie § 8, 11.

3. Het accent dezer woorden staat altijd op de ε of op de in den dat. daarvoor ingeschoven ᾶ, en waar de ε uitgevallen is, op de laatste syllabe. In den voc. schuift het zoo ver mogelijk op: θυγάτηρ, θυγατρός, θυγατέρᾶ, θυγατράσι(ν), θύγατερ. Doch Δημήτηρ, gen. en dat. Δήμητρος, Δήμητρι. In de genitivi en dativi wordt ἀνῆρ voor 't accent als eensyllbig beschouwd. Zie § 17. 5.

§ 20. SAMENGETROKKEN DERDE DECLINATIE.

1. Wanneer de stam van een woord op eene vocaal uitgaat, wordt deze met de vocaal van den uitgang meestal samengetrokken en alsdan zijn de nom. en acc. plur. gelijk.

2. In alle casus, wier uitgang met eene vocaal begint, worden samengetrokken de woorden op ης (ες in 't neutr. der adjectiva), op ας gen. ᾱτος (na wegwerping der τ), op ος (neutra), op ω en ὤς gen. ὀος.

Sing.	Dualis.	Plur.
N. τριήρης (ή, galei)	N. A. V.	N. τριήρε ες τριήρεις
G. τριήρε ος τριήρους	τριήρε ε τριήρη	G. τριηρέων τριήρων
D. τριήρε ι τριήρει	G. D.	D. τριήρε σι(ν)
A. τριήρε ᾶ τριήρη	τριηρέ οιν τριηροῖν	A. τριήρε ᾶς τριήρεις
V. τριήρες (§ 13. 7b)		V. τριήρε ες τριήρεις

Sing.	Dualis.	Plur.
N. A. V. κέρας (hoorn)	κέρατ ε κέρα	N. A. V. κέρατ α κέρα
G. κέρατ ος κέρως	κέρατ οιν κερῶν	G. κέρατ ων κερῶν
D. κέρατ ι κέρα		D. κέρα σι(ν)
N. V. τεῖχος (τό, muur)	N. A. V.	N. V. τείχε ᾶ τείχη
G. τείχε ος τείχους	τείχε ε τείχη	G. τείχε ων τειχῶν
D. τείχε ι τείχει	G. D.	D. τείχε σι(ν)
A. τεῖχος	τειχέ οιν τειχοῖν	A. τείχε ᾶ τείχη
N. ἡχώ (ή, echo)	N. A. V.	N. ἡχοί
G. ἡχώ ος ἡχοῦς	ἡχώ	G.)
D. ἡχώ ι ἡχοῖ	G. D.	D.) als in de 2 ^{de} decl.
A. ἡχώ ᾶ ἡχώ	ἡχοῖν	A.)
V. ἡχοῖ		V.)

- AANM. 1. De neutra op ες van de adjectiva op ης volgen de declinatie der neutra op ος. — De samengestelde adjectiva op ης blijven, als zij in den nom. paroxytona zijn, in den gen. plur. ook paroxytona: συνήθης, αὐτάρκης, συνήθων, αὐτάρκων.
2. De uitgang εᾶ wordt samengetrokken in ᾶ, wanneer νόός de ε nog eene vocaal staat: χρέος behoefte, χρέᾶ; ὑγιής, ές gezond, ὑγιᾶ; doch σκεῦος, gereedschap, maakt σκεῦή, niet σκεύα.
3. De neutra op ας, αος worden alleen samengetrokken in α en α: τῷ δέπῃ, τὰ δέπῃα van δέπας beker, τῷ σέλῃα van σέλας glans.
4. Het subst. ἦρως held, gen. ἥρωος, mag in den acc. sing. ook samengetrokken worden: ἦρωα en ἦρω.
5. Onregelmatig is 't accent op den samengetrokken acc. sing. der woorden op ῶ en ῳς; doch ook αἰδῶ van αἰδῶς schaamte.
6. Naar τριηρης gaan ook de eigennamen op κλής, ontstaan uit κλέης, met eene dubbele contractie in den dat.: Περικλής, Περικλήους, -κλεῖ, -κλέᾶ, (-κλεες) -κλεις.

3. De overige woorden worden of in den dat. sing., in den nom., acc. en voc. plur., of slechts in enkele dezer casus samengetrokken. Tot de eerste soort behooren de woorden op ις, ι, υς en υ, wier stam op ε of ι uitgaat. Van deze hebben die op ις met den stam op ε en die op υς den zoogenoemden *attischen genitivus* sing., dual. en plur. op εως, εοιν en εων, die voor ééne syllabe doorgaat, weshalve 't accent op de derde van achteren komt. Zie § 16. 4.

Sing.	Dualis.	Plur.
N. πόλις (ή, stad)	N.A.V. πόλε ε πόλη	N. πόλε ες πόλεις
G. πόλε ως	G. D. πόλε οιν	G. πόλε ων
D. πόλε ι πόλει		D. πόλε σι(ν)
A. πόλιν		A. πόλε ας πόλεις
V. πόλι		V. πόλε ες πόλεις
N. ἴδρις (kundig)	N. A. V.	N. ἴδρι ες ἰδρῖς
G. ἴδρι ος	ἴδρι ε	G. ἰδρί ων
D. ἴδρι ι ἰδρῖ	G. D.	D. ἴδρι σι
A. ἴδριν	ἰδρί οιν	A. ἴδρι ας ἰδρῖς
V. ἴδρι		V. ἴδρι ες ἰδρῖς
N. πῆχυς (ό, el)	N. A. V. πήχε ε	N. πήχε ες πήχεις
G. πήχε ως	G. D. πήχε οιν	G. πήχε ων
D. πήχε ι πήχει		D. πήχε σι(ν)
A. πήχυν		A. πήχε ας πήχεις
V. πήχυ		V. πήχε ες πήχεις
N. V. ἄστυ (τὸ stad)	N. A. V. ἄστε ε	N. V. ἄστε α ἄστη
G. ἄστε ος	G. D. ἄστέ οιν	G. ἄστέ ων
D. ἄστε ι ἄστει		D. ἄστε σι(ν)
A. ἄστυ		A. ἄστε α ἄστη.

AA.NM. De adjectiva op *υς*, *ν* met een gewonen gen. trekken dezen gen., als ook het neutr. op *ευ*, niet samen: ἡδύς, ἡδέος, ἡδέων, ἡδέα.

4. In enkele der onder 3 opgegeven casus worden de woorden op *εύς*, die op *υς* gen. *υος*, als ook *γραύς* en *βοϋς* samengetrokken. Die op *εύς* hebben den att. gen. sing. op *έως*.

Singularis.

N. βασιλεύς (koning)	ἰχθύς (visch)	βοϋς (os)	γραύς (besje)
G. βασιλέ ως	ἰχθύ ος	βο ός	γραῶ ός
D. βασιλέ ι βασιλεῖ	ἰχθύ ι	βο ῑ	γρα ῑ
A. βασιλέ ᾱ	ἰχθύ ν	βοϋ ν	γραϋ ν
V. βασιλεῦ	ἰχθύ	βοϋ	γραϋ

Dualis.

N. A. V. βασιλέ ε	ἰχθύ ε	βό ε	γραῶ ε
G. D. βασιλέ οιν	ἰχθύ οιν	βο οῖν	γρα οῖν

Pluralis.

N. V.	βασιλέ ες βασιλεῖς	ἰχθὺ ες	βό ες	γρᾶ ες
G.	βασιλέων	ἰχθύων	βο ὦν	γρᾶ ὦν
D.	βασιλεῦσι(ν)	ἰχθύσι(ν)	βου σί(ν)	γρᾶν σί(ν)
A.	βασιλέας	ἰχθύας ἰχθύς	βοῦς	γρᾶας γρᾶυς.

AANM. 1. Van de woorden op εἷς wordt de nom. plur. gecontraheerd, de acc. in den regel niet: omgekeerd wordt van de woorden op υς, als ook van βούς, γράυς, de acc. plur. wel, de nom. niet gecontraheerd.

2. De woorden op εἷς gaan in den nom. plur. in 't oud-attisch ook uit op ῆς, als βασιλῆς. Staat voor εἷς eene vocaal, dan wordt altijd εως in ῶς, εἰ in ᾱ, εων in ῶν, εας in ᾱς samengetrokken: Πειραιεῖς, Πειραιῶς, -αιᾶ; χοεῖς, χοῶς, χοᾶ, χοῶν, χοᾶς.

5. Van de comparativi op *ων, ον* worden de vormen *οVES, οVας* en *οVα*, na de syncope der *ν*, samengetrokken: *μείζων* grooter, acc. sing. *μείζονα, μείζω*, N. A. V. plur. *μείζονες, μείζονας, μείζους*, neutr. *μείζονα, μείζω*.

AANM. 1. De godennamen Ἀπόλλων en Ποσειδῶν trekken achter de woordjes μᾶ en νῆ den acc. Ἀπόλλωνα en Ποσειδῶνα samen in Ἀπόλλων en Ποσειδῶ.

2. Declineer: ἡ πῖναξ (άκος) tafel, ἡ φλέψ (βός) ader, ἡ ἀλώπηξ (εκος) vos, ἡ φλοῦξ (γός) vlam, τὸ στόμα (ατος) mond, τὸ πτήμα (ατος) bezit, ἡ ἐλπῖς (ίδος) hoop, ὁ λιμήν (ένος) haven, ἡ ἀνθράξ (όνος) nachtegaal, ὁ ἀνθράξ (άντος) standbeeld, τὸ ὄρος (ους) berg, ἡ περιθώ (ους) overreding, ὁ ἱππεύς (έως) ruiter, ὁ μάντις (εως) wichelaar, ὁ πέλεκυς (εως) bijl, ὁ μῦς (μυός) muis, ὁ στάχυς (υος) korenair.

§ 21. ONREGELMATIGE DECLINATIE.

1. De onregelmatigheid (*anomalie*) in de declinatie bestaat vooral daarin, dat dezelfde nom. op verschillende wijze verbogen wordt, óf dat een van twee der verbogen uitgangen een ongebruiklijken nom. veronderstelt, óf dat de nom. onregelmatig gevormd is.

* 2. Een woord, welks nom. op verschillende wijze verbogen wordt, heet *heterocliton*: *Οιδίπους* in den gen. *Οιδίποδος* en *Οιδίπου* (naar de derde en tweede declinatie), dat. *Οιδίποδι*, acc. *Οιδίποδα* en *Οιδίπουν*, voc. *Οιδίπου*; zoo *σκότος* dui-
sternis, gen. *σκότους* en *σκότου*, dat. *σκότει* en *σκότῳ*; *ὄρνις*

vogel, plur. ὄρνιθες, ὄρνιθας en ὄρνεις. In 't bijzonder zijn op te merken de eigennamen op ης gen. εος (ους), die in den acc. sing. ook, volgens de eerste declinatie, ην hebben: Σωκράτης, gen. Σωκράτους, acc. Σωκράτη en -την.

3. Wanneer een der verbogen uitgangen een ongebruiklijken nom. veronderstelt, heet dit een *metaplasma*: δάκρυον traan, dat. plur. δακρύοις en δάκρυσι(ν) (van het dichterbijke δάκρυ); δένδρον boom, dat. plur. δένδροις en (van een ongewoon τὸ δένδρος) δένδρεσι(ν); πῦρ vuur, plur. πυρά, πυρών, πυροῖς (als van een τὸ πυρόν). Zoo ook nog ὁ δεσμός, plur. τὰ δεσμά en οἱ δεσμοί; ὁ σταθμός verblijf, deurstijl, weegschaal, plur. οἱ σταθμοί in de eerste beteekenis, τὰ σταθμά in de andere; τὸ στάδιον lengtemaat van 600 voet, plur. οἱ στάδιοι; ὁ σῖτος koorn, τὰ σῖτα, enz.

4. Door een onregelmatig gevormden nom. en eenige andere afwijkingen onderscheiden zich:

1. ἀνὴρ (man), ἀνδρός, zie § 19. 2.

2. γάλα (τὸ, melk), γάλακτος. 3. γόνυ (τὸ, knie), γόνατος.

4. δόρυ (τὸ, speer), δόρατος en δορός. 5. ὕδωρ (τὸ, water), ὕδατος; σκῶρ (τὸ, drek), σκατός.

6. γύνη (vrouw), γυναικός, γυναικί, γυναῖκα, γύναι; γυναικες, γυναικῶν, γυναιξί(ν), γυναικας. Het accent als bij de eensyllbigen.

7. Ζεύς (Jupiter), Διός, Διί, Δία, Ζεῦ.

8. θρίξ (ή, hair), τριχός, dat. plur. θριξί(ν), zie § 8. 3.

9. κλείς (ή, sleutel), κλειδός, acc. κλειδα (liever κλειν); plur. κλειδες en κλειδας samengetr. κλεις.

10. κύων (hond), κυνός, voc. κύον. Het accent als bij de eensyllbigen.

11. μάρτυς (getuige), μάρτυρος, dat. plur. μάρτυσι(ν).

12. ναῦς (ή schip), νεώς, νηί, ναῦν; dual. νεοῖν; plur. νῆες, νεῶν, ναυσί(ν), ναῦς.

13. οὖς (τὸ, oor), ὠτός. Over ὠτων zie § 17, 5.

14. υἱός (zoon), υἱοῦ enz. Daarnevens υἱέος, υἱεῖ; dual. υἱέε, υἱέοιν; plur. υἱεῖς, υἱέων, υἱεσι(ν), υἱεῖς.

15. χείρ (ή, hand), χειρός, gen. dual. χερσῶν, dat. plur. (χερσίν(ν)).

16. πνύξ (ή, vergaderplaats te Athene), πυνός. Zie § 8. 12.

17. πρόχους (ή, schenkkkan), πρόχου enz., dat. plur. πρόχουσι(ν).

§ 22. UITGANGEN DER ADJECTIVA.

1. Over de declinatie der adjectiva is bij de substantiva gehandeld. Hier blijft nog over, hunne verschillende uitgangen op te geven.

2. Het talrijkst zijn de adjectiva op

ος, η, ον en ος, ᾶ, ον.

Het fem. gaat uit op ᾶ, als er eene vocaal of ρ vóór den uitgang staat, anders altijd op η: καλός, καλή, καλόν schoon, φίλιος, φιλιᾶ, φίλιον bevriend, ἐλευθερός, ἐλευθέρᾶ, ἐλευθερόν vrij. Alleen die op οος hebben η, tenzij er een ρ vóór οος gaat: ὀγδοός, ογδόη, ὀγδοον achtste, ἄθροος, ἄθροᾶ, ἄθροον verzameld.

3. Vele adjectiva op ος zijn *communia* d. i. van twee uitgangen, als βάρβαρος, βάρβαρον barbaarsch, ἡσυχος, ον rustig. Hiertoe behooren voornamelijk alle samengestelde adjectiva zonder afzonderlijke afleidingsuitgangen; alsmede de van samengestelde verba afgeleide, b. v. φιλότεκνος kinderlievend (van φίλος en τέκνον), διάφορος verschillend (van διά en φέρω). Van drie uitgangen zijn alle met de afleidingsuitgangen κος, λος, νος, ρος, τος, εος, als φανερός (van φαίνω) openbaar, λευκός wit. De adjectiva op ως, ων der tweede declinatie zijn *communia*: ἵλεως, ἵλεων genadig; doch πλέως vol, fem. πλέα.

4. Verder zijn van drie uitgangen de adjectiva op

υς, εἶς, υ, als: γλυκύς, γλυκεῖς, γλυκί gen. γλυκίος, zoet.

εις, εσσα, εν, als: χαρίεις, χαρίεσσα, χαρίεν gen. χαρίεντος, bevallig; τιμῆεις τιμῆς, τιμήεσσα, τιμήσσα, τιμῆεν, τιμῆν gen. τιμῆεντος τιμῆντος, geëerd; μελιτόεις μελιτοῦς, μελιτόεσσα μελιτοῦσσα, μελιτόεν μελιτοῦν gen. μελιτόεντος μελιτοῦντος honigzoet; als ook de op zich zelf staande:

μέλας, μέλαινα, μέλαν gen. μέλανος, zwart; τάλας, τάλαινα, τάλαν gen. τάλανος, ongelukkig.

τέρην, τέρεινα, τέρεν gen. τέρενος, teeder.

έκών, έκοῦσα, έκόν gen. έκόντος, gewillig, άκων (voor άέκων) άκουσα, άκον onwillig.

πās, πāσα, πāν gen. παντός (omnis) met de composita.

5. Van twee uitgangen en tevens van de derde declinatie zijn de adjectiva op

ης, ες: άληθής, άληθές gen. άληθοῦς, waar.

ων, ον: έλέημων, έλέημον gen. -μονος meedoogend.

Verder nog άρρεην (άρσην) άρρεν (άρσεν) gen. άρρενος manlijk, en vijf op ις, ι: εύνις, ι (gen. εύνιος) beroofd, ιδρις, ι (ιδριος) bekwaam, νήστις, ι (νήστιος) nuchteren, τρόφις, ι (τρόφιος) gevoed, ήνις (ήνιος) éénjarig. Soms hebben zij den gen. op ιδος.

Bovendien ontstaan er nog adjectiva van twee uitgangen door samenstelling met een substantivum, dat zijn eigen uitgang en declinatie behoudt: εύχάρις, εύχάρι (ιτος) bevallig, van χάρις, ιτος; άδάκρυς, άδάκρυ (υος) onbeschreid, van δάκρυ, υος; of zijne vocaal verandert: άπάτωρ, άπάτωρ (τορος) vaderloos, van πάτήρ; σώφρων, σώφρον (ονος) verstandig, van φρήν.

6. Eindelijk zijn van éénen uitgang vele adjectiva, wier neutrum gemist of niet gevormd kan worden: άπαις, άπαιδος kinderloos, μακρόχειρ, -ρος langhand, φυγάς, -άδος voortvluchtig, en eenige op ξ, ψ, ής gen. ήτος, ώς gen. ώτος, ις gen. ιδος, υς gen. υδος.

7. Accent. Het fem. en neutr. der adjectiva en participia heeft het accent op de syllabe van 't masc. (altoos overeenkomstig § 5. 4, 6, 7). Alleen het neutr. der paroxytona op ων, ωρ en ης (behalve van die op φρων, ώδης, ώλης en ήρης) schuift het accent naar voren.

§ 23. ONREGEELMATIGE ADJECTIVA.

1. Onregelmatig worden gedeclineerd de adjectiva μέγας groot, πολύς veel, πρᾶος zacht, σῶς behouden.

N. μέγας,	μεγάλη,	μέγα	πολύς,	πολλή,	πολύ
G. μεγάλου,	μεγάλης,	μεγάλου	πολλοῦ,	πολλῆς,	πολλοῦ
D. μεγάλῳ,	μεγάλῃ,	μεγάλῳ	πολλῷ,	πολλῇ,	πολλῷ
A. μέγαν,	μεγάλην,	μέγα	πολύν,	πολλήν,	πολύ
V. μεγάλε,	μεγάλη,	μέγα.			

De dualis en plur. worden regelmatig als van μέγας, η, ον en van πολλός, ή, όν gevormd.

2. *Πρᾶος* wordt in 't fem. en in den plur. van alle geslachten als van *πραῦς* gevormd:

N. <i>πρᾶος</i> ,	<i>πρᾶῖα</i> ,	<i>πρᾶον</i>	<i>πρᾶοι</i> en <i>πραεῖς</i> ,	<i>πραεῖαι</i> ,	<i>πραέα</i>
G. <i>πράου</i> ,	<i>πραείας</i> ,	<i>πράου</i>	<i>πραέων</i> ,	<i>πραειῶν</i> ,	<i>πραέων</i>
D. <i>πράῳ</i> ,	<i>πραεία</i> ,	<i>πράῳ</i>	<i>πράοις</i> en <i>πραέσι(ν)</i> ,	<i>πραείαις</i> ,	<i>πραέσι(ν)</i>
A. <i>πρᾶον</i> ,	<i>πραεῖαν</i> ,	<i>πρᾶον</i>	<i>πράους</i> ,	<i>πραείας</i> ,	<i>πραέα</i>

Dualis.

N. A. V.	<i>πράῳ</i>	<i>πραεία</i>	<i>πράῳ</i>
G. D.	<i>πράοιν</i>	<i>πραεῖαιν</i>	<i>πράοιν</i> .

3. *Σῶς* (uit *σᾶος* samengetrokken) neutr. *σῶν* bestaat alleen in den acc. sing. *σῶν* en acc. plur. *σῶς*, zelden in 't fem. en neutr. *ή* en *τὰ σᾶ*. Het ontbrekende wordt uit *σῶος*, *ᾶ*, *ον* aangevuld.

§ 24. TRAPPEN VAN VERGELIJKING.

1. De comparativus en superlativus worden gewoonlijk gevormd door de uitgangen *τερος*, *τέρα*, *τερον* en *τάτος*, *τάτη*, *τατον* aan den stamvorm der adjectiva te hechten.

2. Bij de adjectiva op *ος* valt op te merken:

- a) *ο* verandert in *ω*, als de voorlaatste syllabe kort ¹⁾ is: *σοφός* wijs, *σοφώτερος*, *σοφώτατος*; *ἄτιμος* eerloos, *ἀτιμότερος*, *ἀτιμώτατος*; *βέβαιος* vast, *βεβαιότερος*; *σεμνός*, eerwaardig, *σεμνότερος*; *ἐνδοξος* beroemd, *ἐνδοξότερος*.

¹⁾ Hier komen de consonanten wel in aanmerking. Zie § 4. 3. *a*, *b*. Ook *muta cum liquida* maakt hier positie.

- b) bij de contracta op εος versmelt εω in ω: πορφύρεος (-ροῦς), πορφυρώτατος, en die op οος hebben gewoonlijk ούστερος, ούστατος: ἀπλοῦς, ἀπλούστερος; εὐνους, εὐνούστερος.
- c) eenige werpen de ο weg: παλαιός oud, σχολαῖος ledig; γεραίος oud, γεραίτερος, γεραίτατος; περαιός aan de andere zijde, περαιότερος, περαιότατος; φίλος bevriend, φίλτερος, φίλτατος.
- d) αίτερος, αίτατος hebben μέσος midden, ὀψιος laat, εὐδιος helder, ἡσυχος rustig, πλησίος nabij, πρῶιος vroeg, ἄσμενος blijde, ἴδιος eigen, ὀρθριος vroeg, ἴσος gelijk.
- e) den compar. op έστερος hebben ἐρρωμένος sterk, ἐρρωμενέστερος, ἀκράτος onvermengd, ἀκρατέστερος; op ίστερος: λάλος snapachtig, πτωχός arm, λάγνος wulpsch, als: λαλίστερος.

3. De adjectiva op υς εἰᾶ ν, ης ες, ας αινᾶ αν voegen de gewone uitgangen achter 't neutrum; die op εις εσᾶ εν laschen eene σ in, voor welke de ν wegvalt; die op ων ον een εσ, de overige deels εσ, deels ισ:

γλυκύς, εἶα, ὕ zoet,	γλυκύ-τερος,	-τατος
ἀληθής, ές waar,	ἀληθέσ-τερος,	—
μέλας, αἶνα, αν zwart,	μελαν-τερος,	—
χαρίεις, εσᾶ, εν bevallig,	χαριέ-σ-τερος,	—
σώφρων, ον verstandig,	σωφρον-έσ-τερος,	—
ἄρπαξ gen. ἄρπαγος roofziek,	ἄρπαγ-ίς-τερος,	—

AANM. De adjectiva op ης gen. ον hebben ίστερος, ίστατος, als κλέπτης, diefstichtig, κλεπτίστερος, -τατος; doch ook ψευδής gen. ψευδοῦς, -ίστερος, -ίστατος.

4. Eenige adjectiva op υς en ρός hebben de vergelijkingsuitgangen ἴων, ἴον en ἴστος, ἴστη, ἴστον, en wel met name ἡδύς aangenaam, ἡδίων ἡδῖον, ἡδίστος; ταχύς snel, (ταχίων) θάπτων θάπτον, τάχιστος; αἰσχροός schandelijk, αἰσχίων, -ιστος; ἐχθρός vijandig, ἐχθίων, -ιστος; οἰκτροός deerniswaardig, οἰκτιστος. Zie § 22. 7.

§ 25. ONREGELMATIGE COMPARATIE.

	<i>ἀμείνων ἀμεινον</i>	<i>ἄριστος</i> (bruikbaar)
	<i>βελτίων βέλτιον</i>	<i>βέλτιστος</i> (deugdelijk)
1. <i>ἀγαθός</i> goed	<i>κρείσσων (κρείττων)</i>	<i>κράτιστος</i> (krachtig)
	<i>λῶων</i>	<i>λῶστος</i> (gewenscht)
	<i>κακίων</i>	<i>κάκιστος</i>
2. <i>κακός</i> slecht	<i>χείρων (deterior)</i>	<i>χείριστος</i>
	<i>ήττων (ήσσων) inferior, ήττον minus</i>	<i>ήκιστα</i> (adv.) <i>μινε</i>
3. <i>μακρός</i> lang	<i>μακρότερος</i>	<i>μακρότατος</i>
		<i>μήκιστος</i>
4. <i>μέγας</i> groot	<i>μεῖζων</i>	<i>μέγιστος</i>
	<i>μικρότερος</i>	<i>μικρότατος</i>
5. <i>μικρός</i> klein	<i>ἐλάσσων (ἐλάττων)</i>	<i>ἐλάχιστος</i>
6. <i>ὀλίγος</i> weinig	<i>μείων</i>	<i>ὀλίγιστος</i>
7. <i>πολύς</i> veel	<i>πλείων en πλέων</i>	<i>πλείστος</i>
8. <i>καλός</i> schoon	<i>καλλίων</i>	<i>κάλλιστος</i>
9. <i>ῥαδίος</i> gemakkelijk	<i>ῥαων</i>	<i>ῥάστος</i>
10. <i>ἀλγεινός</i> smartlijk	<i>ἀλγίων</i>	<i>ἄλγιστος</i>
11. <i>πέπων</i> rijp	<i>πεπαίτερος</i>	<i>πεπαίτατος</i>
12. <i>πίων</i> vet	<i>πιότερος</i>	<i>πιότατος</i>
13. <i>ἐπιλήσμων</i> vergeetachtig		<i>ἐπιλησμότατος</i>
14. <i>ὑβριστής</i> onbeschoft	<i>ὑβριστότερος</i>	<i>ὑβριστότατος</i>
15. <i>βασιλεύς</i> koning	<i>βασιλεύτερος</i> koninkliker	<i>βασιλεύτατος</i>
16. <i>πρό νόρ</i>	<i>πρότερος</i> eerder	<i>πρώτος</i> eerste
17.	<i>ὑστερος</i> later	<i>ὑστατος</i> laatste
18.		<i>ἔσχατος</i> uiterste
19. <i>προὔργον</i>	<i>προουργιότερος</i> voordeelijker	<i>προουργιότατος</i>

§ 26. ADVERBIUM.

1. Van adjectiva worden adverbia afgeleid door de *ν* van den gen. plur. in *ς* te veranderen:

φίλος	(gen. pl. φίλων)	φίλως
σοφός	(„ „ σοφῶν)	σοφῶς
σωφρων	(„ „ σωφρόνων)	σωφρόνως
ταχύς	(„ „ ταχέων)	ταχέως
ἀληθής	(„ „ ἀληθῶν)	ἀληθῶς.

2. Ofschoon de comparativus der adverbia ook wel gevormd wordt door *τερος* in *τέρως* en *ων* in *όνως* te veranderen, gebruikt men liefst het neutr. sing. van den comparativus en het neutr. plur. van den superlativus van 't adjectivum als comparativus en superlativus van 't adverbium:

σοφῶς	σοφώτερον	σοφώτατα
ταχέως	θᾶττον	τάχιστα.

3. De adverbia op *ω* hebben altijd *τέρω*, *τάτω*: ἄνω boven, ἀνωτέρω ἀνωτάτω. Ook ἐγγύς nabij, ἐγγυτέρω ἐγγυτάτω; ἀγχοῦ nabij, ἀγχοτέρω ἀγχοτάτω.

Onregelmatig is μάλα zeer, μᾶλλον, μάλιστα.

§ 27. NUMERALIA.

Cardinalia.

1	α'	εἷς, μία, ἓν
2	β'	δύο
3	γ'	τρῆς, τρία
4	δ'	τέτταρες, α (τέσσαρες)
5	ε'	πέντε
6	ς'	ἕξ
7	ζ'	ἑπτά
8	η'	ὀκτώ
9	θ'	ἐννέα
10	ι'	δέκα
11	ια'	ἐνδεκα

Ordinalia.

πρῶτος, η, ον
δεύτερος, α, ον
τρίτος, η, ον
τέταρτος
πέμπτος
ἕκτος
ἑβδομος
ὀγδοος
ἐνατος
δέκατος
ἐνδέκατος

Cardinalia.

12	ιβ'	δώδεκα
13	ιγ'	τρισκαίδεκα
14	ιδ'	τετταρεσκαίδεκα of τετ- ταρακαίδεκα
15	ιε'	πεντεκαίδεκα
16	ισ'	έκκαίδεκα
17	ιζ'	έπτακαίδεκα
18	ιη'	οκτωκαίδεκα
19	ιθ'	έννεακαίδεκα
20	κ'	είκοσι(ν)
30	λ'	τριακοντά
40	μ'	τετταράκοντα
50	ν'	πεντήκοντα
60	ξ'	έξηκοντα
70	ο'	έβδομηκοντα
80	π'	ογδοήκοντα
90	ρ	ένενήκοντα
100	ρ'	έκατόν
200	σ'	διακόσιοι
300	τ'	τριακόσιοι
400	υ'	τετρακόσιοι
500	φ'	πεντάκόσιοι
600	χ'	έξακόσιοι
700	ψ'	έπτακόσιοι
800	ω'	οκτακόσιοι
900	ϝ	έννακόσιοι
1000	α	χίλιοι
2000	β	δισχίλιοι
3000	γ	τρισχίλιοι
4000	δ	τετρακισχίλιοι
5000	ε	πεντακισχίλιοι
6000	ς	έξακισχίλιοι
7000	ζ	έπτακισχίλιοι
8000	η	οκτακισχίλιοι
9000	θ	έννακισχίλιοι

Ordinalia.

δωδέκατος
τρискаιδέκατος
τετταρακαιδέκατος
πεντεκαιδέκατος
έκκαιδέκατος
έπτακαιδέκατος
οκτωκαιδέκατος
έννεακαιδέκατος
είκοστός
τριακοστός
τετταράκοστός
πεντηκοστός
έξηκοστός
έβδομηκοστός
ογδοηκοστός
ένενηκοστός
έκατοστός
διακοσιοστός
τριακοσιοστός
τετρακοσιοστός
πεντακοσιοστός
έξακοσιοστός
έπτακοσιοστός
οκτακοσιοστός
έννακοσιοστός
χιλιοστός
δισχιλιοστός
τρισχιλιοστός
τετρακισχιλιοστός
πεντακισχιλιοστός
έξακισχιλιοστός
έπτακισχιλιοστός
οκτακισχιλιοστός
έννακισχιλιοστός

Cardinalia.

Ordinalia.

10,000	ι μυρία (μυρία tienduizenden)	μυριοστός
20,000	κ διςμύρια	δισμυριοστός
100,000	ρ δεκακισμύρια	δεκακισμυριοστός.

AANM. De letters dienen voor cijfers en worden daartoe van boven, en na 1000 van onderen, met een streepje geteekend. De teekens voor 6. 90 en 900 zijn aan het Phoenicische schrift ontleend, daar de Grieken waarschijnlijk het cijferen van Phoenicische kooplieden geleerd hebben. Zij heeten *bau*, *koppa* en *sanpi*. De *bau* is onder den naam van *digamma* in het epische dialect bekend. Zie aanhangsel § 3. 3.

1. Enkele getallen worden verbonden door *καί*, als het kleinste voorop staat; in 't omgekeerde geval kan *καί* ook wegblijven: *πέντε καί εἴκοσι(ν)* of *εἴκοσι καί πέντε* of *εἴκοσι πέντε*; *πενήκοντα καί εἰκοστός* enz.

Een getal met 8 en 9 samengesteld wordt ook uitgedrukt door *ένός (μιάς)* of *δυοῖν δέων (-ουσα)* min 1 of 2, b. v. *νήες μιάς (δυοῖν) δέουσai πεντήκοντα*, 49 (48) schepen, *ένός δέοντι τριακοστώ ἔτει*, in het 29ste jaar.

2. De ordinalia zijn allen adjectiva van drie uitgangen. De cardinalia van *πέντε* tot *ἐκατόν* worden niet, de vier eerste aldus verbogen:

N. εἷς	μία	έν	δυό
G. ένός	μιάς	ένός	δυοῖν (δυεῖν)
D. ένί	μιά	ένί	δυοῖν
A. ένα	μίαν	έν	δυό
N. τρεῖς	τρία	τέτταρες	τέτταρα
G. τριῶν		τεττάρων	
D. τρισί(ν)		τέτταρσι(ν)	
A. τρεῖς	τρία	τέτταρες	τέτταρα.

AANM. *Δύο* kan ook wel in alle casus onveranderd blijven. Naar *εἷς* gaan de samengestelde *οὐδείς* (*οὐδὲ εἷς*) en *μηδείς* (niemand) in den sing. en worden eveneens geaccentueerd: *οὐθενός*, *οὐδεμιάς* enz., maar in plur. *οὐδένες*, *οὐδένων* enz. Zie § 17, 5.

3. De *adverbia numeralia* op de vraag *hoe dikwijls?* zijn: *ἅπαξ* eens, *δύς*, *τρίς*, *τετράκις*, *πεντάκις*, *ἑξάκις*, *ἑπτάκις*,

ὀκτακίς, ἐνάκις, δεκάκις, εἰκοσάκις, ἑκατοντάκις, χιλιάκις, μυριάκις enz. Zoo ook πολλάκις dikwijls, ὀλιγάκις zelden, enz.

4. De *multiplicativa* op de vraag *hoe veelvoudig?* zijn: ἀπλός, ἀπλούς enkelvoudig, διπλός dubbel, τριπλός, τετραπλός, πενταπλός enz. Verder διπλασιός, τριπλάσιός enz.

5. De *substantiva numeralia* gaan uit op *ás* gen. ἄδος: ἡ ἐνάς, μονάς de eenheid, δυάς, τριάς, τετράς, πεντάς (πεμπτάς), ἑξάς, ἑβδομάς, ὀγδοάς, ἐννεάς, δεκάς, εἰκάς, τριακάς, τετταράκοντάς, ἑκατοντάς, χιλιάς, μυριάς.

PRONOMEN.

§ 28. PRONOMINA PERSONALIA.

1. De *pronomina personalia* zijn: 1. het eenvoudig pronomén substantivum, 2. reflexivum, 3. reciprocum, 4. possessivum.

2. De *pronomina substantiva*, zelfstandige voornaamwoorden, zijn:

Singularis.		
N. ἐγώ ik, <i>ego</i>	σύ gij, <i>tu</i>	
G. ἐμοῦ en μου	σοῦ	[οὗ zijns, zijner, <i>sui</i>
D. ἐμοί en μοί	σοί	οἱ
A. ἐμέ en μέ	σέ	ἐ
Dualis.		
N. A. ὑώ	σφω	
G. D. ὑῶν	σφῶν	
Pluralis.		
N. ἡμεῖς	ὑμεῖς (ῥ)	σφεῖς, σφέα
G. ἡμῶν	ὑμῶν	σφῶν
D. ἡμῖν	ὑμῖν	σφίσι(ν)
A. ἡμᾶς	ὑμᾶς	σφᾶς, σφέα.]

AANM. 1. Over de inclinatie zie § 7. Wordt γε bij het pron. van den eersten en tweeden persoon sing. gevoegd, dan schuift dit het accent naar voren, behalve in den gen.: ἐγωγε, ἐμοῦγε, ἐμοιγε, ἐμεγε, σύγε.

3. Tot deze *pronomina* wordt ook gebracht ὁ, ἡ, τὸ δεῖνα deze of gene, dat of niet of aldus verbogen wordt: δεῖνα, δεῖνος, δεῖνι, δεῖνα; plur. δεῖνες, δεῖνον, δεῖνας.

3. De *reflexiva*, wederkeerige: *ἐμαυτοῦ* mijner, van mij zelven, *σεαυτοῦ* of *σαυτοῦ* uwer, *ἐαυτοῦ* of *αὐτοῦ* zijner, bestaan uit de personalia en *αὐτός*:

Singularis.

G. ἐμαυτοῦ, ἧς	σεαυτοῦ, ἧς. σαυτοῦ, ἧς	ἐαυτοῦ, ἧς. αὐτοῦ, ἧς
D. ἐμαυτῶ, ἧ	σεαυτῶ, ἧ. σαυτῶ, ἧ	ἐαυτῶ, ἧ. αὐτῶ, ἧ
A. ἐμαυτόν, ἧν	σεαυτόν, ἧν. σαυτόν, ἧν	ἐαυτόν, ἧν, ὁ. αὐτόν, ἧν, ὁ

Pluralis.

G. ἡμῶν αὐτῶν	ὕμῶν αὐτῶν	ἐαυτῶν of σφῶν αὐτῶν
D. ἡμῖν αὐτοῖς, αἷς	ὕμῖν αὐτοῖς, αἷς	ἐαυτοῖς, αἷς of σφί- σιν αὐτοῖς, αἷς
A. ἡμᾶς αὐτούς, ἄς	ὕμᾶς αὐτούς, ἄς	ἐαυτούς, ἄς, ἅ of σφᾶς αὐτούς, ἄς.

AANM. De *reflexiva* verschillen daarin van de gewone pronomina substantiva, dat zij op den hoofdpersoon terugslaan; van daar *παιδεῖω ἐμαυτόν* (niet *ἐμέ*) ik leer mij; *παιδεύεις ἐμέ* (niet *ἐμαυτόν*) gij leert mij.

4. Tot de *reflexiva* brengt men het regelmatige *reciprocum* *ἄλληλων* van elkander:

Pluralis.

Dualis.

G. ἄλληλων	ἄλληλοι, αιν, οιν
D. ἄλληλοις, αἷς, οἷς	
A. ἄλληλους, ἄς, α	ἄλληλω, α, ω

5. De *possessiva*, bezittelijke, zijn:

ἐμός, ἡ, ὃν mijn	ἡμέτερος, τέρα, τερον onze
σός, ἡ, ὃν uw	ὕμέτερος, τέρα, τερον uwe
[ὄς, ἡ, ὃν zijn, suus]	σφέτερος, τέρα, τερον hunne.

AANM. Voor 't ongewone *ὄς, ἡ, ὃν* is *ἐαυτοῦ, ἧς* of *αὐτοῦ, ἧς* (*eius*) in gebruik. Ook de beide eerste personen der *possessiva* kunnen door den gen. van 't eenvoudig of reflexief pron. pers. vervangen worden: *ὁ ἐμός πατήρ* of *μοῦ ὁ πατήρ* of *ὁ πατήρ μου* of, met nadruk, *ὁ ἐμαυτοῦ πατήρ* of *ὁ πατήρ ὁ ἐμαυτοῦ* (*meus ipsius pater*), mijn vader, mijn eigen vader.

§ 29. DEMONSTRATIVA.

1. De *demonstrativa*, aanwijzende, zijn *οὗτος, αὕτη, τοῦτο* deze, *ὁδε, ἡδε, τόδε* die daar, *αὐτός, ἡ, ὁ* zelf, *ἐκεῖνος, ἡ, ὁ*

gene, ἄλλος, η, ο een ander. De drie laatste zijn regelmatig, behalve dat zij in 't neutr. sing. ο hebben.

Singularis.

Pluralis.

N. οὔτος	αὕτη	τούτο	οὗτοι	αὗται	ταῦτα
G. τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	τούτων	τούτων
D. τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις
A. τούτον	ταύτην	τούτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα

Dualis.

N. A. τούτω	[ταύτα]	τούτω
G. D. τούτοιιν	[ταύταιιν]	τούτοιιν.

- AANM. 1. Naar οὔτος gaan τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο(ν) *tantus*; τοιοῦτος, -αὕτη, -οὔτο(ν) *talis*; τηλιχοῦτος, αὕτη, οὔτο zoo groot zoo oud; in 't neutr. bij voorkeur τοσοῦτον, τοιοῦτον.
2. Achter de demonstrativa, vooral οὔτος en ὅδε, wordt nadrukshalve de τ demonstrativum gevoegd, welke altijd den acutus heeft en de naastvoorgaande lange vocaal kort doet uitspreken of de korte doet wegvallen: οὔτοσ', ὅδ' *hicce*, deze hier, τουτέ, τουτονί, ταυτηί.
3. Αὐτός, αὐτή, αὐτό beteekent: 1) zelf, *ipse*, 2) in de verbogen casus: van hem, aan hem enz., *eius*, *ei* enz., 3) met het artikel, dezelfde, *idem*, en versmelt alsdan door crasis (§ 9. 3.) met de vormen van 't artikel, die op eene vocaal uitgaan: ὁ αὐτός (αὐτός), ἡ αὐτή (αὐτή), τὸ αὐτό (ταυτό, meest ταυτόν), ταυτοῦ, ταυτόν.

§ 30. RELATIVUM, INTERROGATIVUM, INDEFINITUM.

1. Het *relativum*, betrekkelijk, ὅς, ἣ, ὅ (*qui, quae, quod*) welke, wat, gaat regelmatig naar de tweede en eerste declinatie.

2. Het *interrogativum*, vragend, τίς, τί gen. τίνας (*quis, quae, quid*) wie? wat? en het *indefinitum*, onbepaalde, τίς, τί gen. τινός (*aliquis, a, id*) iemand, iets, gaan regelmatig naar de derde declinatie en verschillen van elkander daarin, dat het eerste altijd den acutus op de ι heeft (ook τίς, τί, nooit τ'ς, τ'ι) zie § 5, 2. § 17, 4, 5, het andere daarentegen enclitisch is en in alle tweesylbige vormen het accent, zoo 't blijft, op de laatste heeft: τινός, τινῶν, τισί(ν), τινάς.

AANM. In plaats van den gen. en dat. sing. worden ook de vormen του en τῶ (voor alle drie genera) gebruikt, die, als zij voor τινός,

τινί staan, eveneens encliticae zijn. 't Neutr. plur. τινά is ook ἅττα (niet enclitisch). Οὕτως en μήτις worden verbogen als τις, doch zijn niet enclitisch. Voor 't accent worden zij, en ook ὅστις, als twee woorden beschouwd.

3. Uit het relat. ὅς en het indefin. τις is 't onbepaalde relativum ὅστις *quicunque*, alwie, ontstaan:

Singularis.

Pluralis.

N. ὅστις	ἥτις	ὅ,τι	οἵτινες αἵτινες (ἅτινα) ἅττα
G. (οὕτινος) ὅτου	ἥστινος	ὅτου	ῶντινων
D. (ῶτινι) ὅτῳ	ἥτινι	ὅτῳ	οἷσινι(ν) αἷσινι(ν) οἷσινι
A. ὄντινα	ἥντινα	ὅ,τι	οὕσινας ἄσινας (ἅτινα) ἅττα

Dualis.

N. A. ὥτινε	ἄτινε	ὥτινε
G. D. οἶντινοιν	αἶντινοιν	οἶντινοιν

AANM. "Ο,τι wordt door de *diastole* onderscheiden van de partikel ὅτι, zoo als vroeger in 't latijn duidelijkheidshalve *quod* van *quod*. Tegenwoordig schrijft men liefst ὅ τι.

§ 31. CORRELATIVA.

1. *Correlativa*, onderling betrekkelijke, zijn pronomina, die met geringe verandering van stamvorm *interrogativa*, *indefinita*, *demonstrativa* en *relativa* worden, als:

Interrogativa.	Indefinita.	Demonstrativa.	Relativa.
πόσος, η, ον; <i>quantus?</i> (hoe groot, hoeveel?)	ποσός, ή, όν <i>aliquantus</i> (van zekere grootte)	τόσος, η, ον <i>tantus</i> (zoo groot, zoo veel) τοσόςδε, ήδε, όνδε τοσοῦτος, αἴτη, οὔτο	ὅσος, η, ον <i>quantus</i> (zoo groot als, als) ὀπόσος, η, ον οἶος, ᾱ, ον <i>qualis</i> (zoo- danig als, als)
ποῖος, ᾱ, ον; <i>qualis?</i> (hoedanig?)	ποιός, ᾱ, όν (van zekere hoedanigheid)	τοῖος, ᾱ, ον <i>talis</i> (zoodanig) τοιόςδε, ᾱδε, όνδε τοιούτος	οἶος, ᾱ, ον <i>qualis</i> (zoo- danig als, als) ὀποῖος, ᾱ, ον
πηλίκος, η, ον; (hoe groot? hoe oud?)		τηλίκος (zoo groot, zoo oud) τηλικόσδε τηλικοῦτος	ήλίκος (zoo oud als, als) ὀπηλίκος

Interrogativa.	Demonstrativa.	Relativa.
πότερος, α, ον; <i>uter?</i> (wie van beide?)	ἀμφότεροι, αι, α <i>uterque</i> (beide)	όπότερος, α, ον <i>uterlibet</i> (wie ook van beide)
ποδαπός, η, όν; <i>cuius?</i> (van wat land?)	ήμεδαπός, ύμεδαπός, άλλοδαπός <i>nostras, vestras</i> van ons, van uw, van een ander land)	όποδαπός η, όν (van wat land ook)
πόστος, η, ον; <i>quotus?</i> (de hoeveelste?)	Zie § 27	όπόστος, η, ον <i>quotuscunque</i> (de hoeveelste ook).

2. Ten slotte zijn nog als pronomina op te merken:
- άλλος *alius*, een ander, ό άλλος *alter*, de andere, de overige (§ 29, 1.)
- άμφω (gen. en dat. άμφοϊν) *ambo*, beide
- έκαστος *quisque*, ieder (van velen)
- έκάτερος *uterque*, elk (van twee)
- ό έτερος *alter*, de één (van twee)
- οὐδέτερος, μηδέτερος *neuter*, geen van beide
- πάς *omnis*, elk, al.

AANM. 1. Έτερος versmelt meestal met de vormen van 't artikel, die op een vocaal uitgaan, door crasis tot α, als έτερος voor ό έτερος. θάτερον voor τό έτερον, θατέρον enz.

2. Aan alle relativa kan de enclitica πέρ gehecht worden: όσπερ welke toch, welke namelijk, *qui quidem*, όσοσπερ, οίόσπερ. Achter de saangestelde όστις, όσπερ, όπόσος kan men de woordjes δήποτε en οὐν (het lat. *-cunque*) plaatsen, als wanneer οὐν altijd het accent behoudt: όστισοῦν, όσπεροῦν, όστισδήποτε, όσοσδήποτε.

II. Conjugatie.

A. VERBA OP ω .

§ 32.

1. De rijkdom en verscheidenheid van vormen in de grieksche taal komt bovenal in de soorten en veranderingen der verba uit.

2. Buiten een *activum* en *passivum* bezitten de verba nog een derde of tusschensoort, *medium*, met rechtstreeks of zijdelings op het subject terugwerkende kracht.

3. Voor het latijnsche *perfectum historicum* bezit het grieksch een afzonderlijken tijd: *aoristus*.

4. Alle tijden vallen onder twee hoofdklassen:

- a) hoofdtijden, praesens, perfectum en futurum;
- b) historische tijden, imperfectum, plusquamperfectum en aoristus.

AANM. Buitendien bestaat er een tweede aor. act., pass. en med., een tweede fut. pass., een tweede perf. en plusquampf. act. Deze vormen heeten *tempora secunda* en komen in den regel alleen voor bij verba zonder eersten aor. enz. Het derde fut., zooveel als 't lat. *futurum exactum*, is bijna alleen passief en dient om 't oogenbliklijk aanstaande uit te drukken.

5. Er zijn vier modi: indicativus, conjunctivus, optativus en imperativus; verder infinitivus en participium.

6. De personen zijn drieërlei; de numeri, evenals in de declinatie, singularis, dualis en pluralis.

§ 33.

1. Bij alle verba valt op te merken:

- a) de *stam*,
- b) de *persoonsuitgangen*,
- c) de *verbindings- of modusvocaal*,
- d) de *kenletter van den tijd*,
- e) het *augment* en de *reduplicatie*.

3) De *persoonsuitgangen* van den indic., conj. en opt. zijn voor de

hoofdtijden

activum			passivum en medium		
S. ———	ς	———	μαι	σαι	ται
D. ontbr.	τον	τον	ontbr.	σθον	σθον
P. μεν	τε	σι(ν)	μεθα (μεσθα)	σθε	νται

historische tijden

S. ———	ς	———	μην	σο	το
D. ontbr.	την(τον)	την	ontbr.	σθην (σθον)	σθην
P. μεν	τε	ν, σαν	μεθα (μεσθα)	σθε	ντο

imperativus

S. ———	———	τω	———	σο	σθω
D. ———	τον	(των)	———	σθον	
P. ———	τε	ντων	———	σθε	σθων

3. De *verbindingsvocaal* staat vlak vóór den persoonsuitgang en heet ook *modusvocaal*, omdat zij de drie modi indic., conj. en opt. van elkaar onderscheidt. De *modusvocaal* van den indic. is *ο, ε, ει* of *α* en wordt in den conj. lang: *ω, η, η;* in den opt. komt eene *ι* bij de *modusvocaal ο* of *α*, in den aor. pass. opt. bij *ε*. Het perf. en plusqperf. pass. heeft geen *verbindingsvocaal*. De drie modi zijn gelijk van uitgang, behalve de eerste pers. sing. van den opt. act., die op *μι* uitgaat. Alleen houde men in 't oog, dat de conj. de uitgangen der hoofdtijden, de opt. die der historische tijden heeft, en dat de aoristi passivi de uitgangen van het activum hebben.

Indicativus.

Conjunctivus.

Optativus.

S. βουλεύ-ο-μαι	βουλεύ-ω-μαι	βουλευ-οί-μην
P. βουλεύ-ο-νται	βουλεύ-ω-νται	βουλεύ-οι-ντο.

AANM. De tweede pers. sing. indic. conj. en imper. pass. ondergaat, na 't wegwerpen der *σ*, eene contractie van de *verbindingsvocaal* met den uitgang *αι* en *ο*: βουλεύ-ε-σαι, βουλεύ-ε-αι, βουλεύει; βουλεύ-η-σαι, βουλεύ-η-αι, βουλεύει, βουλεύ-ε-σο, βουλεύ-ε-ο, βουλεύειον. Ook in den optat. valt de *σ* weg, maar zonder contractie: βουλεύ-ου-σο, βουλεύειο.

4. De *kenletter van den tijd* is de consonant, die den tijd kenbaar maakt en onmiddellijk achter den stamvorm staat. Zoo is σ de kenletter van 't fut. en den aor. act. en med. en van 't derde fut., κ of spiritus asper de kenletter van 't perf. en plusqperf. act., θ die van den aor. en van 't fut. pass.: βουλευ'-σ-ω, βουλευ'-σ-ο-μαι, βεβουλευ'-σ-ο-μαι, βεβουλευ-κ-α, εβουλευ'-θ-ην.

5. a. Het *augment* bij de historische tijden van den indic. is de ε, die vóór den stam of in 't plusqp. vóór de reduplicatie geplaatst wordt. Bij verba, die met een consonant beginnen, heet het *augmentum syllabicum*; bij die met een vocaal beginnen *augmentum temporale*, en bestaat alsdan in de verlenging dier vocaal: ι en υ tot ī en ū, α en ε tot η, ο tot ω.

b. De *reduplicatie* bij 't perf., plusquamp. en derde fut. in alle modi, bestaat in de verdubbeling der eerste consonant van den stamvorm met tusschenvoeging eener ε; ofschoon zij met het gewone augment samensmelt, zoo de stam met een vocaal, met twee consonanten of een duplex begint: ε-βουλευ-σ-ά-μην, βε-βούλευ-κ-α, ε-βε-βουλευ-κ-η, βε-βουλευ'-σ-ο-μαι; (άνιτω) ηνυ-σ-α, ηνυ-κ-α; (κτιζω) ε-κτι-σ-α, ε-κτι-κ-α.

AANM. 1. De verba, die met eene ρ beginnen, verdubbelen de ρ achter 't augment, dat tevens voor reduplicatie dient: ρίπτω, ερριπτον.

2. De verba, die met een *muta cum liquida* beginnen, hebben de reduplicatie: πέ-πνευ-κα, κέ-κλη-μυ; uitgezonderd die met γν, βλ en gewoonlijk die met γλ beginnen: ε-γνω-κα, ε-βλάστη-κα.

3. De verba met eene praepositie samengesteld krijgen 't augment en de reduplicatie tusschen de praepositie en 't verbum: προσφέρω, προσ-έ-φερ-ον. Praeposities verliezen de eindvocaal vóór 't augment, behalve πρό en περί: ἀποβάλλω, ἀπ-έ-βαλλ-ον; περι-βάλλω, περι-έ-βαλλ-ον; προβάλλω, προ-έ-βαλλ-ον of προτι-βάλλ-ον.

§ 34.

1. Het accent gaat zoo ver naar voren, als de laatste syllabe toelaat.

2. De eindsyllaben op αι zijn voor 't accent kort.

3. De afwijkingen van den hoofdregel zijn uit het volgende paradigma gemakkelijk op te maken. De meer volledige behandeling hiervan volgt later.

Indicativus.		conjunctivus.	optativus.
Praes. S.	βουλεύω ik raad βουλεύεις βουλεύει	βουλεύω βουλεύῃς βουλεύῃ	βουλεύοιμι βουλεύοις βουλεύοι
D.	— βουλεύετον βουλεύετον	— βουλεύῃτον βουλεύῃτον	— βουλεύοιήτην βουλεύοιήτην
P.	βουλεύομεν βουλεύετε βουλεύουσιν(ν)	βουλεύωμεν βουλεύῃτε βουλεύωσιν(ν)	βουλεύοιμεν βουλεύοιτε βουλεύοιεν
Im- perf.	S. ἐβούλευον ἐβούλευες ἐβούλευε(ν)	D. — ἐβούλευέτην ἐβούλευέτην	P. ἐβουλεύομεν ἐβουλεύετε ἐβούλευον
Perf.	S. βεβούλευκα βεβούλευκας βεβούλευκε(ν)	βεβούλευκα of βεβούλευκῶς ᾧ	βεβούλευκοιμι of βεβούλευκῶς εἴην
D.	— βεβούλευκατον βεβούλευκατον		
P.	βεβούλευκαμεν βεβούλευκατε βεβούλευκασι(ν)		
Plupf.	S. ἐβεβούλευκα(ειν) ἐβεβούλευκας ἐβεβούλευκει	D. — ἐβεβούλευκέτην ἐβεβούλευκέτην	P. ἐβεβούλευκειμεν ἐβεβούλευκειτε ἐβεβούλευκεσαν
Fut.	βουλεύσω als in 't praes.	ontbreekt.	βουλεύσοιμι als in 't praes.
Aor.	S. ἐβούλευσα ἐβούλευσας ἐβούλευσε(ν)	βουλεύσω als in 't praes.	βουλεύσαιοιμι βουλεύσειας(αις) βουλεύσειε(ν) (αι)

AN 'T VERBUM.

Acti-um.

imperativus.	infinitivus.	participium.
βούλευε βούλευέτω βούλευέτων βούλευέτε βούλευόντων	βουλεύειν	βουλεύων βου- λεύουσα βουλεύ- ον, gen. βουλεύ- οντος, -ούσης, -οντος

ontbreekt.	βεβούλευκέναι	βεβούλευκώς βεβούλευκυῖα βεβούλευκός, gen. βεβούλευ- κότες, -κυίας, -κότες

ontbreekt.	βουλεύσειν	βουλεύσων als in 't praes.

βούλευσιν βούλευσάτω	βουλεύσαι	βουλεύσας βου- λεύσασα βουλεύ- σαν, gen. βουλεύ- σαντος, -σάσης, -σαντος

	Indicativus.	conjunctivus.	optativus.	in
	D. — ἐ βουλευ σ ά την ἐ βουλευ σ ά την		— βουλευ σ αί την βουλευ σ αί την	βουλα
	P. ἐ βουλεύ σ α μεν ἐ βουλεύ σ α τε ἐ βούλευ σ α ν		βουλεύ σ αι μεν βουλεύ σ αι τε βουλεύ σ ειαν (αι εν)	βουλα βουλα
			Passivum. Βουλεύομαι	ik wo
Praes. S.	βουλεύομαι βουλεύει βουλεύεται	βουλεύωμαι βουλεύη βουλεύηται	βουλευοίμην βουλεύοιτο βουλεύοιτο	— βουλα βουλα
	D. — βουλεύεσθον βουλεύεσθον	— βουλεύησθον βουλεύησθον	— βουλευοίσθην βουλευοίσθην	βουλα
	P. βουλευόμεθα βουλεύεσθε βουλεύονται	βουλευώμεθα βουλεύησθε βουλεύονται	βουλευοίμεθα βουλεύοισθε βουλεύοιτο	— βουλα βουλα
Im-perf.	S. ἐ βουλευόμην ἐ βουλεύου ἐ βουλεύετο	D. — ἐ βουλευέσθην ἐ βουλευέσθην	P. ἐ βουλευόμεθα ἐ βουλεύεσθε ἐ βουλεύοντο	— βουλα βουλα
Perf.	S. βε βούλενμαι βε βούλενσαι βε βούλενται	βε βουλευ μένος ᾧ	βε βουλευ μένος εἶ	βε βου βε βου βε βου
	D. — βε βούλενσθον βε βουλεύσθον			βε βου
	P. βε βουλεύμεθα βε βούλενσθε βε βούλενται			βε βου βε βου
Plusq. perf.	S. ἐ βε βουλεύμην ἐ βε βούλενσο ἐ βε βούλεντο	D. — ἐ βε βουλεύσθην ἐ βε βουλεύσθην	P. ἐ βε βουλεύμεθα ἐ βε βούλενσθε ἐ βε βούλεντο	— βουλα βουλα

βουλομαι οἰομαι οφειμαι etc. 21

imperativus.	infinitivus.	participium.
ην βουλεύσασθαι ην ιεν ε βουλεύσασθε (αιεν) βουλεύσαντων		
Passivum. ν' ο μ' α' k word geraden.		
ν βουλεύου βουλεύεσθω ην βουλεύεσθον ην θα ε βουλεύεσθε ο βουλεύεσθων	βουλεύεσθαι	βουλεῖς ὁ μένος, η, ον
ὁ μένος ε σθε ο ντο		
νος εἶ βε βούλευσο βε βουλεύεσθω βε βούλευσθον βε βούλευσθε θε βουλεύεσθων	βε βουλεύεσθαι	βε βουλεῖς μένος, η, ον
εἶ μένος εἶ σθε εἶ ντο		

	Indicativus.	conjunctivus.	optativus.	
Fut. S.	βουλεῖσθε οἱ μὲν als in 't praes.	ontbreekt.	βουλεῖσθε οἱ μὲν als in 't praes.	
Aor. S.	ἐβουλεύθη ὁ ν ἐβουλεύθη ὁ ς ἐβουλεύθη ὁ η	βουλεῖτο ὦ βουλεῖτο ἥ ς βουλεῖτο ἥ	βουλεῖτο εἴη ὁ ν βουλεῖτο εἴη ὁ ς βουλεῖτο εἴη ὁ η	— βουλε βουλε
D. —	ἐβουλεῖτο ὁ ἡ τὴν ἐβουλεῖτο ὁ ἡ τὴν	— βουλεῖτο ἥ τὸν βουλεῖτο ἥ τὸν	— βουλεῖτο εἴη τὴν βουλεῖτο εἴη τὴν	— βουλε
P. S.	ἐβουλεύετο ὁ η μὲν ἐβουλεύετο ὁ η τε ἐβουλεύετο ὁ η σαν	βουλεῖτο ὦ μὲν βουλεῖτο ἥ τε βουλεῖτο ὦ σιν(ν)	βουλεῖτο εἴη μὲν en -εἶμεν βουλεῖτο εἴη τε en -εἴτε βουλεῖτο εἴη σαν(ν)	— βουλε βουλε
Fut. III.	βέβουλεύεσθε οἱ μὲν	ontbreekt.	βέβουλεῖσθε οἱ μὲν	

Medium

βουλεύομαι k ber

Praesens, imperfectum, perfectum en plusquamperfectum

	Indicativus.	conjunctivus.	optativus.	
Fut.	βουλεύσεσθε οἱ μὲν βουλεύσει als in 't praes. pass.	ontbreekt.	βουλεύσεσθε οἱ μὲν als in 't pass.	imp on
Aor. S.	ἐβουλεύσατο ὁ μὲν ἐβουλεύσας ὁ ω ἐβουλεύσας ὁ το	βουλεύσας οἱ μὲν βουλεύσας ὁ η βουλεύσας ὁ ηται	βουλεύσαι μὲν ὁ μὲν βουλεύσαι οἱ ο βουλεύσαι το	— βουλεύ βουλεύ
D. —	ἐβουλεύσασθαι ὁ η ἐβουλεύσασθαι ὁ η	— βουλεύσας ὁ θον βουλεύσας ὁ θον	— βουλεύσαι σθαι ὁ η βουλεύσαι σθαι ὁ η	βουλεύ βουλεύ
P. S.	ἐβουλεύσατο μεθα ἐβουλεύσας σθαι ἐβουλεύσαντο	βουλεύσας μεθα βουλεύσας σθαι βουλεύσας νται	βουλεύσαι μεθα βουλεύσαι σθαι βουλεύσαι ντο	— βουλεύ βουλεύ

Adjectiva verbalia: βουλευτός, ἡ, ὃν beraadslaagd βουλευ

AUGMENT.

§ 35. AUGMENTUM SYLLABICUM.

1. Het *augmentum syllabicum* bestaat in eene ε, die bij de met een consonant beginnende verba vóór 't imperf., den aor. en 't plusquamp. indic. en wel bij 't plusquamp. vóór de reduplicatie gevoegd wordt:

βουλεῖω, imperf. ἐβούλευον, aor. ἐβούλευσα, (perf. βεβούλευκα), plusqp. ἐβεβούλευκη.

De verba, die met ρ beginnen, verdubbelen de ρ achter het augment: ῥίπτω, ῥρριπτον.

AANM. De drie verba βούλωμαι ik wil, δύναμαι ik kan, μέλλω ik zal, nemen in plaats van ε ook η tot augment: ἐ-βουλόμεν en ἡ-βουλόμεν.

§ 36. AUGMENTUM TEMPORALE.

1. Het *augmentum temporale* bij verba, die met eene vocaal beginnen, bestaat eigenlijk ook in eene ε, die met deze vocaal tot eene lange samensmelt, als met ῑ en ῡ tot τ en ῠ, met α en ε tot η, met ο tot ω, met αι, α, αυ en οι tot η, ηυ en ω: ἀνύτω ἡνυτον, ἐλπίζω ἤλπιζον, αἰτέω ἥτειον, οἰκέω ὤκειον.

AANM. De verba, die met ᾱ, αυ, οι en daarop volgende vocaal beginnen, missen meestal 't augment, doch οἶομαι (οἶμαι) ik meen, φόβην (ῥόβην); οἰκουρέω ik bewaar 't huis, οἰκούρησα.

2. De verba, die met η, ω, τ ῡ, ει, ου en de meeste, die met ευ beginnen, hebben geen augment, uitgezonderd εἰκάζω ik gis, εἰκαζον en ἥκαζον. Insgelijks hebben geen augment: ἀναλώω (nevenvorm ἀναλίσκω) ik verbruik, οἶστρέω ik maak razend, οἶνόω ik maak dronken. Εὐχομαι ik bid, heeft ἡνύχομεν, καθειδω ik slaap, καθηῦδον.

3. De volgende verba: ἐάω ik laat toe, ἐθίζω ik gewen, ἐργάζομαι ik werk, ἔγω ik heb, ἐλίττω (σσω) ik wentel, ἔλκω ik trek, ἔπομαι ik volg, ἔρπω ik kruip, ἐστιάω ik onthaal, maken 't augment op ει in plaats van η: εἶαον, εἵθιζον enz.

Ditzelfde geschiedt bij εἶωθα, εἰώθη van ἔθω ik ben gewoon, εἶλον van αἰρέω ik neem, εἰστήκη van ἵστημι ik plaats, εἶκα van ἵημι ik zend.

4. Het *augmentum syllabicum* hebben ὠθέω ik stoot, ὠνέομαι ik koop, ἄγνῦμι ik breek, οὐρέω ik water, als ἑωνησάμην. — De vormen, die met εο beginnen, veranderen de ο door 't augment in ω: ἐορτάζω ik vier feest, ἐώρταζον; zoo worden de perfecta ἔολπα, ἔοργα, ἔοικα in 't plusquamp. ἐώλπη, ἐώρη, ἐώκη. — Beide augmenten hebben ἀλίσκομαι ik word gevangen, ὁράω ik zie, ἀνοίγω ik open: ἔαλων, ἐώρων, ἀνέωξα; maar de beide eersten hebben in het perf. ἐάλωκα, ἐόρακα.

§ 37. REDUPLICATIE.

1. De *reduplicatie* is 't augment van 't perfectum en bestaat in de herhaling der eerste consonant van het verbum met tusschenvoeging eener ε. Bij verba, die met eene vocaal beginnen, heeft het perf. het augm. temporale tot reduplicatie. Het augment van 't perf. blijft door alle modi: ποιέω, πεποίηκα; φιλέω πεφίληκα; ἀνύτω, ἥνυκα; αἰρέω, ἥρηκα. De reduplicatie komt ook voor in het plusquamp. en het fut. III: ἐπεποίηκη, ἐπεφιλήκη, πεποιήσομαι, πεφιλήσομαι.

2. Zoo 't verbum met twee consonanten (behalve *muta cum liquida*), met een duplex of ϑ begint, dan wordt het gewone augm. syllabicum gebruikt: ζητέω ἐζήτημαι; κτίζω, ἔκτισμαι; ῥίπτω, ῥῥιφα. In dit geval is het augment van het plusquamp. gelijk aan dat van het perf.: ἐζητήμην, ἐρῥίφη. Uitgezonderd is εἰστήκη van ἵστημι, perf. ἔστηκα.

AANM. Eene uitzondering maken de perfecta μέμνημαι ik herinner mij (van μιμνήσκω) en κέκτημαι ik bezit (van κτάομαι ik verkrijg). Daarentegen hebben de verba met γν, βλ (behalve βέβλαμμαι van βλάπτω ik benadeel) en de meeste die met γλ beginnen, het augmentum syllabicum.

X 3. Eenige verba, die met eene liquida beginnen, hebben in 't perf. ει tot augment: εἶρηκα van een ongebruikelijk ῥέω ik zeg; εἵμαρται ('t is beschikt) van het dichtertl. μέιρομαι ik erlang als mijn deel. Zie ook de anomala λαμβάνω (§ 59. IV

b, 2), λαγχάνω (§ 59. IV b, 3), λέγω (§ 62 A); εἶκω ik *schijn* heeft *ῥοικα*.

§ 38. ATTISCHE REDUPLICATIE.

1. De *attische* reduplicatie bij eenige met α, ε, ο beginnende verba bestaat in de herhaling der beide eerste letters van den stam νόρ 't augm. temp.: ἀγείρω ik verzamel, ἀγήρεκα, ὀρύττω ik graaf, ὀρώρωχα. Zoodanige verba zijn nog: ἀλείφω ik zalf, ἀλέω ik maal, ἀρώω ik ploeg, ἐγείρω ik wek, ἐλαύνω ik drijf, ἐλέγχω ik overtuig, ἐμέω ik spuw, ἐρείδω ik steun, als ook enkele anomala; zie ἀκούω (§ 62 A), ἐρχομαι (§ 60. 3), ἐσθίω (§ 60. 6), ὀλλῶμι (§ 54. 8), ὀμνῶμι (§ 54. 9), ὄζω (§ 59. 1).

AANM. De vocaal van de tweede stamsyllabe dezer perfecti is kort, behalve in ἐρείδω, ἐρήρεικα, pass. ἐρήρεισμαι. In ἀλείφω wordt zij kort gemaakt: ἀλήψα, pass. ἀλήψμαι.

2. Het plusqp. heeft er gewoonlijk geen augment meer bij, behalve ἡκ ηκόη van ἀκούω.

Nog hebben twee aoristi: ἦγ αρον van ἄγω, en ἦν ερχον van φέρω, de attische reduplicatie en daarenboven in den indic. 't augment van voren.

§ 39. AUGMENT BIJ VERBA COMPOSITA.

1. Bij de verba met eene praepositie samengesteld komt het augment en de reduplicatie achter de praepositie, terwijl de vocaal der tweesylbige praeposities met uitzondering van περί geëlideerd wordt en πρό met de ε dikwijls door crasis ineensmelt: προσφέρω, προσέφερον; ἀποδύω, ἀπέδυσα, ἀποδέδυνκα; ἀπαλλάττω, ἀπήλλαττον; περιβάλλω, περιέβαλλον; προβάλλω, προέβαλλον sameng. προῦβαλλον.

AANM. Νόρ 't augment keert εἰ tot den oorspronkelijken vorm (ἐξ) terug; evenals ἐν en σύν, zoo de ν weggevallen of veranderd was: ἐκφέρω, ἐξ-ἐ-φερον; συν-σκευάζω, συν-ε-σκεύαζον; συν-λέγω, συν-ἐ-λεγον.

2. De overige samengestelde hebben 't augment voorop: μελοποιέω, ἐμελοποίησα, doch de met εὔ en δυσ samenge-

stelde in 't midden, wanneer 't simplex met een vocaal begint, die 't augm. temp. toelaat, als: *δυστυχέω, δεδυστύχηκα, εὐεργετέω, εὐηργέτουν*; doch *εὐπορέω, εὐπόρουν* volgens § 36, 2.

- AANM. 1. Eenige met praeposities samengestelde, wier simplex niet voorkomt, maar die van een samengesteld nomen afgeleid zijn, hebben 't augment van voren: als *ἐναντιοῦμαι* ik ben tegen (van *ἐναντίος*). Doch ook krijgen enkele van dezulken nu en dan het augment in 't midden; b. v. *ἀπολαύω* ik heb aandeel, *ἐκκλησιάζω* ik houd volksvergadering, *προθυμέομαι* ik ben geneigd, *ἀπολογέομαι* ik verdedig mij, *προξενέω* ik ben gastvriend, *παρνομέω* ik handel wederrechtelijk, *ὑποπτέω* ik heb argwaan.
2. Eene uitzondering op den regel maken *ἀμφιέννυμι* ik bekleed, *ἐπιστάμαι* ik weet, *καθίζομαι* ik zet mij neer, *κάθημαι* ik zit, *ἀφίημι* ik zend weg, die 't augment voorop hebben.
3. Een dubbel augment hebben *ἀνέχομαι* ik verdraag, *ἡνεχόμην, ἀνορθόω* ik richt op, *ἠνώρθουν, ἐνοχλέω* ik bezwaar *ἠνώχλουν ἀμφοβήτέω* ik twist, *ἡμφοβήτουν, διατάω* ik ben scheidsman, *ἐδιήτων, παρσυνέω* ik ben beschonken, *ἐπαρσύνουν*, enz.
4. Verba met twee praeposities samengesteld hebben het augment achter de laatste: *συγκαταναυμάχέω, συγκαταναυμάχησα*.

§ 40. VERDEELING DER VERBA.

1. De verba zijn naar hunne stamletter d. i. naar de laatste letter van den stam:

a) *pura*, met een vocaal tot stamletter, en

b) *impura* met een consonant tot stamletter.

De verba *pura* met de stamletter *α, ε* of *ο* worden wél, die met eene andere vocaal tot stamletter niet samengetrokken.

De verba *impura* zijn:

a) *muta*, met eene muta tot stamletter, en van daar *labialia, gutturalia* of *lingualia*, met *π, β, φ* of *κ, γ, χ* of *τ, δ, θ* tot stamletter;

b) *liquida*, met *λ, μ, ν, ρ* tot stamletter.

2. Elke stam gaat op een der genoemde letters uit; doet zich in 't praesens eene andere stamletter voor, dan behoort die tot een *onzuiveren* versterkten stam. Zulke onzuivere stamvormen gaan uit op *πτ, ττ* (σσ) en *ζ* (zie § 17. 1).

AANM. De verba met de stamletter $\pi\tau$ zijn *labialia*, wier zuivere stamletter π , β , φ is: $\tau\acute{\iota}\pi\tau\omega$ ($\tau\iota\pi$) ik sla, $\kappa\alpha\lambda\acute{\iota}\pi\tau\omega$ ($\kappa\alpha\lambda\iota\beta$) ik bedek, $\acute{\epsilon}\alpha\pi\tau\omega$ ($\acute{\epsilon}\alpha\varphi$) ik naai.

De verba op $\tau\tau$ of $\sigma\sigma$ zijn meerendeels *gutturalia*: $\tau\acute{\alpha}\tau\tau\omega$ ($\tau\alpha\gamma$) ik schik, $\varphi\acute{\omicron}\tau\tau\omega$ ($\varphi\omicron\kappa$) ik huiver; weinige *lingualia*: $\pi\acute{\lambda}\alpha\tau\tau\omega$ ($\pi\lambda\alpha\delta$) ik vorm, $\pi\acute{\alpha}\tau\tau\omega$ ik bestrooi; $\pi\acute{\epsilon}\tau\tau\omega$ ($\pi\acute{\epsilon}\sigma\sigma\omega$) ik kook, behoort tot de *labialia*.

De verba op ζ zijn meerendeels *lingualia*: $\varphi\acute{\omicron}\acute{\alpha}\zeta\omega$ ($\varphi\omicron\alpha\delta$) ik zeg. *Gutturalia*, met γ tot stamletter, zijn alle, die een geluid of geroep uitdrukken: $\chi\acute{\omicron}\acute{\alpha}\zeta\omega$ ik schreeuw, $\omicron\iota\mu\acute{\omega}\zeta\omega$ ik weeklaag; zoo ook $\sigma\acute{\iota}\acute{\alpha}\zeta\omega$ ik druipt, $\sigma\tau\epsilon\sigma\acute{\alpha}\zeta\omega$ ik steen enz. De drie verba $\kappa\acute{\lambda}\acute{\alpha}\zeta\omega$ ik klink, $\pi\acute{\lambda}\acute{\alpha}\zeta\omega$ ik drijft rond, $\sigma\alpha\lambda\pi\acute{\iota}\zeta\omega$ ik trompet, hebben $\gamma\gamma$ tot zuivere stamletter; $\nu\acute{\iota}\zeta\omega$ ik wasch, behoort tot de *labialia*.

3. Verder zijn de verba naar 't accent:

a) *barytona*, zonder accent op de eindsyllabe in den eersten persoon van 't praes. indic. act.: $\beta\omicron\upsilon\lambda\epsilon\upsilon\omega$ ik raad;

b) *perispomena*, met eenen circumflexus op de eindsyllabe, omdat zij samengetrokken zijn.

§ 41. VORMING DER TIJDEN.

1. Hier is alleen sprake van verba *pura* en *muta*. De *liquida*, die bijzondere eigenschappen hebben, worden later afzonderlijk behandeld.

2. De tijden worden gevormd van den *zuiveren* stam, behalve 't imperf. act., 't praes. en imperf. pass., die van 't praesens act. komen en dus ook de versterkingsconsonant, zoo 't praes. act. die heeft, behouden: $\tau\acute{\upsilon}\pi\tau\omega$, $\acute{\epsilon}\tau\upsilon\pi\tau\omicron\upsilon$, pass. $\tau\acute{\upsilon}\pi\tau\omicron\upsilon\mu\alpha\iota$, $\acute{\epsilon}\tau\upsilon\pi\tau\omicron\mu\eta\eta$.

3. De verba *contracta* worden in 't praes. en imperf. act. en pass. samengetrokken, waarover later § 48.

§ 42. FUTURUM EN AORISTUS ACT. EN MED.,

DERDE FUT.

1. De kenletter van 't fut. en den aor. act. en med. is σ , vóór welke bij verba *muta* de stamletter volgens § 8. 4, 5 verandert; aldus:

$\pi\acute{\epsilon}\iota\theta\omega$	$\pi\acute{\epsilon}\iota\sigma\omega$;	$\varphi\acute{\omicron}\acute{\alpha}\zeta\omega$	$\varphi\acute{\omicron}\acute{\alpha}\sigma\omega$;	$\sigma\acute{\pi}\acute{\epsilon}\nu\delta\omega$	$\sigma\acute{\pi}\acute{\epsilon}\iota\sigma\omega$
$\lambda\acute{\epsilon}\iota\pi\omega$	$\lambda\acute{\epsilon}\iota\psi\omega$;	$\gamma\acute{\omicron}\acute{\alpha}\varphi\omega$	$\gamma\acute{\omicron}\acute{\alpha}\psi\omega$;	$\kappa\acute{\omicron}\upsilon\pi\tau\omega$	$\kappa\acute{\omicron}\upsilon\psi\omega$
$\lambda\acute{\epsilon}\gamma\omega$	$\lambda\acute{\epsilon}\xi\omega$;	$\tau\acute{\alpha}\tau\tau\omega$	$\tau\acute{\alpha}\xi\omega$;	$\kappa\acute{\lambda}\acute{\alpha}\zeta\omega$	$\kappa\acute{\lambda}\acute{\alpha}\xi\omega$.

2. Is de stamletter eene korte vocaal, dan wordt zij in die tijden lang, dus $\bar{\iota}$ en $\bar{\upsilon}$ tot $\bar{\tau}$ en $\bar{\upsilon}$, α en ϵ tot η , o tot ω :

$\kappa\omega\lambda\bar{\iota}\omega$, $\kappa\omega\lambda\bar{\iota}\sigma\omega$; $\tau\bar{\iota}\omega$, $\tau\bar{\iota}\sigma\omega$

$\tau\iota\mu\bar{\alpha}\omega$, $\tau\iota\mu\bar{\eta}\sigma\omega$; $\phi\iota\lambda\bar{\epsilon}\omega$, $\phi\iota\lambda\bar{\eta}\sigma\omega$; $\mu\iota\sigma\theta\bar{o}\omega$, $\mu\iota\sigma\theta\bar{\omega}\sigma\omega$.

3. Gaat er een ϵ , ι of ρ vóór de stamletter α , dan wordt deze niet in η , maar in $\bar{\alpha}$ veranderd: $\epsilon\bar{\alpha}\omega$, $\epsilon\bar{\alpha}\sigma\omega$; $\delta\rho\bar{\alpha}\omega$, $\delta\rho\bar{\alpha}\sigma\omega$.

✕ AANM. Dezelfde verlenging hebben $\alpha\lambda\acute{o}\alpha\omega$ ik dorsch, $\alpha\kappa\rho\acute{o}\alpha\sigma\mu\alpha\iota$ ik hoor toe, $\alpha\lambda\acute{o}\alpha\sigma\omega$, $\alpha\kappa\rho\acute{o}\alpha\sigma\sigma\mu\alpha\iota$. Daarentegen $\chi\rho\acute{\alpha}\omega$ ik geef een orakel, $\chi\rho\acute{\eta}\sigma\omega$, $\chi\rho\acute{\alpha}\sigma\mu\alpha\iota$ ik gebruik, $\chi\rho\acute{\eta}\sigma\sigma\mu\alpha\iota$.

4. De verba $\theta\acute{\epsilon}\omega$ ik loop, $\nu\acute{\epsilon}\omega$ ik zwem, $\pi\acute{\lambda}\epsilon\omega$ ik vaar, $\pi\nu\acute{\epsilon}\omega$ ik waai, maken ϵ tot $\epsilon\upsilon$ in het fut. van 't medium: $\pi\lambda\epsilon\acute{\upsilon}\sigma\mu\alpha\iota$, $\epsilon\pi\lambda\epsilon\upsilon\sigma\alpha$. De twee verba $\kappa\acute{\alpha}\omega$ ik brand en $\kappa\lambda\acute{\alpha}\omega$ ik ween, hebben $\alpha\upsilon$: $\kappa\alpha\acute{\upsilon}\sigma\omega$, $\kappa\lambda\alpha\acute{\upsilon}\sigma\sigma\mu\alpha\iota$, $\epsilon\kappa\lambda\alpha\upsilon\sigma\alpha$. Ook komt er van de genoemde verba, behalve van $\kappa\acute{\alpha}\omega$ en $\nu\acute{\epsilon}\omega$, nog wel een zoogenaamd *futurum doricum* op $\sigma\acute{o}\upsilon\mu\alpha\iota$ voor: $\pi\lambda\epsilon\upsilon\sigma\acute{o}\upsilon\mu\alpha\iota$ enz.; eveneens van $\pi\alpha\acute{\iota}\zeta\omega$ ik speel, $\pi\alpha\acute{\iota}\xi\sigma\mu\alpha\iota$ en $\pi\alpha\iota\chi\acute{o}\upsilon\mu\alpha\iota$ (aor. $\epsilon\pi\alpha\iota\sigma\alpha$), $\pi\nu\acute{\epsilon}\omega$ ik blaas $\pi\nu\epsilon\acute{\upsilon}\sigma\sigma\mu\alpha\iota$ en $\pi\nu\epsilon\upsilon\sigma\sigma\acute{o}\upsilon\mu\alpha\iota$; $\phi\epsilon\acute{\upsilon}\gamma\omega$ ik vlucht, $\phi\epsilon\acute{\upsilon}\xi\sigma\mu\alpha\iota$ en $\phi\epsilon\upsilon\xi\acute{o}\upsilon\mu\alpha\iota$; $\pi\acute{\iota}\pi\tau\omega$ ik val, alleen $\pi\epsilon\sigma\acute{o}\upsilon\mu\alpha\iota$.

AANM. $\epsilon\pi\acute{\iota}\omega$ ik vloei heeft fut. $\epsilon\pi\acute{\iota}\sigma\sigma\mu\alpha\iota$, aor. $\epsilon\pi\acute{\iota}\rho\eta\eta\nu$, en $\chi\acute{\iota}\omega$ ik giet fut. $\chi\acute{\epsilon}\omega$, med. $\chi\acute{\epsilon}\sigma\mu\alpha\iota$, aor. $\epsilon\chi\epsilon\alpha$, med. $\epsilon\chi\epsilon\acute{\alpha}\mu\eta\nu$.

5. Verscheiden verba pura behouden de korte vocaal, als: $\kappa\lambda\acute{\alpha}\omega$ ik breek, $\gamma\epsilon\lambda\acute{\alpha}\omega$ ik lach, $\gamma\alpha\lambda\acute{\alpha}\omega$ ik maak los, $\sigma\pi\acute{\alpha}\omega$ ik trek, $\alpha\iota\nu\acute{\epsilon}\omega$ ik prijs, $\kappa\alpha\lambda\acute{\epsilon}\omega$ ik roep, $\alpha\kappa\acute{\epsilon}\sigma\mu\alpha\iota$ ik genees, $\alpha\lambda\acute{\epsilon}\omega$ ik maal, $\alpha\rho\kappa\acute{\epsilon}\omega$ ik voldoe, $\xi\mu\acute{\epsilon}\omega$ ik spuw, $\zeta\acute{\epsilon}\omega$ ik zied, $\xi\acute{\epsilon}\omega$ ik schaaf, $\pi\tau\acute{\upsilon}\omega$ ik spuw, $\tau\epsilon\lambda\acute{\epsilon}\omega$ ik voleind, $\tau\rho\acute{\epsilon}\omega$ ik beef, $\alpha\rho\acute{o}\omega$ ik ploeg.

6. Eenige verba pura met korte vocaal in 't fut. trekken deze, na wegwerping der σ , met den uitgang samen: $\tau\epsilon\lambda\acute{\epsilon}\omega$ fut. $\tau\epsilon\lambda\acute{\epsilon}\sigma\omega$, $\tau\epsilon\lambda\acute{\omega}$, $\epsilon\bar{\iota}\varsigma$, $\epsilon\bar{\iota}$, $\sigma\acute{\upsilon}\mu\epsilon\nu$, $\epsilon\bar{\iota}\tau\epsilon$, $\sigma\acute{\upsilon}\sigma\iota$, med. $\tau\epsilon\lambda\acute{o}\upsilon\mu\alpha\iota$, $\epsilon\bar{\iota}$, $\epsilon\bar{\iota}\tau\alpha\iota$ enz.; $\epsilon\lambda\alpha\acute{\upsilon}\nu\omega$ ($\epsilon\lambda\acute{\alpha}\omega$) fut. $\epsilon\lambda\acute{\alpha}\sigma\omega$, $\epsilon\lambda\acute{\omega}$, $\acute{\alpha}\varsigma$, $\acute{\alpha}$, $\acute{\omega}\mu\epsilon\nu$, $\acute{\alpha}\tau\epsilon$, $\acute{\omega}\sigma\iota$. Dit zoogen. *futurum atticum* is in gebruik bij $\epsilon\lambda\alpha\acute{\iota}\nu\omega$, $\alpha\lambda\acute{\epsilon}\omega$, $\tau\epsilon\lambda\acute{\epsilon}\omega$ en $\kappa\alpha\lambda\acute{\epsilon}\omega$; bij $\beta\iota\beta\acute{\alpha}\zeta\omega$ ik ga, $\kappa\omicron\lambda\acute{\alpha}\zeta\omega$ ik tuchtig, als ook bij alle lingualia op $\acute{\iota}\zeta\omega$, die de ι behouden en echter in 't futurum als de verba op $\acute{\epsilon}\omega$ vervoege wor-

den: *κομίζω* ik verzorg, fut. att. *κομιῶ, εἶς, εἶ, οὔμεν, εἴτε, οὔσι*.

7. Het derde futurum gaat, behalve in *τεθνήξω* en *έστηξω*, als 't fut. med. op *σμαι* uit, met bijvoeging der reduplicatie van 't perf.: *πεπείσμαι*. De verba met augm. tempor. en de liquida hebben geen derde fut.

§ 43. PERF. EN PLUSQUAMP. ACT.

In plaats van kenletter heeft het perf. en plusqp. der *labialia* en *gutturalia* de adspiratie:

τρίβω, τέτριφα (τέτριβά); γράφω, γέγραφα (γέγραφα);

κόπτω, κέκοφα (κέκοπα);

πλέκω, πέπλεχα (πέπλεκά); τεύχω, τέτευχα (τέτευχά);

τάττω, τέταχα (τέταγά);

de *lingualia* en *pura* hebben tot kenletter *κ*, vóór welke de *linguales* wegvallen en de vocalen eveneens verlengd worden als in 't fut.:

πείθω, πέπεικα; κομίζω, κεκόμικα;

φιλέω, πεφίληκα; σπάω, έσπαῶκα; τιμάω, τετίμηκα.

AANM. 1. Eenige verba *pura* maken de lange vocaal van 't fut., in 't perf. kort: *θύω* ik offer fut. *θύσω*, perf. *τέθυκα*, *λύω* ik maak los, *λῦσω*, *λίλυκα*, *δέω* ik bind, *δέσω*, *δέδεκα*.

2. De verba *κλέπτω* ik steel, *πέμπω* ik zend, *στρέφω* ik keer, *τρέπω* ik wend, *τρέφω* ik voed, hebben in 't perf. eene *ο*: *κέκλοφα, πέπομφα, έστροφα, τέτροφα*. Van *τρέπω* ook *τέ-τροφα*.

§ 44. PERF. EN PLUSQUAMP. PASS.

1. In 't perf. en plusquamp. pass. worden de uitgangen *μαι* en *μην* (§ 33. 2) achter den zuiveren stam gehecht, zonder kenletter of verbindingsvocaal: *βουλεύω, βεβούλευμαι, έβεβούλευμην*.

2. De verba *pura* krijgen, evenals in 't fut., eene verlengde vocaal, behalve in de § 42. 5 en § 43 Aanm. 1 opgegeven gevallen. Blijft echter de vocaal kort, dan komt er gewoonlijk eene *σ* achter: *τελέω, τετέλεσμαι*.

AANM. Uitgezonderd zijn *θύω*, *λύω*, *δύω* met het perf. pass. *τέθυμαι*, *λέλυμαι*, *δέδῳμαι*; alsmede *ἐλάω*, *δέω*, *ἄρώω*. Omgekeerd nemen verscheiden verba met lange stamletter eene *σ* aan: *ἀροῦω* ik hoor *ἤκονομαι*; *θραύω* ik verbreek, *κελεύω* ik beveel, *κροῖω* ik klop. *παλαίω* ik worstel, *πταίω* ik stoot, *σειώ* ik schud, *χόω* ik hoop op, *χράω* ik geef een godspraak, *ψαύω* ik raak aan.

3. Bij de verba muta worden de mutae vóór eene *μ* volgens § 8. 6, vóór eene *σ* volgens § 8. 4, vóór eene *τ* volgens § 8. 1 veranderd. In de uitgangen, die met *σθ* beginnen, valt de *σ* weg en de mutae worden volgens § 8. 1 en 7 veranderd. De derde persoon plur. wordt door het participium met *εἰσί* en *ῆσαν* omschreven, om de opeenvolging van drie consonanten te vermijden:

	περίθω	γράφω	πλέκω
S.	πέπεισμαι	γέγραμμαι	πέπλεγμαi
	πέπεισαι	γέγραψαι	πέπλεξαι
	πέπεισται	γέγραπται	πέπλεκται
D.	—	—	—
	πέπεισθον	γέγραφθον	πέπλεχθον
	πέπεισθον	γέγραφθον	πέπλεχθον
P.	πεπείσμεθα	γεγράμμεθα	πεπλέγμεθα
	πέπεισθε	γέγραφε	πέπλεξε
	πεπείσμενοι εἰσί	γεγράμμενοι εἰσί	πεπλεγμένοι εἰσί
			(plqpf. ῆσαν).

✓ AANM. 1. Soms wordt de 3de pers. plur. *νται* en *ντο* in *αται* en *ατο* veranderd: *χωρίζω* (*χωριδ*), *κεχωρίζεται*; in welk geval bij de labialia en gutturalia de adspirata voor stamletter geldt: *τρίβω*, *τετρίφ-αται*; *τάττω*, *τετάχ-αται*.

2. Komt er *γγ* of *μμ* vóór *μ* te staan, dan wordt de ééne *γ* of *μ* weggelaten: *κάμπτω*, (*κέκαμμμαι*) *κέκαμμαι*.

3. *Κλέπτω*, *τρέπω*, *τρέφω*, *στρέφω* krijgen eene *α*, als: *κέκλαμμαι*, *τέτραμμαι*, *τέθραμμαι* (zie § 8, 3), *ἔστραμμαι*.

4. Het perf. conj. en opt. pass. kan niet gevormd worden, daar het perf. geen verbindingsvocaal heeft, hoewel 't van enkele op een vocaal uitgaande stamvormen bestaat:

κτάομαι perf. *κέκτημαι*, conj. *κέκτωμαι*, η, ηται. opt. *κκ-τήμην*, ῆο, ῆτο

μιμνήσκω perf. μέμνημαι, conj. μέμνωμαι, opt. μεμνήμην.

Zie ook καλέω, βάλλω, κάθημαι.

Anders worden deze modi bij omschrijving gevormd door het partic. perf. met den conj. en opt. praes. van εἰμί.

§ 45. FUTURUM EN AORISTUS PASS.

Verbalia op τός en τέος.

1. De kenletter van 't fut. en den aor. pass. is θ, νόορ welke de mutae op gewone wijze veranderd worden:

πείθω, ἐπείσθην (ἐπεῖθ θην), τρίβω, ἐτρίφθην (ἐτρίθ θην),
πλέκω, ἐπλέχθην (ἐπλέκ θην),

terwijl de verba pura de vocaal van 't perf. pass. hebben:

φιλέω, ἐφιλήθην; τελέω, ἐτελέσθην.

✓ AANM. Uitgezonderd zijn:

παύω ik doe staken (πέπαυμαι), ἐπαύσθην; μινύσκω ik herinner (μέμνημαι), ἐμνήσθην; χράομαι ik gebruik (κέχρημαι), ἐχρίσθην. σώζω ik red (σέσωσμαι), ἐσώθην.

αἰρέω ik neem (ἤρημαι), ἤρεθην; αἰνέω ik prijs (ἤνρημαι), ἤνέθην; εὐρίσκω ik vind (εὐρήμαι), εὐρέθην.

δράω ik doe (δεδράμαι) ἐδράσθην, πετάννυμι ik breid uit, πέπτυμαι ἐπετάσθην, ποθέω ik verlang (πεπόθημαι) ἐποθέσθην, ἐώννυμι ik versterk (ἐρρωμαι) ἐρρώσθην, χρίω ik zalf (κέχρισμαι en κέχρῃμαι) ἐχρίσθην.

2. De *verbalia* krijgen de uitgangen τός en τέος achter den zuiveren stam met dezelfde veranderingen als in den aor. pass., behalve dat de adspiratae φ, χ in de tenues π, κ overgaan: παύω (ἐπαύσθην) παυστός; αἰρέω (ἤρεθην) αἰρετέος; πλέκω (ἐπλέχθην) πλεκτός; γράφω (ἐγράψθην) γραπτός.

§ 46^a. TEMPORA SECUNDA.

1. *Tempora secunda* zijn de tweede aor. act., pass. en med., het tweede fut. pass. en het tweede perf. en plusqp. act. Zij komen gewoonlijk voor bij verba met onzuiveren stam en krijgen de uitgangen ον, ην, όμην, ήσονται, α, η zonder kenletter achter den zuiveren stam.

2. De tweede aoristi en het tweede fut. hebben eene korte stamvocaal of verwisselen de ϵ der eensylbige stamvormen met α :

$\phi\epsilon\upsilon\gamma\omega$ $\epsilon\phi\upsilon\gamma\omicron\nu$, $\lambda\epsilon\acute{\iota}\pi\omega$ $\epsilon\lambda\acute{\iota}\pi\omicron\nu$, $\chi\alpha\acute{\iota}\rho\omega$ $\epsilon\chi\acute{\alpha}\rho\eta\nu$, $\tau\rho\acute{\iota}\beta\omega$ $\epsilon\tau\rho\acute{\iota}\beta\eta\nu$, $\tau\rho\acute{\epsilon}\pi\omega$ $\epsilon\tau\rho\acute{\alpha}\pi\omicron\nu$ med. $\epsilon\tau\rho\acute{\alpha}\pi\omicron\mu\eta\nu$ pass. $\epsilon\tau\rho\acute{\alpha}\pi\eta\nu$, $\phi\theta\epsilon\acute{\iota}\rho\omega$ ($\phi\theta\epsilon\rho$) $\epsilon\phi\theta\acute{\alpha}\rho\eta\nu$.

X AANM. 1. $T\epsilon\mu\nu\omega$ ik snijd, heeft in den aor. 2 $\epsilon\tau\epsilon\mu\omicron\nu$ (ook $\epsilon\tau\acute{\alpha}\mu\omicron\nu$) en deze ϵ blijft bij sommige verba ook in den aor. 2 pass., als $\lambda\acute{\epsilon}\gamma\omega$ ik verzamel, $\epsilon\lambda\acute{\epsilon}\gamma\eta\nu$, $\phi\lambda\acute{\epsilon}\gamma\omega$ ik brand, $\epsilon\phi\lambda\acute{\epsilon}\gamma\eta\nu$, $\pi\lambda\acute{\epsilon}\kappa\omega$ ik vlecht, $\epsilon\pi\lambda\acute{\epsilon}\kappa\eta\nu$ (ook $\epsilon\pi\lambda\acute{\alpha}\kappa\eta\nu$).

2. De aor. 2 act. verschilt van 't imperf. indic. en van 't praes. der overige modi enkel daarin, dat de laatste een onzuiveren stamvorm hebben, weshalve de verba pura geen aor. 2 act. vormen; ook de verba op $\alpha\acute{\iota}\nu\omega$, $\acute{\iota}\nu\omega$, $\acute{\alpha}\zeta\omega$, $\acute{\iota}\zeta\omega$ missen dien. Daarentegen wordt de aor. 2 pass., die zich door den uitgang genoeg onderscheidt, soms ook van verba met een zuiveren stam gevormd: $\gamma\rho\acute{\alpha}\phi\omega$ ik schrijf, $\epsilon\gamma\rho\acute{\alpha}\phi\eta\nu$.

3. Het tweede perf. en plusqperf. verlengt de stamvocaal, en wel α in η , of met voorafgaande ρ in $\bar{\alpha}$; de stamvormen met ϵ en $\epsilon\iota$ krijgen door vocaalswisseling o en α :

$\kappa\rho\acute{\alpha}\zeta\omega$ ik schreeuw (aor. 2 $\epsilon\kappa\rho\acute{\alpha}\gamma\omicron\nu$) $\kappa\acute{\epsilon}\kappa\rho\bar{\alpha}\gamma\alpha$; $\phi\alpha\acute{\iota}\nu\omega$ ik vertoon (aor. 2 pass. $\epsilon\phi\acute{\alpha}\nu\eta\nu$) $\pi\acute{\epsilon}\phi\eta\nu\alpha$; $\mu\alpha\acute{\iota}\nu\omicron\mu\alpha\iota$ ik raas (aor. 2 pass. $\epsilon\mu\acute{\alpha}\nu\eta\nu$) $\mu\acute{\epsilon}\mu\eta\nu\alpha$; $\theta\acute{\alpha}\lambda\lambda\omega$ ik bloei (aor. 2 $\epsilon\theta\acute{\alpha}\lambda\omicron\nu$) $\tau\acute{\epsilon}\theta\eta\lambda\alpha$; $\delta\acute{\epsilon}\rho\omega$ ik vil, $\delta\acute{\epsilon}\delta\omicron\rho\alpha$; $\pi\acute{\epsilon}\rho\theta\omega$ ik verwoest, $\pi\acute{\epsilon}\pi\omicron\rho\theta\alpha$; $\tau\acute{\iota}\nu\tau\omega$ (aor. 2 $\epsilon\tau\epsilon\kappa\omicron\nu$) $\tau\acute{\epsilon}\tau\omicron\kappa\alpha$; $\sigma\pi\epsilon\acute{\iota}\rho\omega$ ik zaai ($\sigma\pi\epsilon\rho$) $\epsilon\sigma\pi\omicron\rho\alpha$; $\kappa\tau\epsilon\acute{\iota}\nu\omega$ ik dood ($\kappa\tau\epsilon\nu$) $\epsilon\kappa\tau\omicron\nu\alpha$; $\lambda\epsilon\acute{\iota}\pi\omega$ ik verlaat, $\lambda\acute{\epsilon}\lambda\omicron\iota\pi\alpha$; $\pi\acute{\epsilon}\acute{\iota}\theta\omega$ ik overreed, $\pi\acute{\epsilon}\pi\omicron\iota\theta\alpha$ ik vertrouw.

A c u m.

A. λείπω ver

	Indicativus.	conjunctivus.	optativus.	imp
Praes.	λείπω	λείπω	λείποιμι	λείπε
Impf.	ἔλειπον			
Perf. 2.	ἔλειπα	ἔλειπον of ἔλειπον ὡς ὦ	ἔλειποιην of ἔλειπον ὡς εἴην	
Plqpf. 2.	ἔλελοιπον			
Fut.	λείψω		λείποιμι	
[Aor. 1.	ἔλειψα	λείψω	λείψαιμι	λείψον
Aor. 2.	ἔλιπον	λίπω	λίποιμι	λίπε

B. τάττω schil

Praes.	τάττω	τάττω	τάττοιμι	τάττε
Impf.	ἔταττον			
Perf. 1.	τέταξα	τετάχω of τεταχ- ὡς ὦ	τετάχοιμι of τεταχ- ὡς εἴην	
Plqpf. 1.	ἔτετάχην			
Fut.	τάξω		τάξοιμι	
Aor. 1.	ἔταξα	τάξω	τάξαιμι	τάξον

Accum.

λείπει verlaat.

as.	imperativus.	infinitivus.	participium.
	λείπε	λείπειν	λείπων, -ουσα, -ον
of λ.		λείπειναι	λείπων, -ουσα, -ον
ρν			
		λείψαι	λείπων, -ουσα, -ον
	λείπον	λείψαι	λείψας, -ασα, -αν]
	λείπε	λείπειν	λείπων, -ουσα, -ον

τάττει schik.

	τάττει	τάττειν	τάττων
τετα		τεταχέναι	τεταχώς
		τάξιν	τάξων
ξον		τάξαι	τάξας

	Indicativus.	conjunctivus.	optativus.	C. ψεύδω bedr
Praes.	ψεύδω	ψεύδω	ψεύδοιμι	ψεύδε
Impf.	ἔψευδον			
Perf.	ἔψευκα	ἔψευκὼς ὦ of ἔψεύκω	ἔψευκὼς εἴην of ἔψεύκοιμι	
Plqpf. 1.	ἔψευκῃ			
Fut.	ψεύσω		ψεύσοιμι	
Aor. 1.	ἔψευσα	ψεύσω	ψεύσαιμι	ψεύσον
Passum.				
A. λείπωμαι				
Praes.	λείπομαι	λείπωμαι	λειποίμην	λείπον
Imp.	ἐλειπόμην			
Perf.	S. λέλειμμαι λέλειπαι λέλειπται D.— λέλειφθον λέλειφθον P. λελείμεθα λέλειφθε λελειμμένοι εἰσί(ν)	λελειμμένος ὦ	λελειμμένος εἴην	λέλειπο λέλειφε λέλειφε λέλειφε λέλειφε λέλειφε λέλειφε
Plqpf. S.	ἔλελείμην ἐλέλειπο ἐλέλειπτο	D. — ἐλελείφθην ἐλελείφθην	P. ἐλελείμεθα ἐλέλειφθε λελειμμένοι ἦσαν	
Fut. 1.	λειφθήσομαι		λειφθήσοιμι	
Aor. 1.	ἐλείφθην	λειφθῶ	λειφθεῖην	λείφθη
Fut. 3.	λελείψομαι		λελειψοίμην.	

υ εὐδ' bedrieg.

s.	imperativus.	infinitivus.	participium.
	ψεῦδε	ψεῦδεῖν	ψεῦδων
γν		ἐψευσκέναι	ἐψευσκώς
		ψεῦσεῖν	ψεῦσων
	ψεῦσον	ψεῦσαι	ψεῖσας
Passum.			
λαιομαί.			
	λείπου	λείπεσθαι	λειπόμενος, η, ον
εἶην		λελείφθαι	λελειμμένος, η, ον
λείπω			
λείφθω			
λείφθον			
λείφθε			
λείφθων			
κ			
ῆσαι			
ην		λειφθήσεσθαι	λειφθησόμενος, η, ον
είφθητι		λειφθήναι	λειφθείς, εἶσα, ἐν
ν.		λελείψεσθαι	λελειψόμενος

B. τάττωμαι

	Indicativus.	conjunctivus.	optativus.
Praes.	τάττωμαι	τάττωμαι	ταττοίμην

Impf. ἐταττόμην

Perf. S.	τέταγμαι τέταξαι τέταχται	τεταγμένος ὦ	τεταγμένος εἶην
D.	— τέταχθον τέταχθον		
P.	τετάγμεθα τέταχθε τεταγμένοι εἰσίν(ν)		

Plqpf. S.	ἔτετάχμην ἔτέταξο ἔτέταχτο	D. — ἔτετάχθην ἔτετάχθην	P. ἐτετάγμεθα ἔτέταχθε τεταγμένοι ἦσαν

Fut. 1. ταχθήσομαι Aor. 1. ἐτάχθην. [Fut. 2. ταχήσομαι. Fut. 2. ἐτάχθην.

C. ψεύδομαι

Praes.	ψεύδομαι	ψεύδωμαι	ψευδοίμην

Impf. ἐψευδοίμην

Perf. S.	ἔψευσμαι ἔψευσαι ἔψευσται	ἐψευσμένος ὦ	ἐψευσμένος εἶην
D.	— ἔψευσθον ἔψευσθον		
P.	ἔψευσμεθα ἔψευσθε ἔψευσμένοι εἰσίν(ν)		

Plqpf. S.	ἔψευσμην ἔψευσο ἔψευστο	D. — ἔψευσθην ἔψευσθην	P. ἐψεύσμεθα ἔψευσθε ἔψευσμένοι ἦσαν

Fut. 1. ψευσθήσομαι. Aor. 1. ἐψεύσθην.

τάτταμαι.

s.	imperativus.	infinitivus.	participium.
	τάττον	τάττεσθαι	ταττόμενος

ην

τάξο

τάχθω

τάχθον

τάχθε

τάχθων

τετάχθαι

τεταγμένος, η, ον

σαν

μααι. 2. ἐτάχην]

Fut. 3. τετάξομαι.

ψεύμαι.

ψεύδου

ψεύδεσθαι

ψευδόμενος, η, ον

εἶην

ψεύσω

ψεύσθω

ψεύσθον

ψεύσθε

ψεύσθων

ἐψεύσθαι

ἐψευσμένος, η, ον

ῆσαν

M t u m.

A. λειπόμεαι

	Indicativus.	conjunctivus.	optativus.	i
Fut.	λείψομαι		λείψοίμην	
Aor. 1.	ἐλείψάμην	λείψωμαι	λείψαίμην	λείψαι
Aor. 2.	ἐλειπόμην (als 't impf. pass.)	λίπωμαι	λιποίμην (als 't praes. pass.)	ιποῦ (

Adj. verb. λειπτός, λειπτέος.

B. τάττομαι.

Fut. τάξομαι
 Aor. 1. ἐταξάμην
 Aor. 2. ἐταγόμην]

Adj. verb. τακτός, τακτέος.

ut.

or. 1.

dj. ver

M t u m.

A. λ ο μ α ι.

s.	imperativus.	infinitivus.	participium.
	ontbreekt.	λείψ ε σ θ α ι	λειψ ό μ ενος, η, ο ν
ειψ αι		λείψ α σ θ α ι	λειψ ά μ ενος, η, ο ν
που		λιπ έ σ θ α ι	λιπ ό μ ενος, η, ο ν.
s. pass.	(als 't praes. pass.)		

C. ψ ε ύ δ ο μ α ι.

ut. ψ ε ύ σ ο μ α ι

or. 1. έ ψ ε υ σ ά μ η ν

dj. verb. ψ ε υ σ τ ό ς, ψ ε υ σ τ έ ο ς.

§ 47. VERBA LIQUIDA.

1. De verba *liquida* hebben in den stam eene der *liquidæ* λ, μ, ν, ρ tot stamletter.

In 't praesens is de laatste stamsyllabe gewoonlijk versterkt, deels door positie met verdubbeling der λ, als (σφαλ) σφάλλω ik schok, deels door verlenging der vocaal, als van ῖ en ῡ in τῖ en ῡ, van ε in εῖ, van α in αῖ, als (κρίν) κρίνω ik zift, (πλύν) πλύνω ik wasch, (κτεν) κτείνω ik dood, (φᾶν) φαίνω ik toon.

AANM. De korte stamsyllabe behouden δέμω ik bouw, δέρω ik vil, μένω ik blijf, νέμω ik deel toe, τρέμω ik tril, enz.

2. De aldus versterkte stam bestaat alleen voor 't praes. en imperf., de overige tijden komen van den zuiveren stam, die uit het praes. licht op te maken is.

3. Het fut. act. en med. gaat uit op ῶ en οῦμαι, ontstaan uit έσω en έσομαι, als σφάλλω, σφᾶλλῶ, σφᾶλλοῦμαι; κρίνω, κρίνω, κρίνω οῦμαι; κτείνω, κτενῶ; φαίνω, φᾶνω.

4. De aor. act. en med. gaat uit op α en ἄμην, met verlenging der laatste stamvocaal ῖ en ῡ tot τῖ en ῡ, ε tot εῖ, α tot η: κρίνω (κρίν) ἔκρινα, ἔκριν ἄμην, ἄμυνω (ἄμυν) ἤμυνα; κτείνω (κτεν) ἔκτεινα; μένω, ἔμεινα; φαίνω (φαν) ἔφηνα; σφάλλω (σφαλ) ἔσφηλα.

AANM. De α gaat niet over in η, maar in ᾱ bij de verba op ραίνω en ιαίνω; voorts bij deze op αίνω: ἰσχυαίνω ik maak mager, κερθαίνω ik win, κοιλαίνω ik maak hol, πεπαίνω ik maak vet, λευκαίνω ik maak wit. Doch τετραίνω ik boor, ἐτέτρηνα.

5. Het perf. en plusqpf. act. en pass., het fut. en de aor. pass. krijgen de gewone uitgangen κα, κη, μαι, μην, θην, θήσομαι, evenals 't fut. act. en med., achter den zuiveren stam: σφάλλω, ἔσφαλκα, ἔσφαλμαι; φαίνω, πέφαγκα, ἔφάνθην; doch de ε der eensyllbige stamvormen gaat over in α: στέλλω (στελ) ἔσταλκα, ἔσταλμαι; πείρω (περ) πέπαρκα.

AANM. 1. In dezelfde tijden valt de ν weg bij κρίνω, κλίνω, πλίνω, τείνω, bijgevolg: κέκρικα, ἐκλήθην, πέπλυνμαι, τέταμαι. Bij de andere verba op ν is de vorming van 't perf. act. onzeker: μένω, μεμύνηκα (als νενέμηκα van νέμω); het perf. pass. neemt

doorgaans, in plaas van *v*, voor *μ* eene *σ*, als φαίνω, πέφασμαι, πέφανσαι (§ 8, 4. A.), πέφανται; doch αἰσχίνω heeft ἡσχυνμαι, παροξύνω, παρώξυνμαι.

2. In de uitgangen die met *σθ* beginnen, valt, evenals bij de verba muta, de *σ* weg: σφάλλω ἐσφάλθαι.

6. De aor. 2 act. en pass., 't fut. 2 en 't perf. 2 worden regelmatig volgens § 46^a gevormd: βάλλω, ἔβαλλον; καίνω (καν) ἔκᾱνον; φαίνω, ἐφᾱνην; στέλλω, ἐστάλην; φαίνω, πέφνηα; κτείνω, ἔκτονα.

PARADIGMA DER VERBA LIQUIDA.

ἀγγέλλω ik boodschap.

Activum.

Praes.	ἀγγέλλω, ἀγγέλλω, ἀγγέλλοιμι, ἄγγελλε, ἀγγέλλειν, ἀγγέλλων		
Impf.	ἡγγελλον		
Perf.	ἡγγέλκα, ἡγγέλκω, ἡγγέλκοιμι, ἡγγέλκέναι, ἡγγέλκώς		
Plqpf.	ἡγγέλκη		
Fut.	indic.	optat.	infin.
	S. ἀγγέλῳ	ἀγγέλ οἴην	ἀγγέλ εἶν
	ἀγγέλ εἶς	ἀγγέλ οἴης	partic.
	ἀγγέλ εἶ	ἀγγέλ οἴη	ἀγγέλ ὦν, οὔσα,
	D. —	—	οὔν, gen. οὔν-
	ἀγγέλ εἶτον	ἀγγέλ οἴτην	τος, ούσης,
	ἀγγέλ εἶτον	ἀγγέλ οἴτην	οὔντος
	P. ἀγγέλ οὔμεν	ἀγγέλ οὔμεν	
	ἀγγέλ εἶτε	ἀγγέλ οἶτε	
	ἀγγέλ οὔσι(ν)	ἀγγέλ οἶεν	
Aor. 1.	ἡγγείλα, ἀγγείλω, ἀγγείλοιμι, ἄγγειλον, ἀγγείλαι, ἀγγείλας		
[Aor. 2.	ἡγγελον; ἀγγέλω, ἀγγέλκοιμι, ἄγγελε, ἀγγέλ εἶν ἀγγέλ ὦν].		

Aor. 1. ἡγγεῖλ ἀμην, ἀγγεῖλ ωμαι, ἀγγεῖλ αἰμην, ἀγγεῖλ αι,
ἀγγεῖλ ασθαι, ἀγγεῖλ ἀμενος, η, ον

[Aor. 2. ἡγγελ ὁμην, ἀγγέλ ωμαι, ἀγγελ οἰμην, ἀγγελ οῦ, ἀγγε-
λ ἐσθαι, ἀγγελ ὀμενος, η, ον].

Adj. verb. ἀγγελ τός, ἀγγελ τέος.

Het perf. pass. van φαίνω wordt aldus vervoegd:

S. πέ φασ μαι	D. —	P. πε φάσ μεθα
πέ φαν σαι	πέ φαν θον	πέ φαν θε
πέ φαν ται	πέ φαν θον	πε φασ μένοι εἰσί (ν).
imper.	inf.	part.
πέ φαν σο	πε φάν θαι	πε φασ μένος.
πε φάν θω enz.		

§ 48. VERBA CONTRACTA.

1. De *verba pura* op *εω*, *αω*, *οω* heeten *contracta*, omdat in 't praes. en imperf. de stamletter met de volgende vocaal samengetrokken wordt.

2. De verba op *εω* trekken *εω* samen in *ω*; *εο*, *εου* in *ου*; *εοι* in *οι*; *εε*, *εει* in *ει*; *εη* in *η*; *εη* in *η*:

ποιέω ποιῶ, *ποιέει ποιεῖ*, *ποιέε ποίει*, *ποιέομεν ποιῶμεν*.

AANM. De tweesylbiges verba op *εω* hebben alleen de contractie op *ει*: *τρέω* (niet *τρῶ*), *τρέει*, *τρέει*, *τρέομεν* (niet *τροῦμεν*), *τρέη* (niet *τρη*). Alleen *δέω* ik bind, wordt doorlopend gecontracteerd.

3. De verba op *αω* trekken *αω*, *αο*, *αου* samen in *ω*; *αοι* in *ω*; *αε*, *αη* in *ᾱ*; *αει*, *αη* in *α*:

τιμάετε τιμᾶτε, *τιμάητε τιμᾶτε*, *τιμάεις τιμᾶς*, *τιμάης τιμᾶς*, *τιμάομεν τιμῶμεν*, *τιμάωμεν τιμῶμεν*, *τιμάουσι τιμῶσι*, *τιμάοιμι τιμῶμι*.

AANM. In plaats van *α* is *η* de contractievocaal van *ζῆν* leven, *χρῆσθαι* gebruiken, *πεινῆν* hongerig zijn, *διψῆν* dorstig zijn, *κνῆν* krabben, *ψῆν* schuren, *σμην* strijken.

4. De verba op *οω* trekken *οω*, *οη* samen in *ω*; *οε*, *οο*, *οου* in *ου*; *οει*, *οοι*, *οη* in *οι*:

μισθόετε -οῦτε, *μισθόητε -ῶτε*, *μισθόεις -οῖς*, *μισθόης -οῖς*.

AANM. 1. *Πυρόω* ik bevroor, heeft in plaats van *ου* en *οι* tot contractievocalen *ω* en *φ*: *πυρῶς*, *πυρῶ*, *πυρίγων*.

2. De infinitivus der verba contracta gaat oorspronkelijk uit op *εν*, van daar *μισθοῦν*, niet *μισθοῖν*, evenals *τιμᾶν*, niet *τιμᾶν*.

5. Deze verba hebben geen tempora secunda.

PARADIGMATA DER VERBA CONTRACTA.

Activum.

Indicativus.

ik maak.

S. ποιέω	ποιοῶ
ποιέεις	ποιοῖς
ποιέει	ποιοῖ
D. —	—
ποιέειτον	ποιοῦτον
ποιέειτον	ποιοῦτον
P. ποιέομεν	ποιοῦμεν
ποιέετε	ποιοῦτε
ποιέουσιν(ν)	ποιοῦσιν(ν)

Conjunctivus.

S. ποιέω	ποιοῶ
ποιέης	ποιοῖς
ποιέῃ	ποιοῖ
D. —	—
ποιέητον	ποιοῦτον
ποιέητον	ποιοῦτον
P. ποιέωμεν	ποιοῦμεν
ποιέητε	ποιοῦτε
ποιέουσιν(ν)	ποιοῦσιν(ν)

Praesens.

τιμάω	τιμῶ	μιοθόω	ik verhuur.
τιμάεις	τιμᾶς	μιοθόεις	μιοθῶ
τιμάει	τιμᾶ	μιοθόει	μιοθοῖς
—	—	—	μιοθοῖ
τιμάειτον	τιμᾶτον	μιοθόειτον	—
τιμάειτον	τιμᾶτον	μιοθόειτον	μιοθοῦτον
τιμάομεν	τιμῶμεν	μιοθόομεν	μιοθοῦμεν
τιμάετε	τιμᾶτε	μιοθόετε	μιοθοῦτε
τιμάουσιν(ν)	τιμῶσιν(ν)	μιοθόουσιν(ν)	μιοθοῦσιν(ν)
τιμάω	τιμῶ	μιοθόω	μιοθῶ
τιμάεις	τιμᾶς	μιοθόεις	μιοθοῖς
τιμάει	τιμᾶ	μιοθόει	μιοθοῖ
—	—	—	—
τιμάειτον	τιμᾶτον	μιοθόειτον	μιοθῶτον
τιμάειτον	τιμᾶτον	μιοθόειτον	μιοθῶτον
τιμάομεν	τιμῶμεν	μιοθόομεν	μιοθῶμεν
τιμάετε	τιμᾶτε	μιοθόετε	μιοθῶτε
τιμάουσιν(ν)	τιμῶσιν(ν)	μιοθόουσιν(ν)	μιοθῶσιν(ν)

Optativus.

S. ποι ε οίην	ποι οίην	τιμ α οίην	τιμ ώην	μισθ ο οίην	μισθ οίην
ποι ε οίης	ποι οίης	τιμ α οίης	τιμ ώης	μισθ ο οίης	μισθ οίης
ποι ε οίη	ποι οίη	τιμ α οίη	τιμ ώη	μισθ ο οίη	μισθ οίη
D. —	—	—	—	—	—
ποι ε οίτην	ποι οίτην	τιμ α οίτην	τιμ ώτην	μισθ ο οίτην	μισθ οίτην
ποι ε οίτην	ποι οίτην	τιμ α οίτην	τιμ ώτην	μισθ ο οίτην	μισθ οίτην
P. ποι έ οίμεν	ποι οίμεν	τιμ ά οίμεν	τιμ ώμεν	μισθ ό οίμεν	μισθ οίμεν
ποι έ οίτε	ποι οίτε	τιμ ά οίτε	τιμ ώτε	μισθ ό οίτε	μισθ οίτε
ποι έ οίεν	ποι οίεν	τιμ ά οίεν	τιμ ώεν	μισθ ό οίεν	μισθ οίεν

Imperativus.

S. ποι έ ε	ποί ει	τίμ α ε	τίμ α	μισθ ο ε	μισθ ου
ποι έ ε τω	ποι έι τω	τιμ α έ τω	τιμ ά τω	μισθ ο έ τω	μισθ ου' τω
D. ποι έ ε τον	ποι έι τον	τιμ ά ε τον	τιμ ά τον	μισθ ό ε τον	μισθ ου' τον
P. ποι έ ε τε	ποι έι τε	τιμ ά ε τε	τιμ ά τε	μισθ ό ε τε	μισθ ου' τε
ποι έ ό ντων	ποι ούν των	τιμ α ό ντων	τιμ ώ ντων	μισθ ό ό ντων	μισθ ου' ντων

Infinitivus.

ποιεῖν

Participium.

ποιῶν

ποιούσα

ποιόν

gen. ποιόντος

ποιεῖν

ποιῶν

ποιούσα

ποιόν

gen. ποιόντος

τιμάειν

τιμάων

τιμάουσα

τιμών

gen. τιμώντος

τιμάειν

τιμάων

τιμάουσα

τιμών

gen. τιμώντος

μισθούειν

μισθῶν

μισθούσα

μισθόν

gen. μισθόντος

Imperfectum.

S. ἐποίειον

ἐποίεις

ἐποίεις

D. —

ἐποιέτην

ἐποιέτην

ἐποιέομεν

ἐποιέετε

ἐποίεον

ἐποίουεν

ἐποίεις

ἐποίει

ἐποιείτην

ἐποιείτην

ἐποιούμεν

ἐποιείτε

ἐποίουν

ἐτίμαον

ἐτίμαες

ἐτίμαε

ἐτιμάετην

ἐτιμάετην

ἐτιμάομεν

ἐτιμάετε

ἐτίμαον

ἐτίμων

ἐτίμας

ἐτίμα

ἐτιμάτην

ἐτιμάτην

ἐτιμώμεν

ἐτιμάτε

ἐτίμων

ἐμισθοοον

ἐμισθοεις

ἐμισθοε

ἐμισθοέτην

ἐμισθοέτην

ἐμισθοόμεν

ἐμισθοετε

ἐμισθοοον

ἐμισθούειν

ἐμισθούεις

ἐμισθούει

ἐμισθούετην

ἐμισθούετην

ἐμισθούμεν

ἐμισθούετε

ἐμισθούειν

Perf.

πεποιήκα

Plusqpf.

ἐπεποιήκη

Fut.

ποιήσω

Aor.

ἐποίησα

τετίμηκα

ἐτετίμηκη

τιμήσω

ἐτίμησα

μεμίσηκα

ἐμεμίσηκη

μισθήσω

ἐμισθήσα.

Passivum.
Praesens.

Indicativus.

S. ποιέομαι

ποιέει

ποιέεται

D. —

ποιέεσθον

ποιέεσθον

P. ποιέομεθα

ποιέεσθε

ποιέονται

Conjunctivus.

S. ποιέωμαι

ποιέη

ποιέηται

D. —

ποιέησθον

ποιέησθον

P. ποιέώμεθα

ποιέησθε

ποιέονται

ποιούμαι

ποιῖ

ποιῖται

—

ποιῖσθον

ποιῖσθον

ποιούμεθα

ποιῖσθε

ποιῖνται

ποιῶμαι

ποιῇ

ποιῇται

—

ποιῇσθον

ποιῇσθον

ποιώμεθα

ποιῇσθε

ποιῶνται

τιμάομαι

τιμᾷ

τιμᾷται

—

τιμᾷεσθον

τιμᾷεσθον

τιμᾷόμεθα

τιμᾷεσθε

τιμᾷονται

τιμᾷωμαι

τιμᾷῃ

τιμᾷῃται

—

τιμᾷησθον

τιμᾷησθον

τιμᾷώμεθα

τιμᾷησθε

τιμᾷονται

τιμῶμαι

τιμῷ

τιμῷται

—

τιμῷσθον

τιμῷσθον

τιμῷμεθα

τιμῷσθε

τιμῷνται

τιμῶμαι

τιμῷ

τιμῷται

—

τιμῷσθον

τιμῷσθον

τιμῷμεθα

τιμῷσθε

τιμῷνται

μισθόομαι

μισθόει

μισθόεται

—

μισθόεσθον

μισθόεσθον

μισθόόμεθα

μισθόεσθε

μισθόονται

μισθῶμαι

μισθῷ

μισθῷται

—

μισθῷσθον

μισθῷσθον

μισθῷόμεθα

μισθῷσθε

μισθῷνται

μισθούμαι

μισθοῖ

μισθοῦται

—

μισθοῦσθον

μισθοῦσθον

μισθοῦμεθα

μισθοῦσθε

μισθοῦνται

μισθῶμαι

μισθῷ

μισθῷται

—

μισθῶσθον

μισθῶσθον

μισθῶμεθα

μισθῶσθε

μισθῶνται

Optativus.

S. ποι εὐί μην	τιμ α οί μην	τιμ ῶ μην	μισθ ο οί μην	μισθ οί μην
ποι εὐί ο	τιμ ά οί ο	τιμ ῶ ο	μισθ ό οί ο	μισθ οἴ ο
ποι εὐί το	τιμ ά οί το	τιμ ῶ το	μισθ ό οί το	μισθ οἴ το
D. —	—	—	—	—
ποι εὐί σθην	τιμ α οί σθην	τιμ ῶ σθην	μισθ ο οί σθην	μισθ οί σθην
ποι εὐί σθην	τιμ α οί σθην	τιμ ῶ σθην	μισθ ο οί σθην	μισθ οί σθην
P. ποι εὐί μεθί	τιμ α οί μεθί	τιμ ῶ μεθί	μισθ ο οί μεθί	μισθ οί μεθί
ποι εὐί σθε	τιμ ά οί σθε	τιμ ῶ σθε	μισθ ό οί σθε	μισθ οἴ σθε
ποι εὐί ντο	τιμ ά οί ντο	τιμ ῶ ντο	μισθ ό οί ντο	μισθ οἴ ντο

Imperativus.

S. ποι έ ον	τιμ ά ον	τιμ ῶ	μισθ ό ον	μισθ οῦ
ποι εὐί σθω	τιμ α έ σθω	τιμ ά σθω	μισθ ο έ σθω	μισθ οῦ σθω
D. ποι εὐί σθον	τιμ ά ε σθον	τιμ ά σθον	μισθ ό ε σθον	μισθ οῦ σθον
P. ποι εὐί σθε	τιμ ά ε σθε	τιμ ά σθε	μισθ ό ε σθε	μισθ οῦ σθε
ποι εὐί σθων	τιμ α έ σθων	τιμ ά σθων	μισθ ο έ σθων	μισθ οῦ σθων

Infinitivus.

ποι εὐί σθαι	τιμ ά ε σθαι	τιμ ά σθαι	μισθ ό ε σθαι	μισθ οῦ σθαι

Participium.

ποι εὐί μενος	τιμ ά ό μενος	τιμ ῶ μενος	μισθ ο ό μενος	μισθ οῦ μενος

§ 49. ACCENTEN DER VERBA.

1. Het accent schuift zoo ver mogelijk naar voren. Zie § 5 en § 11. 6.

AANM. De eindsyllaben op *αι* worden voor 't accent als kort beschouwd: *βουλεύονται, βεβούλευσαι.*

2. Uitgezonderd zijn:

a) alle infinitivi op *ναι*, benevens de aor. inf. act. en 't perf. inf. en part. pass., wier voorlaatste 't accent heeft: *βουλεύθῃναι, βεβουλευκέναι, βουλεύσαι* (verschilt van *βούλευσαι* en *βουλεύσαι*), *βεβουλευσθαι, βεβουλευμένος.*

b) de participia oxytona op *ως* en *εις* (als ook die op *εις, ας, ους, υς* der verba op *μι*): *βεβουλευκώς, βουλευθείς.*

c) de aor. 2 inf. act. en imper. med. als perispomenon: *εἰπεῖν, εἰποῦ;* de aor. 2 inf. med. als paroxytonon: *ιδέσθαι;* de aor. 2 part. act. als oxytonon: *εἰπών*, benevens de aor. 2 imper.: *εἰπέ* zeg, *εὔρε* vind, *έλθέ* kom, *ιδέ* zie, *λαβέ* neem.

AANM. Eene schijnbare uitzondering maken het praes. en de aor. 2 conj. act. der verba op *μι* en de aor. 1 en 2 conj. pass. der verba op *ω* als perispomena, het praes. en de aor. conj. med. der verba op *μι* als properispomena. Verg. § 50. 8.

3. De participia houden in de verbuiging het accent op de syllabe van den nom. van 't masc., zoolang 't met de laatste bestaanbaar is: *βουλευων βουλευουσα βουλευον; βουλευσας βουλευσασα βουλευσαν; βεβουλευκώς βεβουλευκνῦα βεβουλευκός.*

4. In de composita mag 't accent niet over het augment komen: *παρέσχον, προσείχον* (eigenlijk *προσέεχον*, zie § 36, 1, 3), *ἐξῆν.*

AANM. 1. In composita van verba op *μι* springt het accent van éensyllbige imperativi in den sing. slechts op eene tweesyllbige praepositie over: *κατάθον, ἀπόθον* (daarentegen *προσθοῦ, προδοῦ*); doch in den dual. en plur. ook op eene éensyllbige: *πρόδοτε.*

2. Op de gelijkkluidende of verwante vormen in deze conjugatie dient men bijzonder te letten: *ποιεῖ* in 't praes. ind. act. en pass., *ποιεῖ* in 't praes. imper. act.; *τίμα* in 't praes. imper. act., *τιμᾷ* in 't praes. ind. en conj. act. en praes. ind. en conj. pass.; *τιμῶ* in 't praes. ind. en conj. act. en imper. pass.; *μισθοῖ* in 't praes. ind. en conj. act. en in 't praes. ind. en conj. pass.

Voorbeelden ter oefening in 't conjugeren:

Uit de verba pura: *θύω* ik offer (aor. pass. *ἐθύθην*), *λύω* ik maak los, *παύω* ik doe ophouden (met *σ* in den aor. pass.), *φυτεύω* ik plant, *κελεύω* ik beveel (met *σ* in perf. en aor. pass.).
 Uit de verba muta: *τριβω* ik wrijf (met aor. 1 en 2 pass.), *λείπω* ik verlaat (met perf. 2, aor. 2 act. en med.), *γράφω* ik schrijf (aor. 2 pass.), *κρύπτω* ik verberg (stamletter *φ*; aor. 1 en 2 pass.), *βλάπτω* ik beschadig (*β*; aor. 1 en 2 pass.), *κόπτω* ik sla (*π*; aor. 2 pass.), *φεύγω* ik vlucht (met fut. med.; perf. 2 en aor. 2 act.), *διώκω* ik vervolg (fut. med.), *ρίπτω* ik werp (aor. 1 en 2 pass.), *ἀλλάττω* ik verander (*γ*), *κηρύττω* ik ben heraut (*κ*), *πράττω* ik doe (*γ*; met perf. 1 en 2), *πλήττω* ik sla (*γ*; met aor. 1 en 2 pass.), *κτιζω* ik sticht (met fut. att.), *ἐρείδω* ik steun (met de att. redupl.), *πείθω* ik overreed, *ἀνύω* ik voltooi, *ὀνομάζω* ik noem, *κομίζω* ik breng (*δ*; fut. att.).
 Uit de verba liquida: *στέλλω* ik zend, *σπείρω* ik zaai, *φθείρω* ik bederf (alle drie met aor. 2 pass.), *φαίνω* ik toon (perf. 1 en 2, aor. 1 en 2 pass.), *κλίνω* (aor. 1 en 2 pass.), *τείνω* ik span.
 Uit de verba contracta: *νικάω* ik overwin, *έστιάω* ik vier feest (augm. *ε*), *ἀδικέω* ik verongelijk, *φιλέω* ik bemin, *δηλώω* ik openbaar, *πληρόω* ik vul.

B. VERBA op *μι*.

§ 50.

1. De verba op *μι*, zóó genoemd naar den uitgang van den eersten persoon in 't praes. indic., zijn verba pura met *ε*, *α*, *ο* of *υ* tot stamvocaal.

2. De verba met *υ* vóór den uitgang zijn schier allen ontstaan door de versterking van den zuiveren stam met *ννυ*, zoo die op eene vocaal, en met *νν*, zoo hij op eene consonant uitgaat: (*σκεδα*) *σκεδά-ννῦ-μι*, (*δεικ*) *δείκ-νῦ-μι*.

3) De vervoeging der verba op *μι* heeft in 't praes., impf. en aor. 2 de volgende eigenaardigheden:

a) dat zij de uitgangen zonder verbindingsvocaal aan den zuiveren stam hechten;

b) dat zij de stamvocaal in den sing. ind. act. verlengen, *ᾱ* in *η*, *ε* in *η*, *ο* in *ω*, *ῥ* in *ῥ*:

c) dat als bijzondere persoonsuitgangen voorkomen :

μι in den 1 pers. sing. praes. indic.

σι „ „ 3 „ „ „ „

ᾱσι „ „ 3 „ plur. „ „

σαν „ „ 3 „ „ impf. en aor. 2.

θι „ „ imperativus.

d) dat de meeste eensylbige stamvormen in 't praes. en imperf. eene reduplicatie krijgen door de herhaling der eerste enkele consonant met eene ι, of door voorvoeging eener ge-adspireerde ι, wanneer de stam met eene vocaal of met στ, πτ begint.

4. De aor. 2, die in den indic. als 't imperf. en in de overige wijzen als 't praes. uitgaat, verschilt daarin van deze beide, dat hij de reduplicatie mist. Diensvolgens kunnen de verba, die in 't geheel geene reduplicatie toelaten, ook geen afzonderlijken aor. 2 vormen.

5. Volgens de voormelde regels komt dus van de stamvormen στα, θε, δο, δεικνυ 't praes. ind. ἵστημι, τίθημι, δίδωμι, δεικνύμι, 't impf. ἵστην, ἐδείκνυν, de aor. 2 ἔστην, ἔθην, ἔδωκν enz.

6. Van regel 3 b is uitgezonderd de aor. 2 van ἵστημι, die ook in den dualis en plur. de lange vocaal behoudt: ἔστην, ἐστήτην, ἔστησαν; zoo ook van σβέννυμι ik blusch, ἔσβην, σβῆθι, σβῆναι enz.

7. De sing. van 't imperf. van τίθημι, δίδωμι en ἵημι wordt meestal volgens de verba op ω met de verbindingsvocaal gevormd: ἐτίθεο ν, samengetr. ἐτίθου ν, ἐτίθεις, ἐτίθει; ἐδίδου ν, ἐδίδους, ἐδίδου; ἵουν, ἵεις, ἵει.

8. De conjunctivus, die anders niet gevormd kon worden, krijgt de verbindingsvocaal, terwijl bij de stamvormen op α, ε en ο de α en ε met ω tot ῶ, met η en η tot ῆ en ῇ, de ο met ω en η tot ῶ, met η tot ῷ samengetrokken worden, in dezer voege: ῶ, ῆς, ῇ, ῶμεν, ῆτε, ῶσι en ῶ, ῶς, ῶ, ῶμεν, ῶτε, ῶσι. De verba op υμι worden niet gecontraheerd: δεικνύω, δεικνύης enz.

9. De optativus gaat uit op *ιην*, dus: *ἴστα ἰην*, *τιθέ ἰην*, *δίδο ἰην*; de verba op *ῥμι* hebben *οιμι*, als: *δείκνυ̅οιμι*.

10. De imperativus gaat uit op *θι*, *τω* enz.; doch de uitgang *θι* bleef alleen in den aor. 2 van *ἴστημι* over: *στήθι*; in 't praes. is dit eene *ε*, die met de voorgaande vocaal samsmelt: *ἴστη*, *τίθει*, *δίδου*, *δείκνυ*, in den aor. 2 een *ς*, als: *θής*, *δός*.

11. De infinitivus gaat uit op *ναι*: *ἴσταναι*, *τιθέναι*, *διδόναι*, *δείκνυναι*. In den aor. 2 wordt de stamvocaal verlengd: *στήναι*, *θεῖναι*, *δοῦναι*.

12. Het participium ging oudtijds uit op *ντς*, doch *ντ* zijn uitgevallen met verlenging der vocaal (verg. § 8, 5): *ἰστάς*, *τιθείς*, *διδούς*, *δείκνυς*, *θείς*, *δούς*.

13. Het passivum en medium heeft de uitgangen der verba op *ω*, die zonder verbindingsvocaal aan den zuiveren stam gehecht worden.

§ 51.

1. De overige tijden behooren geheel tot de conjugatie der verba op *ω*: fut. *στήσω*, *θήσω*, *δώσω*, *δείξω*, perf. pass. *δέδειγμα* enz. Evenwel komen hier en daar afwijkingen voor.

2. De aor. 1 act. van *τίθηναι*, *ἵηναι* (*ε*) en *δίδωμι* heeft *κ* tot kenletter: *ἔθηκα*, *ἤκα*, *ἔδωκα*; en bestaat alleen in den sing. ind. tot aanvulling van den aor. 2 en somtijds in den 3 pers. plur.

3. *Τίθηναι* en *ἵηναι* verlengen in 't perf. act. en pass. de stamvocaal *ε* tot *ει*: *τέθεικα*, *τέθειμαι*, *εἶκα*, *εἶμαι*. *Ἰσθηναι* en *δίδωμι* hebben in 't pass. altijd de korte stamvocaal: *ἔσταμαι*, *ἔσταθην*, *δέδομαι*, *ἐδόθην*; als ook *τίθηναι* en *ἵηναι* in den aor. en 't fut. pass.: *ἐτέσθην*, *τεθήσομαι*. *ἵηναι* alleen fut. pass.

4. *Ἰσθηναι* heeft in 't perf. act. *ἔστηκα*, in 't plusqpf. *εἰστήκη*. In den plur. ind., in den inf. en 't partic. komen de gesyncopeerde vormen *ἔσταμεν*, *ἄτε*, *ἄσιν*, *ἔστασαν* (niet *ἔσταμεν*, *ἔστατε*, *εἴστασαν*), *ἔσταναι*, *ἔστως ὥσα ὅς* gen. *ὥτος* enz. voor.

5. *Ἰσθηναι* ik plaats, heeft in den aor. 2, het perf. en

plusqpf. eene intransitive beteekenis: ἔστην ik stond, ἔστηκα ik sta, εἰστήκη ik stond.

6. Ἰστημι heeft een fut III in het act. (§ 42. 7.)

PARADIGMATA DER VERBA OP μι.

Activum.

Praesens.

ΘΕ-

ΣΤΑ-

ΔΟ-

ΔΕΙΚ-ΝΥ

Indicativus.

S.	τί θημι ik zet	ἵστημι ik plaats	δίδωμι ik geef	δείκνυμι ik toon
	τι θεῖς	ἵστης	δίδως	δείκνυς
	τί θησι(ν)	ἵστησι(ν)	δίδωσι(ν)	δείκνυσι(ν)
D.	—	—	—	—
	τί θετον	ἵστατον	δίδοτον	δείκνυτον
	τί θετον	ἵστατον	δίδοτον	δείκνυτον
P.	τί θεμεν	ἵσταμεν	δίδομεν	δείκνυμεν
	τί θετε	ἵστατε	δίδοτε	δείκνυτε
	τι θεῖσσι(ν)	ἵστασσι(ν)	διδοῖσσι(ν)	δείκνυσσι(ν)
	(τιθεῖσι(ν))		(διδοῦσι(ν))	

Conjunctivus.

S.	τι θῶ	ἵστω	διδῶ	δείκνυω
	τι θῇς	ἵσῃς	διδῶς	δείκνυῃς
	τι θῇ	ἵσῃ	διδῶ	δείκνυῃ
D.	—	—	—	enz.
	τι θῇτον	ἵσῃτον	διδῶτον	
	τι θῇτον	ἵσῃτον	διδῶτον	
P.	τι θῶμεν	ἵστωμεν	διδῶμεν	
	τι θῇτε	ἵσῃτε	διδῶτε	
	τι θῶσι(ν)	ἵστωσι(ν)	διδῶσι(ν)	

Optativus.

S.	τι θεῖην	ἵσταίην	διδοίην	δείκνυσθαιμι
	τι θεῖης	ἵσταίης	διδοίης	enz.
	τι θεῖη	ἵσταίη	διδοίη	
D.	—	—	—	
	τι θείτην	ἵσταίτην	διδοίτην	
	τι θείτην	ἵσταίτην	διδοίτην	

P. τι θεῖμεν	ἰσταῖμεν	δι δοῖμεν
τι θεῖτε	ἰσταῖτε	δι δοῖτε
τι θεῖεν	ἰσταῖεν	δι δοῖεν

Imperativus.

S. τί θει	ἴστη	δί δου	δείκνῃ
τι θέτω	ἰστάτω	δι δότω	δεικνῦτω
D. τί θετον	ἴστατον	δί δοτον	δείκνῃτον
—	—	—	—
P. τί θετε	ἴστατε	δί δοτε	δείκνῃτε
τι θέντων	ἰστώνων	δι δόντων	δεικνῦντων

Infinitivus.

τι θέναι	ἰστάναι	δι δόναι	δεικνῦναι

Participium.

τι θείς(έντος)	ἰστάς(άντος)	δι δούς(όντος)	δεικνύς(ύντος)
τι θεῖσα	ἰστάσα	δι δοῦσα	δεικνῦσα
τι θέν	ἰστών	δι δόν	δεικνύν

Imperfectum.

S. ἐτίθουν	ἴστην	ἐδίδουν	ἐδείκνυν
ἐτίθεις	ἴστης	ἐδίδους	ἐδείκνυσ
ἐτίθει	ἴστη	ἐδίδου	ἐδείκνυ
D. —	—	—	—
ἐτιθέτην	ἰσάτην	ἐδιδότην	ἐδεικνύτην
ἐτιθέτην	ἰσάτην	ἐδιδότην	ἐδεικνύτην
P. ἐτίθεμεν	ἴσταμεν	ἐδίδομεν	ἐδείκνυμεν
ἐτίθετε	ἴστατε	ἐδίδοτε	ἐδείκνυτε
ἐτίθεσαν	ἴστασαν	ἐδίδοσαν	ἐδείκνυσαν

Aoristus.

Indicativus.

S. ἔθηκα	ἔστην	ἔδωκα	
ἔθηκας	ἔστης	ἔδωκας	
ἔθηκε	ἔστη	ἔδωκε	
D. —	—	—	
ἐθέτην	ἐστήτην	ἐδότην	ontbreekt.
ἐθέτην	ἐστήτην	ἐδότην	

P. ἔθεμεν	ἔστημεν	ἔδομεν
ἔθετε	ἔστητε	ἔδοτε
ἔθεσαν	ἔστησαν	ἔδοσαν
(ἔθηκον)		(ἔδωκαν)

Conjunctivus.

S. θῶ	στώ	δῶ
θῇς	στῇς	δῶς
θῇ	στῇ	δῶ

D. —	—	—
θῇτον	στῇτον	δῶτον
θῇτον	στῇτον	δῶτον

ontbreekt.

P. θῶμεν	στώμεν	δῶμεν
θῇτε	στῇτε	δῶτε
θῶσι(ν)	στώσι(ν)	δῶσι(ν)

Optativus.

S. θεῖην	σταῖην	δοῖην
θεῖης	σταῖης	δοῖης
θεῖη	σταῖη	δοῖη

D. —	—	—
θεῖτην	σταῖτην	δοῖτην
θεῖτην	σταῖτην	δοῖτην

P. θεῖμεν	σταῖμεν	δοῖμεν
θεῖτε	σταῖτε	δοῖτε
θεῖεν	σταῖεν	δοῖεν

Imperativus.

S. θές	στήθι ¹⁾	δός
θέτω	στήτω	δότω
D. θέτον	στήτον	δότον
P. θέτε	στήτε	δότε
θέτω	στάτω	δότω

Infinitivus.

θεῖναι	στῆναι	δοῦναι

¹⁾ In de composita verkort: παρά στα, ἀνά στα.

Participium.

	θείς	θεῖσα	θέν	στάς	στάσα	δούς	δοῦσα
			στάν		δόν		
Fut.	θήσω	στήσω		δώσω		δείξω	
Aor.		ἔστησα				ἔδειξα	
Perf.	τέθεικα			δέδωκα		δέδειχα	
Plqpf.	ἔτεθεικα			ἔδεδωκα		ἔδεδειχα	
	ind.	conj.	opt.	imper.	inf.	part.	
S.	ἔστηκα	ἑστήκω	ἔσταίην	ἔστ᾿ ἄθι	ἐστάναι	ἐστῶς	
	ἔστηκας	ἑστήκης	ἔσταίης	ἔστ᾿ ἄτω		ἐστῶσα	
	ἔστηκε	ἑστήκει	ἔσταίη			ἐστῶς (ός)	
D.	ἔσταν	ἐστήκην	ἐσταίην	ἔσταν		ἐστώτος	
	ἔσταν	ἐστήκην	ἐσταίην			enz.	
P.	ἔσταμεν	ἐστώμεν	ἐσταῖμεν				
	ἔστατε	ἐστήτε	ἐσταῖτε	ἔσταντε			
	ἔστασι	ἐστώσι	ἐσταῖεν	ἔσταντων			

Perf. van ἵστημι

Plusquamperfectum.

S.	εἰστήκει	D.	ἔσταν	P.	ἔσταμεν
	εἰστήκεις		ἔσταν		ἔστατε
	εἰστήκει				ἔστασαν

Fut 3. ἑστήξω of ἑστήξομαι ik zal staan.

Passivum.

Praesens.

Indicativus.

S.	τίθεμαι	ἵσταμαι	δίδομαι	δείκνυμαι
	τίθεσαι of τίθει	ἵστασαι	δίδοσαι	δείκνυσαι
	τίθειται	ἵσταται	δίδοται	δείκνυται
D.	—	—	—	—
	τίθεσθον	ἵστασθον	δίδοσθον	δείκνυσθον
	τίθεσθον	ἵστασθον	δίδοσθον	δείκνυσθον
P.	τιθέμεθα	ἵσταμεθα	διδομεθα	δείκνυμεθα
	τιθεσθε	ἵστασθε	δίδοσθε	δείκνυσθε
	τιθενται	ἵστανται	δίδονται	δείκνυνται

Conjunctivus.

S.	τιθῶμαι ¹⁾	ἰστώμαι	διδῶμαι ¹⁾	δείκνυμαι

¹⁾ Ook τίθωμαι, τιθῇ enz. δίδωμαι, δίδω enz.

τι θῆ	ἰ στῆ	δι δῶ	δεικνύ η
τι θῆται	ἰ στῆται	δι δῶται	enz.
D. —	—	—	
τι θῆσθον	ἰ στῆσθον	δι δῶσθον	
τι θῆσθον	ἰ στῆσθον	δι δῶσθον	
P. τι θῶ μεθα	ἰ στῶ μεθα	δι δῶ μεθα	
τι θῆσθε	ἰ στῆσθε	δι δῶσθε	
τι θῶνται	ἰ στῶνται	δι δῶνται	

Optativus.

S. τι θεί μην, ook	ἰ σταί μην	δί δοί μην	δεικνύ οίμην
τι θοίμην enz.			enz.
τί θειο	ἴσταιο	δίδοιο	
τί θειοτο	ἴσταιοτο	δίδοιοτο	

D. —	—	—	
τι θείστην	ἰ σταί στήν	δίδοί στήν	
τι θείστην	ἰ σταί στήν	δίδοί στήν	
P. τιθεί μεθα	ἰ σταί μεθα	δίδοί μεθα	
τίθεισθε	ἴσταισθε	δίδοισθε	
τίθειντο	ἴσταίντο	δίδοίντο	

Imperativus.

S. τίθου	ἴστω	δίδοσο, δίδου	δείκνυσο
τιθέσθω	ἰστάσθω	διδόσθω	δεικνύσθω
D. τίθεσθον	ἴστασθον	δίδοσθον	δείκνυσθον
P. τίθεσθε	ἴστασθε	δίδοσθε	δείκνυσθε
τιθέσθων	ἰστάσθων	διδόσθων	δεικνύσθων

Infinitivus.

τίθεσθαι	ἴστασθαι	δίδοσθαι	δείκνυσθαι

Participium.

τιθέμενος	ἰστάμενος	διδόμενος	δεικνύμενος

Imperfectum.

S. ἐτιθέμην	ἰστάμην	ἐδίδομην	ἐδεικνύμην
ἐτίθου	ἴστασο of ἴστω	ἐδίδοσο (-δου)	ἐδείκνυσο
ἐτίθετο	ἴστατο	ἐδίδοτο	ἐδείκνυτο
D. —	—	—	—
ἐτιθέσθην	ἰστάσθην	ἐδιδόσθην	ἐδεικνύσθην
ἐτιθέσθην	ἰστάσθην	ἐδιδόσθην	ἐδεικνύσθην

P. ἐτι θέμεθα	ἰστάμεθα	ἐδι δόμεθα	ἐδεικνύμεθα
ἐτίθεσθε	ἴστασθε	ἐδίδοσθε	ἐδείκνυσθε
ἐτίθεντο	ἴσταντο	ἐδίδοντο	ἐδείκνυντο

Fut. 1 τεθήσομαι ¹⁾	σταθήσομαι	δοθήσομαι	δειχθήσομαι
Aor. 1 ἐτέθην ¹⁾	ἐστάθην	ἐδόθην	ἐδείχθην
Perf. τέθειμαι	ἔσταμαι	δέδομαι	δέδειγμαι
Plqp. ἐτεθείμην	ἐστάμην	ἐδεδόμην	ἐδεδείγμην

Medium.

Aor. 2.

Indicativus.

S. ἐθέμην	[ἐστάμην]	ἐδόμην	ontbreekt.
ἔθου		ἔδου	
ἔθετο		ἔδοτο	

D. —

ἐθέσθην ἐδόσθην

ἐθέσθην ἐδόσθην

P. ἐθέμεθα

ἐδόμεθα

ἔθεσθε

ἔδοσθε

ἔθεντο

ἔδοντο

Conjunctivus.

θῶμαι enz. (ἐπί- [στῶμαι] δῶμαι enz.

θωμαι enz.)

(ἀπόδωμαι enz.)

§ 49. 4. a. 1.

§ 49. 4. a. 1.

Optativus.

θείμην enz. [σταίμην] δοίμην enz.

Imperativus.

θοῦ, θέσθω enz. [στάσο] δοῦ, δόσθω enz.

Infinitivus.

θέσθαι [στάσθαι] δόσθαι

Participium.

θέμενος [στάμενος] δόμενος

Fut. 1 θήσομαι στήσομαι δώσομαι δείξομαι

¹⁾ Niet θεθήσομαι en ἐτέθην volgens § 8, 3.

Aor. 1.	ἐστη ὁ ἄμην	ἐδειξ ἄμην
Adj. verb.	{ θε τός στα τός	δο τός δεικ τός
	{ θε τέος στα τέος	δο τέος δεικ τέος.

ONREGELMATIGE VERBA OP μι.

§ 52.

1. ἴημι ik zend.

Naar τίθημι gaat ἴημι ik zend, dat in de meeste vormen enkel als compositum bestaat.

Activum.

	Indic.	conj.	opt.	imper.	inf.	partic.
Praes.	ἴημι, ἴετον, ἰᾶσι(ν) of ἰεῖσι(ν)	ἰῶ	ἰεῖην	ἴει, ἰέτω	ἰέναι	ἰεῖς ἰεῖσα ἰέν
Impf.	ἴουν, ἴεις, ἴει, ἰέτην enz.					
Aor.	ἦκα, εἶτην, enz.	ῶ	εἶην	ἔς, ἔτω	εἶναι	εἶς εἶσα ἔν
Fut.	ῆσω.	Perf.	εἶκα.	Plusq.	εἶκη.	

Passivum.

Praes.	ἴεμαι	ἰῶμαι (ἴωμαι)	ἰεῖμην (ἰοίμην)	ἴου	ἴεσθαι	ἰέμενος
Impf.	ἰέμην					
Fut.	ἐθήσομαι					
Aor.	εἶθην	ἐθῶ	ἐθεῖμην	ἐθῆτι	ἐθῆναι	ἐθεῖς εἶ μένος
Perf.	εἶμαι			εἶσο	εἶσθαι	
Plqpf.	εἶμην					

Medium.

Fut.	ῆσμαι					
Aor. 2	εἶμην, εἶμεθα	ῶμαι	εἶμην	οὔ	ἔσθαι	ἔμενος
	enz.					
Adj. verb.	ἐτός, ἐτέος.					

2. εἰμί ik ben.

Praesens.

	Indic.	conj.	opt.	imper.	inf.	part.
S.	εἰμί	ᾧ	εἴην		εἶναι	ὄν οὐσα ὄν
	εἶ	ᾗς	εἴης	ἴσθι		
	ἐστί (ν)	ᾗ	εἴη	ἔστω		
D.	ἐστόν	ᾗ τον	εἴητην (εἴτην)	ἔστον		
	ἐστόν	ᾗ τον	εἴητην εἴτην			
P.	ἐσμέν	ᾧ μεν	εἴημεν	εἴμεν		
	ἐστέ	ᾗ τε	εἴητε	εἴτε	ἔστε	
	εἰσὶ (ν)	ᾧ σι (ν)	εἴεν	εἴησαν	ἔστων of ὄντων	

Imperf.

Futurum.

S.	D.	P.	
ἦ (ἦ ν)		ἦμεν	ἔσομαι
ἦσθα	ἦτην (ἦστην)	ἦτε (ἦστε)	ἔσει
ἦν	ἦτην (ἦστην)	ἦσαν	ἔσται, verder regelm.

AANM. Over de inclinatie zie § 7, 1 a, 5a en 7 b. a. In de composita komt het accent zoo ver mogelijk naar voren, uitgezonderd:

- 't imperf. ind., als παρ ᾗν (zie § 49, 4),
- de 3de pers. fut. ind., als παρ ἔσται (eig. παρ ἔσεται),
- de opt., als παρ εἴην,
- de conj., als παρ ᾧ (eig. παρ ἔω),
- de inf., als παρ εἶναι (zie § 49, 2 a),
- 't part., als παρ ὄν, παρ οὐσα, παρ ὄν.

3. εἰμι ik zal gaan.

Praesens.

	Indic.	conj.	opt.	imper.	inf.	part.
S.	εἰμι	ἴω	ἴοιμι, ἴοίην		ἰέναι	ἰόν
	εἶ	ἴης	ἴοις	ἴθι		ἰούσα
	εἴσι (ν)	ἴη	ἴοι	ἴτω		ἰόν
D.	ἴτον	ἴη τον	ἴοίτην	ἴτον		
	ἴτον	ἴη τον	ἴοίτην			
P.	ἴμεν	ἴω μεν	ἴοι μεν			
	ἴτε	ἴη τε	ἴοι τε	ἴτε		
	ἴασι (ν)	ἴω σι (ν)	ἴοι εν	ἴόντων.		

Imperfectum.

Sing.	Dualis.	Plur.
$\tilde{\eta}$ α ($\tilde{\eta}$ ειν)		$\tilde{\eta}$ μεν
$\tilde{\eta}$ ειςθα	$\tilde{\eta}$ την	$\tilde{\eta}$ τε
$\tilde{\eta}$ ει, $\tilde{\eta}$ ειν	$\tilde{\eta}$ την	$\tilde{\eta}$ σαν.
Adj. verb. $\tilde{\iota}$ τός, $\tilde{\iota}$ τέος, $\tilde{\iota}$ τητέος.		

AANM. Het praes. indic. heeft altijd de beteekenis van 't fut.; de andere modi staan als praes. en ook als fut. — Voor 't accent der composita gelden de regels van εἰμί.

4. φημί ik zeg.

Sing.	Dualis.	Plur.
Praes. φημί, ἡμί		φα μέν
φης	φατόν	φατέ
φησί(ν)	φατόν	φᾶσι(ν)
Conj. φάσκω en φῶ, φῆς enz. Opt. φάιην. Imp. φαθί of φάθι.		
Inf. φάσκειν en φάναι. Part. φάσκων en φᾶς φᾶσα φάν.		
Impf. ἔφασκον enz. en		
ἔφην, ἦν		ἔφ᾿ μέν
ἔφησθα	ἔφ᾿ την	ἔφ᾿ τε
ἔφη en ἦ	ἔφ᾿ την	ἔφ᾿ σαν
Fut. φήσω. Aor. ἔφησα. Perf. pass. imperat. πεφάσθω		
part. πεφασμένος. Aor. 2 med. ind. ἐφάμην, part. φάμενος.		
Adj. verb. φατός, φατέος.		

AANM. 1. Over de inclinatie zie § 7. 1. a.

2. Φημί en ἔφην beteekenen gewoonlijk zeggen; de vormen van φάσκω benevens φήσω en ἔφησα beteekenen ja zeggen, bevestigen; ἔφην en ἐφάμην hebben de beteekenis van aoristi.

5. κεῖμαι ik lig (ook als perf. pass. van τίθημι).

Praes. Ind.	κεῖμαι, κεῖσαι, κεῖται, κείμεθα, κεῖσθε, [κεῖνται.]
Conj.	κέωμαι, κέη, κέηται enz.
Opt.	κεοίμην enz.
Imper.	κεῖσο, κείσθω enz.
Inf.	κεῖσθαι. — Part. κείμενος

Impf. ἐκείμην, ἔκεισο, ἔκειτο enz.

Fut. κείσομαι

Compos. κατὰκειμαι, inf. κατακεῖσθαι.

6. ἦμαι ik zit (eig. perf. pass.).

Praes. Ind. ἦμαι, ἦσαι, ἦσται, ἦσθον, ἦσθον, ἦμεθα, ἦσθε, *ἐσθιέτωσαν ἡμεῖς καὶ ὑμεῖς ἐσθιέτωσαν* ἦνται

Imper. ἦσο, ἦσθω enz.

Inf. ἦσθαι. — Part. ἦμενος

Impf. ἦμην, ἦσο, ἦστο, ἦσθην, ἦσθην, ἦμεθα, ἦσθε, ἦντο.

Het in proza meer gewone compositum κάθημαι heeft a) in 't imperf. óf het augm. syllab. óf 't tempor. en neemt b) in den 3^{den} pers. sing. van 't praes. de σ niet aan, en in 't imperf. alleen dan, als het augm. syllab. er niet vóór komt.

Praes. Ind. κάθημαι, κάθῃσαι, κάθῃσται enz.

Conj. κάθῳμαι

Opt. κάθοίμην, κάθοῖο, κάθοῖτο

Imper. κάθησο

Inf. κάθῃσθαι. — Part. κάθῃμενος

Impf. ἐκάθημην, ἐκάθησο, ἐκάθητο enz. of κάθημην, κάθησο, κάθηστο enz.

7. οἶδα ik weet (eig. perf. van εἶδω). (Zie § 8. 6. 7.)

Sing.

Dualis.

Plur.

Praes. οἶδα

ἴσμεν

οἶσθα

ἴστων

ἴστε

οἶδε(ν)

ἴστων

ἴσασι(ν)

Conj. εἶδῶ. Opt. εἶδεῖην. Imp. ἴσθι, ἴστω. Inf. εἶδέεσθαι.

Part. εἶδώς, ὄψα, ὄς.

Sing.

Dualis.

Plur.

Impf. ᾔδῃ (ᾔδειν)

ᾔσμεν

ᾔδῃσθα

ᾔστων

ᾔστε

ᾔδει

ᾔστων

ᾔσαν

Fut. εἰσομαι. Adj. verb. ἴστέον.

AANM. Ter betere onderscheiding der gelijke en verwante vormen bij vele dezer verba (εἶμι, εἶμι, ἔμην enz.) ontleed het volgende (het cijfer er achter wijst het getal afleidingen aan):

παρίν, πάρες, πάρει (2), παρῶ (2), παριῶ, παρίω, παρή, παρή (2), παρήν, παρήν, παρείη (2), παρήεν, παρήκεν (2), παριέναι (2), παρείναι (2).

παρίς, παρείεν (2), πάρεισιν (2), παρείσιν, παριεύσιν, παριᾶσιν, παριούσιν, παρούσιν.

παρίεσαν, παρείσαν (2), ἦσαν (ook van ἔδω) (2), ἦσαν, ἦσο, ἦσον, ἦσω.

ἴθι, ἴσθι (2), ἴτε (2), ἴστε (2), ἔτε, παρήτε (3), παρήτε, παρείτε (2), παρείται, παρείητε (2), ἦτε, ἦστε, ἦσθε (2).

ἔσθε, ἔστη, ἔσται, ἔσεσθαι, εἰσέσθαι, εἴσεσθαι, εἴσεσθαι, εἴσεσθαι, εἴσεσθαι (3).

OVERIGE VERBA OP μι.

§ 53. VERBA OP α (naar ἴσθημι).

1. κίχρημι ik leen, κιχράναι, fut. χρήσω, aor. ἔχρησα, perf. pass. κέχρησμαι. Med. ik krijg ter leen. *αὐτὸν δὲ κίχρησεν*

2. ὀνίνημι (reduplicatie als van ὀνάω) ik bevoordeel, imperf. vervangen door ὠφέλουν, fut. ὀνήσω, aor. ὠνήσα. Med. ὀνίναμαι ik geniet, fut. ὀνήσομαι, aor. ὠνήμην, opt. ὀναίμην, ὄναιο, imper. ὀνησο, inf. ὀνασθαι, part. ὀνήμενος.

3. πίμπλημι ik vul. De tijden behalve 't praes. en impf. van πλήθ: fut. πλήσω, aor. ἐπλήσα, perf. πέπληκα, pass. πέπλησμαι, aor. ἐπλήσθην, fut. πλησθήσομαι, aor. 2. ἐνεπλήμην, ἔμπλησο, ἐμπλήμην, ἐμπλήμενος, verb. πληστής.

AANM. De welluidendheidshalve ingeschoven μ valt weg, wanneer in de samengestelde met ἐν en σύν een μ vóór π komt: ἐμπιπλάναι, maar ἐνεπίμπλην.

4. πίμπρημι ik brand, als πίμπλημι.

5. τλήναι verdragen [τλήμι], ἔτλην, τλώ, τλαιην, τλήθι, τλάς, fut. τλήσομαι, perf. τέτληκα, imperat. τέτλάθι.

6. χρέη 't is noodig, conj. χρῆ, opt. χρείη, inf. χρῆναι, part. (τό) χρεών, impf. ἐχρῆν en χρῆν, fut. χρήσει.

ἀπόχρη het is voldoende, 3 plur. ἀποχρώσιν, inf. ἀποχρῆν, ἀποχρών, -ῶσα, -ῶν, ἀπέχρη, ἀποχρήσει, ἀποχρήσουσιν, ἀπέχρησεν.

7. ἄγαμαι ik bewonder, aor. ἡγάσθην, verb. ἀγαστός.

8. δύναμαι ik kan, δύνασαι (δύνη, δύνα), δύναται enz., conj.

δύνωμαι enz., impf. 2 sing. ἐδ- en ἡδύνω, fut. δυνήσομαι, perf. δεδύνημαι, aor. ἐδυνήθην (ἡδ.) en ἐδυνάσθην (niet ἡδυνάσθην), § 35 Aanm.

9. ἐπίσταμαι ik weet, conj. ἐπίστωμαι enz. impf. 2 sing. ἡπίστω, fut. ἐπιστήσομαι, aor. ἡπιστήθην, verb. ἐπιστητός.

10. ἔραμαι ik heb lief (in 't praes. en impf. ongewoon), fut. ἐρασθήσομαι, aor. ἡράσθην, verb. ἐραστός. Zie § 62 op ἐράω.

11. κρέμαμαι ik hang, fut. κρεμήσομαι, aor. ἐκρεμάσθην.

12. πρίασθαι koopen, ἐπριάμην als aor. bij ὠνέομαι, conj. πρίωμαι, opt. πριάιμην, imper. πρίασο en πρίω, inf. πρίασθαι part. πριάμενος.

AANM. 1. De zes laatste zijn deponentia (d. i. ze zijn passiva of media van vorm met active of transitive beteekenis) en schuiven in den conj. en opt., met afwijking van ῖσταμαι, 't accent op: δύνωμαι, δυνάμην, δύναιο.

2. De verba δύναμαι, ἐπίσταμαι (en πρίασθαι als aor. 2) worden in den 2den pers. sing. van 't impf. gewoonlijk gecontraheerd: ἐδύνω, ἡπίστω, ἐπρίω. Ook in den imper. ἐπίστω, doch πρίασο en πρίω.

§ 54. VERBA OP *νῦμι*,

a) MET DEN STAM OP EEN CONSONANT.

(naar δεικνῦμι).

1. ἄγνῦμι ik breek, ἄξω, ἔαξα, ἔαγα ik ben gebroken, ἔαγην.

2. ἐῴγνῦμι ik sluit in, εἴρξω, εἴρξα, εἴργμαι, εἴρχθην.

3. ζεύγνῦμι ik verbind, ζεύξω, ἔζευσξα, ἔzeugμαι, ἔζευχθην, ἔζυγην.

4. μίγνῦμι ik vermeng, μίξω, ἔμιξα, μέμιγμαι, ἐμίχθην, ἐμίγην, μεμίξομαι, verb. μικτός, μικτός.

5. οἴγνῦμι, in proza ἀνοίγνυμι, ἀνοίγω ik open, impf. ἀνέωγον, ἀνοίξω, ἀνέωξα, ἀνέωγμαι, ἀνέωχθην, ἀνέωξομαι, verb. ἀνοικτός.

6. ὀλλῦμι (in plaats van ὀλ νυμι) ik verderf, ὀλῶ, ὤλεσα, ὀλώλεκα, ὤλωλα (*periti*). Med. omkomen, ὀλοῦμαι, ὠλόμην. In proza wordt dit verbum gewoonlijk als compositum gebruikt.

7. ὀμνῦμι ik zweer, ὀμοῦμαι, ὀμεῖ, ὀμεῖται, ὤμοσα, ὀμώμοκα, (de σ staat alléén voor de μ, dus ὀμώμοται), ὠμόθην, ὀμοθήσομαι.

8. ὀμόρηνυμι ik wisch af, ὀμόρξω, ὤμορξα, ὠμόρχθην. — Med. ¹⁾

9. πῆγνῦμι ik maak vast, πῆξω, ἔπηξα, πέπηγα (ik sta vast, ben gestold), πέπηγμαι, ἐπάγην, verb. πηκτός. — Med.

10. ῥήγνῦμι ik verscheur, ῥήξω, ἔρρηξα, ἔρρωγα (ik ben verscheurd), ἔρραγην, ῥάγῃσομαι. (Nevenvorm ῥάσσω, ῥάξω, ἔρραξα).

§ 55. VERBA OP νῦμι,

b) MET DEN STAM OP EEN VOCAAL.

A) OP α

1. κεράννῦμι ik vermeng, κερῶ, ἐκέρᾱσα, κέκρᾱκα, κέκρᾱμαι, ἐκράθην en ἐκράσθην, verb. κρατέος. — Med.

2. κρεμάννῦμι ik hang op, κρεμῶ, ἐκρεμάσα, ἐκρεμάσθην, κρεμασθήσομαι, verb. κρεμαστός. Zie § 53, 11.

3. πετάννῦμι ik breid uit, πετώ, ἐπέτᾱσα, πέπτᾱμαι, ἐπετάσθην, verb. πεταστός.

4. σκεδάννῦμι ik verstrooi, σκεδῶ, ἐσκέδᾱσα, ἐσκέδασμαι, ἐσκεδάσθην, verb. σκεδαστός.

B) OP ε

1. ἔννῦμι ik klee, in proza ἀμφιέννῦμι, ἀμφιῶ, ἡμφίεσα, ἡμφιεσάμην ik trok een klee aan, ἡμφίεσμαι.

2. κορέννῦμι ik verzadig, κορῶ, ἐκόρεσα, κέκορεσμαι, ἐκορέσθην.

3. σβέννῦμι ik blusch, σβέσω, ἔσβεσα, aor. 2 ἔσβην (ik

¹⁾ Med. beteekent, dat het medium in gebruik is.

ging uit, doofde uit), ἔσβηκα ik ben uit, ἔσβεισμαι, ἔσβέσθην.
Med. σβέννυμαι ik ga (doof) uit, fut. med. ἀποσβήσομαι.

4. στορέννυμι ik spreit uit, στορῶ, ἐστόρεσα; zie στρώννυμι C. 3.

C) OP O TOT Ω VERLENGD.

1. ζώννυμι ik omgord, ζώσω, ἔζωσα, ἔζωσμαι, ἔζώσθην.

2. ῥώννυμι ik versterk, ῥώσω, ἔρρωμαι (imper. ἔρρωσο
vaarwel), ἔρρώσθην. Pass. ik ben sterk, gezond.

3. στρώννυμι ik spreit uit, στρώσω, ἔστρωσα, ἔστρωμαι,
ἐστρώσθην, στρωτός.

4. χρώννυμι ik verw, ἔχρωσα, κέχρωσμαι, ἐχρώσθην.

5. χώννυμι ik werp aarde op, χώσω, κέχωσμαι, ἐχώσθην.

§ 56. VERBA ANOMALA.

De onregelmatigheden der grieksche verba betreffen deels de beteekenis, in geval het fut. med. een passive of active beteekenis heeft, of deponentia een aor. pass. hebben; deels betreffen ze den vorm a) in geval van *syncope* of *metathesis*, b) in geval een of meer tijden een ongebruikbaar praes. veronderstellen of van verschillende stamvormen afkomen. Daarbij komen dan nog andere bijzondere afwijkingen.

§ 57. ANOMALIE VAN BETEKENIS.

1. Het fut. med. heeft soms passive beteekenis, met name bij ἀδικέω ik verongelijk, ἄρχω ik regeer, βλάπτω ik benadeel, ζημιόω ik bestraf, οἰκέω ik bewoon, στέρiscω ik beroof, τιμάω ik eer, τρέφω ik voed, φθονέω ik benijd, φοβέω ik verschrik, ὠρελέω ik bevoordeel.

2. Als activa hebben het fut. med., doch den aor. act. ἀγνοέω ik weet niet, ἀγνοήσομαι, ἠγνόησα, ἀκούω ik hoor, ἄδω ik zing, ἀπαντάω ik ontmoet, ἀπολαύω ik heb aandeel, ἀρπάζω (fut. σ) ik roof, βαδίζω ik treed, βιώω ik leef, βλέπω ik zie, βοάω ik roep, γελάω ik lach, δικαιοώ ik houd voor recht, διώκω ik vervolg, ἐγκωμιάζω ik prijs, ἐπαινέω ik prijs, ἐπι-ορκέω ik zweer valsch, θαυμάζω ik bewonder, θηρεύω ik jaag, κλέπτω ik steel, κολάζω ik kastijd, μελετάω ik bestudeer, οὐ-ρέω ik water, οἰμώζω ik weeklaag, πηδάω ik spring, προσκυ-

νέω ik vereer, ῥοφέω ik slurp, σιγάω en σιωπάω ik zwijg, σκώπτω ik spot, σπουδάζω ik ijver, συρίζω (f. §) ik fluit, τρώγω ik knaag, τωθάζω ik hoon, ὑβρίζω ik mishandel, φροντίζω ik draag zorg, χωρέω ik wijk. Ook hebben nog verscheiden van vorm onregelmatige verba, vooral die op ἄνω, het fut. med.; zie ook § 42, 4.

3. Als deponentia hebben den aoristus passief ἄγαμαι ik bewonder, αἰδέομαι ik eerbiedig, ἀμιλλάομαι ik wedijver, ἀρνέομαι ik loochen, ἄχθομαι ik erger mij, βούλομαι ik wil, δέομαι ik bid, διαλέγομαι ik onderhoud mij, δύναμαι ik kan, ἐναντιόομαι ik weerstreef, ἐνθυμέομαι ik overweeg, ἐπιμέλομαι ik bekommer mij, ἐπίσταμαι ik weet, ἐυλαβέομαι ik wacht mij, ευφραίνομαι ik verheug mij, ἥδομαι ik verheug mij, λυπέομαι ik bedroef mij, οἶμαι ik meen, ὀργίζομαι ik vertoorn mij, πείθομαι ik gehoorzaam, πορεύομαι ik reis, προθυμέομαι ik beijver mij, τέρομαι ik verlustig mij, φιλοτιμέομαι ik ben eierzuchtig. Zie ook § 62 op νοέω.

§ 58. SYNCOPÉ. METATHESIS.

1. *Syncope* is de uitwerping eener vocaal tusschen twee consonanten in één woord. Zij geschiedt óf met de verbindingsvocaal: οἶμαι, ᾠμην voor οἶομαι, ᾠομην, óf wel met eene stamvocaal: ἐπτόμην aor. 2 van πέτομαι ik vlieg; ἤνεγκον aor. 2 van φέρω (ένεχ); ἤγρόμην aor. 2 van ἐγείρω; βέβληκα perf. van βάλλω (βαλ); γίγνομαι, πίπτω, τίκτω, μίμνω, voor γιγνόμεναι, πιπέτω, τικέτω, μιμένω, κέκληκα enz. van καλέω.

Ook zijn er eenige perfecta, die syncopata genoemd worden. Ze zijn ἔστηκα van ἵστημι, τέθνηκα van θνήσκω, βέβηκα van βαίνω, οἶδα van εἶδω, δέδοικα van δαίδω, κέκρωγα van κράζω. Ἔστηκα en οἶδα zijn boven geconjugéerd. De overige gaan aldus:

perf. ind. τέθνηκα ας ε	δέδοικα ας ε	κέκρωγα ας ε	βέβηκα ας ε
τέθνηατον	δέδιτον	κέκρωαχθον	βέβαατον
τέθνηατον	δέδιτον	κέκρωαχθον	βέβαατον
τέθνηαμεν	δέδιμεν	κέκρωαγμεν	βέβααμεν
τέθνηατε	δέδιτε	κέκρωαχθε	βέβαατε
τέθνηασι	δεδιάσι	κεκρωαγῶσι	βεβαῶσι

plusqp.	ἐτεθνήκη εις ει	ἐδεδοίκη εις ει	ἐκεκράχη εις ει	
	ἐτεθνήκην	ἐδεδίτην	ἐκεκράχην	
	ἐτεθνήκην	ἐδεδίτην	ἐκεκράχην	
	ἐτέθναμεν	ἐδέδιμεν	ἐκέκραγμεν	
	ἐτέθνατε	ἐδέδιτε	ἐκέκραχτε	
	ἐτέθνασαν	ἐδέδισαν	ἐκεκράγεσαν	
conj.		δεδίω, ης, η enz.		βεβῶσι
opt.	τεθναίην, ης, η enz.			
imper.	τέθναθι τε- θνήτω enz.	δέδιθι δεδίτω enz.	κέκραχθι, κε- κράχθω enz.	
inf.	τεθνάσαι	δεδιέναι	κεκραγέαι	βεβᾶναι
part.	τεθνώς τεθ- νῶτος	δεδιώς δεδι- ότος	κεκραγώς	βεβῶς βε- βῶσα.

2. *Metathesis* is de plaatsverwisseling van eene vocaal en de daarop volgende liquida, bij de onregelmatige verba *θρώσκω* van *θορ-* (door metathesis *θορ-*) en *πέπρωται* van *πορ*. Zie § 8. 12.

§ 59. VERBA MET ONZUIVEREN STAM IN 'T PRAES.

I. VERBA OP *ω* MET TIJDEN ALS VAN *εω*.

praes.	fut.	aor.	perf.
1. ἀλέξω ik weer af med. ik verdedig mij	ἀλεξήσομαι	ἠλεξάμην	
2. ἄχθομαι ik erger mij	ἄχθήσομαι	ἠχθέσθην	
3. βόσκω ik weid	βοσκήσω	ἐβόσκησα	
4. βούλομαι ik wil	βουλήσομαι	(ἡ)ἐβούληθην	βεβούλημαι
5. δεῖ 't is noodig med. ik heb noo- dig, ik bid	δεήσει δεήσομαι	ἐδέησεν ἐδεήθην	δεδέηκεν δεδέημαι
6. δέω ik mis	δεήσω	ἐδέησα	δεδέηκα
7. (ἐ)θέλω ik wil	(ἐ)θελήσω	ἠθέλησα of ἐθ.	ἠθέληκα
8. [ἔρομαι] ik vraag	ἐρήσομαι	ἠρόμην	
9. ἔρω ik ga ten verderve	ἐρήσω	ἠρησα	ἠρηκα

praes.	fut.	aor.	perf.
10. εὐδω ik slaap (καθεύδω) impf. καθευδον	εὐδήσω (καθευδήσω)		
11. ἔψω ik kook pass.	ἐψήσω	ἤψησα ἤψηθην	ἤψημαι
12. (ἵζω) καθίζω ik zet mij, ga zitten med. ἵζομαι	καθιῶ καθιζήσομαι	καθῖσα en ἐκάθισα ἐκαθισάμην	
13. καθέζομαι ik zit	καθεδοῦμαι		
14. μάχομαι ik vecht	μαχοῦμαι	ἐμαχεσάμην	μεμάχημαι
15. μέλει curae est med. μέλομαι (gew. ἐπιμέλομαι)	μελήσει μελή(θή)σομαι	ἐμέλησεν ἐμελήθην	μεμέληκεν μεμέλημαι
16. μέλλω ik zal, draal	μελλήσω	ἐμέλλησα en ἠμέλλησα	
17. μένω ik blijf	μενῶ	ἔμεινα	μεμένηκα
18. νέμω ik verdeel pass.	νεμῶ	ἐνειμα ἐνεμήθην	νενέμηκα νενέμημαι
19. ὄζω ik riek	ὀζήσω	ὠζήσα	ὀδωδα (ik riek)
20. οἶομαι, οἶμαι ik meen	οἶήσομαι	ὠήθην	
21. οἴχομαι ik ben weg	οἶχέσομαι	ὠχόμην	ὠχημαι
22. ὀφείλω ik moet, debeo	ὀφείλῃσω	ὠφείλῃσα ὠφελον	ὠφείλῃκα
23. πέτομαι ik vlieg	πτῆσομαι (voor πετήσομαι)	ἐπτόμην	πεπότημαι
24. τύπτω ik sla pass. med.	τυπτήσω τυπτήσομαι	ἐτύπην	τέτυμμαι
25. χαίρω ik verheug mij	χαιρήσω	ἐχάρην	κεχάρηκα κεχάρημαι.

II. VERBA MET DEN ZUIVEREN STAM IN 'T PRAES.

DOOR ε VERSTERKT.

praes.	fut.	aor.	perf.
1. γάμέω ik trouw med. nubō	γάμῶ γάμοῦμαι	ἔγημα ἐγημάμην	γεγάμηκα γεγάμημαι

2. δοκέα ik meen, ik schijn	δόξω	ἔδοξα	δέδοκται δεδόκημαι
3. ὠθέω ik stoot	ῶσω (ὠθήσω)	ἔωσα	ἔωκα
pass. (impf. ἐώθουν)	ῶσθήσομαι	ἔωσθην	ἔωσμαι
med.	ῶσομαι	ἔωσάμην	

III. VERBA MET DEN ZUIVEREN STAM IN 'T PRAES.

DOOR *ν* OF *νε* VERSTERKT.

praes.	fut.	aor.	perf.
1. βαίνω ik ga (βα)	βήσομαι	ἔβην	βέβηκα
2. βυνέω ik verstop	βῦσω	ἔβῦσα	
pass.		ἔβῦσθην	βέβυσμαι
3. δάκνω ik bijt	δήξομαι	ἔδᾶκον	δέδηχα
pass.		ἔδήχθην	δέδηγμαι
4. ἐλαύνω ik drijf	ἐλῶ	ἤλᾰσα	ἐληλᾰκα
pass.		ἤλᾰσθην	ἐληλᾰμαι
5. ἰκνέομαι ik kom	ἱξομαι	ἰκόμην	ἶγμαι
6. κάμνω ik word moe	καμοῦμαι	ἐκάμον	κέκμηκα
7. κύνέω ik kus	κῦσω	ἐκῦσα	
8. τέμνω ik snijd	τεμῶ	ἔτεμον, ἔτᾰμον	τέτμηκα
pass.	τετμήσομαι	ἐτμήθην	τέτμημαι
9. τίω ik boet	τίσω	ἔτισα	τέτικα
pass.		ἔτισθην	τέτισμαι
med. ik wreek mij		ἐτίσάμην	
10. ὑπισχνέομαι ik beloof	ὑποσχέσομαι	ὑπεσχόμην	ὑπέσχημαι
11. φθάνω ik voorkom	φθήσομαι	ἔφθᾰσα, ἔφθην	ἔφθᾰκα
12. φθίνω ik vernietig	φθίσω	ἔφθισα	
pass. ik verdwijn	φθίσομαι	ἔφθισθην	ἔφθιμαι

IV. VERBA MET DE VERSTERKING *ανω* (*αινω*).a) De zuivere stam door *ανω* versterkt.

AANM. Deze soort van verba hebben alle den aor. 2, behalve αὐξάνω en οἰδάνω; de overige tijden komen als van verba pura op -εω.

praes.	fut.	aor.	perf.
1. αἰσθάνομαι ik gevoel	αἰσθήσομαι	ἤσθόμην	ἤσθημαι
2. ἁμαρτάνω ik mis	ἁμαρτήσομαι	ἡμαρτον	ἡμάρτηκα
pass.		ἡμαρτήθην	ἡμάρτημαι

praes.	fut.	aor.	perf.
3. ἀπεχθάνομαι ik word gehaat	ἀπεχθήσομαι	ἀπηχθόμην	ἀπήχθημαι
4. αὐξέ(ᾶν)ω ik vergroot pass. ik groei	αὐξήσω αὐξήσομαι	ἠύξησα ἠύξηθην	ἠύξηκα ἠύξημαι
5. βλάσταινω ik ontspruit	βλάστησω	ἐβλάστον	ἐβλάστηκα
6. δαρθάνα ik slaap	δαρθήσομαι	ἐδαρθον	δεδάρθηκα
7. οἰδέανω (οἰδέω) ik doe zwellen, ik zwel op; pass.	οἰδήσω	ᾠδησα	ᾠδηκα ᾠδημαι
8. ὀλισθαίνα ik glijd uit	ὀλισθήσω	ὠλισθον	ὠλίσθηκα
9. ὀσφραίνομαι ik ruik	ὀσφρήσομαι	ὠσφρόμην	
10. ὀφλισκάνω ik ben schuldig	ὀφλήσα	ᾠφλον	ᾠφληκα.

b) De kenletter door een ingelaschte *ν* versterkt.

AANM. Deze verba hebben a) het fut. med., behalve *λανθάνω*; b) een aor. 2; c) de overige tijden met regelmatige verandering der kenletters en verlenging der stamvocaal α tot η en υ tot εν, met uitzondering van *μανθάνω*, dat naar de verba onder IV a gaat.

praes.	fut.	aor.	perf.
1. λανθάνω ik schuil med. ik vergeet	λήσω λήσομαι	ἐλᾶθον ἐλᾶθόμην	λέληθα λέλησμαι
2. λαμβάνω ik neem pass. med.	λήψομαι ληφθήσομαι	ἐλάβον ἐλήφθην ἐλάβόμην	εἴληφα εἴλημμαι
3. λαγχάνα ik loot pass.	λήξομαι	ἐλᾶχον ἐλήχθην	εἴληχα εἴληγμαι
4. θιγγάνω ik raak aan	θίξομαι	ἐθίγον	
5. μανθάνω ik leer	μαθήσομαι	ἐμάθον	μεμάθηκα
6. πυνθάνομαι ik vraag	πένδομαι	ἐπύθόμην	πέπυσμαι
7. τυγχάνω ik tref	τεύξομαι	ἐτύχον	τετύχηκα.

V. VERBA MET DE VERSTERKING σκω.

praes.	fut.	aor.	perf.
1. ἀλίσκομαι ik word ge- vangen	ἁλώσομαι	ἑάλων	ἑάλωκα

	praes.	fut.	aor.	perf.
2. (ἀμβλίσκω) ἀμβλώω ik drijf af		ἀμβλώσω	ἤμβλωσα	ἤμβλωκα
pass.				ἤμβλωμαι
3. ἀναβιώσκομαι ik doe herleven			ἀνεβιώσάμην	
ik herleef			ἀνεβίων	
4. ἀνᾶλίσκω (ἀναλώω) ik verbruik		ἀνᾶλώσω	ἀνᾶλωσα	ἀνᾶλωκα
impf. ἀνᾶλουν				
pass.		ἀνᾶλωθήσομαι	ἀνᾶλώθην	ἀνᾶλωμαι
5. ἀρέσκω ik behaag		ἄρέσω	ἤρεσα	
pass.			ἤρέσθην	ἤρεσμαι
med. ik verzoen		ἄρέσομαι		
6. γηρά(σκ)ω ik word oud		γηράσομαι	ἐγήρᾱσα (inf. ook γηράναι)	γεγήρᾱκα
7. εὕρίσκω ik vind		εὕρησω	εὔρον	εὔρηκα
pass.		εὕρεθήσομαι	εὔρεθην	εὔρημαι
med.			εὔρόμην	
8. ἡβά(σκ)ω ik word man		ἡβήσω	ἡβησα	ἡβηκα
9. θνήσκω ik sterf		(ἀπο)θανούμαι	(ἀπ)ᾤθανον	τέθνηκα
		τεθνήξω		
10. θρώσκω ik spring		θοροῦμαι	ἔθορον	
11. ἰλάσκομαι ik verzoen		ἰλᾶσομαι	ἰλᾶσάμην	
12. μεθύσκω ik maak dronken			ἐμέθυσα	
13. μεθύω ik ben dron- ken			ἐμεθύσθην	
14. πάσχω ik lijd		πείσομαι	ἔπαθον	πέπονθα
15. στέρίσκω ik beroof		στερήσω		
pass.		στερήσομαι	ἐστερήθην	ἐστέρημαι
		ἐστερήσομαι		
16. χάσκω ik gaap		χᾶνούμαι	ἔχᾶνον	κέχηνα

b) De geredupliceerde stam door σκω versterkt.

1. βιβρώσκω ik eet			βέβρωκα
pass.		βέβρώθην	βέβρωμαι

praes.	fut.	aor.	perf.
2. γιγνώσκω ik leer kennen pass.	γνώσομαι	ἔγνων	ἔγνωνκα
3. διδάσκω ik onderwijs pass.	γνώσθήσομαι διδάξω	ἐγνώσθην ἐδίδαξα	ἔγνωνμαι δεδίδαχα
4. διδράσκω ik loop weg pass. ik herinner mij	δράσομαι μνήσω μνησθήσομαι	ἔδραν ἔμνησα ἐμνήσθην	δέδρακα μέμνηκα
5. μνησθήσκω ik herinner pass. ik herinner mij	μεμνήσομαι		
6. πωράσκω ik verkoop pass.	πεπράσομαι	ἔπραθην	πέπρακα
7. τρωσκω ik wond pass.	τρώσω τρωθήσομαι	ἔτρωσα ἐτρώθην	πέπραμαι τέτρωμαι

c) Buitendien hebben eene reduplicatie:

praes.	fut.	aor.	perf.
1. γίγνομαι ik word (γεν) pass.	γενήσομαι	ἔγενόμην	γέγονα γεγέννημαι
2. πίπτω ik val (πετ)	πεσοῦμαι	ἔπεσον	πέπτωκα
3. τιτράω ik boor	τρήσα	ἔτρησα	τέτρημαι.

§ 60. VERBA MET TIJDEN VAN VERSCHILLENDE

STAMVORMEN.

praes.	fut.	aor.	perf.
1. αἰρέω ik neem (έλ) pass.	αἰρήσω αἰρεθήσομαι	εἶλον ἤρεθην	ἤρηνκα ἤρημαι
2. ἔρπω ik kruip impf. εἶρπον	ἔρψω	εἶρπύσα	
3. ἔρχομαι ik ga, de andere modi van εἶμι	(ἐλεύσομαι) εἶμι	ἤλθον	ἐλήλυθα
4. ἐσθίω ik eet (ἐδ, φάγ) pass.	ἔδομαι	ἔφαγον ἠδέσθην	ἐδήδοκα ἐδήδεσμαι

	praes.	fut.	aor.	perf.
5. ἔχα ik heb (σχ, σχε)	ἔξα, σχήσα	ἔσχω	ἔσχηκα	
impf. εἶχον				
pass.		ἔσχεθην	ἔσχημαι	
med. ik houd mij	ἔξομαι, σχήσομαι	ἔσχόμεν		
vast				
6. κτεῖνα ik dood	κτενῶ	ἔκτεινα	ἔκτονα	
pass.		ἀπέθανον	τέθνηκα	
7. λέγω, φημί ik zeg	ἐρῶ	εἶπον (εἶπα)	εἶρηκα	
		ἔφη		
pass.	ῥηθήσομαι	ἔρῃθην	εἴρημαι	
	εἰρήσομαι			
8. ὁράω ik zie (ὁπ, ἰδ)	ὄψομαι	εἶδον	έόρᾱκα	
impf. ἑώραν				
pass.	ὀφθήσομαι	ὠφθην	ῶμμαι of έόρᾱμαι	
9. πίνω ik drink (πι, πο)	πίομαι	ἔπινον (imper. πῖθι)	πέπωκα	
pass.	ποθήσομαι	ἐπόθην	πέπομαι	
10. τρέχω ik loop (δραμ)	δραμοῦμαι	ἔδράμον	δεδράμηκα	
11. φέρω ik draag (οἰ, ἐνεκ)	οἴσω	ἤνεγκον (α)	ἐνήνοχα	
pass.	ἐνεχθήσομαι	ἤνέχθην	ἐνήνεγμαι	
	(οἰσθήσομαι)			
med.	οἴσομαι	ἤνεγκάμην		

§ 61. AOR. II ALS VAN VERBA OP ΜΙ.

Verscheiden verba op ω vormen een aor. 2 naar die op μι, met wegwerping der verbindingsvocaal. De vocaal van den eersten persoon blijft in alle personen, ook in den imper. en inf. De conj., opt. en 't part. gaan als bij de verba op μι. Deze aor. komt voor van:

1. ἀλίσκομαι ik word gevangen, ἐάλων, ως, ω, ωμεν, ωτε ωςαν; ἀλῶ, ῶς, ῶ; ἀλοῖην; ἀλῶναι; ἀλούς, -οῦσα, -όν, -όντος enz. Zie § 36, 4.

2. βαίνω ik ga, ἔβην, ἔβης, ἔβη, ἔβημεν, ἔβητε, ἔβησαν. Conj. βῶ, βῆς, βῆ. Opt. βαίην. Imper. βῆθι (in compos. κα-

τάβα), βήτα, 3 pl. βάντων. Inf. βῆναι, part. βάς βᾶσα βάν, βάντος enz.

3. βίῶ ik leef, ἐβίων, ως, ω; βιῶ; βιώην; βιώναι; βιούς, βιοῦσα, βιοῦν, βιοῦντος, maar liever βιώσαντος.

4. γιγνώσκω ik leer kennen, ἐγνων, ως, ω; γνῶ; γνοίην; γνώθι; γνῶναι; γνούς, γνοῦσα, γνόν.

5. διδράσκω ik loop weg, ἔδραν, ᾶς, ᾶ, ᾶμεν, ᾶτε, ᾶσαν (zie § 42, 3); δρῶ, ᾶς, ᾶ; δραίην; δρᾶθι; δρᾶναι; δράς.

6. δύνω ik hul in, ἔδυν, υς, υ, ἐδύτην, ἔδυμεν, ὕτε, ὕσαν; δύναι, ης, η; δύθι; δύναι; δύς, δύσα, δύν.

7. ῥέω ik vloeï, ἐρροίην, ῥυνῶ, ῥυείην, ῥύθηθι, ῥυῆναι, ῥυείς.

8. φθάνω ik voorkom, ἐφθην, ης, η enz.; φθῶ; φθαίην; φθῆναι; φθάς.

9. φέρω ik breng voort, ἐφῆν, υς, υ; φέω; φῆναι; φής.

10. χαίρω ik verheug mij, ἐχάρην, χαρῶ, χαρείην, χάρηθι, χαρῆναι, χαρείς.

§ 62. LIJST VAN ONREGELMATIGE VERBA.

A.

ἀγαμαι ik bewonder, § 53, 7; 57, 3.

ἀγείρω ik verzamel; att. reduplicatie § 38, 1.

ἄγνοέω ik weet niet, § 57, 2.

ἄγνυμι ik breek, § 54, 1; augment § 36, 4.

ἄγω ik leid; redupl. in den aor. 2, § 38, 3; perf. ἤγα, ook ἀγήοχα, pass. ἤγμαι.

ἀδικέω ik verongelijk, § 57, 1.

αἰίδω, αἰδω ik zing, fut. αἰσομαι, αἰίσομαι § 57, 2.

αἰδέομαι ik eerbiedig, fut. αἰδέσομαι § 42, 5; aor. ἠδέσθην § 57, 3.

αἰνέω ik prijs, αἰνέσω enz., doch ἤνῃμαι, § 42, 5; 45, 1 Aanm.

αἰρέω ik neem, § 36, 3; 60; verb. αἰρετός, -τέος § 45, 1 Aanm.; med. ik kies. Pass. ἀλίσκομαι.

αἰσθάνομαι ik gevoel, § 59 IV a.

ἀκέομαι ik genees, ἀκέσομαι, § 42, 5; perf. met σ, § 44, 2.

ἀκούω ik hoor, fut. med. § 57, 2; perf. ἀκήκοα, plqpf. ἤκηκότη § 38, 1 en 2; 't pass. met σ, ἤκουσμαι, ἠκούσθην, § 44, 2 Aanm.

ἀκροάομαι ik hoor toe, § 42, 3 Aanm.

ἀλείφω ik zalf; att. redupl. § 38, 1 en Aanm.

ἀλέξω ik weer af, § 59 I.

ἄλέω ik maal, fut. ἀλέσω, ἀλῶ § 42, 5, 6, perf. pass. ἀλήλεσμαι § 38, 1; 44, 2.

ἀλίσκομαι ik word gevangen, *capior*, pass. van αἰρέω; augment § 36, 4; 59, V a; 61, 1.

ἄλλομαι ik spring, fut. ἀλοῦμαι, aor. ἤλάμην, ἔλασθαι (ᾱ) en ἤλόμην, ἔλέσθαι (ᾱ), § 47.

ἄλοάω ik dorsch, § 42, 3 Aanm.

ἄμαρτάνω ik mis, § 59, IV a.

ἀμβλίσκω ik drijf af, § 59, V a.

ἀμιλλάομαι ik wedijver, § 57, 3.

ἀμπέχομαι, zie ἔχω.

ἀμπισχροῦμαι, zie ἔχω.

ἀμφιέννυμι ik bekleed, § 39, 2, Aanm. 2; 55, B.

ἀμφισβητέω ik twist, § 39, 2, Aanm. 3.

ἀναβιώσκομαι ik doe herleven, ik herleef, § 59 V a.

ἀναλίσκω ik verbruik, § 59 V a.

ἀναλώω ik verbruik, § 36, 2, 59 V a.

ἀνέχομαι ik verdraag, § 39, 2, Aanm. 3.

ἀνοίγω, ἀνοίγνυμι ik open, § 54, 5; augment § 36, 4.

ἀνορθόω ik richt op; augment § 39, 2, Aanm. 3.

ἀπαντάω ik ontmoet, § 57, 2.

ἀπεχθάνομαι ik word gehaat,
§ 59, IV a.

ἀποδίδομαι. Zie πιπράσκα.

ἀπολαύα ik heb aandeel, § 39,
2, Aanm. 1; 57, 2.

ἀπολογέομαι ik verdedig mij,
§ 39, 2, Aanm. 1.

ἀρέσκω ik behaag, § 59 V a.

ἀρκέω ik voldoe, ἀρκέσω § 42,
5; 44, 2.

ἀρνέομαι ik loochen, § 57, 3.

ἀρόα ik ploeg; att. redupl.
§ 38, 1; fut. ἀρόσα § 42,
5; 44, 2, A.

ἀρπάζα ik roof, § 57, 2.

ἄρχω ik regeer, § 57, 1.

αὔξω, αὔξανω ik vergroot,
§ 59 IV a.

ἀφίημι ik zend weg, § 39, 2,
Aanm. 2.

ἄχθομαι ik erger mij, § 59 I.

B.

βαδίζα ik treed, § 57, 2; 42, 6.

βαίνω ik ga, § 58; 59 III; 61, 2.

De composita hebben een pas-
sivum: παραβαίνω ik over-
treed, παραβέβᾶμαι, παρεβή-
θην.

βάλλω ik werp, fut. βαλῶ, aor.
2 ἐβᾶλον, perf. βέβληκα, βέ-
βλημαι (§ 44, 4), aor. pass.
ἐβλήθην. Pass. πίπτω.

βιβάζω ik ga, § 42, 6.

βιβρώσκα ik eet, § 59 V b,
't ontbrekende uit ἐσθίω.

βίωω ik leef, βιώσομαι § 57, 2;

aor. 2 ἐβίων § 61, 3. Anders
komt nog alleen 't perf. βε-
βίωκα, zelden de aor. 1 ἐβί-
ωσα voor. Het praes. en im-
perf. uit ζῶ.

βλάπτω ik benadeel, § 37, 2
Aanm. 57, 1; aor. pass. ἐβλάφ-
θην en ἐβλάβην.

βλαστάνω ik ontspruit, § 59
IV a.

βλέπω ik zie, § 57, 2.

βοάω ik roep, βοήσομαι § 57, 2.

βόσκω ik weid (*pasco*), § 59 I.

βούλομαι ik wil, § 59 I; aug-
ment § 35, 2 Aanm.

βυνέω ik verstop, βύσω, ἔβυσσα
§ 59 III.

Γ.

γαμέω ik trouw eene vrouw;
med. ik huw (met een man),
§ 59 II.

γελάω ik lach, fut. γελάσομαι,
§ 57, 2 en § 42, 5; 't pass.
neemt σ aan, § 44, 2.

γηθέω ik verheug mij, γηθήσω
enz. dichterl., doch perf. γέγη-
θα met de beteekenis van 't
praes. ook in proza.

γηράω, γηράσκω ik verouder,
§ 59 V a.

γίγνομαι ik word, § 58, 1;
59 V c.

γινώσκω ik erken, § 59 V b;
61, 4.

γράφω ik schrijf, aor. 2 pass.
ἐγράφη § 46, 2, Aanm. 2.

A.

δαία ik deel, deel toe, alleen bij dichters; maar ook in proza komt het fut. δάσσομαι en de aor. ἐδάσσαμην voor.

δάκνω ik bijt, § 59 III.

δαρθάνω ik slaap, § 59 IV.

δείκνυμι ik toon, § 50, 51.

δεῖσαι vreezen; praes. onge- woon; ἔδεια, fut. δέισομαι. Als praes. dienen de perf. δέδοικα en δέδια. Over δέδια § 58, 1.

δέω ik bind, contractie § 48, 2 Aanm. Voorts δήσω, ἔδησα, δέδεκα, δέδεμαι, ἐδέσθην, § 43 Aanm. 1; fut. pass. δεθήσομαι, fut. 3, δεδήσομαι.

δέω ik mis, δέησω; δεῖ 't is noodig, § 59 I; conj. δέη, opt. δέοι, inf. δεῖν, part. δέον; med. ik heb noodig; ik bid.

διαιτάω ik ben scheidsman, § 39, 2, Aanm. 3.

διαλέγομαι ik onderhoud mij, zie λέγα; aor. διελέχθην, § 57, 3.

διδάσκω ik onderwijs, leer (doceo), § 59 V b.

διδράσκω ik loop weg, in proza gewoonlijk als compos., § 59 V b. Over ἔδραν § 61, 5.

δίδωμι ik geef, § 50, 51.

δικαίω ik houd voor recht, § 57, 2.

διψάω ik dorst; contractie § 48, 3 Aanm.

διώκω ik vervolg, fut. διώξομαι § 57, 2.

δοκέω ik meen, ik schijn, § 59 II.

δράω ik doe, regelm. § 42, 3; doch fut. en aor. pass. en adj. verb. § 45, 1 Aanm.

δύναμαι ik kan, § 53, 8.

δύω ik hul in, § 44, 2 Aanm.

45, 1, aor. 2 ἔδυν § 61, 6. Beteekent in 't act. en pass. *inhullen, doen zinken*, behalve in 't perf. en den aor. 2 act., die, evenals 't medium, beteekenen *zich inhullen, in-, ondergaan* (ἐκδ. en ἐνδ. uit- en aantrekken).

E.

ἐάω ik laat; augm. § 36, 3.

ἐγείρω ik wek op; att. redupl. § 38, 1. Het perf. ἐγήγευμαι beteekent: *ik ben ontwaakt*, ben wakker, perf. ἐγρήγορα *ik waak*; het medium met gesyncopeerden aor. ἐγρόμην § 58, 1): *ontwaken*.

ἐγκωμιάζω ik prijs, § 57, 2. ἔζομαι. Zie ἔζω.

ἐθέλω, θέλω ik wil, § 59 I.

ἐθίζω ik gewen; augm. § 36, 3.

(ἔθω) alleen in 't perf. εἶθα *ik ben gewoon*; 't overige van

ἐθίζω, perf. pass. εἶθισμαι = εἶωθα.

εἶδα, zie ὁράω, en οἶδα.

εἰκάζω ik gis; augm. § 36, 2.

εἶκω ik wijk; εἶκον, εἶξα; 't praes. zeldzaam.

(εἶκω) alleen in 't perf. εἶοικα (ik schijn) en plusqpf. ἐώκη, § 37, 3. Voor 't part. εἰκώς ook εἰκώς, in proza alleen 't neutr. εἰκός.

εἵμαρται. Zie μείρομαι.

εἶμι ik ben, § 52, 2.

εἴμι ik zal gaan, § 52, 3.

εἰπεῖν zeggen, § 60, 7; verb.

ῥητός, ῥητέος.

εἰσγνυμι ik sluit in, § 54, 2.

ἐκκλησιάζω ik houd volksvergadering § 39, 2 Aanm. 1.

ἐλαίνω ik drijf, trek, § 59 III; fut. § 42, 6.

ἐλέγχω ik weerleg; att. redupl. en uitwerping der γ in 't perf. pass. ἐληλεγμαι § 38, 1; 44, 3 Aanm. 2.

ἐλίσσω ik wentel; augment § 36, 3; perf. pass. ἐήλιγμαι en ἐληλιγμαι.

ἐλκω ik trek; augment § 36, 3; fut. ἔλξα; al 't andere komt van ἔλκω-: als ἔλκωσα ἐλκῶσα, ἐλκυσμαι, ἐλκυσθην, ἐλκυσθήσομαι; verb. ἐλκτέος en ἐλκυστέος. — Med.

ἐμέα ik spuw, fut. ἐμέσω en ἐμοῦμαι, aor. ἤμισα § 42, 5;

heeft de att. redupl. en in 't pass. eene σ: ἐμήμεκα, ἐμήμεσμαι, § 38, 1; 44, 2.

ἐναντιόομαι ik weerstreef, § 39, 2 Aanm. 1; § 57, 3.

ἐνθυμέομαι ik overweeg, § 57, 3.

ἐνννυμι. Zie ἀμφιέννυμι.

ἐνοχλέω ik bezwaar; augment § 39, 2 Aanm. 3.

ἐορτάζω ik vier feest; augment § 36, 4.

ἐπαινέω ik prijs, fut. ἐπαινέσομαι, § 57, 2.

ἐπείγω ik drijf aan, is geen compositum; med. ἐπείγομαι ik haast mij, ἐπείξομαι, ἡπείχθην.

ἐπιμέλομαι ik bekommer mij, § 57, 3; 59 I, 15.

ἐπιορκέω ik zweer valsch, § 57, 2.

ἐπίσταμαι ik weet, § 39, 2 Aanm. 3; 53, 9.

ἔπομαι ik volg; augment § 36, 3; εἰπόμην, ἔπομαι, aor. ἐσπόμην, imper. σποῦ (ἐπίσπου), inf. σπέσθαι, part. σπόμενος.

ἐράω ik bemin, enkel in praes. en imperf. act. en pass. De aor. ἡράσθην en 't fut. ἐρασθήσομαι met active beteekenis komen van het dichtelijke ἔραμαι, § 53, 10.

ἐργάζομαι ik werk; augment § 36, 3.

ἐρείδα ik stut; att. redupl. § 38, 1 en Aanm.

ἐρέσθαι vragen, § 59 I, 8; bestaat in 't fut. en den aor. 2 van alle modi. 't Overige uit ἐρωτάω.

ἔρπω ik kruip, § 36, 3; 60.

ἔρρω ik ga ten verderve, § 59, 1. 9.

ἐρχομαι ik kom, § 60.

ἐσθίω ik eet, § 60; verb. ἐδεστός.

ἐστιάω ik onthaal; augment § 36, 3.

εὐδα ik slaap, gew. καθεύδα, § 59, I.

ἐυλαβέομαι ik wacht mij, § 57, 3.

εὐπορέω ik ben voorspoedig, § 39, 2.

εὐρίσκω ik vind, § 59 V a.

εὐφραίνομαι ik verheug mij, § 57, 3.

εὐχομαι ik bid, § 36, 2.

ἔχα ik heb, § 60; aor. 2 ἔσχον; σχῶ, ἦς, compos. παράσχω; σχοίην; σχές, compos. ἀπόσχεις; σχεῖν; σχών; verb. σχετός, τέος, liever ἐκτός, -τέος.

Het compositum ἀνέρχομαι ik verdraag, in 't impf. en den aor. met dubbel augment ἡνειχόμεν en ἡνεσχόμεν (inf. ἀνασχεσθαι); ἀμπέχω ik omhul, impf. ἀμπεῖχον, fut. ἀμφέξω, aor. ἡμπισχον, ἀμπισχεῖν; med. ἀμπέχομαι of ἀμπισχροῦμαι ik heb om of

aan, fut. ἀμφέξομαι, aor. ἡμπισχόμεν. Over ὑπισχνέομαι ik beloof, § 59 III.

ἔψω ik kook, § 59 I; verb. ἐψητός, -τέος en ἐφθός.

Z.

ζάω ik leef; contractie § 48, 3 Aanm.; fut. ζήσω; in plaats van ἔζησα en ἔζηκα wordt ἐβίων en βεβίωκα van βιώω gebruikt; zie aldaar.

ζεύγνυμι ik verbind, § 54, 3.

ζέω ik zied, ζέσω, ἔζεσα, § 42, 5.

ζημιόα ik bestraf, § 57, 1.

ζώννυμι ik omgord, § 55 c 1.

H.

ήβαα ik ben jong, ήβάσκα ik word man, § 59 V a.

ήδομαι ik verheug mij, aor. ήσθην, fut. ήσθησομαι.

ήκα ik ben gekomen, ben er, alleen in praes., impf. en fut.

ήμαι ik zit, § 52, 6.

Θ.

θάλλω ik ontspruit, regelmatig; perf. 2 τέθηλα ik bloei.

θάπτω ik begraaft, regelm.; perf. pass. τέθαμμαι, 3 pl. τετάφεται, inf. τεθάφθαι; aor. 2 pass. ἐτάφην.

θαυμάζω ik bewonder, fut. θαυμάσομαι § 57, 2.

θέλω. Zie ἐθέλω.

θέω ik loop, fut. *θέσομαι* en *θευσούμαι* § 42, 4; al 't overige ontbreekt. Zie *τρέχω*.

θηρεύω ik jaag, § 57, 2.

τιγγάνω ik raak aan, § 59 IV b.

θνήσκα ik sterf, § 59 V a. Over 't perf. *τέθνηκα* zie § 58.

Over het fut. 3 zie § 42, 7; verb. *θνήτὸς* sterflijk. In proza komt de aor. 2 alleen als compos. *ἀπέθανον* voor; doch *θανών* dood, *οἱ θανόντες* de gestorvenen.

θραύω ik verbreek; 't pass. met σ, § 44, 2.

θρύπτω ik verbreek, aor. 2 pass. *ἐτρύψην*; med. ik ben verwijfd.

θρώσκω ik spring, fut. *θοροῦμαι*, aor. 2 *ἔθορον*, § 58, 2; 59 V a.

θύω ik offer, perf. *τέθυκα* § 8, 3, Aanm. § 43 Aanm. 1.

I.

ἴζω gew. *καθίζω* ik zet mij § 59, 1. 12.

ἵημι ik zend, § 52, 1.

ἰνέομαι ik kom, § 59 III. In proza alleen als compos. *ἀφινέομαι*, *ἔξιεν.*, *ἐφιν.*, aor. 2 *ἀφῆκόμεν*, *ἀφῆκίσθαι*, perf. *ἀφῆγμαι*, verb. *ἰντός*.

ἰλάσκομαι ik verzoen, § 59 V a.

ἵστημι ik plaats, leg, § 50, 51.

ἰσχναίνω ik maak mager, § 47, 4 A.

ἴσχω ik houd vast, nevenvorm van *ἔχω*.

K.

καθέζομαι, *καθίζω*. Zie *ἴζω*. *καθεύδω*. Zie *εὐδω*.

κάθηναι § 39, 2 Aanm. 2; § 44, 4; 52, 6.

καίνω ik dood (bijvorm van *κτείνω*), gewoonlijk *κατακαίνω*, aor. 2 *κατέκᾰνον*, § 47, 6.

καλέω ik roep, *καλέσω* gew.

καλῶ, *ἐκάλεσα*, § 42, 5, 6,

κέκληκα, *κέκλημαι*, *ἐκλήθην*,

κλήθησομαι, *κεκλήσομαι*, *κλή-*

τός § 58, 1; perf. opt. pass.

κεκλήμην, *κεκλήῃ* § 44, 4.

κάμνω ik word moe, § 59 III.

κάμπτω ik buig, perf. pass.

κέκαμμαι § 44, 3 Aanm. 2.

κάω ik brand, *καίω*, *ἔκαυσα*,

κέκαυκα, *κέκαυμαι*, *ἐκαύθην*,

καυθήσομαι, verb. *καυστός* en

καυτός, § 42, 4.

κεῖμαι ik lig, ook perf. pass.

van *τίθημι*, § 52, 5.

κείρω ik scheer, regelmatig,

aor. 2 pass. *ἐκάρην*.

κελεύω ik beveel; 't pass. met

een σ, perf. *κεκέλευσμαι*, aor.

ἐκέλευσθην, verb. *κελευστός*,

-τός. § 44, 2 Aanm.

κεράννυμι ik meng § 55 A 1.

κερδαίνω ik win, § 47, 4 Aanm.

κίχρημι ik leen, § 53, 1.

κλάζω ik klink, ἐκλαγξα, perf.

κέκλαγγα ik klink; daarvan

fut. 3 κεκλάγξομαι § 40, 2 Aanm.

κλάω ik ween, κλαύσομαι,

ἐκλαυσα, κέκλαυμαι, verb.

κλαυτός en κλαυστός § 42, 4.

κλάω ik breek, κλάσω, ἐκλάσα,

pass. κέκλασμαι, ἐκλάσθην

§ 42, 5.

κλήω ik sluit, regelm.; pass.

κέκλημαι, ἐκλήσθην, verb.

κλήστός.

κλέπτω ik steel, κλέψομαι (§ 57,

2), κέκλοφα (§ 43 Aanm. 2)

κέκλαμμαι (§ 44, 3 Aanm. 3),

ἐκλάπην, κλεπτός, τέος.

κλίνω ik neig, § 47, 5 Aanm. 1.

Benevens den aor. 1 pass.

κατεκλίθην ik lei mij neêr,

bestond ook een aor. 2 κατε-

κλίνην.

κνάω ik krab; contractie § 48,

3 Aanm.

κοιλαίνω ik maak hol, § 47, 4

Aanm.

κολάζω ik tuchtig, fut. κολάσω

en κολάσομαι, § 57, 2, ook

κολῶμαι, § 42, 6.

κόπτω ik sla, § 49 Voorbeel-

den, enz.

κορέννυμι ik verzadig, § 55 B 2.

κράζω gew. perf. κέκρᾱγα ik

schreeuw, imper. κέκραχθι,

fut. κεκράξομαι, aor. 2 ἐκρά-
γον, § 46 a, 3; 58. 1.

κρέμαμαι ik hang, § 53, 11;
57, 3.

κρεμάννυμι ik hang op, § 55
A 2.

κρίνω ik schift, § 47, 5 Aanm.

1. Compos. ἀποκρίνομαι ik

antwoord, ὑποκρίνομαι ik

speel een rol.

κρούω ik klop, perf. pass.

κέκρουσμαι, ἐκρούσθην; verb.

κρουστός, -τέος, § 44, 2

Aanm.

κτάομαι ik verkrijg, perf. κέ-

κτημαι en ἔκτημαι, ik bezit, §

37, 2 Aanm.; conj. en opt.

§ 44, 4. Voorts ἐκτήθην, κε-

κτήσομαι (ik zal bezitten),

κτητός, -τέος.

κτείνω ik dood, κτενῶ, ἔκτεινα,

ἔκτανον, ἔκτονα (§ 60). Deze

tijden komen in proza voor

en de aor. 1 meer dan de

aor. 2. Het perf. act. is on-

gewoon, als ook perf. en aor.

pass., waarvoor ook τέθνηκα

en ἀπέθανον van θνήσκω.

κυνέω ik kus, fut. κύσα, aor.

ἐκύσα (§ 59 III); het compos.

προσκυνέω ik aanbid, is re-

gelmatig.

A.

λαγχάνω ik loot, § 59 IV b;

verb. ληκτέος.

λαμβάνω ik neem, § 59 IV b;
verb. ληπτός, -τέος.

λανθάνω ik schuil, § 59
IV b.

λέγω 1) ik verzamel, in samenstelling, perf. εἶλοχα, εἶλεγμαi, doch ook λέλεγμαi, aor. pass. ἐλέχθην, meer gewoon ἐλέγην; verb. λεκτός, -έος.

2) ik zeg, λέξα, ἔλεξα, λέλεγμαi, ἐλέχθην, λεχθήσομαι, λελέξομαι, λεκτός, -τέος. Het ongewone perf. act. λέλεχα werd door εἶρηκα (zie § 60) vervangen. Het compositum διαλέγομαι heeft διελέχθην en διέλεγμαi.

λείπω ik verlaat, regelm. In 't act. aor. 2 ἐλίπον en perf. 2 λέλοιπα § 46 b.

λευκαίνω ik maak wit, § 47, 4 Aanm.

λέω ik steenig, aor. pass. ἐλεύσθην.

λούω ik wasch, trekt den stamklinker ου met ε en ο samen in 't impf. act. ἔλου; ἐλοῦμεν, praes. pass. λοῦμαι, λούται enz. impf. pass. ἐλούμην, ἐλοῦ, ἐλοῦτο enz., inf. pass. λούσθαι, perf. λέλουμαι, aor. ἐλούθην.

λυπέω ik bedroef, med. λυπέομαι ik bedroef mij, met aor. pass. § 57, 3.

λύω ik maak los, λύσω, ἔλυσα,

λέλυκα, λέλυμαι, ἐλύθην, § 43 Aanm. 1.

M.

μαίνομαι ik raas, § 46, 3.

μανθάνω ik leer (disco), § 59

IV b; verb. μαθητός, -τέος.

μάχομαι ik vecht, § 59 I; verb.

μαχετέος, μαχητέος.

μεθύσκω ik maak dronken, § 59 V a.

μείρομαι ik erlang als mijn deel, § 37, 3.

μέλει 't gaat ter harte, § 59 I.

μελετάω ik bestudeer, § 57, 2.

μέλλω ik ben van plan, § 59, 1; augment § 35, 2 Aanm.; verb. μελλητέος.

μένω ik blijf, perf. μεμένηκα § 47, 5 Aanm. 1; § 59, 1, verb. μενετός, -τέος.

μίγνυμι en μίσγω ik vermeng, § 54, 4.

μυμνήσκα ik herinner, § 59 V b.

Over den conjunct. en optat. § 44, 4; over den aor. pass. ἐμνήσθην ik gewaagde § 45,

1 Aanm.; perf. μέμνημαι ik herinner mij; fut. 3 μεμνήσομαι ik zal gedachtig zijn.

μύνω ik blijf, § 58, 1.

μολεῖν, dichterlijke aor. 2 bij

het dichterl. βλώσκω ik ga.

μύω ik sluit (mond of oogen),

μύσω, ἔμυσα, perf. μέμυκα ik ben gesloten, zwijg.

N.

νέμω ik deel toe, § 47, Aanm.

1; § 59, 1.

νέω 1) *ik hoop op*, νήσα, ἔννησα; perf. pass. νένησμαι, verb. νητός.

2) *ik spin*, waarvoor ook νηθω, νήσα enz. als 1.

3) *ik zwem*, νείσομαι, ἔνευσα, νένευκα, νευστέον, § 42, 4.

Over de contractie § 48, 2 Aanm.

νίζω ik wasch, met de overige tijden uit het latere praesens νίπτω, § 40, 2 Aanm.

νοέω ik denk. De composita διανοεῖσθαι bedenken, ἐννοεῖσθαι overwegen, en de andere hebben gew. den aor. pass.

Ξ.

ξέω ik schaaf, fut. ξέσω; 't pass. met σ, § 42. 5; 44, 2, verb. ξεστός.

ξύρεω ik scheer; med. gew. ξύρομαι, aor. ἐξύραμην, doch perf. ἐξύρομαι.

ξύω ik polijst; 't pass. met σ.

O.

ὀζω ik riek, § 38, 1; 59 I.

οἶγνυμι gew. ἀνοίγνυμι, ἀνοίγω ik open, § 54, 5.

οἶδα ik weet, § 52, 7.

οἰδάνω ik doe zwellen, ik zwel, § 59 IV a.

οἰκέω ik bewoon § 57, 1.

οἰκουρέα ik bewaar 't huis, augment § 36, 1 Aanm.

οἰμώζω ik weeklaag, fut. οἰμώξομαι, aor. ὤμωξα, § 57, 2.

οἰνόςω ik maak dronken, § 36, 2.

οἶομαι ik denk; syncope οἶμαι, ὤμην § 58, 1, fut. οἰήσομαι, verb. οἰητέος, § 59, 1.

οἰστρέω ik maak razend, § 36, 2.

οἴχομαι ik ben weg, § 59 I.

ὀκέλλω ik land, komt alleen in praes., imperf. en aor. (ὠκειλα) voor.

ὀλισθάνω ik glijd uit, § 59 IV a.

ὀλλυμι ik verderf, § 54, 6.

ὀμνυμι ik zweer, § 54, 7.

ὀνίνημι ik bevoordeel, § 53, 2.

ὀράω ik zie, § 60; augment § 36, 4; aor. 2 εἶδον, inf.

ἰδεῖν, med. εἰδόμην, imper.

ἰδοῦ, doch ἰδοῦ' ziedaar, ecce;

verb. ὀρατός, ὀπτός. NB. Dit laatste ook van ὀπτάω braden.

ὀργίζω ik vertoorn, ὀργίζομαι

ik word toornig, fut. ὀργισύ-

μαι en ὀργισθήσομαι, aor.

ὠργίσθην § 57, 3, verb.

ὀργιστέον.

ὀρέγω ik reik, med. ik begeer,

waarbij de aor. ὠρεξάμην en

ὠρέχθην.

ὀρύττω ik graaf; att. redupl.

ὀρώρυχα, ὀρώρυγμαi § 38, 1.

ὀσφραίνομαι ik ruik, § 59 IV a.

οὐρέω ik water § 57, 2.

ὀφείλω ik moet, § 59 I, aor.

2 ὄφελον och of! *utinam!*

ὀφλισκάνω ik ben schuldig (aan misdaad of straf) § 59 IV a.

II.

παίζω ik scherts, fut. παίξομαι en παιξοῦμαι § 42, 4, aor. ἔπαισα, perf. pass. πέπαισμαι, verb. παιστέον.

παίω ik sla, fut. παίσω en παίησω, anders regelm. In plaats van den aor. en het perf. pass. liever ἐπλήγην, πέπληγμαi.

παλαίω ik worstel, § 44, 2 Aanm.

παροινέω ik raas; augment § 39, 2 Aanm. 3.

(πάσασθαι, ἐπᾶσάμην, verwerpen, in den aor. alleen bij dichters); perf. πέπαμαι ik bezit, evenals κέκτημαι.

πάσσω ik bestrooi, fut. πάσω enz. § 40, 2.

πάσχω ik lijd, § 59 V a, verb. παθητός. Dit verbum wordt als passivum van ποιέω gebruikt.

πατάσσω ik sla, zie πλήσσω.

παίω ik doe ophouden, med. ik houd op; perf. pass. πέ-

πauμαι, aor. ἐπαίσθην, verb.

πauστέος § 45, 1 Aanm.

πείθω ik overreed; pass. ik geloof, gehoorzaam, met fut. med. πείσομαι, doch πεισθήσομαι ik zal overreed worden, πέπεισμαι ik ben overreed, ik geloof voor vast. Zeldzaam is in proza 't perf. 2 πέποιθα ik vertrouw. Verb. πειστός, -τέος § 44, 3; § 46 a 3.

πεινάω ik heb honger; contractie § 48, 3 Aanm.

πέμπω ik zend, regelm., perf. act. πέπομφα § 43 Aanm. 2.

πεπαίνω ik maak vet, § 47, 4 Aanm.

πέττω ik kook, met de tijden van 't latere praesens πέπτω: πέψω, πέπεμμαι, ἐπέφθην, πεπτός, -τέος, § 40, 2 Aanm.

πετάννυμι ik breid uit, § 45, 1 Aanm., § 55 A 3.

πέτομαι ik vlieg, § 59 I.

πήγνυμι ik maak vast, § 54, 9; pass. ik blijf steken.

πηδάω ik spring, fut. πηδήσομαι § 57, 2.

πίμπλημι ik vul, § 53, 3; in 't praes. ook πλήθω ik ben vol.

πίμπρημι ik brand, § 53, 4.

πίνω ik drink, § 60; verb. ποτός, -τέος.

πιπράσκω ik verkoop, § 59 V b;

't fut. 3 *πεπράσομαι* met de bet. van 't fut. Het fut. en de aor. act. worden door *ἀποδύομαι* en *ἀπεδόμην* aangevuld. Verb. *πρατός*, -τέος.

πίπτω ik val, § 58, 1; 59 V c.

De *ι* in *πίπτω* is lang, daarom imper. *πίπτε*. Het compositum *ἐκπίπτω* wordts passivum van *ἐκβάλλω* gebruikt.

πλάττω ik vorm, fut. *πλάσα*, verb. *πλαστός*, § 40, 2.

πλέκω ik vlecht, aor. pass. *ἐπλέχθην* en *ἐπλάκην*, ook *ἐπλέκην*, verb. *πλεκτός*, § 46 a, Aanm. 1.

πλέω ik vaar, contractie § 48, 2 Aanm.; fut. *πλεύσομαι* en *πλευσοῦμαι*, aor. *ἔπλευσα*, perf. *πέπλευκα*, § 42, 4; 't pass. met *σ*: *πέπλευσαι*, *ἐπλεύσθην*, *πλευστός*.

πλήθω. Zie *πίμπλημι*.

πλήττω ik sla, als simplex in den aor. 2 *ἐπλήγην*, doch als compos.: *ἔξεπλάγην*. Voor 't simplex act. in de bet. van slaan wordt in 't attisch *πάτασσω* gebruikt, dat weêr in 't pass. niet bestaat. De composita, als: *ἐκπλήττω*, *καταπλήττω* ik jaag schrik aan, act. en pass.

πλύνω ik wasch, § 47, 5 Aanm. 1.

πνέω ik blaas, *πνέσομαι* en

πνευσοῦμαι, *ἔπνευσα*, *πέπνευκα* § 42, 4; 't pass. met *σ*: *ἐπνεύσθην*, *πνευστός*.

πνίγω ik doe stikken; pass. ik stik, aor. *ἐπνίγην*, fut. *πνιγήσομαι*.

ποθέω ik verlang, *ποθήσω*, *ἐπόθησα*, *πεπόθηκα*, *πεπόθημαι*, *ἐποθέσθην* § 45, 1 Aanm.

πονέω ik werk, lijd, *laboro*, *πονήσω* enz.; ik heb pijn, fut. *πονέσω*; perf. *πεπόνηκα*.

(*πορεῖν*, *ἔπορον*, dichterlijk aor.; perf. *πέπρωται* 't is voorbestemd) *ἡ πεπρωμένη* 't noodlot; § 58, 2. Zie *μείρομαι*.

πορεύομαι ik reis, aor. *ἐπορεύθην* § 57, 3.

πράττω ik doe, § 49 Voorbeelden enz.; *εὖ πράττω* ik ben voorspoedig, gebruikt het perf. 2.

πρίασθαι koopen, *ἐπριάμην* § 53, 12.

πρίω ik zaag, in 't pass. met *σ*, *ἐπρίσμαι*, *ἐπρίσθην*, *πριστός*.

προθυμέομαι ik beijver mij, § 39, 2 Aanm. 1; 57, 3.

προξενέω ik ben gastvriend, § 39, 2 Aanm. 1.

προσκυνέω ik vereer, § 57, 2.

πταίω ik stoot, § 44, 2 Aanm.

πτάρνυμαι (*πταίρω*) ik nies, fut. *πταρώ*, aor. 2. *ἔπταρον*.

πτύω ik spuw, πτύσω § 42, 5;
't pass. met σ, ἐπτύσθην, πτυ-
στός, § 44, 2.

πυνθάνομαι ik vraag, § 59 IV b;
verb. πυστός, -τέος.

πωλέω ik verkoop, fut. πωλήσω.

Het overige van πιπράσκω.

P.

ραίνω ik sprenkel, ἔρρανα,
ἔρρασμαι § 47, 4 Aanm.; aor.

pass. ἐρράνθην; verb. ῥαντός.

ῥάπτω ik naai, aor. 2 pass.

ῥράφην § 40, 2 Aanm.

ῥάσσω ik verscheur. Zie ῥή-
γνυμι.

ῥέω ik vloei, ῥύησμαι en
ῥορύν, § 42, 4 Aanm.; 61, 7.

ῥήγνυμι ik verscheur, § 54, 10.

ῥιγώω ik bevries; contractie §
48, 4 Aanm. 1.

ῥίπτω ik werp, ῥιπτέα doch
alleen in 't praes. en imperf.;

aor. pass. ἐρρίφθην en ἐρρίφην.

De ι is behalve in den aor.

2 lang, dus ῥίπτε.

ῥοφέω ik slurp, § 57, 2.

ῥώννυμι ik versterk, § 45, 1
Aanm.; 55 c 2.

Σ.

σαλπίζω ik trompet, fut. σαλ-
πίξω § 40, 2 Aanm.

σβέννυμι ik blusch uit, § 55

B 3; de aor. 2 behoudt de

lange vocaal in den plur.,

§ 50, 6; med. ik ga uit (van
licht).

σέβω, σέβομαι ik vereer, alleen
praes. en impf.; aor. ἐσέφθην
ik werd met eerbied vervuld;
verb. σεπτός.

σείω ik schud, met σ in 't pass.

σέσεισμαι, ἐσεισθην, σειστός

§ 44, 2 Aanm.

σήπω ik doe rotten, perf. 2

σέσηπα ik ben verrot, aor. 2

ἐσᾶπην, fut. σαπήσμαι (ook
intransitief).

σιγάω ik zwijg, fut. σιγήσμαι
§ 57, 2.

σιωπάω ik zwijg, fut. σιωπήσο-
μαι § 57, 2.

σκάπτω ik graaf, aor. 2 pass.

ἐσκάφην.

σκεδάννυμι ik verstrooi, § 55
A 4.

σκέλλω ik doe verdorren, pass.

ik verdor, evenals ook in aor.

2 ἔσκλην; perf. ἔσκληκα, fut.

σκλησώμαι.

σκοπέω ik bespied, alleen in

't praes. en imperf., 't overige

van het in praes. en imperf.

ongewone σκέπτομαι.

σκόπτω ik spot, fut. σκώσο-
μαι § 57, 2.

σμάω ik strijk; contractie § 48,

3 Aanm.; aor. pass. ἐσμήχθην;

verb. σμηκτός van 't onge-

wone σμήχω.

σπάω ik trek, σπάσω, ἔσπάκα

§ 42, 5; in 't pass. met σ, ἐσπάσθην, § 44, 2.
 σπείρω ik zaai, perf. 2 ἔσπορα
 § 46 a, 2, 3, aor. 2 ἐσπάρην.
 σπένδω ik pleng. fut. σπείσω
 § 8, 5; ἔσπεικα, ἔσπεισμαι.
 σπουδάζω ik beijver, fut. σπου-
 δάσομαι § 57, 2.
 στάζω ik druip, fut. στάξω,
 verb. στακτός, -τέος, § 40,
 2 Aanm.
 στέλλω ik zend, perf. ἔσταλκα,
 aor. 2 pass. ἐστάλην § 47,
 5, 6.
 στενάζω ik steen, fut. στενάξω
 § 40, 2, verb. στενακτός,
 -τέος.
 στερέω ik beroof, in 't praes.
 en imperf. alleen als compos.;
 als simplex στερίσκω met de
 overige tijden van στερέω § 59
 V a. Bovendien στέρομαι ik
 ben beroofd.
 στηρίζω ik stut, fut. στηρίξω.
 στίζω ik steek, fut. στίξω,
 verb. στικτός.
 στορέννυμι ik spreid uit, § 55
 B 4.
 στρέφω ik keer om, perf. ἔστρε-
 φα, pass. ἔστραμμαι, aor. ἐ-
 στράφην, ook ἐστρέφην, verb.
 στρεπτός § 43 Aanm. 2, 44, 3,
 Aanm. 3.
 στρώννυμι ik spreid uit, § 55 C 3.
 συγκαταναυμαχέω ik overwin
 mede ter zee, § 39, 2 a 4.

συρίζα ik fluit, § 57, 2.
 σφάλλω ik doe vallen, aor. 2
 pass. ἐσφάλην, fut. σφαλῆσο-
 μαι, § 47, 5.
 σφάττω ik slacht, σφάξω, pass.
 ἔσφαγμαι, ἐσφάγην, σφαγήσο-
 μαι.
 σῶζω ik red, perf. pass. σέ-
 σωσμαι, aor. ἐσώθην § 45,
 1 Aanm., verb. σωστέος.

T.

τείνω, ik span § 47, 5 Aanm.
 1; verb. τατός.
 τέλω ik voleind, fut. τελέσω,
 τελώ § 42, 5; in 't pass. met
 σ, τετέλεσμαι, ἐτέλεσθην, τε-
 λεστός, -τέος § 44, 2.
 τέμνω ik snijd, § 46, 2 Aanm.
 1, § 59 III.
 τετραίνω ik boor, § 47, 4 Aanm.
 τήκω ik doe smelten; pass. ik
 smelt, aor. 2 ἐτάκην; perf.
 τέτηκα ik ben gesmolten.
 τίθημι ik stel, § 50; 51.
 τίκτω ik baar, fut. τέξω en τέ-
 ξομαι, aor. ἔτεκον, perf. τέ-
 τοκα, § 58, 1.
 τίνω ik boet, § 59 III; verb.
 τιστέον. De ι is lang behalve
 in 't praes. en imperf.
 τιτράω ik boor, § 59 V c.
 τιτρώσκω ik wond, § 59 V b;
 verb. τρωτός, -τέος.
 τλῆναι verdragen, ἐτλην (be-
 houdt in den plur. de lange

vocaal, *τλαίην, τλήθι, τλάς*, fut. *τλήσομαι*, perf. *τέτληκα*, § 53, 5.

τρέπω ik wend, perf. *τέτροφα* (*τέτραφα*) § 43 Aanm. 2; pass. *τέτραμμαι* § 44, 3 Aanm. 3. Voorts aor. *έτραπον, έτραπόμην, έτράπην*, § 46, 2, verb. *τρεπτός* (en met beteekenis van 't med. *τραπητέος*).

τρέφω ik voed, *θρέψω, έθρεψα* § 8, 3, *τέτροφα* § 43 Aanm. 2, *τέθραμμαι* (inf. *τεθράφθαι*), *έτράφην, θρεπτός, -πτέος*. Over het fut. med. zie § 57. 1.

τρέχω ik loop, § 60, verb. *θρεκτέος*.

τρέω ik vrees, beef, fut. *τρέσω* enz. § 42, 5.

τρίβω ik wrijf, aor. pass. *έτριβήν*, fut. *τριβήσομαι*, § 46, 2, beide vormen met korte ι, die anders lang is, dus: *τριῖβε, τριῖπαι*; verb. *τριπτός, τριπτέος*.

τρώγω ik knaag, fut. *τρώξομαι*, aor. *έτραγον* § 57, 2.

τυγχάνω ik tref, § 59 IV b.

τύπτω ik sla, § 59, 1.

τύφω ik maak rook, *θύψω* § 8, 3; aor. pass. *έτύφην*.

τιθάζω ik hoon, § 57, 2.

Υ.

ύβρίζω ik mishandel, § 42, 6; § 57, 2.

ύπισχνέομαι ik beloof, § 59 III; imper. aor. 2 *ύπόσχου*. *ύποπτεύω* ik heb argwaan, § 39, 2 Aanm. 1.

ύφαίνω ik weef, perf. *ύφαγκα*, pass. *ύφασμαι*, verb. *ύφαντός*. *ύω* (*υ*) ik regen, *ύσω*, in 't pass. met σ: *ύσθην, ύσμέρος*.

Φ.

φαίνω ik toon, in 't praes. en imperf. ook: ik schijn, *pass.* ik schijn, verschijn, en evenzoo de aor. *έφάνην*, doch als wezenlijk pass. *έφάνθην*. Insgelijks *φανούμαι* ik zal verschijnen, *φανήσομαι* ik zal vertoond worden. Beide beteekenissen heeft het perf. *πέφασμαι*, de intransitive alleen *πέφηναι*. 't Medium, meest in composita, beteekent *verklaaren*, § 47, 1, 3, 4, 5 Aanm. 1, 6.

φάσκω ik bevestig, § 52, 4.

φέρω ik draag, § 60; verb. *οἶστός, -τέος*.

φεύγω ik vlucht, fut. *φεύξομαι* en *φευξούμαι* § 42, 4, aor. *έφϋγον*, perf. *πέφευγα*, verb. *φευκτός, -τέος*. Dit verbum wordt ook als passivum van *εκβάλλω* gebruikt.

φημί ik zeg, § 52, 4.

φθάνω ik voorkom, § 59 III; 61, 8.

φθείρω ik bederf, perf. ἔφθορα
en ἔφθαρκα; pass. ἔφθαρμαι,
aor. ἐφθάρην, fut. φθαρήσο-
μαι; verb. φθαρτός § 47.

φθίνω ik vernietig, § 59 III.

φθονέω ik benijd, § 57, 1.

φιλοτιμέομαι ik ben eierzuchtig,
§ 57, 3.

φλέγω ik brand, aor. pass.
ἐφλέχθην en ἐφλέγγην.

φοβέω ik doe schrikken, pass.

φοβέομαι ik schrik, fut. φοβή-
σομαι, aor. ἐφοβήθην, § 57, 1.

φρίττω ik huiver, perf. 2 πέ-
φρικα als praes., verb. φρικτός.

φροντίζω ik draag zorg, fut.
φροντιούμαι, § 57, 2; 42, 6.

φύρω ik meng, in proza als
van φυράω: φυράσω, ἐφύρα-
σα, ἐφυράθην.

φύω ik breng voort; perf. πέ-
φῡκα en aor. ἔφυν (§ 61, 9)
beteekenen *ontstaan*: desge-
lijks φύομαι en φύσομαι.

X.

χαίρω ik verheug mij, § 59 I;
61, 10, perf. κεχάρηκα en
κεχάρημαι ik ben verheugd.

χαλάω ik maak los, fut. χα-
λάσω enz.; 't pass. neemt
eene σ aan: ἐχαλάσθην, § 42,
5, § 44, 2.

χάσκω ik gaap, § 59 V a;
perf. ik sta open.

χέω ik giet, fut. χέω, fut. med.

χέομαι, aor. ἔχεα, perf. κέ-
χῡκα, pass. κέχυμαι, aor. ἐχύ-
θην, fut. χυθήσομαι, verb.
χυτός, § 42, 4 Aanm.

χόω ik hoop op, in 't pass.
met σ, κέχωσμαι, ἐχώσθην,
χωστός, -τέος, § 44, 2 Aanm.

χράομαι ik gebruik, contractie
§ 48, 3 Aanm.; fut. χρήσο-
μαι, aor. ἐχρησάμην, perf.
κέχρημαι ik gebruik, verb.
χρηστός; bruikbaar, goed, χρη-
στέος, § 45, 1 Aanm.

χράω ik geef eene godspraak,
contractie met η, § 48, 3
Aanm., fut. χρήσω, perf. pass.
κέχρησμαι § 44, 2 Aanm.

χρή 't is noodig, § 53, 6.

χρία ik bestrijk, zalf, in
't pass. met eene σ, κέχρισ-
μαι en κέχριμαι, ἐχρίσθην,
χριστός, § 45, 1 Aanm.

χρώννυμι (ook χρώζω) ik verw,
§ 55 C 4.

χώννυμι ik werp aarde op, §
55 C 5.

χωρέω ik wijk, fut. χωρήσομαι
(§ 57, 2); de composita heb-
ben het fut. deels van 't act.,
deels van 't med.

Φ.

φαίω ik raak aan, in 't pass.
met σ, § 44, 2 Aanm.

ψάω ik schuur, contractie §
48, 3 Aanm.; 't pass. van

ψήχω, ἔψηγμαι, ἐψήχθην.
 ψύχω ik verkoel, aor. pass. ἐ-
 ψύχθην, ἐψύχην en ἐψύχην,
 verb. ψυκτός.

Ω.

ώθέω ik stoot, § 59 II; verb.

ώστός, -έος; augment § 36, 4.

ώνέομαι ik koop, augment §
 36, 4; in plaats van den aor.
 ξωνησάμην, ἐπριάμην, zie πρό-
 ασθαι. Het perf. ξώνημαι
 heeft active en passive, de
 aor. ξωνήθην alleen passive
 beteekenis.

ώφελέω ik bevoordeel, § 57, 1.

Woordvorming.

De woorden zijn *stamwoorden* (primitiva), als ἄρχω; of *afgeleide* (derivata), als ἀρχή; of *samengestelde* (composita), als δῆμαρχος.

§ 63. AFLEIDING.

I. VERBA.

1. De verba worden van den zuiveren stam der *nomina* afgeleid, door er de uitgangen ᾶω, ἔω, ὀω, εῖω, ἄζω, ἰζω, αῖνω, ὕνω achter te voegen.

a) ἔω, εῖω. De verba op ἔω en εῖω zijn van zeer verschillend gewijzigde beteekenis, doch geven meest, als intransitiva, een toestand of handeling te kennen: κοίρανος heerscher, κοιράνέω ik heersch, πόλεμος oorlog, πολεμέω ik voer oorlog, δούλος slaaf, δουλεύω ik ben slaaf, ἀληθής waar, ἀληθεύω ik spreek waarheid, βασιλεύς koning, βασιλεύω ik ben koning. Doch ze zijn ook transitief: φίλος vriend, φιλέω ik bemin, φόνος moord, φονεύω ik dood. De uitgang ἔω komt vooral in samenstelling voor.

b) ᾶα. De verba op ᾶω, meestal gevormd van woorden der eerste declinatie, beteekenen het bezit van iets of een bedrijf: κόμη hair, κομᾶν hair hebben, γολή gal, γολᾶν toornig zijn, βοή geroep, βοᾶν roepen, τιμή eer, τιμᾶν eeren.

c) ὀα. De verba op ὀω, meest van woorden der tweede declinatie herkomstig, drukken het maken, voortbrengen of verschaffen uit: δούλος, δουλόω ik maak tot slaaf, δῆλος openbaar, δηλόω ik maak openbaar, πτερόν vleugel, πτερόω ik be-vleugel, στέφανος krans, στεφάνοω ik bekrans, ζημία straf, ζημιόω ik bestraf, χρυσός goud, χρυσόω ik verguld.

d) ἄζω, ἰζω. De verba op ἄζω en ἰζω drukken verscheiden soorten van beteekenis uit: ὄνομα naam, ὀνομάζω ik noem, θαῦμα wonder, θαυμάζω ik bewonder, ὅρος grens, ὀρίζω ik begrens. Van eigennamen gevormd, drukken zij eene aangeno-

men taal of gezindheid uit: *ἐλληνίζω* ik spreek grieksch, ben griekschgezind, *μηδίζω* ik ben persischgezind, *βοιωτιάζω* ik spreek den boeotischen tongval, *φιλιππίζω* ik houd 't met Philippus.

e) *αἰνώ*, *ἔνω*. De verba op *ἔνω*, alleen van adjectiva gevormd, drukken meest het te weeg brengen eener eigenschap uit: *ἡδύς* zoet, *ἡδύνω* ik maak zoet, *ὀξύς* scherp, *ὀξύνα* ik maak scherp; die op *αἶνα*, meest van adjectiva gevormd, eveneens: *λευκός* wit, *λευκαίνω* ik maak wit, doch soms met intransitive beteekenis, als: *χαλεπός* lastig, *χαλεπαίνω* ik ben toornig. Zij komen ook wel van substantiva: *σῆμα* teeken, *σημαίνω* ik beteeken.

2. Ook zonder afleidingsuitgang worden verba van nomina gevormd, doch met versterking der laatste stamsyllabe: *ἄγγελος* bode, *ἀγγέλλω* ik boodschap, *καθαρός* rein, *καθαίρω* ik reinig, *φάρμακον* gif, *φαρμάττω* ik vergiftig.

3. Van verba worden afgeleid:

a) de *desiderativa*, door *σω* van 't fut. in *σειά* te veranderen: *γελασεία* ik heb lachlust, *πολεμυσειά* ik ben oorlogzuchtig. Die op *ιάω* worden van een *verbale* afgeleid: *ὠνεῖσθαι* (*ὠνητής*), *ὠνητιάω* ik heb kooplust.

b) de *frequentativa* op *-ζω*, als: *ῥιπτάζω* (*ῥίπτα*) ik werp heen en weer (*iacto*), *στενάζω* (*στένω*) ik zucht diep, *αἰτίζω* (*αἰτέω*) ik bedel.

II. SUBSTANTIVA.

A. VAN VERBA AFGELEID.

1. Substantiva worden doorgaans van den zuiveren stam van verba afgeleid.

2. De substantiva, die de handeling van 't verbum te kennen geven, gaan uit op *μος*, *μη*, *μα*, *σις*, *σια*, *η* (*α*), *ος*.

a) *μός*, *μή* (*μη*), *μα*. De substantiva op *μός* hebben de beteekenis van den inf. als subst., die op *μα* drukken het door de handeling bewerkte uit, die op *μή* zweven tusschen beide in. De uitgang *μός* neemt gaarne een *σ* (soms ook *θ*) aan, wanneer die in de verbuiging van 't verbum ontbreekt;

bij den uitgang *μα* heeft dit gewooulijk geen plaats; b. v. *οδύρομαι*, *οδυρμός* weelacht, *δέα*, *δεσμός* boei, *κλάω*, *κλανθμός* geweene, *πράττω*, *πράγμα* daad, *σπείρω*, *σπέρμα* zaad, *τίθημι*, *θέμα* en *θήμα* instelling, beweerling (doch *θεσμός* wet), *ποίημα* gedicht, *ἐπιστήμη* kennis, *γραμμὴ* lijn (*γράμμα* schrift).

b) *σις*, *σία*. Deze drukken de handeling van 't verbum in 't afgetrokken uit: *πράξις* handeling, *ποίησις* dichtkunst, *σκέψις* bespiegeling, *θυσία* offer.

c) *η* en *α*. Deze zijn meest oxytona en nemen soms eene *ο*, soms ook eene reduplicatie aan: *εὐχομαι*, *εὐχή* bede, *φεύγω*, *φυγή* vlucht, *φυλάττω*, *φυλάκη* wacht, *φθείρω*, *φθορά* verderf, *ἄγα*, *ἀγωγή* leiding. Paroxytona zijn *βλάβη* schade, *μάχη* gevecht, *τύχη* lot, *νίκη* zege, *λύπη* smart enz.

Die op *εία* komen van verba op *είω* en hebben altijd een lange *α*: *παιδείω*, *παιδεία* opvoeding.

d) *ος*. Die op *ος* zijn deels masculina met de *ο*, als: *φθονέω*, *φθόνος* nijd, *λέγω*, *λόγος* spraak, *γαμέα*, *γάμος* huwelijk, deels neutra zonder de *ο*: *γίγνομαι*, *τὸ γένος* geslacht (maar *ὁ γόνος* voortbrenging), *πάσχω*, *τὸ πένθος* smart, *βάλλω*, *τὸ βέλος* werpschicht (*ὁ βόλος* worp).

3. De substantiva, die den handelenden persoon van 't verbum te kennen geven, gaan uit op *της*, *τηρ*, *τωρ*, *εὐς*, *ος*, *ης* en *ας*.

a) *της*, *τηρ*, *τωρ*. Het talrijkste zijn die op *της* gen. *του*, bijna alle paroxytona, als: *κυβερήτης* stuurman, *δυνάστης* heerscher; daarentegen zijn *κρίτης* rechter, en de polysyllaba met lange voorlaatste oxytona: *ποιητής* dichter, *μαθητής* leerling. Zeldzamer zijn die op *τηρ* en *τωρ*, als: *σωτήρ* redder, *ῥήτωρ* redenaar.

b) *εὐς*, b. v. *γραφεὺς* schrijver, *φθορεὺς* bederver.

c) *ος* gen. *ου*, meestal in samenstelling: *ζωγράφος* schilder, *πατροκτόνος* vadermoorder; *στρατηγός* veldheer, *αοιδός* zanger.

d) *ης* en *ας* gen. *ου* (ook den dorischen gen. op *ᾱ* § 13, 4) in enkele samenstellingen: *μυροπώλης* reukwerkhandelaar, *ὄρνιθοθήρας* vogelvanger.

B. VAN ADJECTIVA AFGELEID.

De substantiva van adjectiva afgeleid drukken meestal eene eigenschap of hoedanigheid uit en gaan uit op;

a) *ἰᾶ*, als *σοφός*, *σοφία* wijsheid, *κακός*, *κακία* slechtheid. Uit dezen uitgang ontstaat bij de adjectiva op *ης* gen. *εος* en *οος* (*ους*) door samentrekking *ειᾶ* en *οιᾶ*, als: *ἀληθής*, *ἀληθεια* waarheid, *εὖνους*, *εὖνοια* welwillendheid.

b) *της* gen. *τητος*, bijna alle paroxytona: *δίκαιος*, *δικαιοτης* rechtvaardigheid, *ἴσος*, *ἰσότης* gelijkheid, *παχύς*, *παχύτης* dikte.

c) *σύνη*, meest van adjectiva op *ων*, als: *σώφρων*, *σωφροσύνη* gematigdheid, *δίκαιος*, *δικαιοσύνη* rechtvaardigheid.

d) *ος* gen. *εος*, meestal van adjectiva op *υς* en van die met *ῶν*, *ιστος* in den comparativus en superlativus: *βαθύς*, *βάθος* diepte, *εὖρύς*, *εὖρος* breedte, *καλός*, *κάλλος* schoonheid.

C. VAN SUBSTANTIVA AFGELEID.

1. Persoonlijke naamwoorden worden van zaaklijke gevormd door de uitgangen *εύς* en *της* (*έτης*, *ίτης*, *ότης*, *ώτης*), als: *ἱερον*, *ιερεύς* priester, *ἄλς*, *ἄλιεύς* visscher, *γραμματά*, *γραμματεύς* schrijver, *φυλή*, *φυλέτης* wijkgenoot, *πόλις*, *πολίτης* burger, *ἵππος*, *ἵππότης* ruiter, *στρατία*, *στρατιώτης* soldaat.

2. Vrouwelijke persoonsnamen, gevormd van manlijke, hebben de uitgangen:

a) *ις* gen. *ἴδος*, van 't masc. *της*, als: *δεσπότης* heer, *δεσπότις* meesteres, *ἰκέτης*, *ἰκέτις* smeekeling, *πολίτης*, *πολίτις* burgeres, *Σκυῖθης*, *Σκυθίς*.

b) *τρίς* gen. *τρίδος*, *τρια* (*τειρα* bij dichters), *εια*, *αινα* en *σσα*, alle minder gewoon, *αὐλητής*, *αὐλητρίς* fluitspeelster, *ποιητής*, *ποιήτρια* dichteres, *ἱέρεια* priesteres, *θεράπων*, *θεράπαινα* dienaars, *ἄναξ*, *ἄνασσα* meesteres, *βασιλεύς*, *βασίλισσα* koningin, *Κίλιξ*, *Κίλισσα*.

3. De volksnamen (*gentilia*) worden door de uitgangen *ίτης*, *ἄτης*, *ήτης*, *ώτης* (paroxytona) en *εύς* (oxytona) gevormd: *Ἀβδηρίτης*, *Σπαρτιάτης*, *Αἰγινήτης*, *Σικελιώτης* (§ 13, 3), *Μεγαρεύς*. De adjectiva gentilia gaan uit op *ιος* (proparoxytona), *αῖος*, als *Κορίνθιος*, *Ἀθηναῖος*, en van landschappen bui-

ten Griekenland op *ηνός, ανός, ινος*, als: *Ἀβυδηνός, Σαρδιανός, Ταραντίνος*.

4. De geslachtsnamen (*patronymica*) worden gevormd door de uitgangen *ἰδης* en *ᾰδης*, de laatste alleen bij woorden der eerste declinatie op *ας* en *ης*, terwijl de eerste meer voorkomt en bij den stam op *ε* of *ο* tot *εἰδης* en *οἰδης* overgaat: *Κρόνος, Κρονίδης; Πηλεΐς, Πηλείδης; Πάνθοος, Πανθοίδης; Βορέας, Βορεάδης*. Een dichterlijke vorm is die op *ῖων*, als *Κρονίων*. Tegenover de manlijke staan de vrouwlijke op *ίς* gen. *ίδος* en *ᾰς* gen. *ᾰδος*, als: *Τανταλίς, Βορέας*.

5. De verkleinwoorden (*deminutiva*) worden gevormd door de uitgangen:

a) *ῖον*, die de gebruikelijkste is. De driesyllbige deminutiva met de derde van achteren lang zijn paroxytona, de overige proparoxytona: *παιδίον, χρυσίον, θρόνιον, ἀνδρίον, ἀνθρώπιον, βιβλίον*.

b) *ἴδιον* (*ιδιον*, als er eene *ι* voorgaat, die met den uitgang samensmelt) en het zeldzamere *ᾰρίον, ἕλλιον, ἕδριον, ἕφιον*, als: *μαχαιρίον, οἰκίδιον, παιδάριον, μειρακίλλιον, νησιδριον, ζώφιον*.

c) *ίς, ἰσκος, ἰσκη*, in enkele woorden: *θεραπαινίς, στεφανίσκος, παιδίσκη*.

6. Om een berg- of verblijfplaats te kennen te geven, dient de uitgang *ών*, als: *ἀνδρῶν* mannenvertrek, *παρθενῶν* meisjeskamer, *ἱππῶν* paardestal, *ἀμπελῶν* wijngaard, *οἰνῶν* wijnkelder.

7. Tempelnamen gaan uit op *ῖον, αῖον, εῖον*, als: *Ἀφροδίσιον, Διονύσιον, Ἀθηναῖον, Μουσεῖον*.

III. ADJECTIVA.

De afleidingsuitgangen der adjectiva zijn:

a) *ιος*, dat bij den stam van primitive nomina gevoegd, iets beteekent, wat een persoon, zaak of voorwerp betreft, er toe behoort, er eigen aan is: *οὐράνιος, φίλιος*. Door versmelting met de voorgaande vocaal ontstaat *ιος, αιος, ειος, οιος, ωος* (meest properispomena). Van deze is *ειος* ook eigen afleidingsuitgang voor namen van levende wezens, inzonderheid eigennamen: *ἀνθρώπειος, παιδείος, Ὀμηρείος*.

b) (εος) οὐς, van stof: (χρῖστος) χρυσοῦς. Zie § 15, 2 b, 3 c.

c) κός, even algemeen als ιος, doch ook van verba afkomstig; de gebruikelijkste vorm is ἱκός, die na eene ι in ἄκός verandert; na αι valt eene ι uit: θηλυκός, βασιλικός, γραφικός, Ὀλυμπιακός, ἀρχαϊκός.

(d) ἴνος, van stof: ξύλινος, λίθινος, daarentegen ἀνθρώπινος zooveel als ἀνθρώπειος; voorts ἴνός bij tijdsbepalingen: ἡμερῖνός, χθεσῖνός (van χθές gisteren); ten laatste ἴνός en εἰνός, van overvloed: πεδῖνός vlak, ὄρεινός bergachtig.

e) ἴμος, meest van verba, ter uitdrukking eener geschiktheid, actief en passief: χρησῖμος bruikbaar, θανάσιμος doodlijk.

f) ρός, ερός, ηρός, van volheid: οἰκτρός smartvol, φθονερός vol nijd, πονηρός, slecht (πόνηρος ongelukkig).

g) νός, λός (ηλός, ωλός), αλέος, minder gewoon: δεινός vreeslijk, δειλός vreesachtig, θαρραλέος manmoedig.

h) ηνός, ᾠνός, ἱνος, gentilia (zie II C 3).

i) τός en τέος, verbalia, de eerste deels met de beteekenis van 't part. perf. pass., deels met die van eene mogelijkheid, als de onze op baar: ποιητός gemaakt, ἀκουστός hoorbaar; de laatste met de beteekenis van het latijnsche gerundivum, ποιητέος faciendus (§ 45. 2).

k) εις gen. εντος, van volheid en overvloed: χαρίεις smaakvol, ὑλήεις boschrijk (§ 18. 3).

l) ης gen. ους, in den regel alleen in samenstelling: σαφής zeker, πλήρης vol.

m) ὠδης neutr. ὠδες (uit οειδής), van gelijkheid: σφηνώδης wespvormig, γυναικώδης vrouwlijk; doch meer van overvloed, ψαμμώδης zandig, αίματώδης vol bloed.

n) μων gen. μονος, verbalia (paroxytona), die aan de substantiva op μα en μος beantwoorden: μνήμων gedachtig, ἐπιλήσμων vergeetachtig.

IV. ADVERBIA.

1. Over de adverbia van adjectiva afgeleid zie § 26. Andere afleidingsuitgangen zijn:

a) ί, εί, van nomina gevormd: ἐκοντί gewillig, ἀμαχεί zon-

der slag of stoot. Bij verba komt *στί*, als: *ὀνομαστί* met name, *ἀγελαστί* zonder lach.

b) *δόν*, *ηδόν* (oxytona), meest van nomina: *ἀγεληδόν* troepsgewijze, *βοτρυδόν* trosgeijze.

c) *δην*, verbalia (paroxytona): *βάδην* in tred, *κρυβδην* heimelijk, of *ἀδην* met de klankwisseling *ο*, als: *σποράδην* verstrooid.

d) *ξ*, zeldzaam: *ἀναμίξ* vermengd, *ὀδάξ* met de tanden, *πύξ* met de vuist, *λάξ* met de hiel.

2. De plaatsbepalingen *van waar? waarheen? waar?* worden door 't aanhechten van *θεν*, *δε*, *σε*, *θι*, *οι*, *ησι* uitgedrukt. Zij komen vooral bij adjectiva, ook bij adverbia, doch van substantiva in proza alleen bij eigennamen van plaatsen, en wel

a) *θεν*, op de vraag *van waar?* als: *ἄλλοθεν*, *Ἀθηνηθεν*.

b) *δε* of achter een *σ* *ζε*, op de vraag *waarheen?* bij den acc. gevoegd: *Ἐλευσινάδε*, *Μέγαράδε*, *Ἀθηναζε*, *Θηβαζε*; *σε* komt achter pronomina en adverbia: *ἐκεῖσε* daarheen.

c) *θι*, *οι* en *ησι(ν)* of bij voorafgaande *ι* ook *ᾱσι(ν)*, op de vraag *waar?* als: *ἄλλοθι*, *Ἰσθμοῖ*, *Μεγαροῖ* (doch *οἴκοι* te huis), *Ἀθηνησι*, *Πλαταιᾶσι*, *Ὀλυμπιάσι*.

Hierbij moeten ook de adverbia correlativa opgemerkt worden (zie § 7, 1, c en Aanm. 1 en § 31). Ze zijn de volgende:

Interrogativa.	Indefinita.	Demonstrativa.	Relativa.
<i>πόθεν</i> van waar? (<i>unde?</i>)	<i>ποθέν</i> ergens van daan (<i>alicunde</i>)	<i>ἐνθεν</i> , <i>ἐκεῖθεν</i> van daar (<i>inde</i>)	<i>όθεν</i> , <i>όπόθεν</i> van waar (<i>unde</i>)
<i>πού</i> waar? (<i>ubi?</i>)	<i>πού</i> ergens (<i>alicubi</i>)	<i>ἐνθα</i> , <i>ἐνταῦθα</i> , <i>ἐκεῖ</i> daar (<i>ibi</i>)	<i>οὔ</i> , <i>όπου</i> waar (<i>ubi</i>)
<i>ποῖ</i> waarheen? (<i>quo?</i>)	<i>ποῖ</i> ergens heen (<i>aliquo</i>)	<i>ἐνθα</i> , <i>ἐνταῦθα</i> , <i>ἐκεῖσε</i> daarheen (<i>eo</i>)	(<i>οἱ</i>) <i>όποι</i> waarheen (<i>quo</i>)

Interrogativa.	Indefinita.	Demonstrativa.	Relativa.
πότε wanneer? (quando?) πηνίκα op wat oogenblik?	ποτέ eens (aliquando)	τότε dan (tunc) τηνικάδε } op dit τηνικάυ- } oogen- τα } blik	ότε, όποτε toen (quum) ήνίκα, όπηνίκα op het oogen- blik dat (ubi)
πώς hoe? (quomodo?) πῇ hoe? (langs welken weg? waar?)	πώς op eenige wijze (aliquo modo) πῇ op eenige wijze	(ώς) ὥδε, οὕτως zόό (hoc modo, ita) τῇδε, ταύτῃ hier, zόό	ώς, όπως als (quomodo, sicut) ῇ, όπῃ als (waar).

§ 64. SAMENSTELLING.

1. Bij de samenstelling is op de veranderingen der consonanten van § 8 te letten. Begint het tweede lid met een *ρ*, dan wordt die verdubbeld: περιρρέω, ἄρρητος. Begint het met de korte *α*, *ε* of *ο*, dan veranderen die in de lange *η* of *ω*, als: στρατηγός (ἄγω), δυσήρετος (ἔρετος), ἀνωφελής (ὀφελος).

2. Het eerste lid der samenstelling is een nomen, een verbum of een partikel.

3. Als eerste lid der samenstelling neemt een nomen doorgaans eene *ο* tot verbindingsvocaal aan, mits het tweede woord met een consonant begint: λογοποιός, λογχοφόρος, doch παιδαγωγός, ἀνδραγαθία. Heeft het nomen eene *υ* of *ι* in de laatste syllabe, dan blijft de verbindingsvocaal gewoonlijk weg: εὐθύδικος, πολίπορθος, ναυμαχία.

AANM. De *ο* blijft soms ook vóór vocalen, als: μηχανήs, en wordt vooral vóór ἔργον en ἔχω met de *ε* gecontraheerd, als: κακοῦργος, δαδοῦχος, πολιοῦχος. In plaats van *ο* komt *ω* bij woorden der tweede declinatie op *ως*: νεωκόρος. Uit γῆ ontstaat γεω-, als γεωγράφος.

4. Is 't eerste lid een verbum, 't geen in de gewone taal zeldzaam is, dan komt bij den zuiveren stam gewoonlijk eene

ε, ο, υ of σι of ook alleen ε, als: ἀρχέκακος, ἐγερσίχορος, ῥίψασπις.

5. Is 't eerste lid een partikel, dan blijft zij onveranderd, met inachtneming echter der noodige consonantveranderingen en der elisie; bij πρό kan crasis voorkomen. Als onscheidbare partikels zijn op te merken δυσ (moeilijk, tegen), ἡμι- (half) en de α *privativum* (on-) en *copulativum*: δύσβατος moeilijk te begaan, ἡμίθεος halfgod, ἄβατος onbegaanbaar, ἀτενής in-ge-spannen.

AANM. Vóór eene vocaal krijgt de α *privativum* gewoonlijk ν, als: ἀναιτιος onschuldig, ἀνάξιος onwaardig.

6. Het tweede lid der samenstelling bepaalt de beteekenis van het geheele woord en ondergaat verandering of niet.

7. Verba blijven alleen onveranderd, als het eerste lid eene praepositie is; in dat geval blijven ook eenige substantiva onveranderd: πρόξενος, σύνοδος; adjectiva echter kunnen onveranderd blijven, ook als het eerste lid geen praepositie is: ἄπιστος, φιλόσοφος.

AANM. In samengestelde adjectiva, wier tweede lid onveranderd blijft, bevat dit het object van 't eerste: δεισιδαίμων godvreezend, ἄπαις kinderloos, μακρόχειρ lang van handen.

8. Gewoonlijk krijgt het tweede lid een afleidingsuitgang: νομοθέτης, νομοθεσία, νομοθετέω, νομοθετικός.

9. Het accent schuift in de samenstelling zoo ver mogelijk op. Komen er echter afleidingsuitgangen bij (ἀ, ἡ, ἦς, εἰς, μός, έός), dan behouden die hun accent. De nomina met een nomen in 't eerste lid en met een verbum transitivum, bij welks stam niets dan de uitgang ος komt, in het tweede, zijn paroxytona als zij eene active, proparoxytona als zij eene passive beteekenis hebben: μητροκτόνος moedermoordder, μητρόκτονος door zijn moeder vermoord.

TWEEDE DEEL.

Syntaxis.

EERSTE AFDEELING: NOMEN.

§ 65. ARTIKEL.

1. Het artikel *ὁ, ἡ, τό* had oorspronkelijk demonstrative beteekenis; van waar nog in de latere taal het als zelfstandig gebruikte *ὁ μὲν — ὁ δέ* deze — gene, *τὸ καὶ τὸ* dit en dat: *τοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινε, τοὺς δ' ἐξέβαλεν* sommigen hunner doodde, anderen verdreef hij.

AANM. Als adverbia staan *τὸ μὲν (τι) — τὸ δέ: — τὰ μὲν (τι) — τὰ δέ* deels — deels: *ἐπορεύθησαν τὰ μὲν τι μαχόμενοι, τὰ δὲ καὶ ἀναπανόμενοι*. Ook al gaat *ὁ μὲν* er niet vóór, toch kan *ὁ δέ* als subject staan: *ὁ Κύρος δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικούς, ὁ δὲ λαβὼν τὸ χρυσίον στράτευμα συνέλεξεν*. Na *καὶ* gebruikt men in dezen zin *ὅς, ἡ, οὗ* (bij den acc. c. inf. *καὶ τόν*): *τῷ Μυσῶ ἐσήμετε φεῖγειν ἀνὰ κράτος καὶ ὅς ἐξαναστὰς φεῖγει*.

2. Het artikel drukt een door den spreker bedoelden persoon of zaak bepaald uit en staat daarom *a)* bij bekende of reeds genoemde voorwerpen, als: *ὁ βασιλεὺς ἀθροίζει στράτευμα, συλλέξας δὲ τὸ στράτευμα πολιορκεῖ τὰς τῶν πολέμιων πόλεις, b)* bij benamingen van een soort of geslacht, als: *ὁ ἄνθρωπος* (de mensch = 't menschlijk geslacht) *θνητός ἐστιν, — τὸ θεῖον* de godheid.

3. Het artikel komt vóór de pronomina possessiva: *ὁ σὸς δοῦλος* uw slaaf, de slaaf van u; daarentegen *σὸς δοῦλος* een slaaf van u, een uwer slaven.

4. Vervolgens komt het artikel bij de pronomina demonstrativa *οὗτος, ὅδε, ἐκεῖνος*, meestal bij *πᾶς*, ook bij *ἐκαστος, ἐκάτερος, ἄμφω, ἀμφοτέρω* en wel altijd vóór het substantivum, terwijl 't pronomenvoornaamwoord zoowel voorafgaan als volgen mag: *οὗτος ὁ ἄνθρωπος* of *ὁ ἄνθρωπος οὗτος, πάντα τὰ ἀγαθὰ* (doch *πάντα ἀγαθὰ* alles goeds), *πάντες οἱ ἄνθρωποι* en *οἱ*

ἄνθρω. π. (πάντες ἄνθρω. alle menschen, ieder in 't bijz.).
Eveneens bij αὐτός zelf: αὐτός ὁ ἀνὴρ of ὁ ἀνὴρ αὐτός de
man zelf; doch ὁ αὐτός ἀνὴρ *dezelfde* man.

AANM. Soms staat νόρ πᾶς het artikel: οἱ πάντες ἄνθρωποι alle men-
schen gezamenlijk. Πᾶς ieder, staat zonder artikel: πᾶς ἀνὴρ ieder
man, πᾶσα πόλις elke stad (doch πᾶσα ἡ πόλις of ἡ πόλις πᾶσα
de geheele stad, geheel de stad). Staat het substantivum bij οὗτος
zonder artikel, dan is het eigenlijk praedicaat: καὶ αὕτη ἄλλη
πρόφασις ἣν αὐτῷ τοῦ ἀθροῖζεν σθένος (en dit was weder
een ander voorwendsel voor hem om een leger te verzamelen).

5. Het artikel wordt weggelaten:

a) Bij eigennamen, tenzij de naam reeds genoemd of
bekend is. Heeft de eigennaam een nadere bepaling
(appositie) bij zich, dan heeft deze het artikel: Σω-
κράτης ὁ φιλόσοφος.

b) bij namen van verwanten en betrekkingen en bij al-
gemeene uitdrukkingen: γονεῖς ouders, πατήρ καὶ
μητήρ vader en moeder, παῖδες kinderen, ἐπὶ δεῖπ-
νον καλεῖσθαι ten eten gevraagd worden.

c) bij abstracte of als abstract gedachte substantiva, zoo
als bij namen van eigenschappen, deugden, ondeug-
den, kunsten, wetenschappen, bedrijven, plaatsen,
feesten enz.: σοφία, σωφροσύνη, πλοῦτος, ἐπιστήμη,
γεωργία, ἀγορά, πεδίον, Διονύσια.

d) bij het praedicaatsnomen; zie § 68, 1.

6. Het artikel verandert de beteekenis bij:

ἄλλοι anderen (*alii*), οἱ ἄλλοι de overigen (*ceteri*).

ἕτερος een ander, ὁ ἕτερος de ander, de tweede (*alter*),
οἱ ἕτεροι de andere partij.

πολλοί velen, οἱ πολλοί de menigte, τὰ πολλὰ 't meeste.
ὀλίγοι weinigen, οἱ ὀλίγοι de aanzienlijken, grooten.

§ 66.

1. De nadere bepalingen der substantiva staan tusschen het
artikel en het substantivum of achter 't subst. met herhaling
van het artikel: ὁ καλὸς παῖς of ὁ παῖς ὁ καλός; terwijl

ὁ παῖς καλὸς of καλὸς ὁ παῖς, als volzin gebruikt, zooveel is als: *de knaap is schoon*.

AANM. 1. Zoo 't adjectivum zonder artikel νόρ of achter het met een artikel verbonden subst. staat, dan bekleedt het de plaats van een verkorten nevenzin: φιλῶ ἀγαθοὺς τοὺς παῖδας of τοὺς παῖδας ἀγαθοίς ik bemin de knapen als ze goed zijn. De genitivus alleen kan naar believen geplaatst worden: ἡ τοῦ ἀνδρὸς χεὶρ of ἡ χεὶρ ἡ τοῦ ἀνδρὸς of τοῦ ἀνδρὸς ἡ χεὶρ of ἡ χεὶρ τοῦ ἀνδρὸς.

2. Bij de adjectiva μέσος, ἔσχατος, ἄκρος, ὅλος geeft de verplaatsing van 't artikel ook verandering van zin: ἐν τῇ μέσῃ νήσῳ op het middelste eiland (van meer eilanden), ἐν μέσῃ τῇ νήσῳ midden op het eiland, ἐπ' ἄκροις τοῖς ὄρεσιν op den top der bergen (in summis montibus), ἡ ὅλη πόλις de geheele stad, ὅλη ἡ πόλις geheel de stad.

2. Tot zulke nadere bepalingen behooren niet alleen adjectiva en genitivi, maar ook adverbia en substantiva met eene praepositie: οἱ νῦν ἄνθρωποι de nu [levende] menschen, ὁ πρὸς τοὺς Πέρσας πόλεμος de oorlog tegen de Persen, τὸ κατὰ μῆνα κέρδος de winst bij de maand.

AANM. Ook laat men het subst., als 't er gemakkelijk bij te denken is, weg, waardoor adverbia het voorkomen van substantiva krijgen, als οἱ νῦν, τὰ ἐνθάδε, οἱ τότε, ἡ αὔριον (ἡμέρα) de dag van morgen. Over οἱ ἀμφὶ τινα zie § 89 E 1 c. Voorts wordt uitgelaten νῆος (als Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου), χώρα of γῆ (als εἰς τὴν Φιλίππου naar 't land van Philippus), ὁδός (als ἡ ἐπὶ Βαβυλῶνος) en οἶκος, tevens met weglating van 't artikel: εἰς ἄδου naar de onderwereld, ἐν ἄδου in de onderwereld.

3. Door het artikel kan ieder woord, ja een geheele zin tot een substantivum gemaakt worden: τὸ ἄνθρωπος het [woord] „mensch”; τὸ Γινῶθι σαυτὸν het (voorschrift) „ken u zelven”; vooral is dit met infinitivi 't geval, evenals bij ons: τὸ πράττειν het handelen.

AANM. Somtijds krijgt het artikel bij het neutr. van een adj. of bij een adv. gevoegd adverbiale kracht: τὸ πρῶτον, τὰ πρῶτα in 't eerst τὸ πρῶν eertijds, τὰ νῦν (gew. τανῦν) thans, τὸ πάλαι (παλαιόν) voormaals.

4. De particulae γάρ, γέ, δέ, μέν, μέν δὲ, μέν οὖν, μέν γάρ δὲ, τέ, τοίνυν staan tusschen 't artikel, waarmee de zin begint, en 't substantivum in: ὁ μέν οὖν πρεσβύτερος παρὼν ἐτύγγαγεν.

§ 67. PRONOMINA.

1. De demonstrativa οὗτος en ὅδε (benevens hunne composita en derivata τοιοῦτος en τοιόσδε, οὕτως en ὥδε) verschillen in zooverre, dat οὗτος op het voorafgaande, ὅδε op het volgende slaat: ἡδε ἡ ἡμέρα τοῖς Ἑλλήσι μεγάλων κακῶν ἄρξει. Ταῦτα μὲν σὺ λέγεις, παρ' ἡμῶν δ' ἀπάγγελλε τάδε. Στράτευμα συνέλεγετο αὐτῷ . . . τὸνδε τὸν τρόπον. Κλέαρχος ἦν Λακεδαιμόνιος φυγάς· τοῦτω ὁ Κύρος δίδωσι μυρίους δαρείκους. Zoo heet het ter inleiding eener rede: εἶπε τάδε of τοιάδε of ὥδε, daarentegen aan 't slot ταῦτα of τοιαῦτα of οὕτως εἶπεν.

Wij vertalen οὗτος, ὅδε dikwijls door *hier*, δάár: περὶ Ὀρόντου τουτουί over Orontes hier, § 29, 2. Aanm. 2. Καὶ ταῦτα wordt dikwijls als adverbium gebruikt: en dat wel. Οὗτος wordt ook wel als vocativus gebezigd: οὗτος τί ποιεῖς wat doet gij daar?

2. Het pronomen αὐτός heeft drieërlei beteekenis:

- a) zelf (*ipse*), als 't bij een nomen gevoegd wordt. Over de plaatsing van 't artikel zie § 65, 4. *Ik zelf, gij zelf, hij zelf* enz. kan door αὐτός alleen uitgedrukt worden, mits de persoon door het verband van den zin is aangewezen: αὐτός τοῦτο ἐποίησα (*ipse hoc feci*); in de casus obliqui staat αὐτός voorop: αὐτῷ ἔδωκα τὸ βιβλίον hem zelven heb ik het boek gegeven; behalve bij tegenstelling: λαμβάνουσιν αὐτὸν καὶ γυναῖκα zij grijpen hem zelven en de vrouw.
- b) van hem, aan hem enz. (*eius, ei*, etc.) in de casus obliqui, in welk geval het niet vooraan in den zin staat: ἔδωκα αὐτῷ τὸ βιβλίον ik heb hem het boek gegeven.
- c) dezelfde (*idem*) met het artikel, waarover zie § 65, 4.
- d) αὐτός met een ranggetal duidt het getal van iemands metgezellen aan, doch zóó dat hij zelf als hoofdpersoon wordt medeggeteld; δέκατος αὐτός (hij zelf als tiende) met negen anderen.

3. De pronomina reflexiva ἑμαυτόν, σαυτόν, αὐτόν slaan op

het subject van den zin terug, als in 't latijn *sui, sibi, se*, b. v. hij ziet u *ὁρά σε*, gij ziet u *ὁράς σαυτόν*, gij ziet u zelve *αὐτόν σε ὁράς*. *αὐτόν* staat soms bij den 1^{en} en 2^{en} persoon; *δεῖ ἡμᾶς ἀνερέσθαι αὐτούς* wij moeten ons zelve vragen.

4. Het onbepaalde *τις* is dikwijls zooveel als ons *men*; ook wordt er wel eens een *bepaalde* persoon mede bedoeld: *οὐκ ἔφασαν ἶέναι, ἐὰν μὴ τις αὐτοῖς χρήματα διδῶ* zij weigerden te gaan, zoo een zeker iemand (Cyrus) hun geen geld gaf; *ποῦ τις ἄν φύγοι*; waarheen zal ik vluchten?

AANM. Dit *τις* staat als adj. bijna altijd achter zijn substantivum of is niet enclitisch; verg. § 7. 5 d.

5. De relativa *ὅς* en *ὅστις* verschillen daarin, dat *ὅς* op een bepaald voorwerp, *ὅστις* echter in 't algemeen op een geheele soort van voorwerpen ziet: *ἀνελύθερος πᾶς ὅστις εἰς δόξαν βλέπει*. Soms volgt *ὅστις* achter een bepaald subst. ter uitdrukking eener hoedanigheid; *οἱ δ' ἔλεγον ὅτι περὶ σπονδῶν ἦκοιεν ἄνδρες οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται* zij zeiden dat zij aangaande een wapenstilstand gekomen waren, als mannen die gemachtigd waren enz. *Ὅστις* (en eveneens *ὅποῖος, ὅπόσος, ὅπως*) staat daarom bij indirecte vragen, als: *ὅστις εἶμ' ἐγώ; Μένων*, wie of ik ben? Meno.

AANM. *ἔστιν οὗ* (of *οἵτινες*) beteekent soms hetzelfde als *ἔνιοι* b. v. *ἔστιν οὕσινινας ἀνθρώπων τεθαύμαζας ἐπὶ σοφίᾳ*; bewondert gij sommige menschen om hunne wijsheid? Dit *ἔστιν* kan ook met *ὅτε* en in andere tempora voorkomen, b. v. *ἦν δὲ καὶ ὅτε* en het gebeurde somtijds.

6. De possessiva van den derden persoon zijn niet in gebruik, maar in plaats daarvan *αὐτοῦ, ἧς, αὐτῶν*. of op het subject terug slaande, *αὐτοῦ, ἧς, αὐτῶν*. Ook de pronomina van den eersten en tweeden persoon kunnen door de enclitische pronomina personalia *μοῦ* (alsdan zelden of nooit *ἐμοῦ*) en *σοῦ*; of met bijzonderen nadruk door de reflexiva *ἐμαυτοῦ* en *σαυτοῦ* vervangen worden. Omtrent de plaatsing valt op te merken, dat *μοῦ, σοῦ, αὐτοῦ* vóór 't artikel of achter 't subst. staan, doch *ἐμαυτοῦ, σαυτοῦ, αὐτοῦ* tusschen 't artikel en 't subst. of achter het subst. met herhaling van 't artikel *μου ὁ πατήρ*

of ὁ πατήρ μου, ὁ ἑμαυτοῦ πατήρ of ὁ πατήρ ὁ ἑμαυτοῦ (*meus ipsius pater*).

AANM. Bij de woorden vader, moeder, ouders, zoon, vaderland, vriend, hand en andere, die een aangeboren bezit of nauwe verwantschap en betrekking uitdrukken, kan het gewone artikel in de casus obliqui volstaan voor possessivum: ὁ πατήρ φιλεῖ τὸν (zijnen) νιόν.

7. Over ἄλλος, ἕτερος enz. met of zonder artikel zie § 65, 6.

§ 68. SUBJECT EN PRAEDICAAT.

1. 't Praedicaatsnomen heeft in den regel geen artikel: νύξ ἡ ἡμέρα ἐγένετο de dag werd nacht; Κλέων ἡρέθη κατάσκοπος. Zie echter § 85, 2.

2. Het verbum van het praedicaat richt zich in getal en persoon naar 't subject. Bij een subject in 't neutr. plur. staat het verbum in den sing.: ταῦτα φανερά ἐστιν. Χαλεπά τὰ καλὰ ἐστιν. Bij meerdere subjecten staat het verbum in den plur., waarbij, evenals in 't latijn, de eerste persoon boven den tweeden, de tweede boven den derden gaat. Ook wel richt het zich naar één der subjecten, dat er 't naast bij staat of op den voorgrond treedt: λέγει δὲ καὶ Πίνδαρος καὶ ἄλλοι τῶν ποιητῶν. Βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ (met de zijnen) διώκων εἰσπίπτει εἰς τὸ Κυρεῖον στρατόπεδον.

AANM. Soms richt het verbum van het praedicaat zich niet naar het subject, maar naar het praedicaatsnomen, als het hier dichter bij staat: τὸ χωρίον τοῦτο πρότερον Ἐννέα ὁδοὶ ἐκαλοῦντο.

3. Bij een subject in den dualis staat het verbum doorgaans in den pluralis, en altijd, wanneer dit subject van den eersten persoon is: ἐγελασάτην ἄμφω, βλέψαντες εἰς ἀλλήλους. Οὐ χρώμεθα τοῦτοις ἐγὼ καὶ ὁ ἀδελφός.

4. Het adjectivum of participium van het praedicaat richt zich in geslacht, getal en naamval naar 't subject. Het adjectivum staat dikwijls in 't neutr. sing. bij een manlijk of vrouwlijk of meervoudig subject, in geval er iets (τι) onder verstaan wordt: καλὸν ἡ ἀλήθεια καὶ μόνιμον. Ἀπιστον ταῖς πολίταις ἡ τύραννις. Τοὺς ποταμούς ἄπορον ἐνόμιζον εἶναι. Bij meerdere subjecten staat het in 't masc. plur., als 't per-

sonen van verschillend geslacht, in 't neutr. plur. als 't zaken van verschillend geslacht zijn: *ἡ γυνή καὶ ὁ ἀνὴρ ἀγαθοὶ εἰσιν. Αἱ γυναῖκες καὶ οἱ ἄνδρες ἀγαθοὶ εἰσιν. Πόλεμος καὶ στάσις (πόλεμοι καὶ στάσεις) ὀλέθριά ἐστιν.*

5. Het subject in den sing. heeft, als collectivum, het praedicaatsverbum in den plur., 't geen *constructio ad sensum* (*κατὰ σύνεσιν*) heet: *τὸ στρατόπεδον ἀνεχώρουν.* Hiertoe behoort ook, wanneer 't praedicaatsnomen zich niet naar het grammaticaal, maar naar 't natuurlijk geslacht schikt: *τὸ μεῖ-ράκιόν ἐστι καλός.*

6. Het subject wordt meermalen verzwegen, en wel

a) bij verba impersonalia: *ῥεῖ, νίφει*, of wanneer het door den uitgang des verbums genoeg is aangewezen. Volgt er eene appositie, dan heeft die 't artikel: *οὐ σφόδρα χρώμεθα οἱ Κρήτες τοῖς ξενικοῖς ποιήμασιν* wij Cretenzers enz. *Αἰρεῖσθε οἱ δεόμενοι* (kies jij die 't verlangt) *ἄρχοντας.* Zoo ook bij den voc., als: *ὁ τοξότης*, eigenlijk *σύ, ὁ τοξότης.* *ὦ Κύρε καὶ οἱ ἄλλοι Πέρσαι* ο Cyrus en jij overige Persen!

b) wanneer 't verbum de handeling van een bepaald subject uitdrukt: *σαλπίζει, σημαίνει* (sc. *ὁ σαλπιγκτής*) er wordt geblazen, *κηρύττει* (sc. *ὁ κήρυξ*) er wordt afgekondigd; b. v. *ἡνίκα ἂν ὦρα ᾗ, σημανεῖ τῷ κέρατι.* *Ἐκήρυξε τοῖς Ἑλλησι συσκευάζεσθαι. Τὸν νόμον ὑμῶν ἀναγνώσεται* (sc. *ὁ γραμματεὺς*).

7. De copula *εἶναι* blijft weg, doch alleen in 't praes. indic.:

a) bij algemeene gezegden of spreuken: *κοινὰ τὰ τῶν φίλων. Χαλεπὰ τὰ καλὰ. Οὐκ ἀσφαλεῖς αἱ μεγάλαι εὐτυχία.*

b) bij de woorden *ἀνάγκη, χρεών, θέμις, καιρός, εἰκός* en niet zelden bij de adjectiva verbalia op *τέος*, als: *ἀνάγκη* (men moet) *εὐεξίας ἐπιμελεῖσθαι.* *Ἀμα τῇ ἡμέρᾳ εἰκός τοὺς πολέμιους ἥξειν.* *Ἐμοὶ τοῦτο οὐ ποιητέον.*

§ 69. OBJECT. CASUS OBLIQUI.

Het object of het voorwerp der handeling moet in den genitivus, dativus of accusativus met of zonder praeposities staan. Deze 3 casus heeten de *verbogene* (*casus obliqui*), tegenover den nom. en voc. als *casus recti*.

2. Het object wordt zeer dikwijls verzwegen, wanneer het reeds genoemd en er dus gemakkelijk bij te denken is: *ὁ παῖς ἰδὼν τὸν πατέρα ἡσπάζετο* (*sc. αὐτόν*). Vooral geschiedt dit, als 't praedicaatsverbum en 't participium een gemeenschappelĳk object hebben: *ὁ δὲ συλλαμβάνει Κύρον ὡς ἀποκτενῶν. ἡ δὲ μήτηρ ἐξαίτησαμένη αὐτόν ἀποπέμπει πάλιν*, — ook indien de beide verba verschillende casus regeren: *τοῖς θεοῖς χρὴ θύοντας αἰτεῖν* (*sc. αὐτοῖς*) *τάγαθά. Τὰ τῶν θεῶν ἔχοντες ἐπιμελούμεθα* (*sc. αὐτῶν*).

3. Eenige verba met transitive beteekenis laten het object achterwege en komen zóó als intransitiva voor: *ἄγειν* voeren, intrans. (*sc. τὸ στράτευμα*), evenals *ducere*, trekken, marcheeren, *ἐλαύνειν* marcheeren, *ἀνέχειν* (*sc. τὴν κεφαλὴν*) uitsteken, *εἰσβάλλειν* (*sc. τὸ ὕδωρ*) (van eene rivier) zich ontlasten, *τελευτᾶν* (*τὸν βίον*) sterven, *προσέχειν* (*τὴν ναῦν, τὸν νοῦν*) aanlanden (*appellere*), aandachtig zijn (*animadvertere*).

§ 70. ACCUSATIVUS.

1. De accusativus is de casus van 't object, waarop de handeling der verba transitiva rechtstreeks overgaat. Dezen casus regeren ook de praeposities bij verba van beweging op de vraag: *waarheen?*

2. In strijd met het hollandsch of latijn worden als transitiva met den acc. verbonden:

- a) de verba *ὀνινάναι*, *ὠφελεῖν* voordeel doen (*prodesse*), *βλάπτειν* nadeel doen (*nocere*), *ἀδικεῖν* onregt doen, *λωβᾶσθαι* smaad aandoen, b. v. *τὰς ψυχὰς ὠφελεῖτε διδάσκοντες* de geesten verrijkt ge door onderwijzen. *Ἦδικήσαμεν οὐδένα* wij deden niemand onrecht. *Τοὺς*

πολεμίους οὐκ ἐδύνατο βλέπειν. Τὴν πόλιν ὠφελή-
τέον.

b) de verba van *goed en kwaad doen* of *goed en kwaad spreken*: *εὐεργετῆν*, *εὖ ποιεῖν*, *εὖ λέγειν*, *κακουργεῖν*, *κακῶς ποιεῖν*, *κακῶς λέγειν*, b. v.: *εὖ ποιεῖν τὸν εὖ ποιοῦντα καὶ εὖ λέγειν τὸν εὖ λέγοντα*. *Τοὺς ἀγαθοὺς εὖ ποίει*. *Ῥῥόν ἐστι κακῶς ποιεῖν ἀνθρώπους ἢ εὖ*. *Τοὺς φίλους εὐεργετητέον*.

c) de verba *λανθάνειν* verborgen zijn (*latere*), *ἐπιλείπειν* te kort schieten (*deficere*), *ὀμνύναι* zweren, *ἐπιωρκεῖν* meinedig zijn, als: *ὀμνυμί σοι τοὺς θεοὺς* (bij de goden). *Οὔτοι τοὺς θεοὺς ἐπιωρκήκασιν*. *Τὸ στράτευμα ὁ σῖτος ἐπέλιπεν*. *Μῆδεν ἡμᾶς λάθῃ*.

3. Eenige intransitiva worden in enkele gevallen transitief van beteekenis, als er een object bij komt: *θαρρεῖν* moed hebben, *τινὰ* iemand trotseren, *τί* iets wagen, *προσκυνεῖν* knielen, *τινὰ* aanbidden, *ἀρέσκειν* behagen, *τινὰ* iem. voor zich innemen, *σπεῖδειν* zich haasten, *τί* iets bespoedigen, *φεύγειν* vluchten, *τινὰ* iem. ontvluchten, *ἀποδιδράσκειν* wegloopen, (*τὸν δεσπότην*) ontloopen, *ὑβρίζειν* trotsch zijn, *τινὰ* iem. trotsch behandelen; zoo ook *πλεῖν θάλατταν* de zee bevaren, *αἰδεῖσθαι θεοὺς* de goden ontzien, *τοὺς ἐχθροὺς φοβεῖσθαι* de vijanden vreezen, enz.

4. De accusativus staat verder bij intransitiva en adjectiva ter nadere bepaling van dat deel van een geheel, waarop de handeling, toestand of eigenschap betrekking heeft. Dit is de ook in 't latijn niet ongewone *acc. graecus* (*fractus membra; os humerosque deo similis*). B. v. *πόδας ὠκὺς* snel ter been; *νεανίσκος τὸ εἶδος καὶ τὴν ψυχὴν εὐρωστος*. *Σῶμα νοσεῖν*. *Ἀλγεῖν τὴν κεφαλὴν* hoofdpijn hebben. *Δίκαιος τὸν τρόπον*. Verder *Σωκράτης τοῦνομα* met name S., en de adverbiale uitdrukkingen: (*τὸ*) *εὖρος* ter breedte, *ὑψος* ter hoogte, *μέγεθος*, *πλήθος*, *ἀριθμὸν*, *γένος* (van geslacht) enz. Zie § 72. 3 d; § 74. 4.

5. Dikwijls komt ter bevordering van den nadruk bij alle soort van verba een object van verwanten stam of verwante

beteekenis met eene nadere bepaling (soms door 't bloote artikel uitgedrukt) er bij, als: ζῆν βίον ἡδιστον een zeer genoeglijk leven leiden, κινδυνεύσω τούτον τὸν κίνδυνον. Eveneens: κοινὸν πόλεμον πολεμεῖν (στρατεῦειν), μάχην μάχεσθαι (*pugnare pugnare*, een strijd strijden), βασιλείαν βασιλεῖν, ὁδὸν ἵεναι of βαίνειν, νικᾶν νίκην de zege behalen. Zoo in 't latijn *mori mortem*, *furere furorem* enz.

AANM. Hiertoë behooren uitdrukkingen als νικᾶν Ὀλύμπια, μάχην, — θίγειν Ἀθήναια, — ἀγωνίζεσθαι of ἀμιλλᾶσθαι στάδιον enz.

6. Ook verba, die eigenlijk een anderen casus vereischen, hebben nu en dan een pronomēn of adjectivum in 't neutr. van den acc. bij zich: τί (waartoe) βούλεται ἡμῖν χρῆσθαι; — εἴ τι δέοιτο. (χρῆσθαι regeert den dat., δεῖσθαι den gen.). Δεῖ ταυτὰ λυπεῖσθαι καὶ ταυτὰ χαίρειν τοῖς πολλοῖς men moet zich over 't zelfde bedroeven en verblijden als de menigte.

7. De accusativus drukt een uitgebreidheid van *plaats* uit op de vraag: *hoe ver*, *hoe breed*? en van *tijd* op de vraag: *hoe lang*? als: ἀπέχει ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίου εἰς ἑξήκοντα. Αἱ σπονδαὶ ἐνιαυτὸν ἔσονται het verdrag zal voor een jaar zijn, een jaar duren.

8. De accusativus komt voor in de adverbiale uitdrukkingen: τίνα τρόπον; op wat wijze? δίκην (met den gen.) gelijk (*instar*), ἐμὴν χάριν om mijnentwille (*meâ gratiâ*), τὴν ὥραν juist van pas, τὴν ταχίστην (sc. ὁδόν) zoodra mogelijk, τὴν εὐθεῖαν regt uit, πάντα in alles, (τὸ) τέλος eindelijk, πρόφασις onder vobrwendsel, enz.

§ 71. DUBBELE ACCUSATIVUS.

1. De verba van *noemen*, *verkiezen*, *tot iets maken*, *voor iets houden* worden, evenals in 't latijn, met een dubbelen acc., één van 't object en één van 't praedicaatsnomen, geconstrueerd, Bij 't passivum dezer verba staat een dubbele nom. Δαρεῖος Κύρον σατράπην ἐποίησεν. Κύρος σατράπην ἐποίηθη. Zie § 68. 4.

2. Een dubbele acc., één des persoons en één der zaak, beide als object beschouwd, wordt geplaatst bij de verba:

- a) van goed of kwaad doen en goed of kwaad spreken, als ἡ γῆ τοὺς ἄριστα θεραπεύοντας αὐτὴν πλεῖστα ἀγαθὰ ἀντιποιεῖ. Ὁ πολλὰ κακὰ δρῶν τοὺς ἄλλους καὶ πάσχει αὐτὸς ἕτερα. Ἀλλήλους τὰ ἔσχατα λέγειν (elkander de ergste grofheden zeggen). Τί ποιήσω αὐτόν; (*quid illi homini faciam?*).

AANM. Ook staat de persoon wel eens in den dat.: ἀγαθόν τι πράξει τῇ πόλει. Πολλὰ θνητοῖς ἡ σχολὴ ποιεῖ κακά.

- b) van leeren διδάσκειν; bidden, eischen αἰτεῖν, πράττεσθαι; vragen, uitvorschen ἐρωτᾶν, ἐρέσθαι, ἐξετάζειν, ἱστορεῖν; herinneren ὑπομιμνήσκειν (zie ook § 72. 7 d), verheelen κρύπτειν, als: διδάσκουσι τοὺς παῖδας σωφροσύνην (*docent pueros modestiam*). Τοὺς θεοὺς αἰτεῖ τὰγαθὰ. Σωκράτης τοὺς ἑαυτοῦ ἐπιθυμοῦντας οὐκ ἐπράττετο χρήματα (vroeg zijn leerlingen geen geld af). Ἡρώτων Κύρον τὰ δοξάντα τῇ στρατιᾷ (naar hetgeen het leger besloten had). Μὴ με κρύψῃς τοῦτο (*ne me celes hoc*).
- c) van berooven, afnemen ἀφαιρεῖσθαι, στερεῖν, ἀποστερεῖν, συλᾶν; aan- en uittrekken ἐνδύειν, ἀμφιεννύειν, ἐκδύειν; herinneren ἀναμιμνήσκειν; b. v. τοὺς δασμοφόρους τὰ ὅπλα ἀφηρήμεθα. Τὴν θεὸν τοὺς στεφάνους σεσυλήκασιν. Τοὺς Τραπεζουντίους ἀπεστερήκαμεν τὴν πεντηκόντορον. Παῖς τις, ἕτερον παῖδα ἐκδύσας χιτῶνα, τὸν μὲν ἑαυτοῦ ἐκείνον ἡμφίεσε, τὸν δ' ἐκείνου αὐτὸς ἐνέδυ. Ἀναμνήσω ὑμᾶς τοὺς τῶν προγόνων κιδύνοys.

AANM. 1. Bij αἰτεῖν staat ook, bij αἰτεῖσθαι liever de gen. des persoons met παρά, als: αἰτησάμενοι παρὰ Τραπεζουντίων μακρὰ πλοῦα.

2. In de passive constructie wordt het object des persoons subject, maar dat der zaak blijft.

§ 72. GENITIVUS.

1. Het hoofdbegrip van den genitivus is dat van scheiding. Deze is óf *uitwendig*, als verwijdering of afzondering van eenig voorwerp, óf *inwendig*, als het te voorschijn treden of voortvloeien uit eenig voorwerp, waarin dan de aanleiding of oor-

zaak opgesloten ligt. Hieruit is weder het begrip van afhanke-
lijkheid en dat van bezit afgeleid.

2. Om die reden staat de genitivus bij alle verba, adjectiva
en adverbia van *scheiding*, welke dan ook:

νοσφίζειν, χωρίζειν, κωλύειν, scheiden, afzonderen, verhin-
deren: *πάσα ἐπιστήμη χωριζομένη ἀρετῆς* (ἔστι) *πανουργία*.

ἀφαιρεῖσθαι, ἀποστερεῖν, wegnemen, berooven: *οἱ πλεονέκ-
ται τῶν ἄλλων ἀφαιροῦνται χρήματα*. *Πόσων ἀπεστέρησθε;*
van hoeveel zijt gijl. beroofd? Zie § 71, 2 c.

*ἐλευθεροῦν, ἀφιέναι, ἀπαλλάττειν, σώζειν, ἀμύνειν, ἀλέ-
ξειν*, bevrijden, verlossen, redden, afweren: *Θησεὺς τὰς Ἀθη-
νας δαίνου προστάγματος ἡλευθέρωσεν*. *Ἀπαλλάττεσθαι πό-
νων*. *Ἑμνῶς με τῶν ἔχθρων* gij weerdet de vijanden van
mij af, gij verdedigdet mij tegen de v.

ἀπέχειν, διέχειν, διαφέρειν, afhouden, verwijderd zijn, ver-
schillen: *αἰσχροῶν κερδῶν ἀπέχεσθαι*. *Ἡ νῆσος οὐ πολὺ
διέχει τῆς ἡπείρου*. *Ἀρχῶν ἀγαθὸς οὐδὲν διαφέρει πατρὸς
ἀγαθοῦ*.

ἀμαρτάνειν, σφάλλεσθαι, ψεύδεσθαι, missen, afdwalen, zich
bedriegen: *ἀμαρτεῖν ὁδοῦ*, — *σφαλῆναι, ἐψεύσθαι τῆς ἀλη-
θείας*.

μεθίεσθαι, παύεσθαι, λήγειν, ἐπέχειν, aflaten, laten zak-
ken, ophouden, *μεθιέναι, παύειν*, doen ophouden: *ἐπέσχον
τῆς πορείας οἱ βάρβαροι*. *Τῶν ἀναγκαίων γυμνασίων με-
θιένται*. *Ἀμαθίας παύειν τὴν ψυχὴν*. *Παύεσθαι τοῦ ἔργου*.

γυμνός, ἐλευθερός, διάφορος, καθαρός, ontbloomt, vrij, ver-
schillend, zuiver: *ἡ ψυχὴ γυμνὴ τοῦ σώματος παρὰ Πλού-
τωνα ἀπέρχεται*. *Αἰδοῦς ὁ δειλὸς ἐλευθερός* de lafaard is
zonder schaamte. *Καθαρός φόνου* (HOR. *sceleris purus*).

χωρίς afgezonderd, *ἐκὰς* ver af: *πόνου χωρίς οὐδεὶς εὐτυχεῖ*.

AANM. De meeste dezer woorden kunnen ook met de praeposities *ἀπό*,
ἐξ, eenige met andere casus verbonden worden.

3. De genitivus drukt het voorwerp uit, *waarvan* 't een of
ander uitgaat, dat er aan toebehoort, en is als zoodanig:

a) *genitivus subjectivus*, als: *ὁ τῶν πολέμιων φόβος* de
vrees der vijanden.

- b) *genitivus objectivus*, als: *λύπη καὶ πόθος* (droefheid om en verlangen naar) *πατρίδων, γονέων, γυναικῶν, παίδων*. *Μισθὸς μηνός* loon voor een maand. *Οἱ θεῶν ὄρκοι* de eeden bij de goden. *Αἰδῶ τοῖς στρατιώταις ἑαυτοῦ καὶ φόβον ἐμποιεῖ* hij boezemt zijnen soldaten ontzag en vrees voor zich in. Voor den gen. van 't pron. personale kan ook het possessivum staan: *φιλικὰ τῇ σῇ* uit vriendschap voor u; *τὸ ἡμέτερον δέος* de vrees voor ons. Deze *genitivus* staat niet bij infinitivi. Zie § 84, 2.
- c) *genitivus possessivus*, in 't bijzonder bij *εἶναι* en *γίγνεσθαι*, als: *Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίγνονται παῖδες δύο*. *Βουσίρως πατρὸς μὲν ἦν Ποσειδῶνος, μητρὸς δὲ Αἰβύης*. *Ἦσαν αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις Τισσαφέρους*. Voorts waar wij inlasschen: werk, taak, teeken, pligt: *τῶν νικῶντων τὸ ἀρχεῖν ἐστίν*. *Τοῦ ἀρχομένου ἐστὶ τὸ πεῖθεσθαι*.
- d) *genitivus qualitalis*, als: *τούτου τοῦ τρόπου εἰμί*. Deze in 't latijn bij adjectiva zoo gewone *genitivus* (of *ablativus*) is in 't grieksch zeldzaam; van daar b. v. *vir admirabili virtute*, *ἀνὴρ θαυμαστὸς τὴν ἀρετὴν*, — *magni corporis vir*, *ἀνὴρ μεγάλως τὸ σῶμα*. Zie § 70, 4; § 74, 4.
4. Als *genitivus partitivus* drukt de *genitivus* het geheel uit in rechtstreeksch verband beschouwd met zijn deelen:
- a) achter substantiva en als zoodanig gebruikte adjectiva, pronomina, numeralia; voorts achter adjectiva en pronomina van getal, als: *πολύς, ὀλίγος, οἱ μὲν — οἱ δέ, οὐδείς, μόνος*, en achter de comparativi en superlativi; b. v. *οὐδείς, μόνος ἀνθρώπων*. *Ἀνὴρ τοῦ δήμου* (*e plebe vir*). *Μερίστη τῶν νόσων ἀναίδεια*. *Οἱ χρηστοὶ τῶν πολιτῶν*. *Τὰ καλὰ τῶν ζώων*. *Ἀθηναίων ὁ βουλόμενος* (hij die wil). *Τὰ πάντα τοῦ βίου* alles in 't leven, 't geheele leven.

AANM. Op het neutr. van een adj. of pron. mag een adj. in 't neutr. volgen, doch niet in den gen., zoo als in 't latijn *aliquid boni, quid boni, nil boni*, maar *ἀγαθόν τι, τι ἀγαθόν; οὐδὲν ἀγαθόν*.

- b) achter adverbia van *plaats* en *tijd*, als *πού, ποῦ γῆς; (ubi, quo terrarum?)*. *Ὅποσε τοῦ ἔτους*; hoe ver in 't

jaar? *Πόρρω τῆς ἡλικίας* ver in jaren. Zoo zet men ook den genitivus bij *εὖ ἔχω, ὡς ἔχω, πῶς ἔχω* enz. *Ἐδίδω-ξαν ὡς τάχους ἕκαστος εἶχεν* zij vervolgden zoo snel als ieder kon. *Πῶς ἔχεις δόξης τοῦ τοιοῦδε πέρι*; hoe denkt gij hierover?

- c) bij de verba en adjectiva van *verdeeling, deelgenootschap* en *deelneming*, *μετέχειν, μετεῖναι, μεταδίδοναι, μεταλαμβάνειν, κοινωνεῖν*; *τυγχάνειν, λαγχάνειν* (erlangen); *κοινός* gemeen, *ἴδιος* eigen, b. v.: *ἀνθρώπου ψυχῇ τοῦ θεοῦ μετέχει. Πάντων τῶν ἀγαθῶν μεταδίδομεν ἀλλήλοις διδάσκοντες. Τυγχάνειν ἀθανασίας. Ἡ πόλις ἀπάντων (ἐστὶ) τῶν πολιτευομένων. Ἐπνου λαχὼν εἶδεν ὄναρ. Ὀλιγαρχία τῶν ὠφελίμων πλεονεκτεῖ. Ἡ Σπάρτη τῶν ὀλιγανθρωποτάτων πόλεων οὕσα δυνατωτάτη τε καὶ ὀνομαστοτάτη ἐν Ἑλλάδι ἐφάνη.*

- d) bij de verba van *aanvatten* en *aanraken*, *λαμβάνεσθαι, ψάφειν, θιγγάνειν, ἅπτεσθαι*, als: *ἐλάβετο τῆς χειρὸς αὐτοῦ* hij vatte zijne hand. *Ἀνθάπτεσθαι, ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν πραγμάτων. Νόμων ἔχεσθαι* zich aan de wetten houden.

5. De genitivus geeft de *stof* te kennen, waaruit iets bestaat: *χιτωνίσκοι λινού, βοῶν ἀγέλη, κορήνη ἡδέος ὕδατος, ἄλσος ἡμέρων δένδρων.*

6. De genitivus drukt algemeene tijdsbepalingen uit op de vraag: *wanneer?* als: *ἡμέρας* des daags, *δείλης, νυκτός, χειμῶνος, ἔαρος, θέρους*. De gen. van *plaats* staat vooral bij dichters, uit welk gebruik echter de adverbia van plaats *πού, ὅπου, οὗ, οὐδαμοῦ, αὐτοῦ* (sc. *τόπου*) ontstaan zijn.

AANM. Met numeralia verbonden beteekent de gen. *binnen, sedert*, als: *πέντε ἡμερῶν* binnen vijf dagen; *πολλοῦ χρόνου* sedert lang.

7. Uit kracht der grondbeteekenis van den genitivus staat deze casus verder

- a) bij de verba en adjectiva van *overvloed* en *gebrek* of *gemis*, als: *πληροῦν, πιμπλάναι* vullen, *κορέννυσθαι* verzadigd worden, *ἀπορεῖν, σπανίζειν* missen, *δεῖ (οὔς est)* er is noodig; *πλέως, πλήρης, μεστός* vol, *κενός*

ledig, ἐπιδεής, ἔρημος behoeftig enz., als: διφθέρας ἐνεπίμπλασαν χόρτου. Τῆς τροφῆς οὐκ ἀπορήσομεν. Σφενδονητῶν δεῖ καὶ ἵππέων. Παράδεισος ἀγρίων θηρίων πλήρης. ἘΑρματα κενὰ ἡνιόχων. Κῶμαι μεστὰί σίτου.

AANM. Δεῖ 't betaamt (oportet) heeft den acc. c. inf. achter zich.

- b) bij de verba of adjectiva van *waarde* of *onwaarde*, als: ἄξιος, ἀνάξιος, ἄξιον, ἀξιόσθαι, ἀτιμάζειν (τινά τινος), b. v. ἀνὴρ πολλοῦ ἄξιος. Τῶν ἴσων τὸν τε κακὸν καὶ τὸν ἀγαθὸν ἀξιόσθαι den slechten en den braven even hoog waarden.
- c) bij de verba van *koop*en, *verkoop*en, *waarden* enz. met den prijs in den gen.: τὸ πολλοῦ ἄξιον μικροῦ πρίασθαι. Δραχμῆς ἀγοράζειν τι. Δόξα χρημάτων οὐκ ὠνητή. Μισθοῦ (voor loon) διδάσκειν, νόμους εἰσφέρειν.
- d) bij de verba en adjectiva van *kunde*, *geschiktheid*, *herinnering* of het tegengestelde: ἔμπειρος ervaren, ἐπιστήμων kundig, ἄπειρος onervaren, μνήμων gedachtig, μιμνησκεισθαι zich herinneren, ἐπιλανθάνεσθαι vergeten, bij welke verba evenwel ook de acc. der zaak staat: τῆς παιδείας ἀπείρως ἔχειν αἰσχρόν ἐστιν. Μὴ ἐπιλανθώμεθα τῆς οἴκαδε ὁδοῦ. Τῶν παρεληλυθόντων πόνων μνημονεύειν ἥδυν. Οὐκ ἀμνημονεῖ τοὺς λόγους οὐδὲ τὰς ὑποσχέσεις.
- e) bij de verba van *zorg* en *bekommering*: ἐπιμέλεσθαι, μέλει (μοί τινος), ἀμελεῖν, van *sparen* φεῖδεσθαι, van *minachten* καταγελάειν, *bewonderen* θαυμάζειν, *ἄγασθαι*, *gehek* wenschen εὐδαιμονίζειν, *beklagen* οἰκτείρειν, schoon de vier laatste liever twee casus, den acc. des persoons en den gen. der zaak bij zich hebben: ἀμελεῖν ἑαυτοῦ αἰσχρόν. Ἡ τοῦ θεοῦ φρόνησις ἅμα πάντων ἐπιμελεῖται. Ἡμῖν τῆς δόξης μέλει. Φεῖσαι τέκνων. Μηδενὸς καταφρόνει. Οἰκτείρω σε τῆς νόσου. Ἐλευθερίας ὑμᾶς εὐδαιμονίζω.

AANM. De genitivus staat ook bij uitroepingen: φεῦ τοῦ ἀνδρός σοὶ welk een man! ὦ Πόσειδον τῆς τέχνης ο Poseidon, welk eene kunst!

- f) bij de verba van *begeeren* en *haken* ἐπιθυμεῖν, ὀρέγεσθαι, ἐρᾶν (behalve φιλεῖν en ἀγαπᾶν), als: χρημάτων μὴ ἐπιθύμει. Οἷς μάλιστα τὰ παρόντα ἀρκεῖ, ἥκιστα τῶν ἀλλοτρίων ὀρέγονται.
- g) bij de verba van *uit-* en *inwendige gewaarwording*, ἀκούειν, ὁσφραίνεσθαι; πυρθάνεσθαι, αἰσθάνεσθαι; μανθάνειν, συνιέναι, welke liefst den acc. der zaak of wel te gelijk den gen. des persoons en den acc. der zaak bij zich hebben. Ἀκούειν met den gen. des persoons beteekent ook *gehoorzamen*. Β. v. βροντῆς, σάλπιγγος, φωνῆς ἀκούειν. Τούτων ἀκουε (μάθε) τί λέγουσιν. Βούλομαι σοῦ πυθέσθαι, τί ποτε πράττων καλὸς καγαθὸς κέκλησαι. Βασιλεὺς ἤκουσε Τισσαφέρνους τὸν Κύρου στόλον. Τούτων (van dezen) τοιοῦτους ἀκούω λόγους. Τούτους ἔφασαν βασιλέως οὐκ ἀκούειν zij zeiden dat dezen niet naar den koning hoorden, den koning niet gehoorzaamden, niet onderhoorig waren.
- h) bij de verba van *genieten*, *voordeel hebben*, *eten* en *drinken* (eigenlijk naar § 72, 4) ἀπολαύειν, γεύειν, γεύεσθαι, ὀνίνασθαι, ἐσθίειν, πίνειν, κορέννυσθαι (§ 72, 7, a), als: ὀλίγοι σίτου ἐγείσαντο. Οἱ ἀπολαύοντες τῶν ἀγαθῶν εὖνοί σοι γίνονται. Ἐφαγον τῶν κηρίων. Ἐπιον οἴνου (ik dronk wijn, van den wijn).
- i) bij de verba van *aanklagen*, *rechtspreken*, *veroordeelen*: γράφεσθαι, κατηγορεῖν, δικάζειν, αἰρεῖν, διώκειν, φεύγειν met den gen. der zaak en den acc. des persoons, maar ook omgekeerd, voor zoo ver ze met κατὰ samen-gesteld zijn, met den acc. der zaak en den gen. des persoons: γράφεσθαι τινα φόρου iem. van moord aanklagen. Οὐδεὶς αὐτὸς αὐτοῦ κατηγορήθηκε πώποτε. Οἱ Ἀθηναῖοι θάνατον κατέγνωσαν Ἀλκιβιάδου. Φόρου φεύγειν van moord aangeklaagd worden. Οἱ Πέρσαι δικάζουσιν Ἀχαριστίας. Ἐξῆν παρανοίας ἐλόντι τὸν πατέρα δῆσαι.

§ 73. GENITIVUS VAN VERGELIJKING.

1. Bij de *comparativi* staat het voorwerp der vergelijking in den gen. en niet alleen, wanneer 't in den nom. met ἤ, maar ook meermalen wanneer 't eigenlijk in den acc. of dat. met ἤ zou moeten staan: οὐδείς θεοῦ σοφώτερος. "Ὁν κρείττω αὐτῷ ἐνόμιζε τῆς πατρίδος (ἢ τὴν πατρίδα) die hij dacht dat hem voordeeliger was dan zijn vaderland (hem was). "Ἐδοξε τῷ ἀνδρὶ ἄλλος μεῖζον αὐτοῦ λαβεῖν = ἢ αὐτὸς ἔλαβεν. Zie § 74, 1 d.

AANM. Achter πλέον, ἔλαττον, μεῖζον kan ἢ, zoo als in 't latijn *quam* achter *minus*, *plus* wegblijven, zonder dat de casus der vergeleken zaak verandert: μισθὸς πλέον τριῶν μηνῶν. Οἱ ἱππῆς ἀποκτείνουσι τῶν ἀνδρῶν οὐ μεῖζον τριακοσίους.

2. De genitivus staat bij de verba van *heerschen*, *overtreffen* of van het tegengestelde, als: ἄρχειν, κρατεῖν, ὑπερβάλλειν, περιγίγνεσθαι, ἡττᾶσθαι, ἡγεῖσθαι (aanvoeren), ook ἄρχειν en ἄρχεσθαι in den zin van *beginnen*, b. v. φίλος ἀγαθὸς ἐστίν ὅστις ἄρχει γαστρός τε καὶ φιλοποσίας καὶ λαγνείας καὶ ὕπνου καὶ ἀργίας. Πάντων ἴσον οἱ θεοὶ κρατοῦσιν. "Ἡ ἀρετὴ τοῦ πλήθους περιγίγνεται. "Ἀρχοντι προσήκει καρτερίᾳ τῶν ἰδιωτῶν περιεῖναι. "Ἡδονῆς ἡττηθῆναι aan wellust verslaafd zijn. "Ἀρχειν τοῦ λόγου, τῆς φυγῆς de rede, de vlucht beginnen.

3. Het begrip van vergelijking ligt ook bij vele met de praepositie *πρό* samengestelde verba ten grondslag. Van daar de gen. bij προϊστάται, προϊστασθαι, προβουλεύειν, προτιμᾶν, als: προειστήκει τοῦ ξενικοῦ, τῆς πόλεως. Πρέπει τῶν μεγίστων προστατοῦντι μεγίστης φρονήσεως μετέχειν.

§ 74. DATIVUS.

1. De dativus is de casus van 't *verwijderde* object of van 't *bedeelde* voorwerp (dativus des persoons) en staat ook, in afwijking van 't hollandsch:

- a) bij de verba van *gemeenschap*, *verkeer* of *vereeniging* van welke soort ook, of van het tegengestelde, als: οἰμι-

λεῖν, κοινωνεῖν; μάχεσθαι, πολεμεῖν; ὀργίζεσθαι (*irasci*), φθονεῖν (*invidere*), ἀπειλεῖν (*minari*); ἔπεσθαι, ἀκολουθεῖν; βοηθεῖν, ἀμύνειν, ἐπικουρεῖν (*auxiliari*); χαρίζεσθαι (*gratificari*); als ook bij de met praeposities samengestelde van deze of dergelijke beteekenis, als: προσελθεῖν, συγγίνεσθαι, συμπράττειν, συμβουλεύειν (*suadere*), ἐπιτίθεσθαι (aanvallen), ἐπικεῖσθαι (*instare*, op de hielen zitten), ἐπιχειρεῖν (bij de hand nemen), ἐπιβουλεύειν (belagen), διαλέγεσθαι (samenspreken) enz., b. v. τοῖς πολεμίοις μάχεσθαι. Μὴ κακοῖς ὀμίλει. Μὴ φίλοις φθόνοι. Χρὴ πάντας ἀμύνειν τῇ πόλει. Αὐτοῖς προσελθὼν τις εἶπεν. Τοῦτω συγγενόμενος ἡγάσθη αὐτόν. Ἐξ ἀπροσδοκήτου αὐτοῖς ἐπέπεσε τὸ Ἑλληνικόν. Νῦξ ἐπεγένετο τῷ ἔργῳ. Ἐπέκειντο τοῖς φεύγουσιν. Πονηροῖς ἐπιχειρεῖν πράγμασιν. Οἱ σοφισταὶ τοῖς μὴ ἔχουσι χρήματα οὐκ ἤθελον διαλέγεσθαι.

- b) bij de verba van *gehoorzaamheid* en *vertrouwen*: πείθεσθαι, ἀπειθεῖν, δουλεύειν; πιστεῖν, ἀπιστεῖν, b. v. πείθεσθαι δεῖ τοῖς νόμοις. Μὴ πιστεue τοῖς κόλαξι.
- c) bij de verba van *smeeken* εὐχεσθαι ¹⁾, van *berispen* en *verwijten* μέμφεσθαι, ἐπιτιμᾶν, λοιδορεῖσθαι, van welke laatste μέμφεσθαι dikwijls, λοιδορεῖσθαι altijd den acc. des persoons heeft: εὐχονται πολυκαρπίαν τοῖς θεοῖς. Οὐδ' ἂν τοῦτό μοι ἐμέμφου. Τούτους οὐδεὶς ἐμέμφετο. Φθονεῖν τινὶ τινας iemand om iets benijden.
- d) bij de uitdrukkingen van *gelijkheid* en *ongelijkheid*: ἴσος, ὅμοιος (ὁμοιοῦν), ἐναντίος (ἐναντιοῦν), ὁ αὐτός dezelfde. Οὐ δεῖ ἴσον τοὺς κακοὺς τοῖς ἀγαθοῖς ἔχειν de slechten moeten niet evenveel hebben als de goeden. Τάχος καὶ ὀργὴ εὐβουλία ἐναντία. Οὐκ αἰσχρόν ἐστι τοῖς πονηροῖς διαφέρεισθαι. Τὰ αὐτὰ πάσχω σοι (als gij). Voor dit laatste zegt men ook καὶ met denzelfden

¹⁾ Εὐχομαι wordt echter ook met πρός en den acc. gevonden: καὶ εὐχετο δὲ πρός τοὺς θεοὺς ἀπλῶς, τάχαθ' ἀποδοῦναι.

casus er achter als er voorafgaat: *ομοίαν γνώμην ἔχω καὶ σύ*. Zie § 73, 1.

c) om *voordeel* of *nadeel* uit te drukken (*dat. commodi et incommodi*): *στεφανοῦσθαι τῷ θεῷ*. 'Ἄλλω πλουτεῖ, οὐχ αὐτῷ. 'Εκαστος οὐχὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ μόνον γέγνηται, ἀλλὰ τῇ πατρίδι niemand is voor zijn vader en moeder alleen geboren, maar ook voor zijn vaderland. Hiertoe behoort ook de zoogenaamde *dativus ethicus*, wanneer de persoon, die in de handeling belang stelt, door een pronomen in den *dativus* wordt aangeduid: *τούτῳ πάννυ μοι προσέχετε τὸν νοῦν* let mij nu eens goed hierop.

f) bij *εἶναι* en *γίγνεσθαι*, ter uitdrukking van een bezit: *νῆες οὐκ εἰσὶν ἡμῖν* (*nobis non sunt naves*) wij hebben geen schepen; *εἴ σοι βουλομένῳ ἐστίν* indien het naar uw genoeg is.

2. De *dat.* komt bij substantiva en adjectiva afgeleid van verba die den *dat.* regeren: *ἡ τῷ θεῷ ὑπηρεσία*. 'Η βοήθεια αὐτῷ πολλάκις κρατίστη de hulp aan zich zelf enz. 'Επίθεσις τοῖς καταλελειμμένοις een aanval op de achtergeblevenen. *Κύνες ἐπιθετικαὶ τοῖς θηρίοις*.

3. De *dativus* drukt eene bepaalde ruimte van *plaats* uit op de vraag: *waar?* in proza doorgaans met eene praepositie, en van *tijd* op de vraag: *wanneer?* ook dikwijls met de praepositie *ἐν*, als: *τῇδε τῇ ἡμέρᾳ, τῇ προτεραίᾳ* (*ὑστεραίᾳ*), *ἐν τῷ θερίῳ* in den zomer (*τοῦ θερούς* des zomers), *ἐν νυκτί*.

4. De *dat.* wordt, evenals de latijnsche *abl.*, van een *middel* of *werktuig* gebruikt; dus *χρησθαί τινι* (*uti aliqua re*); van *wijs*, *oorzaak*, *omstandigheid* en *maat*, evenals bij comparativi op de vraag *hoeveel*, b. v. *πολλῷ ἀμείνων* (*multo melior*). Zoo *πατάσσειν ῥάβδῳ, ταῖς χερσίν*. *Ταῦτα ἐγένετο τῷδε τῷ τρόπῳ*. 'Εργῳ.... λόγῳ inderdaad.... in schijn. *Γένει Ἑλλήν, φύσει κακός, σώματι ἰσχυρός*. *Κάμνειν νόσῳ*. *Χαίρειν νίκῃ*. Zie § 70, 4; 72, 3 d. 7 e.

AANM. 1. De praeposities *σύν* of *μετά* komen er bij, evenals in 't latijn *cum*, om een gezelschap uit te drukken; doch de dat. alleen staat bij *στράτευμα*, *στόλος* enz., zoo als in 't lat. *copiis* zonder *cum*.

2. De dat. met *αὐτός* zonder *σύν* beteekent *te gelijk met*, als: *ἦεν αὐταῖς ταῖς τριήρεσιν* hij kwam te gelijk met de schepen.

TWEEDE AFDEELING: VERBUM.

§ 75. ACTIVUM. PASSIVUM.

1. Bij de passive constructie der verba transitiva wordt het *object* der active constructie *subject* en het subject een genitivus met de praepositie *ὑπό*, als: *Ἀχιλλεύς κτείνει τὸν Ἑκτορα*, passief: *ὁ Ἑκτωρ κτείνεται ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως*.

2. Ook activa met passive beteekenis worden evenzoo geconstrueerd, als *θνήσκειν* = *κτείνεσθαι*, b. v. *ὁ Ἑκτωρ ἀπέθανεν ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως*. Zoo ook *ἀπώλεσαν τὴν ἀρχὴν ὑπὸ Περσῶν Μῆδοι*. *Εὐ' ἔπαθον ὑπ' ἐκείνου* ik ben door dezen beweldadigd, (Zie § 62 op de woorden *κεῖμαι*, *κτείνω*, *πάσχω*, *πίπτω*, *φεύγω*).

AANM. In plaats van *ὑπό* komt ook wel, doch met wijziging van beteekenis, *παρά* (van wege) of somtijds ook *πρός* voor, als: *ὁμολογεῖται παρά* of *πρός πάντων* (*apud omnes constat*); doch liever de dat., vooral bij 't perf. pass. en bij algemeene begrippen: *καλῶς λέλενται σοι* dat is fraai gesproken van u; *τά σοι πεπραγμένα*. Bij de passiva van *γεῖν* komt behalve *παρά* ook *ἐξ* (van, van wege), als *τοῦτό μοι ἐκ θεοῦ* (van God) *δέδοται* (§ 89 A 4. C. 5. 7).

3. Ook bij verba die *geene* transitiva zijn wordt de gen. of dat., dien 't activum regeert, in de passive constructie *subject*, als: *τῷ ψεύσῃ οὐ πιστεύομεν*, passief: *ὁ ψεύστης οὐ πιστεύεται* de bedrieger wordt niet geloofd (*mendaci homini non creditur*). *Ἀρχεσθαι ἐπίσταμαι* (§ 73, 2) ik weet mij te laten regeren. *Ἀμελεῖται τὸ ἀτιμαζόμενον* (verg. § 72, 7 e) wat niet geëerd wordt, wordt verwaarloosd.

4. De § 71, 2 aangevoerde verba met een dubbelen acc. behouden als passiva den acc. der zaak. Bovendien hebben nog

andere verba bij 't passivum een acc. der zaak, waarbij, volgens den voorgaanden regel, het verwijderde object van den persoon subject wordt: ἀποτμηθέντες τὰς κεφαλὰς ἐτελεύτησαν. Ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν περισυλάται πᾶσαν τὴν οὐσίαν. Zie § 70, 4.

§ 76. ADJECTIVA VERBALIA.

1. Het *verbale* op τός drukt uit óf de *mooglijkheid* met het subject van 't activum in den dat., als: στρεπτός draaibaar (*versatilis*): τοῦτο οὐ ῥήτόν ἐστί μοι ik mag dat niet zeggen, óf het komt als adjectivum met het part. perf. pass. overeen, als στρεπτός gedraaid, πλεκτός gevlochten.

2. Het *verbale* op τέος komt met het latijnsche gerundivum overeen en wordt óf *persoonlijk* gebruikt met het subject van 't activum in den dat., als: ποταμός ἡμῖν ἐστὶ διαβατέος, — ταῦτα ποιητέα σοί ἐστὶν (*haec tibi facienda sunt*); óf onpersoonlijk, ook met den handelenden persoon in den dat. ἱτητέον σοι gij moet gaan (of ook wel in den acc. οὐ δουλεύτέον τοὺς νοῦν ἔχοντας het betaamt niet, dat de verstandigen dienstbaar zijn), doch buitendien met den casus, dien het activum regeert, als object bij zich: ποταμὸν ἡμῖν ἐστὶ διαβατέον, — ταῦτα ποιητέον σοί ἐστιν. Οὐδενὶ τρόπῳ ἐκόντας ἀδικητέον men mag volstrekt niet uit vrijen wil kwaad doen. Soms ook in den plur. ἱτητέα ἐστὶν. Γυναικῶν οὐδέποτε ἔσθ' ἡττητέα ἡμῖν.

§ 77. MEDIUM.

1. Het *medium* heeft de reflexive beteekenis, d. i. de handeling slaat óf onmiddellijk op het subject als naaste object terug: λούομαι ik baad mij (λούω ἑμαυτόν), óf zij staat in eene nauwe betrekking tot het subject: λούμαι τοὺς πόδας ik wasch mij de voeten, ἀμύνομαι τοὺς πολεμίους ik weer de vijanden van mij af, ἄγωμαι γυναῖκα ik neem eene vrouw, ἀποπέμπομαι ik zend van mij weg, laat gaan.

2. Het *medium* in de eerste beteekenis komt voor bij ἵστασθαι zich plaatsen, staan, ἔχσθαι zich houden, ἀπέχεσ-

θαι zich onthouden, ἐγκαλύπτεσθαι zich omhullen, στεφανούσθαι zich bekransen, ἐνδύσασθαι of ἔσσεσθαι zich (een klee) aandoen, ὑποδησασθαι, ὑπολίεσθαι (zijne schoenen) aan- en uittrekken, κείρεσθαι zich scheren, αἰσχύνεσθαι zich schamen, παρασκευάζεσθαι zich toerusten, enz.

3. Uit deze reflexive beteekenis vloeit bij verscheiden verba eene intransitive voort, als: παύειν doen ophouden, παύεσθαι ophouden, στέλλειν zenden, στέλλεσθαι reizen; zoo πλάζεσθαι ronddwalen, φαίνεσθαι schijnen, κοιμᾶσθαι rusten. Bij andere komt eene nieuwe transitive beteekenis te voorschijn: περαιοῦν τινά iemand overzetten, περαιοῦσθαι ποταμόν eene rivier oversteken, λύειν τινά iem. vrij laten, λύεσθαι τινά iem. vrij koopen, φυλάττειν τινά iemand bewaken, φυλάττεσθαι τινά zich voor iem. hoeden, τιμωρεῖν helpen, τιμωρεῖσθαι τινά zich op iem. wreken, φοβεῖν τινά iem. verschrikken, φοβεῖσθαι τινά iem. vreezen, αἰσχύνεσθαι τινά zich voor iem. schamen.

AANM. Het medium kan ook eene wederkeerige handeling uitdrukken: διανέμεισθαι onder elkander verdeelen, βουλευέσθαι, συμβουλευέσθαι met elkander beraadslagen, διαλέγεσθαι met elkander spreken.

4. Dikwijls heeft het medium de beteekenis van *laten* ('t lat. *curare*), als: διδάξασθαι παῖδας zijne kinderen laten leeren, παρατίθεσθαι τράπεζαν zich eene tafel laten voorzetten.

5. Soms wordt bij tegenstelling de reflexive kracht van 't medium nog door een afzonderlijk pron. reflexivum versterkt: αὐτὸν σφάττεσθαι. Αὐτῷ ὄνομα καὶ δύναμιν περιποιεῖσθαι. Οὐκ εἰς τὸ ἴδιον τὰ χρήματα κατεθέμην ἐμοί, ἀλλ' εἰς ὑμᾶς ἐδαπάνων.

6. Verba zonder activen vorm heeten, evenals in 't latijn, *deponentia*; en wel *passiva* of *media*, naar mate hun aor. van 't passivum of van 't medium is: ἄγαμαι, ἡγάσθην; πυνθάρομαι, ἐπυνθόμην.

AANM. De aor. pass. van sommige werkwoorden heeft een reflexive beteekenis: κατακλιθῆναι zich neervlijen, κινηθῆναι z. bewegen, διακριθῆναι z. splitsen, μεταστραφῆναι z. omkeeren.

§ 78. TEMPORA.

1. De tijden zijn *hoofdtijden*: praesens, perfectum, futurum en fut. exactum, en *historische tijden*: imperfectum, plusquam-perf. en aoristus (zie § 32, 33). Het gebruik der grieksche tijden stemt over 't geheel met dat der latijnsche overeen, behalve dat het grieksch voor de beide beteekenissen van 't lat. perfectum twee afzonderlijke tijden bezit, het perfectum aan 't lat. *perfectum absolutum*, den aoristus aan 't lat. *perf. historicum* gelijk.

2. Diensvolgens drukt het *praesens* eene op dit oogenblik voortdurende of als zoodanig gedachte, het *perfectum* eene op dit oogenblik voltooide handeling uit, die in hare gevolgen *nu* nog bestaat: ἡ ἐπιστολὴ γέγραπται (*epistola scripta est*) de brief is geschreven, is *nu* een ten einde gebrachte brief.

AANM. 1. Verscheiden verba hebben in 't praesens de beteekenis van 't perf.: ἤκω ik ben gekomen, ben er, ὄρχομαι ik ben weg, en in dier voege dikwerf die van *hooren*, *vernemen*, gelijk ook in onze taal: ἐξ ὧν ἀκούω naar 't geen ik hoor, d. i. gehoord heb. Anderen hebben in 't perf. de kracht van 't praes.: δέδοικα (*δέδωκα*) ik vrees, εἶωθα ik pleeg, οἶδα ik weet, κέκτημαι ik bezit, en van daar in 't plqpf. die van 't impf.

2. In levendigen stijl drukt het perf. somtijds eene toekomstige handeling als reeds voltooid uit: κὰν τοῦτ', ἔφη, νικῶμεν, πάνθ' ἡμῶν πεποιήται en indien wij hierin, zeide hij, overwinnen, dan is alles voor ons verricht.

3. Het *futurum* drukt een in de toekomst voortdurende, 't *futurum* 3 of *exactum* een in de toekomst voltooide handeling uit. Het fut. exactum verschilt van 't latijnsche fut. exactum daarin, dat het eerste alleen in hoofdzinnen voorkomt, terwijl in nevenzinnen, als b. v. in de voorwaardelijke, de aor. conj. en opt. staat, als: ἐὰν τοῦτο ποιήσης (*si hoc feceris*). Οὕτε πέφυκεν ἀθάνατος ἡμῶν οὐδείς, οὐδ' εἰ τῷ ξυμβαίῃ (*zoo 't iemand ten deel gevallen ware*), γένοιτο ἂν εὐδαίμων.

AANM. 1. Bij de verba, die in 't perf. de beteekenis van 't praes. hebben, vervangt het fut. exactum 't fut. simplex: μεμνήσσομαι ik zal gedachtig zijn, κεκλήσομαι ik zal bezitten, κελήσομαι ik zal heeten.

2. In 't activum en passivum van verba zonder fut. exactum wordt deze tijd door het part. perf. met ἔσομαι omschreven.
3. Μέλλω met het praes. en fut. inf. dient ter omschrijving van het futurum, evenals in het latijn het part. fut. op *urus* met *sum*: μέλλω γράφειν of γράφειν *scripturus sum*, ἤμελλον γράφειν *scripturus eram*. Zie § 84. 1 b. Aanm. 1.

4. Het *imperfectum* drukt eene onvoltooide, het *plusquamperfectum* eene voltooide handeling in het verledene uit. Het imperfectum wordt ook bij *voortdurende* en *herhaalde* handelingen en in levendige beschrijvingen en geschiedverhalen gebruikt.

AANM. In plaats van 't plusqperf. staat niet zelden het imperfectum of de aoristus: ἡγεῖτο δ' αὐταῖς Ταμῶς ἔχων ναῦς, αἷς ἐπολιοῖκεν Μίλητον waarmede hij Miletus belegerd had. Κύρον μεταπέμπεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἧς αὐτὸν σαυράπην ἐποίησεν waarover hij hem satraap gemaakt had.

5. De *aoristus* drukt de handeling als aangevangen en voltooid uit zonder de minste betrekking op eene andere tijdsbepaling. Daarom is 't de eigenlijk historische tijd, evenals onze onvolmaakt verledene tijd en 't latijnsche *perfectum historicum*.

- AANM. 1. Eerstgemelde beteekenis heeft de aor. in ἦρξα ik werd regent, ἐβασίλευσα ik werd koning, en soortgelijke verba van waardigheden en ambtsbedieningen meer.
2. De aor. wordt ook dikwijls gebruikt bij *algemeene gezegden*, die in 't hollandsch door den tegenwoordigen tijd of door het hulpwerkwoord *plegen* met de onbepaalde wijs uitgedrukt worden: τὰς τῶν φαύλων συνοουσίας ὀλίγος χρόνος διέλυσεν.

6. Het praesens en de aoristus hebben alleen in den ind. en in 't part. hunne boven bedoelde beteekenis. In de overige modi en in den inf. drukt het praesens de *voortdurende*, de aoristus het *oogenblikkelijke* der handeling uit, zonder eene bijzondere tijdsbepaling. Na de verba sentiendi en declarandi heeft echter de aoristus inf. de beteekenis van een praeteritum. Παλαιότατοι λέγονται ἐν μέρει τινὶ τῆς Σικελίας Κύκλωπες οἰκῆσαι.

AANM. De beteekenis van 't praes. part. en van den aor. part. moet wel onderscheiden worden, naardien 't eerste eene *gelijktijdige, voortdurende*, het tweede eene *voltooide* handeling uitdrukt: ταῦτα λέγων ἐκαθίζετο dit zeggende ging hij zitten; ταῦτα εἰπὼν ἐκαθίζετο dit gezegd hebbende ging hij zitten.

§ 79. MODI.

1. De *indicativus*, de wijze der werkelijkheid, en de *imperativus*, de gebiedende wijze, komen in 't algemeen met het latijnsche spraakgebruik overeen. De *conjunctivus* en *optativus* zijn de wijzen van voorstelling en gedachte; de conj. van zulk eene, wier verwezenlijking van de toekomst verwacht wordt; de opt. van zulk eene, die geuit wordt zonder acht te slaan op de uitkomst, dus een bloote gissing, een vermoeden of wensch.

2. De conj. en opt. staan vooral in *afhankelijke* zinnen. Zij komen echter ook in zelfstandige voor, en dat wel de conjunctivus:

- a) in twijfelachtige vragen (*conj. deliberativus*), als: τί ποῖω; ποῖ τράπωμαι; (*quid faciam? quo me vertam?*).
- b) bij aansporingen (*conj. adhortationis*), doch alleen in den eersten persoon: ἴωμεν (*eamus*), μὴ μέλλωμεν laat ons niet dralen; in den sing. meest met φέρε, ἄγε, als: φέρε' ἴδω laat mij zien.
- c) bij een of ander verbod, in plaats van den imper., en dan wel uitsluitend in den aor.: μὴ ποιήσης (of μὴ ποίει, nooit μὴ ποιήσον).
- d) na οὐ μὴ, om eene handeling in de toekomst uit te drukken: ἦν ἄπαξ δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἀπόσχωμεν, οὐκέτι μὴ δύνηται βασιλεὺς ἡμᾶς καταλαβεῖν (zal de koning ons niet meer kunnen inhalen). Ἀποχωρῶν οὐ μὴ δέισης τὸν πολέμιον.

3. De optativus dient

- a) om een *wensch* te uiten: οἶμαι ἂν ἡμᾶς τοιαῦτα παθεῖν, οἷα τοὺς ἐχθροὺς οἱ θεοὶ ποιήσειαν (mogen doen). Τούτους οἱ θεοὶ ἀποτίσαιντο.

AANM. Dikwijls staan bij den wenschenden optativus de particulae εἰ, εἰ γάρ, εἴθε: εἴθε σὺ φίλος ἡμῶν γένοιο. Om te kennen te geven dat de wensch onvervulbaar is, zet men den ind. in 't imperf. of den aor.: εἴθε τοῦτο ἐγίγνετο, ἐγένετο *utinam hoc fieret, factum esset*.

- b) Zie § 80, 4.

§ 80. PARTICULA *ἄν*.

De beteekenis der modi wordt gewijzigd door de particula *ἄν*, die oorspronkelijk beteekende, dat het praedicaat van eene voorwaarde afhankelijk was. Deze voorwaarde wordt echter vaak verzwegen. De particula *ἄν* maakt dus den indicativus minder zeker en versterkt de onzekerheid van den conjunctivus of optativus. In 't holl. is geen dergelijk woord. Men verwarre haar niet met *ἄν* = indien. Zie 3 en § 82, 1.

2. *Ἄν* met den *indicativus*. Met het praes. en perf. ind. wordt *ἄν* niet verbonden, zelden met het fut. ind.; alleen met de historische tijden van den ind.:

- a) om een herhaling te kennen te geven: οἱ ὄντοι, ἐπεὶ τις διώκοι, προδραμόντες ἄν ἔστασαν (bleven telkens, gedurig staan). *Εἰ* τις αὐτῷ δοκοίη βλακεύειν, ἔπαιεν ἄν.
- b) om uit te drukken, dat iets onder de eene of andere voorwaarde geschieden zou of geschied ware; maar, aanzien de bedoelde voorwaarde *niet* vervuld kan worden of *niet* vervuld is, eveneens *niet* geschieden kan of *niet* geschied is. Het latijn heeft daarvoor 't imperf. of plusqp. conj. B. v. οὐκ οἶδ' ὅ, τι ἄν ἐποίησεν. *Εὖ* πράττοντες οὐκ οἶδ' εἴ ποτ' ἄν εὖ φρονῆσαι ἠθέλησαν ik weet niet of zij, zoo 't hun wel ging, ooit wijs zouden willen zijn. *Ἰππῆς τοῖς πρώτοις οὐδὲν ἄν ἐπέτρεπον ποιεῖν* de ruiters zouden de eersten niet toelaten iets te doen (nam. zoo zij 't wilden doen).

AANM. Bij *χρῆν*, *ἔδεε*, *ἔξην* ('t lat. *debebam*) wordt *ἄν* uitgelaten, ook bij *ὤφελον*, als: *ὤφελε ζῆν* (*utinam viveret*).

3. *Ἄν* met den *conjunctivus*. *Ἄν* heeft den conj. nooit in eene rechtstreeksche maar alleen in eene afhankelijke rede bij zich en wel zóó, dat *ἄν* zich niet bij den modus, maar bij de voorgaande partikel of 't relativum aansluit: *εἰ ἄν* (εἰ *ἄν*) *ἦν*, *ἄν*, *ὅταν* (ὅτε *ἄν*), *ὁπότεαν*, *ἐπειδάν*, *πρὶν ἄν*, *ὅς ἄν*, *ὅσος ἄν* enz. Met den aor. conj. komen deze particulae of relativa in plaats van 't fut. exactum, ingeval het hoofdverbum op iets toekomstigs ziet: *τῷ ἀνδρὶ ὃν ἄν ἔλθῃ πείσομαι*

den man, dien gij verkozen zult hebben, zal ik gehoorzamen. *Χρὴ, ὅταν μὲν τίθησθε τοὺς νόμους, ὅποιοί τινές εἰσι σκοπεῖν, ἐπειδὴν δὲ θῆσθε* (vastgesteld zult hebben), *φυλάττειν*.

4. "An met den optativus dient a) om eene voorwaardelijke voorstelling, eene bloote mogelijkheid uit te drukken, die door *mogen* en *kunnen*, naar de samenhang toelaat of vordert, omschreven kan worden en in rechtstreeksche zoowel als afhankelijke zinnen voorkomt: *πῶς ἂν ὁλοίμην*; hoe kan ik toch wel omkomen? *Ἐπιλήσμων ἂν εἴην* (ik moest wel vergeetachtig zijn), *εἰ οἴηθείην κ. τ. λ.*

b) om een gebod te verzachten, als: *λέγοις ἂν* voor *λέγε*, of om iets, hoe stellig ook gemeend, toch uit eene den Atheners bijzonder eigene beleefdheid, alleen als mogelijk of waarschijnlijk te doen voorkomen: *ἴσως ἂν τις εἴποι* (*forsitan dixerit quispiam*). *Οὐκ ἂν γένοιτο* 't zal wel niet gebeuren.

5. "An kan ook bij den inf. en 't part. (nooit echter bij 't fut.) staan, wanneer een verbum finitum ook ἂν zou vereischen: *λέγει σωτηρίας ἂν τυχεῖν* hij zegt dat hij redding zou kunnen erlangen. *Ἀριστιππος αἰτεῖ Κῦρον εἰς δισχιλίους ξένους μισθόν, ὥς οὕτω περιγενόμενος ἂν τῶν ἀντιστασιωτῶν* (als zullende hij zóó kunnen overwinnen).

AANM. Dikwijls krijgt de inf. met ἂν, in 't bijzonder na *οὔρεσθαι* en *δοκεῖν*, de beteekenis van een fut.: *ὅπλα ἔχοντες οἰόμεθα ἂν καὶ τῇ ἀρετῇ χρῆσθαι* (te zullen gebruiken).

6. Eigenlijk moet ἂν achter zijn modus staan, doch het wil ook gaarne achter adverbia, als *πῶς, τάχα (τάχ' ἂν), μάλιστα μάλιστα ἂν*), *τότε* enz. en achter de negaties gevoegd zijn en wordt dan bij 't verbum nog wel herhaald.

§ 81. MODI DER AFHANKELIJKE REDE.

1. De afhankelijke rede (*oratio obliqua*) bestaat: a) uit zelfstandige volzinnen met *ὅτι* en *ὥς* voorop, b) uit betrekkelijke, c) tijdbepalende, d) redegevende, e) doeleitdrukkende, f) gevolgtrekkende, g) voorwaardelijke volzinnen, h) uit afhankelijke vragen. Van de twee laatste soorten wordt in de beide volgende §§ breeder gehandeld. Bij de overige geldt

voor het gebruik van den conj. en opt. deze hoofdregel, dat de conj. met *ἄν* zich bij de hoofdtijden, de opt. zonder *ἄν* zich bij de historische tijden voegt, en dat de opt. de eigenlijke modus der afhankelijkke rede is. Zie § 33, 3.

2. Achter de *verba sentiendi et declarandi* volgt de *acc. cum inf.* (zie § 84, 3, 4), of de conjuncties *ὅτι, ὡς* met den ind. of afhankelijkken opt., nooit met den conj.: *ἔλεγον ὅτι Κύρος μὲν τέθνηκεν, Ἀριαῖος δὲ πεφευγὼς ἐν τῷ σταθμῷ εἶη.* De ind. der historische tijden en de opt., beide met *ἄν*, kunnen ook volgens § 80, 2 en 4 voorkomen: *λέγει ὅτι περιμέλειαν ἄν αὐτοῖς, εἰ μέλλοιεν ἡκεῖν. Εἰ μὴ ὑμεῖς ἤλθετε, ἐπορευόμεθα ἄν* (zouden wij nu juist optrekken) *ἐπὶ βασιλέα.*

AANM. 1. Dikwijls staat *ὅτι* ook vóór eene rechtstreeksche rede, waar wij aanhalingsteekens gebruiken, en wordt dan niet vertaald: *εἶπεν ὅτι αὐτός εἰμι ὃν ζητεῖς* hij zeide „ik ben de man dien gij zoekt.” *Ἐδῆλου ἡ γραφή ὅτι Θεμιστοκλῆς ἦκω παρὰ σε. Οἱ δ' εἶπον ὅτι ἱκανοὶ ἐσμεν.*

2. Bij het vermelden van iemands rede gaat men dikwijls op eens uit de *oratio obliqua* in de *oratio recta* over: *μετὰ τοῦτον ἄλλος ἀνέστη, ἐπιδεικνὺς μὲν τὴν εὐθθειαν τοῦ τὰ πλοῖα αἰτεῖν κελαιόντος, ἐπιδεικνὺς δὲ, ὡς εὐήθες εἶη ἡγεμόνα αἰτεῖν παρὰ τούτου, ᾧ λυμαινόμεθα τὴν πρᾶξιν.*

3. Het *relative* *ὅς ἄν, ὅστις ἄν* met den conj. drukt eene veronderstelling, eene mogelijkheid uit: *οἱ ἄνθρωποι τοῖτοις μάλιστα πείθονται, οὓς ἄν ἡγῶνται* (zij denken) *βελτίστους εἶναι.*

4. Verscheiden *tijdpartikels*, vooral *ὁπότε*, als ook de *relativa*, drukken met den opt. eene herhaling uit: *εἰλκον τὰς νευράς ὁπότε τοξεύοιεν. Οἱ ὄνοι, ἐπεὶ τις διώκοι, προδραμόντες ἄν ἔστασαν. Ὅντινα ἴδοιμι καλόν, τούτῳ προσῆα.*

Πρὶν wordt gewoonlijk met den inf. of acc. *cum inf.* verbonden: *πολλοὶ ἀποθνήσκουσι πρὶν δῆλοι γενέσθαι οἷοι ἦσαν. Πρὶν δῆλον εἶναι* voordat het blijkbaar was. Het komt echter ook met den indicativus voor *πρὶν ἐνόμισαν* voordat zij meenden.

5. In *redegevende* volzinnen (afhankelijk van de conjuncties *ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὅτι, διότι*) wordt de indic. of afhankelijkke opt., nooit de conj. gebruikt. *Ἀστυάγης ἰδεῖν ἐπεθύμει τὸν θυγατριδοῦν, ὅτι ἤκουεν αὐτὸν καλὸν καγαθὸν εἶναι.*

6. In *doeluitdrukkende* volzinnen (afhankelijk van de conjuncties *ὥς, ὅπως, ἵνα* en *ὥς μὴ, ὅπως μὴ, ἵνα μὴ*) wordt de conj. of de opt. volgens regel 1 gebruikt. Staat bij een historischen tijd de conj., dan wordt het verleden als tegenwoordig gedacht: *πλοῖα Ἀβροκόμας κατέκαυσεν, ἵνα μὴ Κύρος διαβῇ. Ναὺς οἱ Κορίνθιοι ἐπλήρουν, ὅπως ναυμαχίας τε ἀποπειράσσωσι καὶ τὰς ὀλκάδας αὐτῶν ἦττον οἱ Ἀθηναῖοι κωλύοιεν* (opdat zij zeegevechten mochten beproeven en de A. hunne vrachtschepen minder zouden belemmeren).

AANM. Bij *ὥς* en *ὅπως* kan ook *ἄν* gevoegd worden, doch nooit bij de conjunctie *ἵνα*, zoodat *ἵνα* in de uitdrukking *ἵν' ἄν* alleen *waar* kan beteekenen.

7. In plaats van den conj. wordt achter *ὅπως* (niet achter *ἵνα*) en de relativa van doel ook 't fut. ind. gezet. Vooral geschiedt dit bij *ὅπως* achter verba van *zorgen, overleggen, zich beijveren, bewerken, opwekken*, als: *ἔλεγον ὅτι ἤκοιεν ἡγεμόνας ἔχοντες οἱ αὐτοὺς ἄξουσιν* (*qui eos ducturi essent*) om hen te leiden. *Ἰκανοὶ ἔσμεν πέμψαι ἄνδρας οἵτινες ὑμῖν συμμαχοῦνται. Δεῖ τῶν ἀρχομένων ἐπιμελεῖσθαι ὅπως ὥς βέλτιστοι ἔσονται.* Men vindt echter bij *ἵνα, ὅπως* en *ὥς* ook den indic. van een historischen tijd, om aan te duiden, met welk doel eene handeling, die niet heeft plaats gehad, had behooren te geschieden: *Ἐχρῆν μὲν οὖν καὶ τοὺς ἄλλους ἐπαινεῖν — ἵν' οἱ δυνάμενοι τὰ τῶν ἄλλων ἔργα κοσμεῖν — ταῖς ἀληθείαις ἐχρῶντο περὶ αὐτῶν.*

AANM. "*Ὅπως* met het fut. of ook met den conj. staat somwijlen elliptisch in plaats van den imper.: *ὅπως ἄνηρ ἔσσι wees toch een man; ὅπως μεμνησόμεθα ταῦτα.* Eveneens *ὅπως μὴ* *toch niet.*

Μὴ ('t lat. *ne*) wordt achter de woorden van *vrees* en *bezorgdheid* vertaald door *dat, μὴ οὐ* ('t lat. *ut*) door *dat niet*, b. v. *φοβοῦμαι μὴ ἀληθές ᾖ. Δέδοικα μὴ οὐκ ἔχω ὁ, τι δῶ. Οὐδέν δεινὸν μὴ ἐν ἐμοὶ στῇ.* Zie ook § 88. 5. 8 c 9.

9. Het *gevolgtrekkende* *ὥστε* (eigenlijk *en zóó, itaque*) wordt met den ind. en opt. (niet met den conj.) of, was de uitslag of het gevolg opzettelijk bedoeld, met den *acc. cum inf.* verbonden. Bij den inf. kan *ἄν* komen in de beteekenis van

ἄν met den opt. (zie § 80, 4 en 5) of met den ind. van een historischen tijd; b. v. ὥστ' ἔγωγε κρίνω zoodat, weshalve ik oordeel; ὥστε (βασιλεύς) οὐδέν ἤχθετο. Χρὴ πάντα ποιεῖν ὥστ' ἀρετῆς μετασχεῖν. Ἐσκόπουν ἀφ' οὗ ἂν γένοιτο ὥστ' ἡμᾶς ἀποπλεῖν ἡδῆ. Τὴν ἀληθείαν οὕτω φαίνου προτιμῶν ὥστε πιστοτέρους εἶναι τοὺς σοῦς λόγους ἢ τοὺς τῶν ἄλλων ὁρκους. Ἐγὼ ἐπὶ τούτῳ εἰλῶ, ὥστ' ἂν ἀναγκασθῆναι ἡμῖν προσέχειν τὸν νοῦν ik zal op hen toerijden, opdat zij gedwongen worden acht op ons te slaan.

AANM. Eveneens wordt ἐφ' ᾧ, ἐφ' ᾧτ' (onder voorwaarde dat) geconstrueerd.

10. Ook relative volzinnen met *gevolgtrekkende* kracht krijgen geen conj. achter zich: τίς οὕτως ἄφρων ὅστις οἶται (qui putet) ἂν ἡμᾶς περιγινέσθαι; Τίς οὕτως ἐστὶ δυστυχὴς ὅστις πατρίδα ξένα κέρδους προέσθαι βουλήσεται;

§ 82. VOORWAARDELIJKE VOLZINNEN.

1. De voorwaardelijke volzinnen hebben in het voorzindeel (protasis) de conjuncties εἰ of ἐάν, ἥν, ἂν voorop. Het gebruik der modi in het nazindeel (apodosis) stemt met het in § 79 en 80 geleerde overeen. Voorwaardelijk kan worden uitgedrukt

- a) een *wezenlijk* bestaand geval, als: zoo 't gedonderd heeft, heeft het ook gebliksemd; zoo gij iets hebt, geeft gij 't.
- b) eene *veronderstelling*, die soms *kan* of *mooglijk* zal uitkomen, als: zoo gij iets hebt, zult gij het geven (ik weet niet of gij iets hebt, 't is echter mogelijk dat gij iets hebt of krijgen kunt, en alsdan zult gij 't bij gelegenheid geven).
- c) een *wensch* of *veronderstelling* zonder meer, als: gesteld dat gij iets hadt, dan zoudt gij 't geven.
- d) een *wezenlijk niet* bestaand geval, als: zoo gij iets hadt (gehad hadt), zoudt gij 't gegeven hebben (maar gij hebt *niets* gehad).

2. Ter uitdrukking van een *wezenlijk* bestaand geval dient εἰ met de tijden van den ind., ook met het fut., hoewel dan

doorgaans de tweede soort plaats vindt. In de apodosis staat gewoonlijk de ind., doch ook wel de opt. met ἄν; b. v. εἰ φοβησόμεθα τοὺς κινδύνους, εἰς πολλὰς ταραχὰς καταστήσομεν ἡμᾶς αὐτοὺς. Εἰ τοῦτο ἄγροεῖς, πᾶν ἂν ἄγροήσειας. Ταῦτα δείξαιμι ἂν, εἰ μοί τινα βούλεσθε συμπέμψαι. Eveneens met εἰ μὴ, als: τῇ στρατιᾷ οὐκ ἔστι τὰ ἐπιτηδεια, εἰ μὴ ληψόμεθα τὸ χωρίον (zoo wij de sterkte niet innemen). Οὐκ ἔτι μαχεῖται, εἰ μὴ ἐν ταύταις μαχεῖται ταῖς ἡμέραις.

3. Ter uitdrukking eener veronderstelling die soms zal of ten minste kan uitkomen, dient ἔάν (= εἰ ἄν), ἥν, ἂν met den conj. In de apodosis staat doorgaans het fut. of een imper., doch ook het praes. ind. of de opt. met ἄν, b. v. ἄν οἱ στρατιῶται ὑμᾶς ὁρώσιν ἀθύρους, κακοὶ ἔσονται. Εὐλαβοῦ τὰς διαβολὰς, κἂν ψευδεῖς ᾖσιν. Ἐὰν γιγνώσκῃ τις ὢν δεῖ καὶ ταῦτα πορίζεσθαι δύνηται, ἀγαθὸς ἂν εἴη (dan is hij) προστάτης.

4. Ter uitdrukking van een wensch of bloote veronderstelling, zonder meer, wordt de opt. met εἰ gebruikt, terwijl in de apodosis gewoonlijk de opt. met ἄν staat: νῦν ἂν, εἰ βούλοιο, σὺ ἡμᾶς ὀνήσεις. Εἰ μιμησαίμεθα τὴν Λακεδαιμονίων ἀρχίαν καὶ πλεονεξίαν, ἅπαντες ἂν ἀπολοίμεθα. Εἰ τοῦτον ἴδοιμι δόντα δίκην (zage ik dezen maar gestraft), τὸν μισθὸν ἂν μοι δοκῶ ἔχειν. In dit geval wordt de uitkomst van de personen zelve, in het voorgaande van de omstandigheden afhankelijk gesteld. Evenwel loopen beide nu en dan in elkander over, gelijk ook weder de opt. met εἰ in het volgende geval versmelt.

5. Ter uitdrukking van een wezenlijk niet bestaand geval dient de ind. van een historischen tijd; in de apodosis komt eveneens de ind. van een historischen tijd met ἄν (§ 80, 2 b) als: ἡμεῖς μὲν, ᾧ Λακεδαιμόνιοι, καὶ πάλοι ἂν ἡμεν παρ' ὑμῖν, εἰ μὴ Ξενοφῶν ἡμᾶς δεῦρο πείσας ἀπήγαγεν. Εἰ τοῦτο πάντες ἐποιούμεν, ἅπαντες ἂν ἀπωλόμεθα.

6. Εἰ met den opt., gevolgd door een gelijktijdige apodosis, drukt ook de *herhaling* eener daad van denzelfden persoon uit, als: οἱ στρατηγοὶ εἰ (zoo dikwijls) τι εὐρίσκειεν

ἀφῃροῦντο. Κύρος εἶ τινα ὁρώη δεινὸν ὄντα οἰκόνομον, αἰεὶ πλείω προσεδίδου.

7. Als twee voorwaardelijke volzinnen verbonden zijn, wordt soms bij de eerste de apodosis weggelaten: καὶ ἐὰν μὲν ἐκὼν πεῖθεται· εἰ δὲ μὴ, εὐθύνουσιν ἀπειλαῖς καὶ πληγαῖς en indien hij vrijwillig gehoorzaamt, [dan is het goed]; maar indien niet, dan brengen zij hem door bedreigingen en slagen te recht.

§ 83. VRAGENDE VOLZINNEN.

1. De *rechtstreeksche* vraag is aan de pronomina of adverbia interrogativa τίς, ποῖος, ποῦ enz. of aan de volgende vraagpartikels kenbaar:

- a) ἄρα ('t latijnsche *ně*), ἄρ' οὐ (*nonne*), waarop men *ja*, ἄρα μὴ (*num*) *toch niet?* waarop men *neen* tot antwoord verwacht: βία τί ἐστιν; ἄρ' οὐχ ὅταν ὁ κρείττων τὸν ἥττω ἀναγκάσῃ ποιεῖν ὅ, τι ἂν αὐτῷ δοκῇ. Ἄρ' οὖν μὴ ἡμῖν ἐναντιώσεται; hij zal ons toch wel niet enz.?
- b) ἦ, met nadruk en somtijds met twijfel ἦ καὶ σχολή ἐσται; ἦ γάρ inderdaad, is 't waar? ἀλλ' ἦ (*num vero*) bij tegenstelling en met klem: ἀλλ' ἦ δημαγωγεῖ τοὺς ἄνδρας; maar zet hij dan de mannen op? ἦ που (*num forte*), toch niet soms?
- c) μῶν uit μὴ οὖν (*num*), waarbij ook nog wel μὴ komt, doch μῶν οὐκ (*nonne*), waarop *ja* tot antwoord verwacht wordt.
- d) οὐ (*nonne*), οὐκοῦν (*nonne ergo*), daarentegen μὴ *toch niet soms?*
- e) ἄλλο τι ἢ (*nonne*).

2. De *rechtstreeksche* tweeledige vraag is kenbaar aan πότερον — ἢ (*utrum — an*) of ἄρα — ἢ (*ně — an*), μὴ — ἢ.

3. De *afhankelijke* vraag bedient zich van de pronomina of adverbia interrogativa ὅστις, ὅποιος, ὅπου enz., ook dikwijls van de rechtstreeks vragende pronomina τίς, ποῖος, ποῦ en van de vraagpartikels εἰ of, εἰ μὴ, of alleen μὴ, of *niet*; in de afhankelijke tweeledige vraag van πότερον — ἢ, εἰ — ἢ, εἴτε — εἴτε (*sive — sive*).

4. Afhanklijke vragen staan ook in den indicativus, evenals in 't hollandsch. Voor 't gebruik van den conj. en opt. geldt in 't algemeen 't hoofdverschil dezer modi, dat gene bij de hoofdtijden, deze bij de historische tijden komt.

§ 84. INFINITIVUS.

1) De infinitivus staat:

- a) als subject, gelijk in 't latijn, achter *καλόν ἐστι, δεῖ* enz.
- b) achter verba en adjectiva, die een onvolkomen begrip uitdrukken, ook achter die in 't latijn eene conjunctie hebben, als *bidden, bevelen, vermanen, bewerken*, alsmede achter dusdanige adjectiva en substantiva: *Σωκράτης προέτρεπε τοὺς συνόντας ἀσκεῖν ἐγκρατείαν. Ἰκετεύω τοὺς θεοὺς ἀγαθῶν δεσποτῶν τυχεῖν. Αἱ ἡδοναὶ πείθουσι τὴν ψυχὴν μὴ σωφρονεῖν. Οὐκ ἦν ὥρα οἷα* ('t was geen tijd om) *ἄρδεν τὸ πεδίον. Οὐχ οἷός τ' εἰμι* (ik ben niet in staat) *βοηθῆσαι ἑμαυτῷ. Πέφυκε* ('t pleegt) *γενέσθαι.*

AANM. 1. Op de verba *μέλλειν, ἐλπίζειν, ὑπισχνέσθαι* enz. volgt niet zelden het fut. inf., als: *εἰ πλείστοι μέλλοιεν ὄψεσθαι. Ὑπίσχετο παραδῶσεν τοὺς Ἕλληνας. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐφίεντο τῆς Σικελίας ἄρξεν.* Zie § 78. 3. Aanm. 3.

2. Op de adjectiva volgt gewoonlijk de inf. act. in plaats van 't pass.: *λόφος κάλλιστος τρέχειν, — ὄραν στιγνὸς ἦν.*

- c) ook achter verba en adjectiva die een volkomen begrip uitdrukken, ter nadere bepaling van doel of gevolg: *πολλὰι πέλται ἦσαν φέρεσθαι* (om te dragen). *Ἀκμάζειν ἡγοῦμαι ἐρύκειν ἀπ' ἑμαυτοῦ τὰ κακά* ik denk oud genoeg te zijn om enz. *Ἀρχοντας εἴλεσθε ἄρχειν μου. Γῇ τοὺς κάρπους τρέφει λαμβάνειν. Παρέχω ἑμαυτὸν εὖ ποιεῖν* ik laat mij weldoen.
- d) absoluut in de zegswijzen *ἀπλῶς εἰπεῖν, ὡς συνελόντι εἰπεῖν* om 't kort te zeggen, *ὡς ἔπος εἰπεῖν* om zoo te spreken, *ἐμοὶ δοκεῖν* mijns bedunkens, *ὀλίγου δεῖν* 't scheelde weinig, *πολλοῦ δεῖν* op verre na niet, *ἐκὼν εἶναι* vrijwillig.

e) meermalen in plaats van den 2^{den} pers. imper.; als: οὐ τὰς πύλας ἀνοίξας ὑπεκθεῖν.

2. De inf. met het artikel komt in alle casus als een substantivum voor en laat dan, in strijd met het hollandsch (§ 72, 3 b) ook een object toe in den casus dien 't verbum regeert: τὸ λέγειν, τὸ ἄδειν. Τῶν ἡττωμένων τὸ ἀποθνήσκειν ἐστίν. Πρόφασις τοῦ ἀθροίζειν στράτευμα een voorwendsel tot het verzamelen van een leger. Διὰ τὸ πολλοὺς ἔχειν ὑπηρέτας door het hebben van veel dienaars.

3. Heeft zulk een inf. nog een afzonderlijk subject, dan komt dit in den acc., waaruit de zoogen. constructie van den acc. cum inf. ontstaat, zoo als uit de volgende voorbeelden blijkt: ἡ βασιλέως ἀρχὴ τῷ διεσπασθαι τὰς δυνάμεις ἀσθενὲς 's konings gebied was zwak wegens 't verstrooid zijn der troepen; τὸ ἀμαρτάνειν ἀνθρώπους ὄντας οὐ θαυμαστόν dat zij die menschen zijn dwalen, is geen wonder.

4. Gewoonlijk echter volgt de acc. cum inf., evenals in 't latijn, achter de *verba sentiendi et declarandi*, die evenwel ook de conjuncties ὅτι, ὥς achter zich hebben. Zie § 81. 2. De acc. cum inf. wordt evenals in 't latijn bij uitroepen gebruikt: Τὸ δὲ μηδὲ κυνὴν οἴκοθεν ἐλθεῖν ἐμὲ τὸν κακοδαίμον' ἔχοντα [hoe jammer] dat ik ongelukkige van huis gegaan ben zonder een regenhoed op te zetten!

5. In afwijking van 't latijn wordt evenals in 't hollandsch het subject van den inf., wanneer het tevens subject van den hoofdzin is, niet uitgedrukt en alleen de inf. gezet: οὐκ ἔφασαν ἵναί (negabant se ituros esse). 'Ἀξιοῦμεν ἐλευθεροῖ εἶναι wij verlangen vrij te zijn. Νομίζω χείρων εἶναι. 'Ομολογῶ ἀδικεῖν.

6. Komt bij zulk een met het hoofdsject overeenkomend en dus verzwegen subject eene nadere bepaling van adjectivum of substantivum, dan staat deze in den nominativus (nom. cum inf.), als: μέμνησο ἀνὴρ ἀγαθὸς εἶναι. Τοῦτ' ἐποίει ἐκ τοῦ χαλεπὸς εἶναι dit bewerkte hij door streng te zijn. 'Ἀποικοι οὐκ ἐπὶ τῷ δοῦλοι (niet om slaven te zijn), ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὁμοῖοι τοῖς λειπομένοις εἶναι ἐκπέμπονται.

7. Slaan deze bij den inf. gevoegde bepalingen niet op het subject, maar op een anderen casus in den hoofdzin, dan worden zij door dezen als 't ware aangetrokken en in denzelfden casus geplaatst (*attractio*), als: *τοῖς ὑπεύθυν ἐρῆτο θαρροῦσι διώκειν* aan de ruitery was gezegd om moedig te vervolgen. Doch deze attractie wordt ook wel verzuimd en alsdan de acc. gebezigd: *ἔξεστιν ἡμῖν εὐεργετὰς φανῆναι. Συμφέρι αὐτοῖς κίλους εἶναι μᾶλλον ἢ πολέμους.*

8. Bij eenige verba en adjectiva staat in plaats van de onpersoonlijke constructie liever de persoonlijke, als bij *λέγομαι* men zegt dat ik (*dicor*), *δοκῶ*, *ἄξιος* en *δίκαιός* εἰμι, b. v.: *λέγεται Ἀπόλλων ἐκδεῖραι Μαρσύαν. Εἶχεν, ὡς ἐλέγετο* (zoo als hij, d. i. van hem, gezegd werd), *τριάκοντα μυριάδας. Οἱ πολέμιοι ὡς ἡμῖν ἐδόκουν* (zoo als ons toescheen), *ἀπέβαινον. Δοκῶ* beteekent onpersoonlijk gebruikt goedvinden, besluiten (*placet*); persoonlijk schijnen (*videor*): *ἐδοκε ταχὺ τὰς σπονδὰς ποιῆσθαι. Δοκῶ μοι ἀδύνατος εἶναι.*

9. Wanneer achter de verba *sentiendi et declarandi* niet de acc. c. inf., maar conjuncties als *ὅτι*, *ὡς* volgen of een afhankelijke vraag, dan wordt soms het subject van den nevenzin als object bij 't hoofdverbum in den hoofdzin getrokken (dit heet *prolepsis van het subject*): *ἀνθρώπου ψυχὴ θεῶν ᾗσθεται ὅτι εἰσὶν* 's menschen ziel voelde dat er goden zijn. *Ἀνθρώπους οἶδα οἷα πεπόνθασιν* ik weet wat de menschen al geleden hebben. *Ἐξηγγειλε τὴν κρίσιν ὡς ἐγένετο. Τοῦτον οὐ μανθάνω, ὅ, τι βούλεται λέγειν.*

§ 85. PARTICIPIUM.

1. Het participium is in vorm en gebruik een adjectivum, doch behoudt van 't verbum de regering en 't verschil van tijd.

2. Het artikel kan dan alleen bij 't participium komen, in geval er een substantive of relative kracht (met *is qui* of *talīs qui*) in ligt, b. v. *οὔτε πληθὺς ἐστὶν οὐτ' ἰσχυρὴ ἢ ἐν τῷ πολέμῳ τὰς νίκας ποιοῦσα. Οἱ ἄνδρες εἰσὶν οἱ ποιοῦντες* (die doen) *ὅ, τι ἂν ἐν ταῖς μάχαις γίγνηται. Οἱ τετελευτη-*

κότες de gestorvenen, τὰ προσήκοντα, τὰ δέοντα de plichten, οἱ ζῶντες enz.

3. Na de verba van *in-* en *uitwendige gewaarwording* (hooren, zien, weten, vernemen, zich herinneren, vergeten), van *aandoening* (zich verheugen, z. bedroeven, z. schamen), van *beginnen* en *ophouden*, na de verba en adjectiva van *toon*, *zich betoonen*, *openbaren*, *vol zijn* en dergelijke meer staat het verdere aanvulsel der rede, waarvoor wij een zin met *dat* of een inf. gebruiken, doorgaans in 't participium. Dit part. komt als object bij 't hoofdverbum of staat in den nom., wanneer 't aanvulsel (in 't hollandsch) hetzelfde subject heeft als de hoofdzin: οὐδένα οἶδα μισοῦντα τοὺς ἐπαινοῦντας. Ἀδικοῦντα Φίλιππον ἐξήλεξα. Τοὺς νόμους κακουρῶν εἴληπται. Αἰσχύνομαι λέγων. Κύρος ἥσθετο αὐτοὺς διαβεβηκότας. Τισσαφέρνης Κύρον ἐπιστρατεύοντα πρῶτος ἤγγειλεν. Τοὺς πένητας ἐπαύσα ἀδικουμένους. Ἐγὼ οὐποτε ἐπαυόμην ἡμᾶς οἰκτείρων. Ἴσθι ἀνόητος ὢν. Σύνοιδα ἐμαυτῷ πάντα ἐψευσμένος. Δήλος ἦν ἀνιώμενος hij was blijkbaar neerslachtig. Προθυμότερα φάνεροι εἰσιν ἀγωνιζόμενοι. Μὴ λαθῇς ἐεργετῶν.

In plaats van den nom. komt echter de acc., zoodra nadrukshalve 't subject uitgedrukt wordt: ἄνδρες, νῦν μὲν ὁρῶμεν ἡμᾶς ἀπόρους ὄντας.

AANM. In plaats van 't part. kan ook de inf. staan als: ὅποσοι τὸν μὲν θάνατον ἐγνώκασιν πᾶσι κοινὸν εἶναι καὶ ἀναγκαῖον ἀνθρώποις. Het gebruik van den inf. en van het part. hangt van de betekenis des verbums af. Zoo komt achter εἰδέναι en ἐπίστασθαι verstaan, μαρθάνειν leeren, γινώσκειν besluiten, alleen de inf., als ook achter μεμνησθαι op iets bedacht zijn; μέμνησο ἀνὴρ ἀγαθὸς εἶναι bedenken, tracht dapper te zijn; daarentegen μέμνησο ἀνὴρ ἀγαθὸς ὢν herinner u dat gij dapper zijt (te esse virum fortem).

4. Eenige verba hebben in 't grieksch een participium bij zich, dat in 't holl. een verbum *finitum* wordt, terwijl dan die verba zelf meestal door *adverbia* vertaald worden. Deze zijn:

τυγχάνω ik ben toevallig: παρὼν ἐτύχχανε hij was juist aanwezig; ἔτυχε θυόμενος hij was juist aan 't offeren.

λανθάνω ik ben verborgen: ἔλαθον ἐγγύς προσελθόντες zij kwamen ongemerkt nabij; λανθάνω ἑμαυτὸν ποιῶν ik doe 't zonder 't zelf te merken.

φθάνω ik voorkom: φθάνης τοὺς φίλους εὐεργετῶν kom uw vrienden voor met weldoen; πορευόμενον αὐτὸν φθάνει ἡμέρα γενομένη de dag verschijnt alvorens hij optrekt. Als opwekking of bevel: οὐκ ἂν φθάνοις λέγων; zult gij niet op staan-den voet zeggen? zeg ten spoedigste (*quantocius dic*).

διατελῶ, διάγω, διαγίγνομαι ik houd vol: διετέλουν μαχόμενοι zij vochten al door; ἐλπίδας λέγων διήγεν hij gaf telkens goede hoop; πολεμῶν διεγένετο hij bleef al door oorlog-en.

οἶχομαι ik ben weg (zie § 59. I), dient ter omschrijving: ὤχετο ἀπίων hij ging weg; ἀποδράς ὤχετο hij liep weg; οὔχεται ἀποπλέων hij vaart weg; ὤχοντο φερόμενοι zij stortten neer.

AANM. Het part. ὢν wordt soms uitgelaten: ἀνεπαύοντο ὅπου ἐτέγγαεν ἕκαστος zij gingen slapen waar ieder zich juist bevond.

§ 86.

1. Het participium strekt niet alleen tot aanvulling van 't praedicaat, maar ook tot nadere bepaling daarvan, indien 't voor nevenzin dient. Als zoodanig kan 't een *tijdsbestek* of *oorzaak* of *voorwaarde*, een *beperking* of *doel* of *wijze* uitdrukken en door een nevenzin met *als*, *naardien*, *terwijl*; *daar*, *omdat*; *wanneer*; *ofschoon*; *opdat*; *aangezien* enz. omschreven worden. Ταῦτ' εἰπὼν ἀπῆα. Τισσαφέρους πορεύεται ὡς βασιλέα ἱππέας ἔχων ὡς πεντακοσίους (met ongeveer vijf-honderd ruiters); ὅπερ ἀρχόμενος ἔλεγον wat ik in het begin zeide; ἀλλὰ τελευτώντες καὶ ἀπὸ τοῦ ὕδατος εἶργον αὐτοὺς οἱ Θράκες maar eindelijk weerden de Thraciërs hen ook van het water af; ἀνύσας ἀνοιγε doe dadelijk open; εἰ σοι βουλομένην ἐστίν zoo het naar uw genoegen is.

2. Om de participia beter en sterker te doen uitkomen, zet men er dikwijls particulae bij. Zoo dienen in 't bijzonder tot dringender bepaling

a) van *tijdsbestek*: ἅμα, εἶτα, ἔπειτα, als: ἅμα ταῦτ' εἰπὼν ἀνέστη zoodra hij dit gezegd had stond hij op. Αἱ γυναῖκες ῥίπτουσιν τὰ παῖδιά εἶτα καὶ ἑαυτάς ἐπικατερόπτουν. Οἱ ἀνδρῶποι ἄνδρα ἡγησάμενοι εὐεργετεῖν ἱκανόν εἶναι ἔπειτα τοῦτον ἐπαινοῦσιν als de menschen oordeelen, dat iemand hun goed kan doen, dan roemen zij hem ten gevolge daarvan.

b) van *oorzaak*: ἅτε (*quippe*) en ὥς, ὥσπερ (*tamquam, quasi*), vooral wanneer de beweeggrond uit eens anders ziel opgegeven wordt, b. v.: ἅτ' ἐξαίφνης ἐπιπεσόντες ἀνδράποδα πολλὰ ἔλαβον. Οἱ βιασθέντες ὥς ἀφαιρεθέντες μισοῦσιν. Πρόξενον ἐκέλευσε παραγενέσθαι, ὥς εἰς Πισίδας βουλούμενος στρατεύεσθαι, ὥς πράγματα παρεχόντων τῶν Πισιδῶν τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ. Κατακείμεθα ὥσπερ ἔξον (alsof 't vrij stond) ἡσυχίαν ἄγειν.

c) van *beperking*: καίπερ, als: ἦκε καίπερ πάνν πολλῶν ἀντιλεγόντων. Συμβουλεύω σοι καίπερ νεώτερος ὢν.

d) van *doel*: ὥς, als het doel aan een ander toegeschreven wordt: συλλαμβάνει Κύρον ὥς ἀποκτενῶν. Ἐξέπλει ὥς πολεμήσων. Ἐφασαν γυμνοί, ὥς νευσοῦμενοι, διαβαίνειν. Om 't doel te kennen te geven, dient het part. fut.: ἔπεμψε καταληψομένους (ἄνδρας οἱ καταλήφονται) τὰ ἄκρα (om de hoogten te nemen).

3. Het participium stemt, als zijn subject reeds vroeger in een of ander casus voorkomt, met dit subject in genus, numerus en casus overeen: doch is dit niet het geval, dan staat het part. met zijn subject in den gen. (*genitivus absolutus*, aan den latijnschen *abl. absolutus* gelijk) ὄντος ψεύδους ἔστιν ἀπατή.

AANM. Het in 't latijn zoo gewone gebruik van den passiven *abl. abs.* ontstaat uit het gemis van een part. praet. act. en is dus in het grieksch niet noodig; zoodat het latijnsche *Cyrus exercitu coacto Miletum oppugnavit* in 't grieksch heet: Κύρος συλλέξας στρατεύματα ἐπολιόρκει Μίλητον.

4. Het subject bij den *gen. abs.* kan soms wegblijven, als 't er gemakkelijk uit den zin of uit het voorgaande bij te denken is, als: ὑπαρχόντων (*sc. πλοίων*) πλεουσόμεθα. Ἐρώτα

(vraag) ὡς ἀποκρινόμενου (sc. ἐμοῦ). Σὺν θεῷ πραττομένων (τούτων). Evenzoo bij onpersoonlijk gebruikte verba, als: οὕτως ἐχόντων (sc. τῶν πραγμάτων) daar het zóó staat.

5. In plaats van den *gen. abs.* komt de *accusativus absolutus* onpersoonlijk voor, als: ἐξόν daar 't vrij staat, ἐρημέ-
νον daar 't gezegd of bepaald is, χρεών, δέον daar 't noodig
is; eveneens bij adjectiva δυνατόν, ἀσχρόν (sc. ὄν) daar 't
mooglijk, schandlijk is, als: ὑμᾶς ἐξόν ἀπολέσαι (hoewel wij
u konden verderven) οὐκ ἐπὶ τοῦτ' ἤλθομεν. Οὐχ οὗτοι
ικανοί εἰσιν ἀγωνιστὰι οὔτινες ἀγρυπνήσαι δέον (als het
noodig is te waken) ἡττώνται τούτου. Ὑμεῖς ἂν οὐ χρεών
ἄρχοιτε.

AANM. Opmerkelijk is de *gen. abs.* met ὡς achter een enkel verbum, dat
eigenlijk een *acc. cum inf.* vereischt: ὡς ἐμοῦ μηδέποτε ἀμελήσον-
τος οὕτως ἔχε τὴν γνώμην. Ὡς ἐμοῦ ἰόντος ὅποι ἂν καὶ ὑμεῖς
οὕτω τὴν γνώμην ἔχετε.

§ 87. ATTRACTIO IN RELATIVE ZINNEN.

1. Wanneer 't pronomen relativum in den *acc.* moest staan
en op een nomen in den *gen.* of *dat.* slaat, dan wordt het
door 't nomen aangetrokken en neemt er den casus van over
(*attractio*): ἐκ τῶν πόλεων ὧν Τισσαφέρης ἐτύγχανεν
ἔχων. Τοῖς ἀγαθοῖς οἷς (ᾧ) ἔχομεν. Χειμῶνος ὄντος οἴου
λέγεις. Φοβοίμην ἂν τῷ ἡγεμόνι ᾧ δοίη (den gids dien hij
gaf) ἔπεσθαι.

2. Slaat het relativum in den *acc.* op een demonstrativum,
dan blijft dit veelal weg: ἐπαινώ σε ἐφ' οἷς (ἐπὶ τοῦτοις ᾧ)
λέγεις ik prijs u om 't geen gij zegt. Ἀνθ' ὧν (ἀντὶ τοί-
των ᾧ) εὖ ἔπαθον. Ὡν (τούτων ᾧ) εἶχον ἀπέτυχον.

3. Ook de *nom.* en wel van de relativa οἶος, ὅσος, als
praedicaat met εἶναι staande, ondergaat eene attractie, waarbij
het demonstrativum weggelaten wordt, het relativum in den
casus van 't nomen, waar het op slaat, komt te staan en ook
zijn subjeet in denzelfden casus bij zich neemt met weglating
van εἶναι. Op die wijze wordt de zin: ἡδέως χαρίζονται
ἀνδρὶ τοιούτῳ, οἶος σὺ εἶ aldus verkort: ἡδέως χαρίζονται
οἷῳ σοὶ ἀνδρὶ.

4. Somwijlen treft men een met deze strijdige attractie aan, in geval het *nomen* door 't relativum aangetrokken wordt en daarmee in casus overeenkomt. *Ἐλεγον ὅτι πάντων ὧν δέονται πεπραγότες εἶεν. Τὴν οὐσίαν ἣν κατέλιπε τῷ νῦν οὐ πλείονος ἀξία ἐστίν.* Zoo *urbem quam statuo vestra est* (VIRG.).

AANM. Evenals in 't latijn wordt de attractie door de plaatsing van 't *nomen* aangewezen: *τούτους ἄρχοντας ἐποίει ἧς κατεστρέψατο χώρας.*

DERDE AFDEELING: PARTICULAE.

§ 88. ONTKENNINGSWOORDEN.

1. Van de *particulae* komen hier vooral de *ontkenningswoorden* en *praeposities* ter sprake; de beteekenis en 't gebruik der andere *particulae* kan het best door eene opmerkelijke lezing geleerd worden. Wat de plaatsing der conjuncties betreft, komen, evenals de encliticae *γέ, τέ, τοί*, nooit voorop in den zin te staan *ἄν, ἄρα, αὖ, γάρ, δέ, δή, δήπου, δήτα, μέν, μέντοι, μήν, οὖν, τοίνυν.*

2. Het grieksch bezit twee negaties: *οὐ* (*οὐκ, οὐχ* § 6; 9, 4) en *μή* met de samengestelde *οὐδείς, οὐδέ, οὔτε* enz., *μηδείς, μηδέ* enz. Het onderscheid van *οὐ* en *μή* geldt ook voor de samengestelde.

3. *Οὐ* ontkent rechtstreeks en staat

a) in elke *rechtstreeksche* rede, bij den ind. en den opt. met *ἄν*, ook wanneer zij eene bloot subjective overtuiging uitdrukt: *οὐκ ἐθέλω, — οὐκ ἐποίησα, — οὐ ποιῶ, — οὐκ ἂν ποιῆσαιμι.*

b) in de *afhanklijke* rede bij de constructie van den *acc. c. inf.* en na de conjuncties *ὅτι, ἐπεί, ἐπειδή*, als ook in alle betreklijke volzinnen die onvoorwaardlijk ontkennen.

- c) vóór enkele woorden, om ze een tegengestelde betekenis te geven: οὐ φημι (*negō*), οὐκ ἔω (*veto*), οὐ πάνυ volstrekt niet, geenszins, οὐχ ἥκιστα niet het minst = μάλιστα 't meest, οὐχ ἅπαξ (*non semel*) meer dan eens, als: οὐκ ἔφη ἵνα hij weigerde te gaan, οὐ πάνυ πείθομαι ik geloof er niets van; οὐχ ἥκιστα προσήκει 't past vooral; τί οὐκ ἐποίησεν; wat liet hij ongedaan?

4. Μή staat

- a) evenals 't latijnsche *nē*, bij den imper. of den daarvoor in plaats gestelden conj. (zie § 79. 2. c), gelijk mede bij *wenschen* en *aansporingen*: μή ποίει, — μή ποιήσης, — μή ποιήσῃ.
- b) in *doel-* en *gevolguitdrukkende* zinnen, dus achter ἵνα, ὥς, ὅπως, ὥστε, als: τὰ πλοῖα κατέκλυσεν, ἵνα μὴ Κύρος διαβῇ (opdat C. niet zou overtrekken). Ἀνέστη, ὥς μὴ μέλλοιτο (gedraald zou worden). Τὰς ναῦς ἀπέστρεψεν ὥστε μὴ ἐλθεῖν. Φυλακτέον ἐστίν, ὅπως μηδὲν ἡμῖν τοιοῦτο συμβήσεται. Is 't gevolg niet opzettelijk beoogd, dan staat οὐ bij ὥστε, als: ὥστε τῆς ἐπιβουλῆς οὐκ ἠσθάνετο, ὥστ' οὐδὲν ἤχθετο weshalve hij de lagen niet bemerkte en zich dus geenszins belgde.
- c) in alle *voorwaardelijke* zinnen, dus achter εἰ, ἔάν, ἥν, ὅταν, ἐπειδάν, ἕως ἄν enz., b. v. εἰ ἡγεμὼν μηδεὶς ἡμῖν φανεῖται, οὐδ' ὥς ἡμῖν γε ἀθυμητέον.
- d) in *betrekkelijke* zinnen, waarin een voorwaarde of doel opgesloten is, vervolgens bij de *participia* en *adjectiva*, als er een voorwaardelijke zin in ligt: ἐσχάτη ἀδικία δοκεῖν δίκαιον εἶναι μὴ ὄντα. Ψηφίσασθε τὸν πόλεμον μὴ φοβηθέντες τὸ αὐτίκα δειρόν. Ἐδόκει ἀληθεῦσαι τοιαῦτα, τὰ ὄντα τε ὥς ὄντα καὶ τὰ μὴ ὄντα ὥς οὐκ ὄντα (wanneer 't niet waar was, als niet waar).
- e) bij alle *infinitivi*, behalve die van 3 b, als: ὥστε μὴ δύνασθαι βλάπτειν. Ἐλεγον αὐτοῖς μὴ ἀδικεῖν. Μὴ ὀκνεῖν δεῖ.

5. Over *μή* achter de verba van *vreezen*, *bezorgd zijn* zie § 81, 8. Achter die van *verhindere*n, *verhoeden*, *loochenen*,

mistrouwen komt bij den inf. μή, hoewel de ontkenning reeds in die verba opgesloten ligt, als: οὗτοί εἰσιν ἡμῖν ἐμποδὼν τὸ μὴ ἤδη εἶναι (dat wij nog niet zijn) ἔνθα πάλοι σπεύδομεν. Ἀποκωλύονται οἱ Ἕλληνες μὴ ἐλθεῖν εἰς τὴν Φρυγίαν. Ὑπώπτει μὴ ἀπατῆς ἕνεκα λέγοιτο. Ἐφυλάξατο μηδένα λαβεῖν. Ὁ νόμος ἀπαγορεύει μὴτε δικαίως μὴτε ἀδίκως ἀποκτεῖναι.

6. Over οὐκ (*nonne*) en μή (*num*) in vragen zie § 83, 1 d. 3.

7. Komt in een negativen zin het onbepaalde *iemand, er-gens, ooit* enz. voor, dan worden deze beiden door de ontkenning uitgedrukt zonder elkander te vernietigen, d. i. eene dubbele ontkenning versterkt de ontkenning. De negaties evenwel dienen *gelijksoortig*, d. i. alle met οὐκ of met μή samengesteld te zijn: οὐποτε ἐρεῖ οὐδεὶς nooit zal iemand zeggen. Οὐδεὶς εἰς οὐδέν οὐδένοz ἂν οὐδεπότε γένοιτο ἄξιος. Μήποτε ἄσεβές μηδὲν μηδὲ ἀνόσιον μὴτε ποιήσητε μὴτε βουλεύσητε.

AANM. In de zegswijze οὐδεὶς ὅστις οὐ (*nemo non*) er is niemand die niet, gaan de ontkenningen tegen elkander op, en zóó altijd, wanneer zij tot twee afzonderlijke verba behooren.

8) Μὴ οὐ komt te zamen

a) met een affirmative beteekenis bij den inf. achter de verba van *verhinderen, loochenen, mistrouwen*, in 't algemeen achter alle negative uitdrukkingen en achter vragen, waarin eene stellige ontkenning ligt, τί ἐμποδὼν μὴ οὐχὶ αὐτοὺς ἀποθανεῖν; wat is er tegen dat zij sterven? Οὐχ ὁσίον σοὶ ἐστὶ μὴ οὐ βοηθεῖν. Τίνος ἂν δέοιο μὴ οὐχὶ εὐδαίμων εἶναι;

AANM. Achter οὐ δύναμαι, οὐκ οἶος τ' εἰμι en dergelijke uitdrukkingen van *kunnen, vermogen* is μὴ οὐκ in 't holl. *niet*, als οὐ δύναμαι μὴ οὐ τοῦτο ποιεῖν ik kan niet dit niet doen, ik moet dit doen (*non possum quin hoc faciam*). Ἀδύναται ἦν μὴ οὐ βλάπτειν.

b) in de beteekenis van *niet* bij den inf., ook zonder voorafgegane negatie achter δεινόν, ἀσχύρὸν ἐστίν, αἰσχύνομαι enz.: πᾶσιν αἰσχύρη ἦν μὴ οὐ συσπουδάξειν. Αἰσχύρὸν ἐστὶ σοφίαν καὶ ἐπιστήμην μὴ οὐχὶ πάντων κράτιστον φάναι.

- c) in de beteekenis van *dat niet* bij het *verbum finitum* achter de verba van *vreezen, bekommerd zijn* enz., wanneer men wenscht *dat* iets geschiede, evenals 't latijnsche *ut*. Zie § 81, 8.

9. *Οὐ μὴ* met den conj. of 't fut. ind. drukt een gezegde uit, dat op de toekomst ziet (§ 79, 2 d). Men verklaart dit geval gewoonlijk, door bij *οὐκ* een *verbum* van *vrees* te denken, waarvan dan *μὴ* afhangt: *ἐὰν τὴν ἀπιστίαν σώζητε, οὐδὲν μὴ δεινὸν πάθητε*. "Ἦν τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἀπόσχωμεν, οὐκέτι μὴ δύνηται βασιλεὺς ἡμᾶς καταλαβεῖν (dan valt er niet te vreezen, dat de koning ons inhalen zal, dan zal de koning ons stellig niet meer inhalen). *Οὐδένα μὴ ποτε εὐρήσω*.

AANM. De ontkenning staat meest voorop, maar bij tegenstellingen soms meer achterwaarts: *ἐξ ἧγον μὲν οὐ, συνεκάλεσαν δέ*.

§ 89. PRAEPOSITIES.

1. De praeposities drukken oorspronkelijk een betrekking van *plaats* uit en zijn eigenlijk adverbia; doch omdat zij vóór een casus gezet worden, die de *richting* bepaalt, heeten zij praeposities (voorzetsels). De genitivus wijst aan *van waar*, de accusativus *waarheen*, de dativus *waar*, als: *παρὰ βασιλέως* van den koning af, *παρὰ βασιλέα* tot den k.; *παρὰ βασιλεῖ* bij den k. De grondbeteekenis der praeposities gaat vervolgens ook op den *tijd* als anderzins over.

2. Men onderscheidt *eigenlijke praeposities* en *adverbia*, hoewel deze met een casus verbonden, geheel den aard van praeposities aannemen. Zoodanige adverbia zijn:

- a) met den *dat.*: *ἅμα* te gelijk met, *ἅμα τῇ ἡμέρᾳ*.
- b) met den *acc.*: *ὥς (ad)* tot, alleen bij personen: *ἄπειμι ὥς βασιλέα*.
- c) met den *gen.*: *ἄνευ* zonder, *πλὴν* behalve, *χωρίς* buiten, afgezonderd, *πέραν, πέρα (trans)* aan de overzij, *ἐνεκα (causâ)* wegens, vóór en achter zijn casus, *ἅρῳν gratiâ* (bij dichters *πατρὸς ἅρῳν*, doch *ἐμὴν ἅρῳν meâ causâ*, om mijnentwille), *δίκην (instar)* gelijk,

λάθρα (*clam*) in 't geheim, buiten weten, μέχρι tot aan, ὀπισθεν (*pone*) achter; alsmede de adverbia ἐγγύς, πέλας nabij, πόρρω, ἐκός van verre, ver af.

- d) Met den *gen.* worden geconstrueerd verscheiden van praeposities gevormde adverbia: ἄνω, κάτω, εἴσω, — ἐντός, ἐκτός, — πρόσθεν, ὑπερθεν, — ἀντικρύ, μεταξύ.

3. De *eigenlijke* praeposities zijn:

ἐξ, πρό, ἀντί, ἀπό met den *gen.*

ἐν en σύν met den *dat.*

εἰς en ἀνά met den *acc.*

διά, κατά, ὑπέρ met den *gen.* en *acc.*

ἀμφί, περί, ἐπί, ὑπό, μετά, παρά en πρός met den *gen.*, *dat.* en *acc.*

A. Praeposities met den *gen.*

1. Ἀντί (*ante*) wordt zelden gevonden in de beteekenis van ruimte, maar gemeenlijk als *in plaats van*, *voor*: φρόνησις ἀντ' ὀργῆς overleg in plaats van drift; κακὰ πράττει ἀντ' ἀγαθῶν. Τὴν ἐλευθερίαν ἐλοίμην ἂν ἀνθ' ὧν ἔχω πάντων. Meestal is ἀνθ' ὧν *voor datgene wat*: εὖ ποιήσης ἀνθ' ὧν εὖ ἔπαθες.

2. Πρό (*pro*) *vóór*, van plaats en tijd, als: πρὸ τῆς πόλεως. Πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν. Πρὸ τῆς μάχης. Overdrachtlijk: *in plaats van* (als ἀντί), *voor*, *ten beste van*: πολλάκις ἀπὸ αὐτοῦ οὐκ ἐξειργάσατο, ταῦθ' ὁ φίλος πρὸ τοῦ φίλου ἐξήρκεσεν.

3. Ἀπό (*ab*) beteekent *van*, *van . . . af*, *verwijderd van*, of bij tijdsbepaling: *sedert*, als: ἀπῆλθον ἀπὸ τοῦ χωρίου. Εἴκοσι στάδιοι ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ. Ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας sedert dien dag, ἀφ' οὗ sints. Een verder gebruik is kenbaar uit de volgende voorbeelden: θηρεύειν ἀφ' ἵππου (*ex equo*) te paard jagen. Ἐσθλοὶ γίνονται ἀπ' ἐσθλῶν (*fortes creantur fortibus*). Στρατεύμα συλλέγειν ἀπὸ τῶν χρημάτων. Φόβος ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων. Ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου op hetzelfde teeken.

4. Ἐξ, ἐκ (*ex*) beteekent *uit*, *na*, ook de reden waarom: ἐκ τοῦ πεδίου ἀνέβησαν, — ἐκ τοῦ ἀρίστου na 't ontbijt — ἐκ τοῦτου daarop, ook *derhalve*, waarvoor liever ἐκ τούτων, — ἐκ παίδων van kindsbeen af. Voorts ἐκ παντός τρόπου op alle wijzen; ἐκ τοῦ ἀδίκου onbillijkerwijze; ἐκ τοῦ ἐναντίου (*ex adverso*) tegenover; ἐκ Διός, ἐκ θεῶν (*divinitus*) van godswege; ἐκ δεξιᾶς (*a dextra*) rechtsaf; ἐκ τῶν παρόντων (*ex praesentibus*) naar de omstandigheden; ἐκ δένδρου κρεμᾶσθαι aan een boom hangen.

· B. Praeposities met den dat.

1. Ἐν ('t lat. *in* met den abl.) *in*, *op*: ἐν πόντῳ, ἐν ὄρεσιν, ἐν τοῖς δένδροις, ἐν τοῖς ἀρίστοις λέγεσθαι (bij de besten geteld worden), ἐν Πέρσῃς (in Persie, onder de Perzen), ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ te dier tijd, ἐν τούτῳ (intusschen), ἐν τρισὶν ἡμέραις (in, binnen, gedurende drie dagen).

2. Σύν (ξύν, *cum*), *met*, als σύν θεοῖς met de goden, met behulp der goden, σὺν τῷ νόμῳ volgens de wet.

C. Praeposities met den acc.

1. Ἀνά beteekent *boven op*, *door*, *over heen*: οἰκεῖν ἀνὰ τὰ ὄρη. Van tijd: ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἡμέραν den geheelen dag door. Met getallen heeft het distributive beteekenis: ἐπορεύθησαν ἀνὰ πέντε παρασάγγας τῆς ἡμέρας zij marcheerden des daags telkens vijf parasangen af. Voorts ἀνὰ πᾶσαν γῆν over de geheele aarde, overal, ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν daaglijks, ἀνὰ πᾶν ἔτος jaarlijks, ἀνὰ κράτος met geweld, in aller ijl, ἀνὰ στόμα ἔχειν in den mond, op de tong hebben.

2. Εἰς (ἐς) *naar*, *naar . . . toe*, 't lat. *in* met den acc.: ὁρος αὐτὸ περιέχει ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν een berg omgeeft het van zee af tot naar zee toe; τὰ ὄρη τὰ εἰς τὸ πεδίον. Ook van personen: ἀποβλέπειν, λέγειν εἰς τινα tot iem. opzien, spreken, ἰέναι εἰς πολεμίους. Van *doel*: κόσμος εἰς πόλεμον uitrusting ten oorlog, ἵππους εἰς ἵππείαν (ten dienste van ruitery) κατασκευάζειν, — δαπανᾶν εἰς πόλεμον. Παραγγέλλειν εἰς τὰ ὅπλα onder de wapens roepen. Εἰς λό-

γους ἐλθεῖν in gesprek treden, εἰς χειρας ἵεναι handgemeen worden. Van *tijd*: εἰς τὴν ἐπιούσαν ἔω tegen den volgenden dageraad. Bij getallen *ongeveer* of met *distributive* beteekenis: εἰς δύο twee aan twee, εἰς ἑκατόν telkens honderd. Voorts: *ten opzichte, ten aanzien van*, als: εἰς δύναμιν naar vermogen. Bij verba van rust: παρήσαν εἰς τὴν πόλιν zij waren in de stad aanwezig (van buiten ingekomen). Opmerkelijk is nog de elliptische uitdrukking εἰς διδασκάλου, εἰς ἄδου, waarover zie § 66, 2 Aanm.

D. Praeposities met den gen. en acc.

1. Διὰ door.

- a) met den *gen.*: *door, gedurende*, 1. van *ruimte*: ἐλαύνει διὰ Συρίας, 2. van *tijd*: διὰ νυκτός 's nachts door, διὰ χιλίων ἐτῶν eens om de duizend jaar, 3. van *middel*: ἔλεγε δι' ἐρμηνέως (door middel van een tolk), 4. van *wijze en omstandigheid*: διὰ τάχους (ταχέως) snel, διὰ τέλους bestendig.
- b) met den *acc.*: *wegens, om*: διὰ τὸ ἐρᾶν τοῦ ἔργου van wege zijn liefde voor 't werk; δι' ἐμέ door of om mij, διὰ τοῦτο (*propterea*) deswege, διὰ πολλὰ om vele redenen.

2. Κατὰ van ... af (van boven naar beneden).

- a) met den *gen.*: 1. *van... af*: κατὰ τῆς πέτρας van de rots af; κατὰ νώτου (*a tergo*) van achteren, κατὰ τῆς γῆς onder de aarde, 2. *tegen*, voornamelijk in rechtszaken: μνηστεύειν, λέγειν κατὰ τινος.
- b) met den *acc.*: 1. *over... heen*, als: κατὰ τὸ ὄρος ἵεναι, — κατὰ (te) γῆν καὶ κατὰ θάλατταν (*terra marique*), — καθ' ἡσυχίαν in rust, διήλασε κατὰ τοὺς Ἑλληνας hij reed door de Grieken heen, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον terzelfder tijd; 2. *volgens, overeenkomstig, met betrekking tot*: κατὰ τὸν νόμον naar de wet (*ex lege*), κατὰ τὰ παρηγγελμένα, — κατὰ δύναμιν naar vermogen, κατὰ τὴν χρείαν καλὰ ταῦτα λέγω met betrekking tot het gebruik noem ik dit fraai; 3. in *dis-*

tributive beteekenis: *κατ' ἄνδρα* (*viritim*) man bij man, *κατὰ μήνα* maandlijks, *κατ' ἐνιαυτόν* jaarlijks, *κατ' ἔθνη* volksgewijze.

3. Ὑπέρ (*super*) over.

- a) met den *gen.*: 1. *over, boven*: *λόφος ὑπέρ τῆς ὁδοῦ*, 2. *voor, ten beste van*: *πονεῖν ὑπέρ τινος*.
- b) met den *acc.*: *boven, verder dan*: *οἱ ὑπέρ τριάκοντα ἔτη* die boven 30 jaren zijn; *ὑπέρ δύναμιν* boven vermogen.

E. Praeposities met den *gen.*, *dat.* en *acc.*

1. Ἀμφί *aan beide zijden, rondom*.

- a) met den *gen.*: *over, om* ('t lat. *de*), zeldzaam: *ἡ δίκη ἀμφί τοῦ πατρὸς* de rechtspraak over den vader.
- b) met den *dat.*: *rondom, over*, schier alleen bij dichters.
- c) met den *acc.*: 1. van *plaats*, *ἀμφί πύρ*, 2. van *tijd*, *ἀμφί μέσας νύκτας* om middernacht, 3. bij *telling*, *ἄνδρες ἀμφί* (omtrent) *τοὺς χιλίους*, 5. met *ἔχειν* en *εἶναι*, *bezig zijn*: *εἶχον ἀμφί τὰ ἑαυτῶν* zij hadden met hun eigen zaken te doen; 5. *Οἱ ἀμφί τινα* beteekent niet alleen iemands gevolg of aanhang, maar ook den persoon zelf met zijn aanhang (en later bovendien wel geheel uitsluitend den persoon).

2. Περί *rondom, om*.

- a) met den *gen.*, ter bepaling van ruimte niet in gebruik, doch des te meer in de beteekenis van 't lat. *de*, als: *περί τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν μαχούμεθα*. Zoo *φοβεῖσθαι περί τινος* voor iem. bezorgd zijn, *ποιεῖσθαι περί πολλοῦ, πλείονος, πλείστου* (*magni, pluris, plurimi facere*); *ἔλεγον περί τῶν μετοίκων* zij zeiden aangaande de inwonende vreemden.
- b) met den *dat.*: *στρεπτοὶ περί τοῖς τραχήλοις καὶ ψέλια περί ταῖς χερσίν*.
- c) met den *acc.*, in al de beteekenissen van *ἀμφί* met den *acc.* en bovendien in de beteekenis van *in betrekking tot, ten opzichte van*: *περί τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς καὶ*

σώματα ἀμαρτάνουσιν, — τὰ προσήκοντα περὶ θεοὺς καὶ περὶ ἀνθρώπους, — ἡ περὶ ἐμέ ἀρετὴ de verdiensten omtrent mij.

3. Ἐπί op.

- a) met den *gen.*: 1. van ruimte: ἐφ' ἵππων, ἐπὶ γῆς; ook op de vraag *waarheen?* bij verba van beweging, om het doel der beweging aan te wijzen. De *gen.* staat om dezelfde reden als bij de verba van *bereiken*: ἀπιέναι ἐπ' Ἰωνίας, — ἡ ἐπὶ Κάλπης ὁδός, — ἐπ' οἴκου, 2. van tijd, *gedurende, onder*: ἐπὶ Κύρου ἄρχοντος onder de regeering van Cyrus, οἱ ἐφ' ἡμῶν onze tijdgenooten. Voorts ἐπὶ τεττάρων in 4 rijen, ἐφ' ἑαυτοῦ voor zich, op zich zelf (*per se*), — αὐτοὶ ἐφ' ἑαυτῶν ἐχώρουν, — πᾶσα πρῶξις αὐτῇ ἐφ' ἑαυτῆς πραγματοποιήν οὔτε καλὴ οὔτε αἰσχρά.
- b) met den *dat.*: 1. in de nabijheid, *naast, bij*: ἐπὶ θαλάττῃ, οἱ ἐπὶ πᾶσιν, 2. bij tijdsopvolging, *na*: ἐπὶ τούτῳ daarna, na dezen, 3. bij voorwaarden: ἐπὶ τούτοις (*his conditionibus*), 4. bij opgave van *beweegreden* en *doeleinde*: ἐπ' ὠφελείᾳ tot nut, ἐπ' ἀγαθῷ tot voordeel, ἐπὶ πλεονεξίᾳ uit hebzucht, 5. in de zegswijze γίγνεσθαι, εἶναι ἐπὶ τινι in iemands macht komen te staan, ἐπὶ τοῖς πολεμίοις ἐγένοντο. Τὸ ἐπ' ἐμοί (εἶναι) zooveel in mijn vermogen is. Ναύαρχος ἐπὶ ταῖς ναυσὶν bevelhebber over de schepen (doch ἐπὶ τῶν νεῶν op de schepen).
- c) met den *acc.*: 1. op de vraag *waarheen? naar, tot, op*, ἀναβαίνειν ἐφ' ἵππον te paard stijgen, ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὅπλα onder de wapens komen, 2. in vijandelijke betekenissen, *tegen*: στρατεύεσθαι, πορεύεσθαι ἐπὶ πολεμίους, 3. om een doel uit te drukken: ἐλθεῖν ἐπὶ τἀπιτηδεῖα op levensmiddelen uitgaan, ἔπλει ἐπὶ τὴν παραπομπὴν τοῦ σίτου, — ὕδωρ ἐφέροντο ἐπὶ δεῖπνον, 4. van tijdsverloop: ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας drie dagen lang, ἐπὶ δέκα ἔτη tien volle jaren, 5. van plaats, ἐπὶ πολλὰ στάδια tot op vele stadiën. Voorts ἐπὶ τὸ πολὺ voor 't grootste gedeelte, ἐπὶ πολὺ verre weg.

4. *Μετά met.*

- a) met den *gen.*: *met*, μετά τινος ἵεναι met of bij iem. gaan; μετά τινος εἶναι 't met iem. houden; οὐδέν θέλω κτᾶσθαι μετ' ἀδικίας, — οἴκειν μετά θεῶν.
- b) met den *dat.*: *tusschen, onder, dichterlijk.*
- c) met den *acc.*: *na*, μετά ταῦτα daarop, μετά τοὺς θεοὺς naast de goden, μεθ' ἡμέραν bij dag. Bij dichters ook *naar*, πλεῖν μετά χαλκόν varen om koper te halen.

5. *Παρά bij, nabij.*

- a) met den *gen.*: *van*, παρά τινος ἀπιέναι van iem. weggaan, νομιζῶ τάχαθ' ἀγίνεσθαι παρὰ τῶν θεῶν καὶ παρὰ τῶν ἀνθρώπων, — τὰ παρὰ βασιλέως de bevelen van 's konings wege. Voorts *na* μανθάνειν, ἀκούειν enz., die ook den *gen.* alleen regeeren; verg. § 72, 7 g. Bij 't passivum: παρὰ πάντων ὁμολογεῖται (*apud omnes constat*) 't staat bij allen vast.
- b) met den *dat.*: *bij, nevens*, παρὰ τινι εἶναι, παρὰ τοῖς εὖ φρονούσιν εὐδοκιμεῖν.
- c) met den *acc.*: 1. ter uitdrukking van *richting* of *koers*, *tot, naar*... *toe*: πορεύεσθαι παρὰ βασιλέα, παρὰ θάλατταν, — ἡ παρ' ἐμὲ εἴσοδος, 2. *naast, langs*: διήλασε παρὰ τὸν πόταμον hij reed langs de rivier; ἦν παρὰ τὴν ὁδὸν κρήνη, 3. *tegen* ('t lat. *praeler*): παρ' ἐλπίδα, παρὰ δοξαν, παρὰ τὸ δίκαιον, παρὰ τὸν νόμον, 4. *van tijd, gedurende*: παρὰ πότον onder 't drinken, παρὰ κραυγὴν onder 't geschreeuw, 5. *van waardeering*: παρ' ὀλίγον of παρὰ μικρόν op weinig na, παρὰ πολὺ verre weg, met ἡγεῖσθαι gering, hoog schatten, met ἐλθεῖν weinig, veel schelen, 6. *buiten, behalve, ἀλλὰ τί παρὰ ταῦτα*; 7. *door, ten gevolge van, volgens*: ὑπὸ πάντων ὁμολογεῖται παρὰ τοῦτον γενέσθαι τὴν σωτηρίαν.
6. *Πρὸς bij.*
- a) met den *gen.*, 1. *aan den kant van, ter zijde*, ook bij passiva, evenals παρὰ: b. v. τὸ πρὸς ἐσπέρας τεῖχος de muur naar 't westen, πρὸς τοῦ ποταμοῦ bij, naast de rivier, ὁμολογεῖται πρὸς πάντων, 2. *bij, voor*: τοῦτο

δίκαιόν ἐστι πρὸς θεῶν καὶ πρὸς ἀνθρώπων dit geldt als rechtvaardig bij goden en menschen, 3. *overeenkomstig*: πρὸς τοῦ Λακωνικοῦ τρόπου, 4. bij *eeden*: πρὸς θεῶν bij de goden (*per deos*).

- b) met den *dat.*, *bij* (evenals *παρά*), *behalve*: οἱ ποταμοὶ πρὸς ταῖς πηγαῖς οὐ μεγάλοι εἰσίν, — πρὸς τοῦτοις daarenboven.
- c) met den *acc.*, 1. van richting naar eene plaats: *tot, naar, tegen*: ἐλθεῖν πρὸς γέφυραν, ἀγγέλλειν πρὸς τινα, ἐλθεῖν πρὸς τινα tegen iemand optrekken, πρὸς ἡμέραν tegen 't aanbreken van den dag, 2. van *doel*: πρὸς τί με ταῦτ' ἐρωτᾷς; Ἦσαν ὀπλισμένοι πρὸς τὸ ἐπιδραμεῖν. Τὰ πρὸς τὴν ὑγίειαν συμφέροντα, 3. *ten opzichte, naar aanleiding van*: πρὸς ταῦτα εἶπεν daarop, met opzicht tot die rede zei hij; πρὸς φιλίαν vriendschapplijk, 4. *in vergelijking van*: λῆρος πάντα δοκεῖ εἶναι πρὸς τὸ ἀργύριον ἔχειν alles schijnt nietig te zijn bij het bezit van geld. Voorts πρὸς βίαν met geweld, πρὸς χάριν ten gevalle, naar believen.
- d) wordt met *καί* en *δέ* evenals 't lat. *super* adverbium: *en bovendien*: λόγος ἀσύμφορος πρὸς δέ καὶ οὐ δίκαιος.
7. Ὑπό (*sub*) onder.
- a) met den *gen.*, 1. *onder*: ἐπὶ γῆς καὶ ὑπὸ γῆς, ook *van* .... *af, van* .... *uit*: λαβὼν βούν ὑφ' ἀμάξης. Overdrachtelijk: ἐτόξευον ὑπὸ μαστίγων zij schoten onder geeselslagen, ὑπὸ κήρυκος onder herautgeroep; 2. *van, door*, bij passiva en activa van passieve beteekenis (§ 75, 2); 3. *van, uit hoofde van* ('t lat. *prae*): ὑπὸ λιμοῦ ἀπολέσθαι, — οὐ δύναμαι καθεῖδεν ὑπὸ λύπης.
- b) met den *dat.*, *onder*: τὰ ὑπὸ τῷ οὐρανῷ ὄντα, — ὑφ' ἡλίῳ, — ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει, — ὑπὸ τινι εἶναι onder iemand staan.
- c) met den *acc.*, 1. *onder, onder langs*: τὸ στράτευμα ὑπὸ τὸν λόφον στηῆσαι, — αἱ ὑπὸ τὸ ὄρος κῶμαι de zich onder langs den berg uitstreckende dorpen, 2. van

tijd, evenals *sub.*: ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον tegen denzelfden tijd, ὑπὸ τὴν νύκτα tegen den nacht.

§ 90. CONJUNCTIONES.

1. COPULATIVAE. a) καί *et*, τέ *que*, καὶ — καί, τέ — καί, τέ — τέ *zoo wel — als ook*; καί *als* na uitdrukkingen van gelijkheid, ὁμοίως; καὶ *aeque ac*. πολλοὶ καὶ ἄλλοι *vele anderen*. ἄλλως; τε καὶ *in 't bijzonder*.
 b) οὐδέ (μηδέ) *en niet, noch ook, niet eens; ne — quidem*. οὔτε (μήτε) — οὔτε (μήτε) *noch — noch*. οὔτε (μήτε) — τέ *neque — et*. Na een bevestigenden zin wordt *en niet* vertaald door καὶ οὐ (μη).
 c) οὐ μόνον — ἀλλὰ καὶ *niet alleen — maar ook*. οὐχ (μη) ὅτι — ἀλλὰ καί, οὐχ (μη) ὅπως — ἀλλὰ καὶ οὐδέ — μη ὅτι *niet eens — laat staan dan*.
2. DISJUNCTIVAE. ἢ *of*. ἢ (ἤτοι) — ἢ ὅφ — ὅφ. εἴτε — εἴτε, ἔάντε — ἔάντε *hetzij — hetzij*. ἢ *dan* achter den comparativus.
3. ADVERSATIVAE. a) δέ (nooit het eerste woord) *maar*. Dikwijls door *en* of in 't geheel niet te vertalen, daar de Grieken de zinnen meer verbinden dan wij. μὲν — δέ *wel is waar — maar*, doch dikwijls zonder eigenlijke tegenstelling: Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίγνονται παῖδες δύο, πρεσβύτερος μὲν Ἀρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κύρος. ὁ μὲν — ὁ δέ *deze — gene*. τότε μὲν — τότε δέ, ὅτε μὲν — ὅτε δέ, νῦν μὲν — νῦν δέ *nu eens — dan eens*.
 b) ἀλλὰ (in 't begin van den zin) *maar, doch*. εἰ — ἀλλὰ (ἀλλὰ — γε) *indien — toch, si — at, at certe*. ἀλλ' ἄγε *welaan*. ἀλλ' ἢ na ontkenningen *behalve*. οὐ μὴν ἀλλὰ *en toch*, οὐ γάρ ἀλλὰ *want waarlijk*.
 c) αὖ *wederom, daarentegen*. ἀτάρ *doch*. καίτοι *en toch*. μέντοι *evenwel, echter*. ὅμως *toch, desnietteenstaande*.
4. COMPARATIVAE. a) ὥς *als, ut*. Bij den superlativus, ὥς τᾶχιστα *quam celerrime*. Bij getallen *ongeveer*. Over ὥς *dat, opdat* enz. zie § 81, 2. 6. ὥς bij 't partici-

pium § 86. *b. d.* ὡς is een adverbium en beteekent hetzelfde als οὕτως § 63. IV. 2. *c.*

b) ὥσπερ *gelijk*, versterkt ὡς. ὅπως *gelijk*.

5. CONDITIONALES εἰ, ἐάν § 82.

6. CONCESSIVAE. εἰ (ἐάν) καὶ *ofschoon*. καὶ εἰ (ἐάν) *ook indien, zelfs wanneer*. καίπερ § 86, 2. *afgehoord met een part.*

7. CONCLUSIVAE. *a)* οὐν (nooit het eerste woord) *derhalve*. οὐκ οὖν *derhalve niet*, οὐκοῦν *derhalve*. οὖν is eigenlijk bevestigend *werkelijk, dus*, μὲν οὖν, γὰρ οὖν. Bij relativa algemeenmakend: ὅστις οὖν *quicumque*.

b) ἄρα (nooit het eerste woord) *derhalve*. εἰ ἄρα *zoo mischien*. Hiervan onderscheiden ἄρα § 83. 1 *a.*

c) τοίνυν *dan nu, derhalve*. τοιγάροτοι, τοιγαροῦν *daarom dan, nu dan*.

8. CONSECUTIVAE. ὥστε (ὡς) zie § 81, 9.

9. CAUSALES. *a)* γὰρ (nooit het eerste woord) *want, namelijk, enim*. Door uitlating in antwoorden *ja, dan toch*. In vragen *dan toch*, τί γὰρ; *wat dan toch?* ἦ γὰρ; οὐ γὰρ; *niet waar?* πῶς γὰρ; *hoe dan nu?* πῶς γὰρ οὐ; *waarom dan niet?* εἰ γὰρ *och of!* ἀλλὰ γὰρ, ἀλλὰ γὰρ *δij at enim, edoch*. οὐ γὰρ ἀλλὰ *ondertuschen, maar toch*.

b) ὅτι, διότι, οὐνεκα, ὅτε, ἐπεὶ. Zie § 81, 5. ὅτι beteekent *dat, dewijl* en versterkt den superlativus ὅτι τίστα *zoo snel mogelijk*. ὅτι μὴ *behalve, nisi*. ἐπεὶ wordt vooral voor vragen en imperativi dikwijls door *want* vertaald: ἐπεὶ θέασθαι αὐτό; *want zie zelf*.

10. FINALES. ἵνα, ὡς, ὅπως, μὴ, § 81, 6, 7. ἵνα τί; *waarom?* ἵνα als adverbium § 81, 6 Aanm.

11. TEMPORALES. ὅτε, ὅποτε *wanneer*. ἡνίκα, ὁπηνίκα *toen*, ἐπεὶ, ἐπειδὴ *nadat, daar*, ἕως, ἔστε, μέχρι, ἄχρι *zoo lang als, tot dat*. πρὶν *voor dat* § 81, 4.

Over de INTERROGATIVAE zie § 83.

§ 91. PARTICULAE VAN BEVESTIGING EN VERSTERKING.

1. γέ *ten minste, althans, quidem* wordt als enclitica ach-

ter een woord gevoegd, om het op den voorgrond te plaatsen. Vooral zet men het dikwijls achter pronomina, § 28, 2. Aanm. 1. Uit γέ en οὖν ontstaat γοῦν *toch werkelijk, ten minste stellig*.

2. πέρ *althans, ten minste*, wordt evenals γέ enclitisch gebruikt en dikwijls niet vertaald. Zie § 31 Aanm. 2.

3. τοι *waarlijk, toch*. οὗτοι *zeker niet*. καίτοι *en toch*. μέντοι, τοίνυν, τοιγάροισι § 90, 3 c; 7 c.

4. μὴν (nooit het eerste woord) *waarlijk, toch*. ἢ μὴν *waarachtig*, vooral bij eeden. καὶ μὴν *en waarlijk, ἀλλὰ μὴν maar waarlijk*, οὐ μὴν *waarlijk niet*, τί μὴν *wat toch? waarom niet?*

5. δὴ (verwant met ἤδη *reeds*) *nu, juist*. ἐπεὶ δὴ *omdat, νῦν δὴ juist nu, klaarblijkelijk*, om eene uitspraak te bevestigen of enkele woorden op den voorgrond te plaatsen: ἄγε δὴ *welaan dan! τί δὴ wat toch?*

6. δῆπου, δῆπουθεν *toch wel*, dikwijls ironisch *nempe. δῆθεν namelijk, scilicet*. δῆτα *zekerlijk, τί δῆτα hoe zoo? οὐ δῆτα volstrekt niet*.

7. νή, μὰ *waarachtig!* bij eeden. νή *alleen toestemmend, νή Δία bij Zeus*. μὰ *ontkennend en bevestigend, μὰ Δία of ου μὰ Δία neen bij Zeus! ναὶ μὰ Δία waarachtig bij Zeus!*

BLADWIJZER OP DE SYNTAXIS.

A.

Ablativus absolutus § 86. 3 Aanm.
 αγαθόν τι § 72. 4 a. Aanm.
 αγαπᾶν § 72. 7 f.
 ἄγασθαι § 72. 7 e.
 ἄγε § 79. 2 b; 91. 5.
 ἄγομαι § 77. 1.
 ἀγοράζειν § 72. 7 c.
 ἀδικεῖν § 70. 2 a.
 Adjectivum verbale § 76.
 αἰδεῖσθαι § 70. 3.
 αἰρεῖν § 72. 7 i.
 αἰσθάνεσθαι § 72. 7 g.
 αἰσχρόν § 86. 5; 88. 8 b.
 αἰσχύνεσθαι § 77. 2. 3; 88. 8 b.
 αἰτεῖν § 71. 2 b en c Aanm.
 Accusativus § 70. Dubbele acc. § 71.
 Acc. cum inf. § 84. 3, 4. Acc. absolutus § 86. 5.
 ἀκολουθεῖν § 74. 1 a.
 ἀκούειν § 72. 7 g. § 78. 2 Aanm. 1.
 ἄκρος met het artikel § 66. 1 Aanm. 2.
 ἀλέξειν § 72. 2.
 ἀλλά § 90. 3 b.
 ἄλλοι en οἱ ἄλλοι § 65. 6.
 ἄλλο τι ἢ § 83. 1 e.
 ἄλλως τε καὶ § 90. 1 a.
 ἄμα bij 't participium § 86. 2. a Met dat. § 89. 2 a.
 ἄμαρτάνειν § 72. 2.
 ἀμελεῖν § 72. 7 e.
 ἀμύνειν § 72. 2; 74. 1 a; med. 77. 1.
 ἀμφί § 89. E. 1.
 ἀμφιεννύειν § 71. 2 c.
 ἄν § 80; 88. 1.

ἀνά § 89. C. 1.
 ἀναμνησκειν § 71. 2 c.
 ἀνέυ § 89. 2 c.
 ἀντί § 89. A. 1.
 ἀντικρύ § 89. 2 d.
 ἀνύσας § 86. 1.
 ἄνω § 89. 2 d.
 Aoristus § 78. 5. In plaats van 't plqpf. § 78. 4 Aanm.
 ἄξιος, ἄξιον § 72. 7 b; ἄξιος persoonlijk § 84. 8.
 ἀπαλλάττειν § 72. 2.
 ἀπειθεῖν § 74. 1 b.
 ἀπειλεῖν § 74. 1 a.
 ἄπειρος § 72. 7 d.
 ἀπίχειν § 72. 2; med. § 77. 2.
 ἀπιστεῖν § 74. 1 b.
 ἀπλῶς εἰπεῖν § 84. 1 d.
 ἀπό § 89. A. 3.
 ἀποδιδράσκειν § 70. 3.
 Apodosis § 82. 1.
 ἀπολαύειν § 72. 7 h.
 ἀποτέμπομαι § 77. 1.
 ἀπορεῖν § 72. 7 a.
 ἀποστρεφεῖν § 71. 2 c; 72. 2.
 ἄπτεισθαι § 72. 4 d.
 ἄρα § 83. 1 a, 2.
 ἄρα § 88. 1; 90. 7 b.
 ἀρίσκειν § 70. 3.
 Artikel § 65, 66. Bij 't possessivum § 67. 6, Aanm. — bij den vocativus § 68. 6 a. — bij 't praedicaat § 68. 1. — bij 't participium § 86. 2.
 ἀρχεῖν § 73. 2.
 ἀρχόμενος § 86. 1.
 ἀτάρ § 90. 3 c.

ἄτε bij 't partic. § 86. 2. *b*.
 ἀτιμάζειν § 72. 7 *b*.
 Attractio bij den inf. § 84. 7. Bij 't
 relativum § 87.
 Attribueet, plaatsing § 66. 1. 2.
 αὐ § 88. 1; 90. 3 *c*.
 αὐτός § 67. 2.
 ὁ αὐτός cum dat. § 74. 1 *d*.
 αὐτός zonder σὶν § 74. 4 Aanm. 2.
 ἀφαιρεσθαι § 71. 2 *c*; 72. 2.
 ἀφίναί § 72. 2.
 ἄχρη § 90. 11.

B.

Binnen § 72. 6 Aanm.
 βλέπτειν § 70. 2 *a*.
 βοηθεῖν § 74. 1 *a*.
 βουλεύεσθαι § 77. 3 Aanm.

F. G.

γάρ § 88. 1; 90. 9.
 γέ § 88. 1; 91. 1.
 Genitivus § 72—73. Gen. absol. § 86.
 3, 4. Plaatsing § 66. 1. Aanm. 1.
 Gerundivum § 76. 2.
 γεύειν § 72. 7 *h*.
 γίγνεσθαι, cum gen. § 72. 3 *c*; cum
 dat. § 74. 1 *f*.
 γινώσκειν § 85. 3 Aanm.
 γοῦν § 91. 1.
 γράφεσθαι § 72. 7 *i*.
 γυμνός § 72. 2.

Δ. D.

Dativus § 74; ethicus § 74. 1 *e*. Bij
 't passivum § 75. 2 Aanm.
 δέ § 88. 1; 90. 3.
 δέδοικα § 78. 2 Aanm. 1.
 δεῦ, δεῖσθαι § 72. 7 *a*, en Aanm.
 δέον § 86. 5.
 δεινόν ἐστιν § 88. 8 *b*.
 Deponentia § 77. 6.
 δῆ, δῆπου § 88. 1; 91. 5, 6.

δῆλος persoonlijk § 84. 8.
 δῆτα § 91. 6.
 διά § 89. D. 1.
 διάγειν cum part. § 85. 4.
 διαγίγνεσθαι cum part. § 85. 4.
 διακριθῆναι § 77. 6 Aanm.
 διαλέγεσθαι § 74. 1 *a*; 77. 3. Aanm.
 διανέμεσθαι § 77. 3 Aanm.
 διατελεῖν cum part. § 85. 4.
 διαφέρειν, διάφορος § 72. 2.
 διδάσκειν § 71. 2 *b*. Med. § 77. 4.
 διέχειν § 72. 2.
 δικάζειν § 72. 7 *i*.
 δίκαιος persoonlijk § 84. 8.
 δίκη § 70. 8; 89. 2 *c*.
 διότι § 81. 5; 90. 9 *b*.
 διώκειν § 72. 7 *i*.
 δοκεῖν persoonlijk § 84. 8.
 δουλείειν § 74. 1 *b*.
 δύναι § 88. 8 *a* Aanm.
 δυνατόν § 86. 5.

E.

ἐάν § 82. 3; 90. 5. 6
 ἐάντε—ἐάντε § 90. 2.
 ἐγγίς § 89. 2 *c*.
 ἐγκαλιπτεσθαι § 77. 2.
 εἶδει zonder ἄν § 80. 2 *b*. Aanm.
 εἰ, εἰγάρ, εἴθε § 79. 3. Aanm. § 90.
 εἰ § 82; 90. 5. 6.
 εἰ of § 83. 3; εἰ ἄρα § 90. 7 *b*.
 εἰδέναι § 85. 3 Aanm.
 εἶναι weggelaten § 68. 7. Met gen.
 § 72. 3 *c*. Met dat. § 74. 1 *f*.
 εἰρημέιον § 86. 5.
 εἰς § 89. C. 2.
 εἶσω § 89. 2 *d*.
 εἶτα, ἐπειτα bij 't part. § 86. 2. *a*.
 εἴτε—εἴτε § 83. 3; 90. 2.
 εἴωθα § 78. 2 Aanm. 1.
 ἐκάς § 72. 2; 89. 2 *c*.
 ἐκδίειν § 71. 2 *c*.
 ἐκτός § 89. 2 *d*.
 ἐκὼν εἶναι § 84. 1 *d*.
 ἔλατιον § 73. 1 Aanm.

ἐλείθερος, -ροῦν § 72. 2.
 ἐλθεῖν παρ' ὀλίγον, π. πολὺ § 89. E. 5.
 ἐλπίζειν § 84. 1 b. Aanm. 1.
 ἔμπειρος § 72. 7 d.
 ἐν § 89. B. 1.
 ἐναντίος § 74. 1 d.
 ἐνδύειν § 71. 2 c; med. 77. 2.
 ἐνεκα § 89. 2 c.
 ἐντός § 89. 2 d.
 ἐξ § 75. 2 Aanm.; 89. A. 4.
 ἐξεστίν § 84. 7.
 ἐξετάζειν § 71. 2 b.
 ἐξῆν § 80. 2 b. Aanm.
 ἐξόν § 86. 5.
 ἐπεὶ § 81. 5; 90. 9 b. 11.
 ἐπειθάν § 80. 3.
 ἐπειθὴ § 81. 5; 90. 11; 91. 5.
 ἐπειτα bij 't part. § 86. 2. a.
 ἐπεσθαι § 74. 1 a.
 ἐπέχειν § 72. 2.
 ἐπὶ § 89. E. 3.
 ἐπιβουλεύειν § 74. 1 a.
 ἐπιδεῖς § 72. 7 a.
 ἐπιθυμεῖν § 72. 7 f.
 ἐπικείσθαι § 74. 1 a.
 ἐπικουρεῖν § 74. 1 a.
 ἐπιλανθάνεσθαι § 72. 7 d.
 ἐπιλείπειν § 70. 2 c.
 ἐπιμέλειν § 72. 7 e.
 ἐπιπορεῖν § 70. 2 c.
 ἐπίσταςθαι § 85. 3 Aanm.
 ἐπιστήμων § 72. 7 d.
 ἐπιτίθεσθαι § 74. 1 a.
 ἐπιτιμᾶν § 74. 1 c.
 ἐπιχειρεῖν § 74. 1 a.
 ἑρᾶν § 72. 7 f.
 ἑρῶ § 74. 4.
 ἑρέσθαι, ἑρωτᾶν § 71. 2 b.
 ἑρῆμος § 72. 7 a.
 εἰς. Zie εἰς.
 ἐσθίειν § 72. 7 h.
 ἔσταςθαι § 77. 2.
 ἔστε § 90. 11.
 ἔστιν οὔ (ὅτε) § 67. 5 Aanm.
 ἔσχατος, ὅ, § 66. 1 Aanm. 2.
 ἔτερος, ὅ, § 65. 6.

εὖ ποιεῖν, λέγειν § 70. 2 b.
 εὐδαιμονίζειν § 72. 7 e.
 εὐεργετεῖν § 70. 2 b.
 εὐχεσθαι § 74. 1 c.
 ἐφ' ᾧ, ἐφ' ᾧτε § 81. 9 Aanm.
 ἔχω met een adverbium en den gen.
 § 72. 4 b. Med. § 72. 4. d. § 77. 2.
 ἔως § 90. 11.

H.

ἦ § 73. 1 en Aanm.; 90. 2.
 ἦ § 83. 1 b.
 ἡγεῖσθαι § 73. 2.
 ἡκω § 78. 2 Aanm. 1.
 ἦν § 82. 3.
 ἡνίκα § 90. 11.
 ἡττεῖσθαι § 73. 2.

Θ.

θαρρεῖν cum acc. § 70. 3.
 θαυμάζειν § 72. 7 e.
 θιγγάνειν § 72. 4 d.
 θνήσκειν als passivum § 75. 2.

I.

ἴδιος § 72. 4 c.
 Imperativus uitgedrukt door den conjunctivus § 79. 2 c; — door den opt. § 80. 4 b.
 Imperfectum § 78. 4.
 ἴνα § 81. 6, 7; 90. 10.
 Indicativus met ἄν § 80. 2. Bij indirecte vragen § 83. 4.
 Infinitivus § 84. Met ἄν § 80. 5 en Aanm.
 ἴσος § 74. 1 d.
 ἴσταςθαι § 77. 2.
 ἴστορεῖν § 71. 2 b.

K. C.

καθάρως § 72. 2.
 καί § 74. 1 d; 90. 1 a. 6.

καίπερ bij 't partic. § 86. 2 c; 90. 6.
 καίτοι § 90. 3 c; 91. 3.
 κακουργεῖν § 70. 2 b.
 κακῶς ποιεῖν, λῆγειν § 70. 2 b.
 κατὰ § 89. D. 2.
 καταγελᾶν § 72. 7 e.
 κατακλιθῆναι § 77. 6 Aanm.
 κατηγορεῖν § 72. 7 i.
 κάτω § 89. 2 d.
 κεῖμαι § 75. 2.
 κείρεσθαι § 77. 2.
 κεκλήσομαι § 78. 3 Aanm. 1.
 κέκτημαι § 78. 2 Aanm. 1; 3 Aanm. 1.
 κενός § 72. 7 a.
 κινηθῆναι § 77. 6 Aanm.
 κοιμᾶσθαι § 77. 3.
 κοινός § 72. 4 c.
 κοινωνεῖν § 72. 4 c; 74. 1 a.
 Conjunctivus § 79—81.
 κορέννυσθαι § 72. 7 a en h.
 κρατεῖν § 73. 2.
 κρύπτειν § 71. 2 b.
 κτείνειν § 75. 2.
 κωλύειν § 72. 2.

A.

λαγχάνειν § 72. 4 c.
 λάθρα § 89. 2 c.
 λαμβάνεσθαι § 72. 4 d.
 λανθάνειν met acc. § 70. 2 c; — met
 part. § 85. 4.
 λέγομαι persoonlijk § 84. 8.
 λήγειν § 72. 2.
 λόγῳ § 74. 4.
 λοιδορεῖσθαι § 74. 1 c.
 λοτεῖν en λοῦσθαι § 77. 1.
 λύειν en λύεσθαι § 77. 3.
 λωβᾶσθαι § 70. 2 a.

M. M.

μά § 91. 7.
 μανθάνειν § 72. 7 g; 85. 3 Aanm.
 μάχεσθαι § 74. 1 a.
 Medium § 77.

μεθίεσθαι § 72. 2.
 μέτον § 73. 1 Aanm.
 μέλει μοί τινος § 72. 7 e.
 μέλλω met praes. of fut. § 78. 3
 Aanm. 3.
 μεμνήσθαι § 85. 3 Aanm.
 μεμνήσομαι § 78. 3 Aanm. 1.
 μέμφεσθαι § 74. 1 c.
 μέν - δέ § 88. 1; 90. 3 a.
 μέντοι § 88. 1; 90. 3 c; 91. 3.
 μέσος, ό, § 66. 1 Aanm. 2.
 μεστός § 72. 7 a.
 μετά § 74. 4 Aanm. 1; 89. E 4.
 μεταδιδόναι § 72. 4 c.
 μεταλαμβάνειν § 72. 4 c.
 μεταξὺ § 89. 2 d.
 μεμνησκεισθαι § 77. 6 Aanm.
 μετεῖναι § 72. 4 c.
 μετέχειν § 72. 4 c.
 μέχρις met gen. § 89. 2 c; 90. 11.
 μή, μή οὐκ § 81. 8; 83. 1 d. 2. 3;
 88. 4. 5. 8; 90. 10.
 μηδέ, μήτε § 90. 1 b.
 μὴν § 88. 1; 91. 4.
 μνησκεισθαι § 72. 7 d.
 μνήμων § 72. 7 d.
 Modi § 79. § 81.
 μόνος cum gen. § 72. 4 a.
 ᾧν § 83. 1 c.

N.

νή § 91. 7.
 Nominativus (dubbele) § 71. 1.
 Nominativus cum infinitivo § 84. 6.
 νοσφίζειν § 72. 2.
 Numeralia cum gen. § 72. 6 Aanm.

Ξ.

ξέν. Zie σύν.

O. O.

Object niet uitgedrukt § 69. 2.
 ό μέν - ό δέ § 65. 1; cum gen. § 72. 4 a.

ὅδε en οὗτος § 67. 1.
 οἶδα § 78. 2 Aanm. 1.
 οἰκτεῖρειν § 72. 7 e.
 οἶος, ὅσος, attractio § 87. 3.
 οἶός τ' εἰμι § 84. 1 b; 88. 8 a. Aanm.
 οὔχομαι § 78. 2 Aanm. 1. Met partic.
 § 85. 4.
 ὀλίγοι, οἱ § 65. 6; cum gen. § 72. 4 a.
 ὀλίγον δεῖν § 84. 1 d.
 ὄλος, ὅ, § 66. 1 Aanm. 2.
 Om te § 84. 1 c.
 ὀμιλεῖν § 74. 1 a.
 ὀμνῖναι § 70. 2 c.
 ὅμοιος § 74. 1 d.
 ὁμοίως καὶ § 90. 1 a.
 ὅμως § 90. 3 c.
 ὀνιάναι § 70. 2 a.
 ὀνίνασθαι § 72. 7 h.
 Ontkenningswoorden § 88.
 ὀπηρῖναι § 90. 11.
 ὀπισθεν § 89. 2 c.
 ὁποῖος vragend § 83. 3.
 ὀπότεν § 80. 3.
 ὁπότε cum opt. § 81. 4; 90. 11.
 ὀπον § 83. 3.
 Optativus § 79—81.
 ὅπως § 81. 6, 7. § 90. 10.
 ὀργίζεσθαι § 74. 1 a.
 ὀρέγεσθαι § 72. 7 f.
 ὅς en ὅστις § 67. 5.
 ὅς ἄν, ὅστις ἄν § 80. 3; 81. 3.
 ὅστις vragend § 83. 3. ὅστισοῦν
 § 90. 7.
 ὀσφραίνεσθαι § 72. 7 g.
 ὅταν § 80. 3.
 ὅτε § 90. 9 b. 11.
 ὅτι overbodig § 81. 2 Aanm. 1. Constructie § 81. 2, 5; 84. 9; 90. 9 b.
 οὐ μή § 79 d; 88. 9.
 οὐ μὴν ἀλλά § 90. 3 b.
 οὐδέ § 90. 1 b.
 οὐδεὶς cum gen. § 72. 4 a. 88. 2.
 οὐδεὶς ὅστις οὐ § 88. 7 Aanm.
 οὐκ § 88. 3.
 οὐκ *nomme* § 83. 1 d.
 οὐκοῦν § 83. 1 d; 90. 7 a.

οὔκοιεν § 90. 7. a.
 οὐν § 88. 1; 90. 7. a.
 οὔνεκα § 90. 9 b.
 οὔτε § 90. 1 b.
 οὔτοι § 91. 3.
 οὔτος § 67. 1.

II. P.

παρά § 75. 2. Aanm.; 89. 1. E 5.
 παρασκευάζεσθαι § 77. 2.
 παρατίθεσθαι § 77. 4.
 Participium § 85; 86. Met ἄν 80. 5.
 Praes. en aor. § 78. 6 Aanm.
 Particulae, plaatsing § 66. 4; 86. 2; 88. 1.
 Particulae van bevestiging en versterking § 91.
 πᾶς ὁ § 65. 4.
 Passivum § 75. Met reflexive betekenis § 77. 6. Aanm.
 πάσχω § 75. 2.
 παύειν § 72. 2; med. § 77. 3.
 πείθεσθαι § 74. 1 b.
 πέλας § 89. 2 c.
 πέρ § 91. 2.
 περιουῖν en med. § 77. 3.
 πέραν § 89. 2 c.
 Perfectum § 78. 2.
 περὶ § 89. E. 2.
 περιγίγνεσθαι § 73. 2.
 πιμπλάναι § 72. 7 a.
 πίνειν § 72. 7 h.
 πίπτω § 75. 2.
 πιστεύειν § 74. 1 b.
 Plaats § 70, 7; 74. 3.
 πλάζεσθαι § 77. 3.
 πλεῖν § 70. 3.
 πλέον § 73. 1 Aanm.
 πλέως, πλήρης § 72. 7 a.
 πλὴν § 89. 2 c.
 πληροῦν § 72. 7 a.
 Plusquamperfectum § 78. 4.
 ποιῆσθαι περὶ πολλοῦ § 89. E. 2 a.
 ποῖος § 83. 1, 3.
 πολεμεῖν § 74. 1 a.
 πολλοί, οἱ, § 65. 6.

πολλοῦ δεῖν § 84. 1 d.
 πολὺς § 72. 4 a.
 πόρρω § 89. 2 c.
 πότερον—ἢ § 83. 2, 3.
 ποῦ § 83. 1.
 Praedicaat § 68. 2—5.
 Praepositio § 89.
 Praesens § 78. 2. 6.
 πράττεισθαι § 71. 2 b.
 πρὶν § 80. 3; 81. 4; 90. 11.
 πρὸ § 89. A. 2.
 προβουλεύειν § 73. 3.
 προῖσθαι, προῖστασθαι § 73. 3.
 Prolepsis van het subject § 84. 9.
 Pronomen reflexivum § 67. 3. Bij 't
 medium § 77. 5.
 πρὸς § 75. 2. Aaum.; 89. E 6.
 προσελθεῖν § 74. 1 a.
 πρόσθεν § 89. 2 d.
 προσκυνεῖν § 70. 3.
 προστατεῖν § 73. 3.
 Protasis § 82. 1.
 προτιμᾶν § 73. 3.
 πυνθάνεσθαι § 72. 7 g.

Σ. S.

Sedert § 72. 6. Aanm.
 οπανίζειν § 72. 7 a.
 σπεύδειν § 70. 3.
 στέλλειν en ped. § 77. 3.
 στερεῖν § 71. 2 c; 72. 2.
 στεφανοῦσθαι § 77. 2.
 Stof. § 72. 5.
 Subject weggelaten § 68. 6 en 86. 4.
 Uit den nevenzin naar den hoofdzin verplaatst § 84. 9.
 συγγίγνεσθαι § 74. 1 a.
 σὺλᾶν § 71. 2 c.
 συμβουλεύειν § 74. 1 a.
 συμβουλεύεσθαι § 77. 3. Aanm.
 συμπαύειν § 74. 1 a.
 σύν § 74. 4 Aanm. 1. 2; 89. B 2.
 συνέναι § 72. 7 g.
 σφάλεσθαι § 72. 2.
 σῶζειν § 72. 2.

T. T.

τε § 88. 1; 90. 1 a.
 τελευτῶν § 86. 1.
 Tempora § 78.
 τέλος § 76. 2.
 τί § 70. 6; 72. 4 a. Aanm.; 91. 4. 5.
 τιμωρεῖν en τιμωρεῖσθαι § 77. 3.
 τίνα τρόπον § 70. 8.
 Tijdsbepalingen § 72. 4 b. 6; 74. 3.
 τίς indefinitum § 67. 4; interrog.
 § 83. 1. 3.
 τοί § 88. 1; 91. 3.
 τοίνυν, τοιγάροί, τοιγαροῦν § 88.
 1, 90. 7 c; 91. 3.
 τός § 76. 1.
 τυγχάνειν met gen. § 72. 4 c; — met
 part. § 85. 4.

Y.

ὑβρίζειν § 70. 3.
 Uitgebreidheid § 70. 7.
 ὑπέρ § 89. D. 3.
 ὑπερβάλλειν § 73. 2.
 ὑπερθεῖν § 89. 2 d.
 ὑπισχεῖσθαι met fut. 84. 1 b.
 Aanm. 1.
 ὑπό § 75. 1. 2. 89. E. 7.
 ὑποδέχουσθαι § 77. 2.
 ὑπολύεσθαι § 77. 2.
 ὑπομνήσκειν § 71. 2 b.

Φ. V. F.

φαίνεσθαι § 77. 3.
 φείδεσθαι § 72. 7 e.
 φέρε § 79. 2 b.
 φεύ § 72. 7 e. Aanm.
 φεύγειν § 70. 3; 72. 7 i; 75. 2.
 φθάνειν met part. § 85. 4.
 φθονεῖν § 74. 1 a.
 φιλεῖν § 72. 7 f.
 φοβεῖσθαι § 70. 3; 77. 3.
 Volzinnen (voorwaardelijke) § 82.
 n (betrekkelijke) § 81. 3. 87.

Volzinnen (redegevende) § 81. 5.
 „ (doeluitdrukkende) § 81. 6.
 „ (vragende) § 83.
 „ (tijdbepalende) § 81. 4.
 „ (gevolgtrekkende) § 81. 9.
φυλάττειν en *φυλάττεσθαι* § 77. 3.
 Futurum § 78. 3.

X.

χαρίζεσθαι § 74. 1. *a*.
χάριν § 70. 8; 89. 2 *c*.
χρεών § 86. 5.
χρῆν § 80. 2 *b*. Aanm.
χρησθαι § 74. 4.
χωρίζειν § 72. 2.
χωρίς § 72. 2; 89. 2 *c*.

Ψ.

ψάειν § 72. 4 *d*.
ψεύδεσθαι § 72. 2.

Ω.

ὦν weggelaten § 85. 4 Aanm.
ὥς, constructie § 81. 2, 6; 84. 1 *d*. 9;
 90. 4. Bij 't part. § 86. 2. — bij
 den gen. absol. § 86. 5 Aanm. —
 Met acc. § 89. 2 *b*.
ὥσπερ bij 't partic. § 86. 2; 90. 4 *b*.
ὥστε § 81. 9; 90. 8.
ὠφελεῖν § 70. 2 *a*.
ὠφελον § 80. 2 *b*. Aanm.

AANHANGSEL.

Vormleer van 't episch en ionisch dialect ¹⁾.

EERSTE AFDEELING: HEXAMETER.

§ 1. DE HEXAMETER IN 'T ALGEMEEN.

1. De *hexameter* bij de epische dichters is de *dactylicus catalecticus in disyllabum*, d. i. hij bestaat uit zes dactyli (—^o), van welke de laatste eene syllabe mist (—^o), waardoor het een versus *catalecticus in disyllabum* wordt, in dezer voege :

—^o —^o —^o —^o —^o —^o

De laatste syllabe, als aan 't slot van den regel, mag ook lang zijn; in plaats van elken dactylus kan ook een spondeus staan, behalve in den vijfden voet, die doorgaans een dactylus is, volgens dit schema:

—^o —^o —^o —^o —^o —^o

Een hexameter met een spondeus in den vijfden voet, bij de grieksche dichters meer gewoon dan bij de latijnsche, heet *spondiacus*.

2. De eentonigheid, die uit de bestendige herhaling van uit zes gelijke voeten samengestelde regels zou ontstaan, wordt vermeden *a)* door de veelvuldige afwisseling van dactyli en spondei; *b)* door het *enjamberen*, d. i. door te zorgen, dat de scheiteekens niet altijd aan het einde der regels vallen en

---

¹⁾ Hier zijn alleen die eigenaardigheden van het ionische dialect afzonderlijk opgegeven, welke het niet met het epische gemeen heeft.

§ 2. QUANTITEIT.

1. De *quantiteit* of lengte en korthed der syllaben hangt van hare lange of korte vocaal en van de positie af.

2. Door *positie* worden ook syllaben met een korte vocaal lang, wanneer twee of meer consonanten of een duplex daarop volgen, hetzij de consonanten tot hetzelfde, hetzij één of beide tot het volgende woord behooren:

βριθὺ, μέγα, στιβαρόν, τῷ δάμνησιν στίχας ἀνδρῶν.

Ook muta met liquida maakt doorgaans positie:

ὦ πάτερ ἡμέτερῃ, Κρονίδη, ὑπατὲ κρείοντων,

AANM. Vóor Ζάκυνθος, Ζέλεια, Σκάμανδρος, σέπαρον wordt de voorgaande korte niet lang, omdat anders deze woorden in 't geheel niet konden gebruikt worden, aangezien hunne beide eerste syllaben met die van 't voorgaande woord een creticus (-ο-) zouden uitmaken. Ook in Αἰγυπτίας blijft om diezelfde reden de tweede kort. Zoo krijgen in de latijnsche hexameters *alterius, fortuitus* altijd een korte voorlaatste.

3. Vervolgens ontstaat in korte syllaben positie door de volgende consonant te verdubbelen: ὅποτε, ὅττι, ὅσοι, ἔλλαβε, ἔννεπε enz. Zoo moest men ook Ἀπόλλων met een dubbele π schrijven, als dit woord met de eerste syllabe lang gebruikt wordt. Ook ὄφις, ὕδωρ, ἐπειδὴ met de eerste lang is evenzoo te verklaren. Deze verdubbeling kan in schrift niet uitgedrukt worden, wanneer de consonant vooraan in een woord staat, als: Ζηνὸς ἐνὶ (μ)μεγάρουσιν. Vooral is de verdubbeling eigen aan de liquidae λ, μ, ν, ρ, als ook aan de δ in δαῖδω, δέος, δεινός enz.

De aldus verlengde syllabe staat gewoonlijk in de arsis, zelden in de thesis, als: πολλὰ (λ)λίσσομένη, Αἰὶο(λ)λον.

4. Bovendien wordt eene korte syllabe lang:

a) als zij door de arsis versterkt wordt: οἶς, θυγάτερᾱ ἦν, καὶ τέκεϊ ᾧ, ofschoon de digamma, waarover bij den hiatus gehandeld zal worden, hierop wel invloed kan gehad hebben.

b) als het woord anders niet in den hexameter had kunnen gebruikt worden, zoo als al degene, die een creticus vormen:

κακοεργίης, ἀνεπιτοῦ, ὑποδεξίη, Ἀσκληπιοῦ, Ἰλίου; verder als verscheiden korten elkander opvolgen: ἀθά-
νατος (welk woord ook later geregeld de eerste lang
beheld), θυγατέρες (van θυγάτηρ), ἀπονέεσθαι enz.
Zoo heeft Κρονίονος, Κρονίονα de ι lang, doch Κρο-
νίωνα kort; ook Προϊμίδης, hoewel van Προϊαμος.

5. Ten slotte worden korte vocalen verlengd, waarover in de tweede Afdeeling meer.

6. Omgekeerd worden ook lange vocalen kort gebruikt:

a) regelmatig aan 't einde van een woord vóór de vocaal van 't volgende, als:

ἄνδρα μοῖ ἔννεπε, Μοῦσα, πολύτροπον, ὃς μάλα πολλὰ
πλάγχθη, ἐπεὶ Τροίης ἱερὸν πτολίεθρον ἔπερσεν.

b) midden in eenige woorden vóór een vocaal, als: ἐπειή
(οο—), βέβληται, νίος, οἶος (οο), δῆϊοιο enz.

§ 3. HIATUS.

1. a) De *hiatus* ontstaat, als op een woord dat op een vocaal uitgaat een woord volgt dat met een vocaal begint, dus als twee vocalen in verschillende woorden op elkaar stuiten. De hiatus wordt door de dichters in den regel vermeden.

b) Het ionisch vermijdt den hiatus weinig. De ν ἐφελευσ-
τικόν is daarin onbekend.

2. De hiatus is wettig, wanneer een lange vocaal of diphthong vóór een andere vocaal volgens § 2, 6 a kort gemaakt wordt. Voorts bij uitroepen, bij woorden wier korte eindvocaal niet geëlideerd mag worden, zoo als dit bij de genitivi op αο en οιο; 't geval is enz. Meestal echter is in de epische poëzie de hiatus slechts schijnbaar, naardien de digamma van 't volgende woord als consonant den hiatus wegnam.

3. De *digamma* F (d. i. dubbele Γ), ook *digamma aeolicum* genoemd, omdat zij 't langst bij de Aeoliërs bleef bestaan, kwam in de oudste taal bij verscheiden woorden die met een vocaal beginnen voor (§ 27. Aanm.). Zij wordt alléén om hare gedaante *digamma* genoemd, kwam in klank met onze *w* en de latijnsche *v* overeen en is in vele grieksch-la-

tijnsche woorden zichtbaar: *ἑσπέρα vespera*, *ἦρ ver*, *ἷς vis*, *οἶνος vinum*, *οἶκος vicus*; ook in 't midden: *ὠόν ovum*, *δοῖς divus*, *οἷς ovīs*, *αἶων aevum*, *κλαῖς clavis*. (Men kan hier *ivi* en *ii*, *amasse*m voor *amavisse*m na wegwerping der *v* enz. vergelijken). De digamma nam als consonant den hiatus weg en bracht ook positie te weeg, en dat wel niet alleen wanneer 't voorgaande woord op een consonant uitging, als:

ἦ ἐμοὶ ὅσπερ οἱ νοτίησιν εἰαρινῇσιν,

maar ook, naar 't schijnt, tusschen twee vocalen (§ 2, 4 a). Zulke met een digamma uitgesproken woorden zijn: *ἄγνυμι*, *ἄναξ*, *εἶδω* (*video*), *εἰπεῖν*, *ἔργον*, *οἶκος*, *οἶνος*, *ἷς*, *ἴφι*, *ἴσος*, 't pron. *ἐ* met de afgeleide, enz. Voor 't overige kan bij deze woorden de digamma naar gelang van den versbouw óf geplaatst óf weggelaten worden.

§ 4. ELISIO.

Door de *elisis* valt de korte eindvocaal van een woord vóór de beginvocaal van 't volgende weg. Dit geschiedt het meest met de *α*, *ε* en *ο*, hoewel nooit bij de woorden *τά*, *τό*, *πρό* en bij de genitivi op *αο* en *οιο*. De *ι* valt niet weg bij *περί*, *τί*, *ὅτι*, zeer zelden in den dat. sing., doch dikwijls in den plur., ook in *ἄμμι*, *ὑμμι*, *σφί*. Bij de verba wordt de *ι* in den 3^{den} persoon regelmatig geëlideerd.

Ook de diphthong *αι* valt bij Homerus, waar zij kort is, (dus niet in den 3^{den} persoon van den opt.) weg, behalve in den nom. plur. der 1ste declinatie en den aor. 1 inf. act.

2. Het ionisch trekt het artikel, en somtijds de conjunctie *καί*, met het volgende woord samen, b. v. *ὠνήρ* voor *ὁ ἀνὴρ*, *ὦλλοι* voor *οἱ ἄλλοι*, *κακῆϊνοι* voor *καὶ ἐκείνοι*.

3. Het ionisch bezigt de *elisis* weinig, hoofdzakelijk bij prae-positiones en andere partikels, die op eene korte vocaal uitgaan.

§ 5. SYNIZESIS.

De *synizēsis* (*συνίζησις*) maakt twee vocalen, die geen diphthong vormen, in de uitspraak tot één, zoo als in de gewone taal met *πόλεως* en *πόλεων*.

Inzonderheid versmelt de ϵ met een volgende vocaal door de synizesis tot ééne syllabe: *Πηληϊάδεω, χρυσέω, χρύσειον, ἡμέας, σφέας, ἔα, ἔσσεαι, θεοῖσιν, χρυσέην* enz.

Ook twee afzonderlijk volgende woorden laten eene synizesis toe, als:

ἐπεὶ οὐκ, ἢ οὐκ, ἢ εἰσόκεν, ἀσβέστω οὐδέ, εἰλαπίνῃ ἡέ,
hoewel deze gevallen zeldzamer zijn.

De beide door synizesis verbonden vocalen vormen eene korte syllabe, als ze beide kort, eene lange, als ééne of beide lang zijn. Echter worden ook in 't laatste geval de beide vocalen kort vóór de vocaal van 't volgende woord:

χρυσέω ἀνὰ σκήπτρῳ καὶ ἐλίσσεται πάντα Ἀχαιοῖς.

TWEEDE AFDEELING: KLANKLEER.

§ 6. VOCALEN. VERLENGING.

1. De hoofdeigenschap van 't episch dialect is

a) dat de opeenvolging van meer vocalen in een woord niet *vermeden*, maar *gezocht* wordt, weshalve de gewone contracties in den regel geen plaats vinden, ja zelfs de later in onbruik geraakte oorspronkelijke vormen hier nog voorkomen, als *ἰδέειν* voor *ἰδεῖν*;

b) dat verscheiden vocalen verlengd en α in η veranderd worden.

2. De $\bar{\alpha}$ wordt doorgaans η , behalve in enkele woorden, als: *μᾶλλον, πᾶν*. Ook de $\tilde{\alpha}$ gaat tusschenbeide in η over, als: *κνίσση* voor *κνῖσσα*, als ook bij de woorden der 1e declinatie op *-εῖᾱ* en *-οιᾱ*, als: *ἀληθείη*. Anders wordt $\tilde{\alpha}$ tot *αι* verlengd: *αἰεῖ* (*αἰεί*), *παραί* (*παρά*), *Ἀχαιῖκός* (*Ἀχαιῖος*), evenals ook $\bar{\alpha}$: *αἰετός* (*αἰτός*).

3. Verder wordt ϵ tot *ει* en $ο$ tot *ου* verlengd: *ξείνος, κεινός* (*κενός*), *εἵνεκα; μούνος, νοῦσος, Οὐλυμπος*. De spiritus asper op de $ο$ gaat daarbij in den lenis over: *οὔλος* (*όλος*).

De ϵ wordt ook tot η verlengd, doch alleen bij de ontbinding der diphthong $\epsilon\iota$, als: $\kappa\lambda\eta\iota\varsigma$ ($\kappa\lambda\epsilon\iota\varsigma$), $\iota\epsilon\rho\eta\iota\omicron\nu$ ($\iota\epsilon\rho\epsilon\iota\omicron\nu$) en in de buiging der woorden op $\epsilon\iota\varsigma$, die voor den gen. op $\epsilon\omega\varsigma$ ook $\eta\varsigma$ hebben, welke η in de overige casus blijft: $\beta\alpha\sigma\iota\lambda\eta\varsigma$, $\beta\alpha\sigma\iota\lambda\eta\tilde{\iota}$, eveneens $\pi\acute{o}\lambda\iota\varsigma$, $\pi\acute{o}\lambda\eta\varsigma$ = $\pi\acute{o}\lambda\epsilon\omega\varsigma$, $\nu\eta\acute{o}\varsigma$ = $\nu\epsilon\acute{o}\varsigma$. Hiertoe behoort het afzonderlijk staande $\tau\iota\theta\eta\mu\epsilon\nu\omicron\varsigma$ voor $\tau\iota\theta\acute{\epsilon}\mu\epsilon\nu\omicron\varsigma$, enz.

De o wordt ook vóór een vocaal tot oi verlengd: $\pi\nu\omicron\iota\eta$ adem, $\pi\acute{o}\iota\eta$ ($\pi\acute{o}\alpha$) gras, $\acute{o}\mu\omicron\iota\omicron\varsigma$ ($\acute{o}\mu\omicron\iota\omicron\varsigma$), zelden tot ω , als: $\Lambda\iota\omicron\nu\nu\varsigma\omicron\varsigma$, $\pi\omega\tau\acute{\alpha}\omicron\mu\alpha\iota$. $\Upsilon\acute{\rho}\omicron$ wordt in $\acute{\upsilon}\pi\alpha\iota$ veranderd.

AANM. *Ἔως* tot*dat*, heeft bij Hom., ook als $\epsilon\acute{\iota}\omega\varsigma$, als $\epsilon\acute{\iota}\omicron\varsigma$ en als éénsylbig gebruikt, vierderlei afmeting. Men schrijft echter altijd $\epsilon\acute{\omega}\varsigma$. Eveneens is 't met $\tau\acute{\epsilon}\omega\varsigma$ gelegen.

4. Omgekeerd worden nu en dan diphthongen en lange vocalen verkort, in 't bijzonder ou tot o , als $\beta\acute{o}\lambda\epsilon\tau\alpha\iota$ voor $\beta\omicron\upsilon\lambda\epsilon\tau\alpha\iota$, $\tau\acute{\rho}\iota\pi\omicron\varsigma$ voor $\tau\acute{\rho}\iota\pi\omicron\upsilon\varsigma$; $\epsilon\iota$ tot ϵ , als: $\chi\epsilon\rho\acute{o}\varsigma$, $\chi\epsilon\rho\acute{\iota}$, ook bij 't fem. der adjectiva op $\acute{\upsilon}\varsigma$, $\epsilon\tilde{\iota}\alpha$, $\acute{\upsilon}$, als: $\acute{\omega}\kappa\acute{\epsilon}\alpha$ voor $\acute{\omega}\kappa\epsilon\tilde{\iota}\alpha$; ω en η als verbindingsvocaal in den conj. tot o en ϵ , als: $\epsilon\acute{\iota}\delta\omicron\mu\epsilon\nu$ voor $\epsilon\acute{\iota}\delta\acute{\omega}\mu\epsilon\nu$, $\epsilon\acute{\iota}\delta\epsilon\tau\epsilon$ voor $\epsilon\acute{\iota}\delta\eta\tau\epsilon$. Anders verandert de η zeer zelden in ϵ , als: $\acute{\alpha}\rho\gamma\acute{\epsilon}\tau\iota$ voor $\acute{\alpha}\rho\gamma\eta\tau\iota$.

5. Behalve het vorige vindt men in het ionisch ook ϵ voor $\acute{\alpha}$, b. v. $\tau\acute{\epsilon}\sigma\sigma\epsilon\rho\epsilon\varsigma$ voor $\tau\acute{\epsilon}\sigma\sigma\alpha\rho\epsilon\varsigma$; $\acute{\alpha}$ voor ϵ , b. v. $\mu\acute{\epsilon}\gamma\alpha\theta\omicron\varsigma$ voor $\mu\acute{\epsilon}\gamma\epsilon\theta\omicron\varsigma$; ι voor ϵ , b. v. $\iota\sigma\tilde{\iota}\eta$ voor $\epsilon\sigma\tilde{\iota}\alpha$; $\acute{\alpha}$ voor η , b. v. $\lambda\acute{\alpha}\xi\iota\varsigma$ voor $\lambda\eta\xi\iota\varsigma$; ω voor η b. v. $\pi\acute{\tau}\acute{\omega}\sigma\sigma\omega$ voor $\pi\acute{\tau}\eta\sigma\sigma\omega$; η voor ω , b. v. $\acute{\Lambda}\mu\pi\rho\alpha\kappa\iota\eta\tau\eta\varsigma$ voor $\acute{\Lambda}\mu\pi\rho\alpha\kappa\iota\acute{\omega}\tau\eta\varsigma$; $\omega\nu$ en ω voor $\alpha\nu$, b. v. $\acute{\epsilon}\mu\epsilon\omega\nu\tau\omicron\tilde{\upsilon}$ voor $\acute{\epsilon}\mu\alpha\nu\tau\omicron\tilde{\upsilon}$, $\tau\rho\acute{\omega}\mu\alpha$ voor $\tau\rho\alpha\tilde{\upsilon}\mu\alpha$; ω voor ou , b. v. $\acute{\omega}\nu$ voor $\acute{o}\tilde{\upsilon}\nu$ enz.

§ 7. SAMENVOEGING VAN VOCALEN.

1. Dat men gaarne vocalen op elkander deed stooten, blijkt a) uit het verwaarloozen der contractie, b) uit de diaeresis, c) uit de herhaling der vocalen, d) uit de bijvoeging eener ϵ bij een andere vocaal.

2. De *contractie* wordt doorgaans verwaarloosd: $\pi\omicron\lambda\lambda\acute{\omega}\nu$ $\alpha\nu\theta\rho\acute{\omega}\pi\omega\nu$ $\acute{\iota}\delta\epsilon\nu$ $\acute{\alpha}\sigma\tau\epsilon\alpha$ $\kappa\alpha\iota$ $\nu\acute{o}\omicron\nu$ $\acute{\epsilon}\gamma\gamma\omega$, zelfs in den 2den persoon na uitwerping der σ , als: $\beta\omicron\upsilon\lambda\epsilon\upsilon\epsilon\alpha\iota$, doch niet $\mu\nu\theta\acute{\epsilon}\epsilon\alpha\iota$,

maar *μυθεῖται* of *μυθέαι* met elisie der *ε*, die in de vormen op *εο* altijd wegvalt: *μυθέο*. Evenwel komen ook, met name bij de verba op *άω* en *όω*, niet zelden contracties voor, als: *προσηύδα*. Ook is er nog een bijzondere contractie van *εο* tot *ευ*, als: *φιλεῦντες* voor *φιλέοντες*, *σεῦ* voor *σέο*. Zoo ook *ἱρός* = *ἱερός*.

b) In het ionisch wordt *οη* soms in *ω* samengetrokken, b. v. *ὀγδώκοντα* voor *ὀγδοήκοντα*.

3. Door de *diaeresis* (*διαίρεσις*) wordt een diphthong in twee vocalen gescheiden: *παῖς*, *ὄτομαι*, *εὖσκοπος*.

4. De *herhaling* der vocalen bestaat daarin, dat vóór of soms achter een uit contractie geboren vocaal dezelfde vocaal kort gemaakt of ook wel als lang herhaald wordt: (*όράν*) *όράαν*, (*όρά*) *όράα*, (*όρώντες*) *όρόωντες*, *όρώοντες*, (*όρώσι*) *όρώωσι*. Deze herhaling geschiedt bij verscheiden substantiva, als: *φώς* (*φάος*, *φώς*) licht, *θώκος* (*θώκος*) zetel, vooral echter bij de verba op *άω* en *όω*, die alleen in enkele gevallen onthouden worden. De verba op *όω* verlengen de contractie *ω*, die zij in de conjugatie krijgen, waar zij die zouden hebben, indien zij op *άω* uitgingen: *αρόωσι* voor *αρόουσι*, *αρούσι*. Ook *κραίνω* laat in alle vormen eene herhaling toe: *εκραίναιεν*, *κρήνον*, *κεκράανται*. Over de herhaling bij den gecontraheerden conj. zie § 5 op 't einde.

5. Meermalen komt bij een andere vocaal nog eene *ε*, die echter geen willekeurig inschuifsel is, maar er oorspronkelijk toe behoorde, als: *έών* voor *ῶν* van den stam *’Ω*. De spiritus asper wordt daarbij in den lenis veranderd. Voorbeelden dezer ingevoegde *ε* zijn: *ήέ* voor *ῆ*, *ήέλιος* voor *ήλιος*, *είκοσι* voor *εἴκοσι*, *έτση* voor *ῖση*, *ἀδελφεός* voor *ἀδελφός*, *κενός* voor *κενός*. Vóór eene *ε* komt ze bij verscheiden woorden die de digamma hebben: *έέλπομαι* ik hoop, *έέλδομαι* ik wensch, *έέργω* ik houd af, *έεδνα* (*ἔδνα*) bruidsgeschenken. Vóór *ω* komt *ε*, terwijl *ᾶω* dikwijls in *εω*, *εω* in *ηο* veranderd wordt. Dit geschiedt in de genitivi der 1ste declinatie op *αο* en *άων*, als: *’Ατρείδεω*, *βουλέων*, in *χρῶμενος* voor *χραόμενος*. Ook de stamvocaal *α* in den door contractie ontstanen conj. wordt

in ε veranderd: $\sigma\acute{\tau}\acute{\epsilon}\omega$, $\sigma\acute{\tau}\acute{\epsilon}\eta\varsigma$, $\sigma\acute{\tau}\acute{\epsilon}\omega\mu\epsilon\nu$ voor $\sigma\tau\acute{\omega}$, $\sigma\tau\acute{\eta}\varsigma$, $\sigma\tau\acute{\omega}\mu\epsilon\nu$. Deze ε kan daarop tot $\epsilon\iota$ verlengd worden of bij de samengetrokken η heeft eene herhaling plaats: $\sigma\tau\acute{\epsilon}\acute{\iota}\omega$, $\sigma\tau\acute{\eta}\eta\varsigma$, $\sigma\tau\acute{\epsilon}\acute{\iota}\omega\mu\epsilon\nu$. Bij de verba, die reeds ε tot stamvocaal hebben, als ook bij den aor. pass., komt natuurlijk ook deze ε voor, die vóór de η dan eens tot $\epsilon\iota$, dan eens tot η verlengd wordt: $\theta\acute{\epsilon}\omega$, $\theta\acute{\epsilon}\acute{\iota}\omega$, $\theta\acute{\epsilon}\eta\varsigma$, $\theta\acute{\epsilon}\acute{\iota}\eta\varsigma$, $\theta\acute{\eta}\eta\varsigma$.

§ 8. APOCOPE. SYNCOPE. METATHESIS.

CONSONANTSVERANDERING.

1. Door de *apocope* ($\acute{\alpha}\rho\omicron\kappa\omicron\tau\eta$) valt de eindvocaal der prae-positiones $\acute{\alpha}\nu\acute{\alpha}$, $\pi\alpha\rho\acute{\alpha}$, $\kappa\alpha\tau\acute{\alpha}$ en der conjunctie $\acute{\alpha}\rho\alpha$ zoowel bij, als ook buiten de samenstelling weg en dan wordt de ν volgens § 8, 8 der gramm. veranderd, de τ altijd met de volgende consonant overeengebracht, met inachtneming van § 8, 2 der gramm.: $\pi\acute{\alpha}\rho$ Ζηνί ; $\acute{\alpha}\nu$ $\delta'\acute{\alpha}\rho\alpha$, $\acute{\alpha}\nu\sigma\tau\acute{\eta}\nu\alpha\iota$, $\acute{\alpha}\mu$ $\pi\epsilon\delta\acute{\iota}\omicron\nu$, $\acute{\alpha}\mu\beta\alpha\acute{\iota}\nu\epsilon\iota\nu$, $\acute{\alpha}\kappa\eta\rho\epsilon\mu\acute{\alpha}\varsigma\alpha\iota$, $\acute{\alpha}\lambda\lambda\upsilon\sigma\epsilon\iota\nu$; $\kappa\acute{\alpha}\delta$ $\delta\acute{\upsilon}\nu\alpha\mu\iota\nu$, $\kappa\alpha\delta\delta\acute{\upsilon}\sigma\alpha\iota$, $\kappa\alpha\tau\theta\alpha\nu\epsilon\acute{\iota}\nu$, $\kappa\alpha\kappa\kappa\epsilon\acute{\iota}\omicron\nu\tau\epsilon\varsigma$, $\kappa\acute{\alpha}\gamma$ $\gamma\omicron\nu\nu$, $\kappa\acute{\alpha}\beta\beta\alpha\lambda\epsilon$, $\kappa\acute{\alpha}\pi$ $\phi\acute{\alpha}\lambda\alpha\rho\alpha$, $\kappa\alpha\lambda\lambda\epsilon\acute{\iota}\pi\epsilon\iota\nu$, $\kappa\acute{\alpha}\rho$ $\zeta\omicron\omicron\nu$. Bovendien vindt men $\acute{\upsilon}\beta\beta\acute{\alpha}\lambda\lambda\epsilon\iota\nu$ en $\acute{\alpha}\pi\pi\acute{\epsilon}\mu\psi\epsilon\iota$.

2. Ook de *syncope* ($\sigma\upsilon\gamma\kappa\omicron\tau\eta$) is veel in gebruik: $\mu\acute{\iota}\mu\omega$ voor $\mu\acute{\iota}\mu\acute{\epsilon}\nu\omega$, $\acute{\epsilon}\pi\lambda\epsilon\tau\omicron$ voor $\acute{\epsilon}\pi\acute{\epsilon}\lambda\epsilon\tau\omicron$ enz. Zoo ook $\tau\acute{\iota}\pi\tau\epsilon$ voor $\tau\acute{\iota}\pi\omicron\tau\epsilon$.

3. De *metathesis* ($\mu\epsilon\tau\acute{\alpha}\theta\epsilon\sigma\iota\varsigma$) is de omzetting eener consonant, vooral in den aor. 2 van sommige verba, om de voorlaatste syllabe van quantiteit te doen veranderen: $\pi\acute{\epsilon}\rho\theta\omega$ ik verwoest, $\acute{\epsilon}\pi\rho\acute{\alpha}\theta\omicron\nu$ ($\acute{\epsilon}\pi\bar{\alpha}\rho\theta\omicron\nu$), $\delta\alpha\rho\theta\acute{\alpha}\nu\omega$ ik slaap, $\acute{\epsilon}\delta\rho\acute{\alpha}\theta\omicron\nu$, $\delta\acute{\epsilon}\rho\kappa\omega$ ik zie, $\acute{\epsilon}\delta\rho\acute{\alpha}\kappa\omicron\nu$, $\acute{\alpha}\mu\alpha\rho\tau\acute{\alpha}\nu\omega$ ik mis, $\eta\mu\beta\rho\omicron\tau\omicron\nu$ (met de $\omicron$ vóór α en de β welluidendheidshalve ingeschoven). Voorts in eenige nomina: $\theta\acute{\alpha}\rho\sigma\omicron\varsigma$ moed = $\theta\rho\acute{\alpha}\sigma\omicron\varsigma$, $\kappa\acute{\alpha}\rho\tau\omicron\varsigma$ macht = $\kappa\rho\acute{\alpha}\tau\omicron\varsigma$, $\kappa\alpha\rho\tau\epsilon\rho\acute{\omicron\varsigma}$ = $\kappa\rho\alpha\tau\epsilon\rho\acute{\omicron\varsigma}$.

4. Over de *verdubbeling* der consonanten is in de eerste Afdeeling gesproken. Soms wordt de π door een bijgevoegde τ versterkt: $\pi\tau\acute{\omicron}\lambda\iota\varsigma$, $\pi\tau\acute{\omicron}\lambda\epsilon\mu\omicron\varsigma$ voor $\pi\acute{\omicron}\lambda\iota\varsigma$, $\pi\acute{\omicron}\lambda\epsilon\mu\omicron\varsigma$. Omgekeerd

valt nu en dan een der dubbele consonanten weg, als: 'Αχι-
λεύς, 'Οδυσσεύς voor 'Αχιλλεύς, 'Οδυσσεύς:

ὦ 'Αχιλεῦ, κέλεαί με, δίφιλε, μυθήσασθαι.

5. Het ionisch heeft dikwijls de tenuis in plaats van de adspirata, b. v. *αῦτις* voor *αὐτίς*, *κ* in plaats van *π*, b. v. *κῶς* in plaats van *πῶς*, en gebruikt nimmer *ττ* in plaats van *σσ*.

DERDE AFDEELING: BUIGINGSLEER.

A. NOMEN.

§ 9. EERSTE DECLINATIE.

1. De *ā* wordt, behalve in *ας* van den acc. plur., in *η* veranderd, als *σοφίη*, *ἡμέρη*, *νεηνίης*. Uitgezonderd is *θεά* en eenige eigennamen op *ας*, als: *Αἰνείας*, *Ἑρμείας*. Ook de *ä* der woorden op *-εια* en *-οια* wordt *η*, als: *ἀληθείη*.

2. De uitgang *ης* van den nom. wordt in verscheiden woorden *α*, als: *ἵπποτα*, *αἰχμητά*, *κυανοχαῖτα*, *μητίετα*, *εὐρύοπα*, *νεφεληγερέτα* enz.

3. De *gen.* ging oudtijds in den sing. uit op *αο* en in den plur. op *άων*, als: *'Ατρείδαο*, *'Ατρείδάων*. Deze uitgangen kunnen in *εω* en *έων* overgaan: *'Ατρείδεω*, *Μουσέων*, *τιμέων*. Achter eene vocaal wordt de *ε* geëlideerd: *Βορέω*, *Ἑρμείω*, *ἐνμμελίω* van *Βορέης*, *Ἑρμείας*, *ἐνμμελίας*, *δμωών* van *δμωή*.

4. De *dat. plur.* ging oorspronkelijk uit op *αισι(ν)*, dat, met verlenging van *α* tot *η*, in *ησι(ν)* en *ης* verandert, welke vormen alleen bij Homerus voorkomen, behalve op twee plaatsen *αις*.

5. Het ionisch heeft in de declinatie geen dualis.

§ 10. TWEEDE DECLINATIE.

1. De *gen. sing.* gaat dikwijls uit op *οιο*, als: *λόγοιο*. In plaats van den attischen *gen.* op *ω* hebben eenige eigennamen *ωο*, als: *Πετεώς*, *Πετεῶο*, *Πηνέλεω*, *Πηνελέωο*.

2. De *gen.* en *dat. dualis* op *οιν* wordt *οινυ*, als: *ἵπ-ποιυν*.

3. De *dat. plur.* gaat, evenals die der 1ste decl. op *αισι(ν)*, eigenlijk op *οισι(ν)* uit, waarvoor vervolgens *οις*. Beide vormen gebruikt Homerus.

4. De tweede declinatie op *ως* komt in het ionisch alleen bij eigennamen voor.

§ 11. DERDE DECLINATIE.

1. De *acc. sing.* ging ook wel bij de woorden, die eigenlijk *ν* hebben, op *α* uit: *εὐρέα πόντον*.

2. De *dat. plur.* ging oorspronkelijk uit op *εσι(ν)*, als: *ἀνάκτεσι, χείρεσι*, gewoonlijk met eene dubbele *σ*, als: *παίδεσσι, βόεσσι, βελέεσσι* (*βέλος* werpspies). Gaat de stam uit op *ε*, dan wordt de ééne *ε* somtijds uitgestooten of tot een *η* verlengd: *βέλεσσι, σπέσσι* (*σπέος* hol), *σπήεσσι*. Ook de *σ* van den gewonen uitgang *σι* kan verdubbeld worden: *νέκυσσι* (*νέκυς* lijk), doch niet, als er een consonant uitgevallen is, behalve in *ποσσί* (*πούς, ποδός*), evenmin in den uitgang *άσι* der gesyncopeerde woorden op *ηρ*.

3. In den *gen.* en *dat. dualis* wordt *οιν*, evenals in de tweede decl., *οινυ*, als: *ποδοῖν*.

4. *a.* De contracta op *ος* trekken in den *gen.* *εος* in *ευς* samen: *γένος, γένεος, γένευσ*. Die op *ος* en *ης* met voorafgaande *ε* verlengen deze *ε* tot *ει* of *η*, als: *κλέος, plur. κλεῖα, σπέος, dat. sing. σπῆϊ, ἀκλεής, plur. ἀκληεῖς*.

b. Het ionisch trekt deze woorden niet samen.

5. *a.* De woorden op *ις* en *ι* hebben in den *gen.* *ιος*, maar in den *dat.* *εῖ* of een samengetrokken *ι* en *ει*, als: *πόσις, πόσιος, πόσει πόσει, κόνη, μήτι*. Alleen *πόλις* heeft ook *πόλῃος, πόλῃι*.

b. Het ionisch behoudt de *ι*, b. v. *πόλις, πόλιος, πόλῃ, πόλιν, πόλι, πόλιες, πολίων, πόλισι, πόλις*.

6. *a.* De woorden op *εις* hebben in den *gen.* *ῆος*, als: *βασιλεύς, βασιλῆος, βασιλῆϊ, βασιλῆα, βασιλῆες, βασιλῆας* met een korte *α* in den *acc.*

b. Het ionisch heeft hier de uitgangen *έος, έί, έα, εύ, έες, έων, εύσι, έας*.

7. De syncope der woorden op *ηρ* wordt dikwijls tegen den gewonen regel verwaarloosd of gebezigd: *πατέρος, άνέρος, άνέρι* enz., *θυγατρών*.

8. In het ionisch worden de woorden op *κλης* aldus verbogen: *κλέος, κλεί, κλέα, κλες*; van *κέρας, γέρας* en *τέρας* vindt men de uitgangen *εος, ει, εα, έων*.

§ 12. ONREGELMATIGE DECLINATIE.

1. Een anomale uitgang is de syllabe *φιν, φι*, die bij de woorden der drie declinaties de uitgang is van den gen. en dat. sing. en plur. In de 1ste decl. komt hij voor als *ηφι: κεφαλή κεφαλῆφι, βία βίηφι*; in de 2de als *όφι: πόντος ποντόφι, αυτός αυτόφι*; in de 3de bij de woorden op *ος* als *εσφι: ὄχεσφι* van *ὄχος*, *στήθεσφι* van *στήθος*, alsmede *ναύφι* van *ναῦς*.

2. De vele onregelmatigheden in de declinatie laten zich niet onder algemeene regels brengen. Het meeste moet door 't gebruik geleerd worden; 't opmerkelijkste vinde hier eene plaats. *Ἅϊδης* (Hades, onderwereld). De vormen *Ἅϊδος, Ἅϊδι, Ἅϊδα* komen als van *Ἄϊς*. Eveneens *ἀλκή* sterkte, dat. *ἀλκῇ* en *ἀλκί*; *ύσμίνη* gevecht, *ύσμινη* en *ύσμῖνι*; *μάστιξ* geesels, *μάστιγι* en *μάστι*; *ἰωκή* krijgsrumoer, acc. *ἰώκα*; *αὐλή* hof, acc. *αὐλιν*.

Ἄρης (Mars) wordt met *ε* en *η* gedeclineerd: *Ἄρεος, Ἄρηος*.

Ἄφην (ό, ή, lam), *ἀρνός, ἀρνί* enz., *ἄρνεσι(ν)*.

γέλως (ό, lach) naar de 2de decl., dat. *γέλῳ*, acc. *γέλων* en *γέλω*; eveneens *ἔρως* of liever *ἔρος* liefde, *ἔρῳ, ἔρον*; *ἰδρώς* zweet, *ἰδρῶ, ἰδρῷ*; *ἰχῶ* voor *ἰχώρ*; *κυκεών* mengdrank, acc. *κυκεῶ* en *κυκειῶ*.

ρόνυ (τό, knie), *γούνατος, γούνατα* enz., benevens *γουνός, γούνα*. Desgelijks *δόρυ* speer, *δούρατος, δουρός*.

δῶμα (τό, huis), verkort *δῶ*. Insgelijks *τό κρῖ* = *κριθή* gerst, *λῖς* glad = *λίσση*.

εὖς goed, εὖν, ook ἥνς gen. ἥνος. Hiermede hangt samen de gen. plur. ἑάων van 't goede, van 't geluk.

θέμις (ή, recht), θέμιστος, -στι, -στα; θέμιστες, -στας.

κάρη (τό, hoofd), κάρητος, κάρητι, daarnevens καρήατος, καρήατι, verder (als 't ware van κράς) κρατός en verlengd κραάτος, acc. τὸν κραάτα, ook eenmaal τὸ κάρ, dat. plur. κρασί(ν). Een plur. τὰ κάρηνα kruinen (van een ongebr. κάρηνον).

νηῦς (ή, schip) wordt met ε of η gedeclineerd: νηός en νείος, dat. plur. νήεσσι(ν), νέεσσι, νηυσί (ionisch νεός, νηί, νέα, νέες, νεῶν, νηυσί, νέας).

οἷς (ή schaap), dat. pl. οἷεσσι(ν), οἷεσι, ὄεσσι.

πολύς veel, πολέος, πολέες, πολεῖς, πολέων, πολέεσι(ν), πολέεσι, πολέεσσι, πολέσι. Buitendien komt πουλύς en πολλός, πολλή, πολλόν voor. De gesyncopeerde vormen πλέες, πλέας hebben altijd de beteekenis van den comparativus.

υἱός (ό, zoon) gaat deels naar de 2de decl.: υἱοῦ, υἱῶ enz., deels naar de 3de: υἱέος, υἱέι υἱεῖ, υἱέσι(ν) en υἱάσι(ν); verder nog υἱός, υἱί, υἱέ, υἱές, υἱάς.

§ 13. TRAPPEN VAN VERGELIJKING.

1. De comparativi op τερος en τατος hebben soms de ω ook na eene lange vocaal: λᾱρώτατος, οἰζῶρώτατος. Bij φαεινός komt een superlativus φαάντατος, bij ἰθὺς, ἰθύντατα, bij ἄφαρ, ἀφάρτερος voor.

2. ἀγαθός. Bij ἄριστος behoort de comp. ἀρείων; bij κράτιστος, episch κάρτιστος, een positivus κρατῖς als epitheton van Hermes; benevens βελτίων en λωίων bestaan de vormen βέλτερος, λωίτερος en dan nog φέρτερος, φέρτατος of φέριστος.

3. κακός. Gebruikbaar is ook de regelmatige comp. κακώτερος, κακώτατος; voorts bestaat voor χείρων nog χειρών van een ongebr. positivus χέρης, waarvan nog dat. χέρηι, acc. χέρηα, plur. χέρηες, χέρηα χέρεια met de beteekenis van een comparativus.

4. Als comparativi van substantiva zijn op te merken: βασιλεύτερος van βασιλεύς, κύντερος (κύων) onbeschaamder, κερ-

δίων, κέρδιστος (κέρδος voordeel, list) voordeeliger, listigste, ῥίγιων, ῥίγιστος (ῥίγος huivering), κήδιστος (κῆδος) naastbestaande.

§ 14. TELWOORDEN.

1. Voor μία, μιῆς is ἓα, ἑῆς in gebruik, eens ook ἰῶ voor ἐνί; voor δύο δοιῶ en de plur. δοιοί, αἱ, ἅ; voor τέσσαρες ook πίσυρες en voor τέσσαρσι in den dat. τέτρασι. Voorts zijn op te merken: δυοκαίδεκα, ἐννηκοντα, ἐννεαχῆλοι, δεκάχῆλοι.

2. Van de ordinalia wijken af τρίτατος, τέτρατος, ἑβδόματος, ὀγδόατος. De afgeleide van ἐννέα beginnen met εἰνα-, als: εἰνατος, εἰνακόσιοι, εἰνάκις.

§ 15. PRONOMINA.

1. Het *pron. pers.* heeft de volgende bijzondere vormen: (voor de alléén in 't ionisch voorkomende vormen is *i.* geplaatst)

Singularis.

N. ἐγών	τὴν	—
G. ἐμέο, ἐμεῖο, ἐμεῦ, μεῦ, ἐμέθεν	σέο, σεῖο, σεῦ, σέθεν, τεοῖο	έο, εἶο, εὔ, ἔθεν
D. —	τοί, τείν	εοῖ
A. —	—	έέ, μίν <i>i.</i> σφέ

Dualis.

N. A. νῶι νώ	σφῶι σφώ	σφωέ
G. D. νῶιν	σφῶιν	σφωίν

Pluralis.

N. ἡμεῖς, ἄμμες	ὑμεῖς ὑμμες	<i>i.</i> σφεῖς <i>i.</i> σφέα
G. ἡμέων, ἡμείων	ὑμέων ὑμείων	σφέων, σφείων, σφῶν
D. ἡμίν, ἡμιν, ἄμμι(ν)	ὑμίν, ὑμιν, ὑμμι(ν)	σφίσι(ν) σφί(ν)
A. ἡμέας, ἡμάς, ἡμας, ἄμμε	ὑμέας, ὑμάς, ὑμας, ὑμμε	σφέας, σφείας, σφάζ, σφέ <i>i.</i> σφέα.

Het pronomen van den derden persoon heeft niet alleen de reflexive beteekenis, maar staat ook (behalve έέ en εοῖ) voor

αὐτοῦ, ἧς enz. Het enclitische μὲν staat voor alle genera en numeri, doch voor den plur. zeldzamer.

2. a. Het *pron. reflexivum* is bij Homerus gescheiden: σοὶ αὐτῷ, οἱ αὐτῷ, ἑμ' αὐτόν.

b. In het ionisch vindt men de vormen ἐμεωντοῦ, σεωντοῦ, ἑωντοῦ.

3. Van 't *pron. poss.* zijn op te merken: τεός uw, ἐός zijn (*suus*), νοίτερος ons beider, σφωίτερος uw beider, ἀμός onze, ἑμός uw, σφός hun.

4. Het *artikel*, dat bij Homerus de kracht van een demonstrativum heeft, luidt in den plur. τοί, ται. Het *relativum* kan in alle vormen, met uitzondering van ὅς en ἥ, een τ aannemen, waardoor 't eensluidend wordt met het artikel. Voor ὅς is ook ὅ in gebruik. Voorts staat nog ὅου in plaats van οὗ en ἑης in plaats van ἧς. Het demonstr. ὅδε heeft den anomalien dativus τοῖσδεσι, τοῖσδεσσι voor τοῖσδε.

5. Van 't *interrog.* en *indefn.* worden τοῦ en τῷ ontbonden tot τέο en τεῦ ('t artikel τοῦ echter tot τοῖο), τέω (enclitisch voor τινί); ook de plur. heeft τέων in plaats van τίνων. (In het ionisch vindt men ook τέοισι). Voor τινά, ἅττα staat ook ἄσσα. Voor ὅστις gebruikt Homerus ὅτις, met verbuiging alleen van 't laatste lid: ὅτεν, ὅτεω, ὅτινα, ὅτεων, ὀτέοισι. De τ kan verdubbeld worden: ὅττεα, ὀττι.

§ 16. VERBUM.

De onregelmatigheden der conjugatie in de epische taal zijn zóó veelvuldig, dat hier alleen van de voornaamste bijzonderheden sprake kan zijn. In 't algemeen dient men tot het juiste begrip der enkele vormen te weten, dat de afzonderlijke verba naar de twee hoofdvervoegingen op ω en μι nog niet zoo scherp, als later het geval is, gescheiden zijn en vele verba op ω in enkele vormen naar de verba op μι gaan. Voorts bestaat er eene groote verscheidenheid van stamvormen, die in proza meest alleen in enkele tijden overgebleven zijn, en deze stamvormen worden weder op zeer verschillende wijze versterkt. Daarbij komen nog de vroeger opgegeven verlengin-

gen en inlasschingen der vocalen. Met dit weinige en daarenboven de grammaticale hoofdregels der tijdvorming goed te weten zal men de vormen der verba bij Homerus allicht verstaan.

§ 17. AUGMENT EN REDUPLICATIE.

1. *a.* Het augment, zoowel syllabicum als temporale, wordt bij Homerus, naar de vereischten der maat, al of niet weggelaten: *πλάγχθη, ἄκουσα, ἔκετο πένθος, ἐντὸς ἔκοντο*. Het accent van 't weggevallen syllabicum komt op de naastvolgende vocaal en wel als circumflexus, zoo zij lang is: *ἔβη, βῆ*.

b. In het ionisch wordt het augmentum syllabicum nooit weggelaten, behalve in het plusquamperfectum en bij de frequentativa op *σκον*. Het augmentum temporale wordt somtijds geplaatst, somtijds weggelaten.

2. De reduplicatie van 't perf. mag nooit wegblijven. Opmerkelijk is, dat verscheiden aor. 2 act. en med. in alle vormen eene reduplicatie krijgen: *ἐλάθεῖν (ἐλάθοντο, ἐλαθών), ἐλαθέσθαι, πεπιθεῖν (πέιθω), κηχάροιο (χαίρω), κέκλυθι (κλύω ik hoor), τετύκοντο (τεύχω)*. Eenige nemen er in den indic. nog een augment bij: *ἐπέφραδον, πεφραδέειν (φράζω), ἐκέκλετο* (voor *ἐκεκέλετο* van *κέλομαι* ik wek op), *ἔπεφρον, πέφρων* met onregelmatig accent (*ΦΕΝΩ* ik dood, *φόνος*).

3. Eene attische reduplicatie, naar de analogie van *ἤγαγον, ἤνεγκον*, hebben de aor. *ἤρᾳρον, ἀραρών* van *ῥΑΡΩ, ἀραρίσκω* ik voeg; *ἤκαχον, ἀκαχών, ἤκαχόμεν* van *ῥΑΧΩ, ἀκαχίζω* ik bedroef; *ἄλαλκον* (voor *ἤλαλκον*), *ἀλαλκών* van *ῥΑΛΚΩ, ἀλέξω* ik weer af; *ἐνένιπον* van *ἐνίπτω* ik bekijf. Bovendien zijn er twee aoristi met onregelm. reduplicatie: *ἡρύκακον* van *ἐρύκω* ik houd af, *ἡνίπαπον* van *ἐνίπτω* ik spreek aan.

4. Het ionisch komt in de reduplicatie bijna overal met het attisch overeen.

§ 18. BIJZONDERE PERSOONSUITGANGEN.

1. De drie persoonsuitgangen van den sing. act. waren

oudtijds *μι, σθα, σι*. Van deze staat de uitgang des eersten persoons *μι*, die later alleen in den ind. en opt. bleef, ook in den conj.: *ἴκωμι, ἀγάγωμι*. De uitgang des tweeden persoons *σθα*, die in het latere *οἶσθα, ἦσθα, ἔφησθα* nog bestaat, maar anders tot *ς* afgekort is, komt in den ind., zeldzamer in den opt. van sommige verba, maar meest in den conj. voor: *τίθηςθα, κλαίσειςθα, εἴπηςθα, ἐθέλειςθα*. De uitgang des derden persoons *σι* is, behalve in den ind. der verba op *μι*, ook gewoon in den conj. van alle verba: *ἐθέλῃσι, ἔχῃσι, ἔλθῃσι*. Het plusqpf. gaat op *εα, εας, εε* uit en wel voor den eersten persoon uitsluitend: *ἠνώγεα*.

2. De persoonsuitgang van den dualis *την* wordt op een paar plaatsen *τον*, als: *διώκετον* voor *ἐδιωκέτην*.

3. In plaats van den uitgang van den derden pers. plur. *σαν* wordt een enkele *ν* gebruikt en de voorgaande lange vocaal verkort, in den aor. 1 en 2 pass. der verba op *ω*, en in den aor. 2 act. van die op *μι*, of van die op *ω*, welke een aor. 2 volgens die op *μι* hebben, als: *ἔκταθεν* voor *ἐκτάθησαν*, *ἔθεν, ἔσταν, ἔδον, βάν, ἔδρᾶν* voor *ἔθεσαν, ἔστησαν, ἔδοσαν, ἔβησαν, ἔδρᾶσαν*; zelden geschiedt dit ook in het impf.

4. In 't passivum wordt de *σ* der persoonsuitgangen *σαι, σο* weggelaten, zonder verdere samentrekking: *ἀνείρεται, φιλησεται, εἰρήναι, ἔρχεο*. Bij de contracta op *έω* worden óf de beide *ε* in *ει* samengetrokken óf de ééne, en wel bij de vormen op *εο* gewoonlijk, geëlideerd: *μυθεῖται, μυθέαι, φοβέο*.

5. Voor de uitgangen *μεθα, μεθον* staat naar gelang der maat ook *μεσθα, μεσθον*.

6. De uitgang *αται, ατο* voor *νται, ντο* in 't perf. pass., die na een consonant ook in proza voorkomt, wordt hier ook gebezigd na een vocaal: *δεδαίαται, βεβλήαται, κεχολώατο* voor *δέδαινται, βέβληνται, ἐκεχολώντο*. Maar ook anders kan na een vocaal *ατο* voor *ντο* staan, vooral in den opt.: *πυθοίατο, ἰδοίατο, ἀρησαίατο*.

7. De verba op *άω* hebben in het ionisch vaak vormen als die op *έω*, b. v. *όρέω, όρέομεν, όρέωσι*. Bij die op *όω* wordt dikwijls de contractie *ευ* gevonden, b. v. *οἰκειεύνται*.

§ 19. MODI, INFINITIVUS, PARTICIPIUM.

1. In den conj. worden niet zelden de lange verbindingsvocalen ω en η tot o en ϵ verkort: ἴομεν, εἶδομεν, πεποίθομεν voor ἴωμεν, εἶδωμεν, πεποίθωμεν, waardoor dan de conj. vaak evenals de ind. luidt: ἀγείρομεν, ἀγείρετε voor ἀγείρωμεν, ἀγείρωτε.

Daar de conj. bij de verba op $\mu\iota$, zoo als in den aor. 1 en 2 pass. van alle verba, samengetrokken is, kan hij ontbonden worden, terwijl dan bij de verba op $\eta\mu\iota$ ook de α tot ϵ overgaat, bij die op $\omega\mu\iota$ altijd de ω zich vertoont: εὐρεθέω, δαμέω (ἐδάμην van [δέμω] δαμάζω ik tem), τιθέω, ιστάω, διδώω. Hierbij valt op te merken, dat:

- a) de ϵ episch verlengd kan worden en wel vóór eene ω altijd in $\epsilon\iota$, vóór eene η in $\epsilon\iota$ of η , bij de verba met de stamvocaal α alleen in η , dus: θείω, στείω, δαμείω; θείης, θήης; δαμείης; στήης;
- b) de verbindingsvocaal na de verlengde ϵ of de ω weêr kort kan worden: θείομαι, δαμείετε, στείομεν δώομεν, voor θέωμαι, δαμείητε (δαμῆτε), στέωμεν, δώωμεν.

2. De uitgang $\theta\iota$ van den imper. is aan de verba op $\mu\iota$ en den gesyncopeerden aor. 2 bijzonder eigen: βῆθι, γνῶθι. Zoo ook κλύθι, κέκλυθι van κλύω ik hoor; verder de imper. van sommige perfecti, die eveneens eene syncope toelaten: κέκραχθι van κράζω ik schreeuw (κέκραγα, κέκραγαμεν), ἄνωχθι van 't perf. ἄνωγα ik beveel, δέιδιθι van δέδια ik vrees.

In den 3^{den} pers. sing. en 2 plur. gaat τ soms in θ over: ἄνωχθε, ἀνώχθω, ἐγρήγορθε voor ἀνώγετε, ἀνώγέτω, ἐγρηγόρατε. Evenzoo van πάσχω de vorm πέποσθε voor πεπόνθατε.

b. De optativus op $\iota\eta\nu$ wordt in het ionisch bij de verba op $\alpha\omega$ veel gevonden, b. v. ὀρώην.

3. De inf. ging oorspronkelijk uit op $\mu\epsilon\nu\alpha\iota$ en $\mu\epsilon\nu$ met de verbindingsvocaal ϵ , als: ἀκουέμεναι, ἀκουέμεν, εἰπέμεναι, εἰπέμεν. Alleen de aor. pass. en de gesyncopeerde aoristi 2 met een lange vocaal ook in den plur. hebben een gelijken inf.: ὁμοιωθήμεναι, στήμεναι, γνῶμεναι, doch θέμεναι, δόμε-

ναι, κτάμεναι (ἐκτάν), ἐστάμεναι (ἐστάναι), τεθνάμεναι. Ook de contracta op *αω* en *εω* hebben *ήμεναι*: γοήμεναι, φιλήμεναι ¹⁾.

De aor. 2 inf. wordt meestal in *έειν* ontbonden: ἰδέειν voor ἰδεῖν.

4. In 't participium perf. act. wordt somtijds de geaccentueerde *ο* tot *ω* verlengd: *τετριγῶτας* voor *τετριγότας*. Bij enkele verba valt door syncope de *κ* weg: *τεθνηῶς*, *τεθνηότος* en *τεθνηῶτος*, *τεθνηῦα*. De vocaal voor den uitgang wordt ook kort en daarna de *ε* episch lang gemaakt: *τεθνεῶτος*, *τεθνεῖῶτος*. Zoodanige participia zijn: *τετληῶς* (*τληναι*), *κεκμηῶς* (*κάμνειν*), *πεπτειῶς* (*πίπτω*), *βεβαῶς*, *βεβαῶτος*, *βεβαῦα* (*βαίνω*), *μεμαῶς*, *μεμαῶτος* (*μέμαα* ik streefde, verlangde), *γεγαῶς*, *γεγαῶτος* (*γέγαα* dichterlijk voor *γέγονα*).

§ 20. TEMPORA.

1. De verba *iterativa* worden van 't imperf. en de beide aoristi gevormd, door *ον* in *εσκον* en de *α* in *ασκον* te veranderen en 't augment weg te laten: *θανυμάζεσκον*, *ἰδισκον*, *ἔασκον*, *ὁμοκλήσασκον*. Zij worden evenals 't imperf. verbogen, doch alleen in den ind. en drukken eene *herhaalde* handeling, een *plegen* uit, en wel die van den aor. een op 't oogenblik herhaalde, die van 't imperf. een telkens herhaalde handeling. *Ψίπτω* en *κρύπτω* hebben *ῥίπτασκον* en *κρύπτασκον*.

2. De kenletter *σ* kan na een korte vocaal verdubbeld worden: *κοτέσσομαι*, *τελέσσω*. Het attisch futurum op *ῶ*, *ῆς* kan alleen ontbonden worden, als 't uit *έω* ontstaan is: *τελέει*, dus bij geen verba op *ίζω*; 't fut. op *ῶ*, *ῆς* laat zich ontbinden, als: *ἐλλάς*. Eenige *liquida* hebben de kenletter *σ*, als: *κείρω*, *ἔκερσα*.

3. De zoogenaamde gesyncopeerde aor. 2 komt ook in 't passivum voor met de uitgangen *μην*, *σο*, *το*, als: *κτείνω*,

¹⁾ Dezelfde contractie heeft ook de dualis op *ιην*: *προσανδύτην*, *ὁμαρτήτην* van *προσανδάω*, *ὁμαρτέω*. Anders wordt de samengetrokken *α* geen *η*, als *προσηύδα*, niet *προσηύδη*.

ἔκταν, ἐκτάμην; βάλλω, ἔβλην, ἐβλήμην, ook met een consonant vóór den uitgang, als: λέγομαι, ἐλέγμην, λέξο, λέχθαι; δέχομαι, ἔδεξο, ἔδεκτο, δέχθαι, δέξο; μίγνυμι, μίκτο; πάλ-
λω, πάλτο; ὀρνυμι, ὠρμην, ὠρτο, ὀρθαι, ὀρσο, ὀρμενος; γί-
νομαι, ἔγεντο; ἄλλομαι, ἄλτο. Over de *metathesis* bij den
aor. 2 zie de tweede Afdeeling § 8, 3, bladz. 201.

4. a. Eene *syncope* komt ook voor in 't perf. en plusq. van sommige verba, als: κέκραγα (κράζω) κέκραγμεν; ἄνωγα, ἄνωγμεν; εἰλήλουθα (ἐλήλυθα) εἰλήλουθμεν; πέποιθα (πείθω) ἐπέπιθμεν; ἔοικα (εἶκω) ἔοιγμεν, ἐίκτην (plusqp.). Over den imper. en 't partic. zie boven.

b. Van τίθημι, ἵημι, ἵστημι, δίδωμι vindt men in het ionisch verscheidene vormen als van de verba op ἔω, ἄω, ὄω. Voor τιθέασι en ἰᾶσι vindt men τιθεῖσι en ἰεῖσι. Voor με-
θειμένος vindt men μεμετιμένος.

5. Εἰμί ik ben, heeft de volgende afwijkingen:

Praesens.

Ind. sing. 2. ἑσσί, εἶς, plur. 1 εἰμέν. 3. ἔασι.

Conj. sing. 1. ἔω (verlengd in μετείω). 2. ἔης. 3. ἔη, ἔησι, ἦσι, plur. 3. ἔωσι.

Opt. ἔοιμι enz.

Imper. sing. 2. ἔσσο.

Inf. ἔμεναι, ἔμμεναι, ἔμεν.

Part. ἑών.

Imperfectum.

Ind. sing. 1. ἔα, ἦα, ἔον, ἔσκον. 2. ἔησθα, ἦσθα. i. ἔας
3. ἔην, ἦεν, ἦην, ἔσκε, i. ἔατε plur. 3. ἔσαν.

Futurum.

Ind. sing. 1. ἔσσομαι. 2. ἔσσαι, ἔσσειαι. 3. ἔσσεται, ἔσσειται,
plur. ἔσσόμεθα, ἔσσεσθε, ἔσσονται.

Inf. ἔσσεσθαι.

Part. ἔσσόμενος.

6. *Eĩmi* ik zal gaan, heeft de volgende afwijkingen:

Praesens.

Ind. sing. 2. *εĩσθα*.

Conj. sing. 2. *ĩησθα*. 3. *ĩησι(ν)*, plur. 1. *ĩομεν*.

Inf. *ĩμεν(αι)*.

Imperfectum.

Ind. sing. *ĩια* (*ĩη*), *ĩιες*, *ĩιεν(ν)* of *ĩιεν(ν)* *ι*. *ĩιεν* of ook 1. *ĩιον*. 3. *ĩεν(ν)*, dual. *ĩτην*, plur. 1. *ĩμεν*, *ĩομεν*. 3. *ĩιον*, *ĩισαν* of *ĩσαν*, *ĩσαν*.

Futurum.

εĩσομαι.

Aoristus.

εĩσάμην of *εειςάμην*.

7. *οĩδα* ik weet, heeft in het ionisch de volgende afwijkingen:

Praesens.

οĩδας, *ĩδμεν* en *οĩδαμεν*, *οĩδασι*. Conj. *εĩδέω*.

Imperfectum.

ĩδεα, *ĩδεε*, *ĩδέατε*, *ĩδεσαν*.

ERRATA.

Bladz.	13,	regel	13 v. o.	De	<i>lees</i>	2. De
„	14,	„	8 v. b.	2	„	3
„	24,	„	11 v. b.	meest <i>ν</i>	„	in proza <i>ν</i> , bij dichters soms <i>α</i>
„	134,	„	3 v. o.	bepalingen	„	bepalingen (attribuut enz.)
„	146,	„	2 v. o.	missen	„	missen, <i>δεῖσθαι</i> noodig hebben,
„	151,	„	3 v. b.	<i>c)</i>	„	<i>c)</i>
„	161,	„	8 v. o.	<i>Μη</i>	„	8. <i>Μη</i>
„	167,	„	11 v. b.	<i>δοκῶ</i>	„	<i>δοκῶ, δηλός,</i>
„	176,	„	3 v. b.	<i>πρόξω</i>	„	<i>πόρω</i>

Bij den Uitgever dezes is verschenen :

- Dr. R. Enger**, Opstellen ter vertaling van 't Grieksch in 't Hollandsch en van 't Hollandsch in het Grieksch, 2^e druk *f* 1.20.
——— Grieksche opstellen ter vertaling in 't Hollandsch.
3^e druk. . . . . *f* 0.80.
- Dr. P. H. Tregder**, Schets der Grieksche en Romeinsche Letterkunde. 3^e druk . . . . . *f* 1.40.
- Dr. J. W. A. Renssen**, Kort overzicht der Oude Aardrijkskunde.
2^e druk. . . . . *f* 0.60.
- Oratio, quam die XIV. mensis Octobris anno MDCCCLXIX habuit **GUILLIEMUS HECKER** . . . . . *f* 0.25.
- Dr. W. Hecker**, Het Staats- en volksleven der Romeinen in omtrekken . . . . . *f* 0.75.
——— De Romeinsche Constitutie, naar 't zesde boek van Polybius. Bijdrage tot de Rom. Antiquiteiten . . . *f* 0.90.
——— Fragmenta XII Tabularum. Met korte aanteeke-ningen . . . . . *f* 1.80.
——— Het Staatsleven der volken als voortgaande ontwik-keeling van den menschelijken geest . . . . . *f* 0.60.
——— De ontwikkeling van den geest op het gebied der Wetenschap . . . . . *f* 0.25.
——— De Aarde en de Mensch . . . . . *f* 0.45.
——— Lysias en Dr. W. A. Hirschig, of eerste proeve van onderzoek hoe men in Nederland Grieksch vertaalt . *f* 0.35.
——— Schets eener inleiding op het leven van Alexander den Groote . . . . . *f* 2.—.
——— Strafdicht . . . . . *f* 0.10.
- Studenten-Liederen. 4^e druk . . . . . *f* 1.20.
" " in prachtband . . . *f* 1.50.
-

c
ly

Alle Imperativi hebben in den 3 pers. pluralis den
ly vorm. Wd. v.

